Borgerinddragelse i Parallelsamfund

Et Casestudie i Gellerupparken

Surveying, Planning and Land Management (cand.geom)

Specialeprojekt – 4. semester – Gruppe 6

Aalborg Universitet

02/06-2023

AALBORG UNIVERSITET

Det Tekniske Fakultet for IT og Design
Institut for Planlægning
Master of Surveying, Planning
and Land Management
Rendsburggade 14
9000 Aalborg

Titel:

Borgerinddragelse i Parallelsamfund
- Et Casestudie i Gellerupparken

Projekt:

Speciale

Projektperiode:

Februar 2023 - Juni 2023

Projektgruppe:

Gruppe 6

Forfatter:

Julie Kristiane Karstenskov Østergaard
Kapser Bach Thunberg
Mads Brunsholt Pedersen

Vejleder:

Janni Sørensen

Sidetal: 209
Normalsider: 102
Bilag: 79
Afsluttet d. 02.06.2023

Synopsis:

Dette specialeprojekt har til formål at undersøge borgerinddragelsen i forbindelse med planlægning for parallelsamfund i Danmark. I forbindelse med udpegning af udsatte områder i Danmark udarbejdes der hvert år en parallelsamfundsliste, som udpeger særlig udsatte områder, der opfylder to ud af fire kriterier samt hovedkritieret omhandlende andelen af ikkevestlige beboere i området. Hvis et område har været på listen i fire år (fem år efter 2019), skal kommune og boligorganisation udarbejde en udviklingsplan. Det er i forbindelse med denne plan det ønskes undersøgt, hvorledes der i planlægningsprocessen bliver gjort brug af borgerinddragelse, i hvilken grad og om andre metoder kan supplere denne. Projektet tager udgangspunkt i en case for et de udpegede parallelsamfundsområder, Gellerupparken, hvor borgerinddragelsen i planlægningsprocessen for udviklingsplanen og de efterfølgende helhedsplaner undersøges. Afslutningsvis bliver projektets fremfundne pointer og problemstillinger samlet og diskuteret, hvorledes processen for borgerinddragelsen har fungeret, og om andre metoder kan anvendes til at sikre en bedre borgerinddragelse.

Rapportens indhold er frit tilgængeligt, men offentliggørelse (med kildeangivelse) må kun ske efter aftale med forfatterne.

Abstract

This master thesis examines the public participation that takes place in the planning of parallel societies in Denmark. Every year the Danish Government releases a list of parallel societies based on criteria specified by the Danish Government regarding immigrants from non-western countries, unemployment, income, and more. When an area has been identified as a parallel society for four years, the municipality must produce a so-called development plan based on a standardised template in cooperation with the housing organisation. The plan aims to reduce the amount of social housing to 40 %. Based on a case study of one of the identified parallel societies, Gellerupparken, this master seeks to understand how the process of public participation and the current methods have worked and explore whether new methods can improve the process.

In order to investigate and eventually make qualified proposals for new ways to perform public participation, the theoretical basis of knowledge has to be established. A preliminary analysis will research public participation as a concept, how it has evolved, and how power and democracies relate to it. Afterwards, the development plan and how it relates to other plans in the Danish planning system and the underlying legislation are further researched where it at the same time, are studied who the residents in these parallel societies are. Following this, the main analysis is based on the case of Gellerupparken, where the research design consists of interviews from the municipality of Aarhus, the housing organisation, and a resident and former board member in Gellerupparken. Subsequently, the issues emerging from the case study form the basis of exploring new ways to perform public participation before finally being discussed what initiatives and new methods will enhance the current form of public participation.

The master thesis can conclude that the overall experience with public participation in the planning of Gellerupparken has been lacking involvement of the residents. This has led to several issues, such as inefficient partnerships, conflicts, and distortion of the allocated power between the residents, the municipality of Aarhus, and the Danish Government. To solve these issues, new methods to involve the public can be applied, such as citizen science, community engagement, public-private partnerships, and multi-cultural planning to utilise the values of the area and its residents.

Forord

Dette kandidatspeciale er udarbejdet af tre studerende på 4. semester på kandidaten *Surveying, Planning and Land Management* på Aalborg Universitet. Specialeprojektet er produceret i perioden februar til juni 2023.

Der skal rettes en stor tak til specialeprojektets vejleder Janni Sørensen, Lektor på Institut for Planlægning, for faglig vejledning og inspiration før og under specialeprojektet.

Samtidig sendes der en tak til de interviewpersoner, der har stillet sig til rådighed, og har medvirket i dette specialeprojekt. Heriblandt repræsentanter fra Aarhus Kommune, Heidi Milan Bilenberg og Trine Kyed Jansen og repræsentant fra Brabrand Boligforening, Birgitte Dal. Derudover rettes en stor tak til beboer og medlem af afdelingsbestyrelsen i Gellerupparken, Helle Hansen.

Læsevejledning

Referencehenvisning foregår efter Harvard-metoden, og fremstår i projektet som '[Forfatter, År]'. Er kildereferencen en aktiv del af en sætning fremstår den som 'Forfatter [År]'. Alle kilder fremgår af litteraturlisten, der ligger efter konklusionen til sidst i projektet.

I dette specialeprojekt skal parallelsamfund og ghettoer forstås som værende synonymer, da det ikke er alle steder i lovgivningen samt offentlige dokumenter, hvor navneændringen er implementeret. Der gøres desuden opmærksom på, at efter valget i 2022, er parallelsamfundsområdet gået fra Bolig- og Planstyrelsen, under Indenrigs- og Boligministeriet til Boligstyrelsen, under Social-, Bolig- og Ældreministeriet. Ved refererring til Gellerupparken, refereres der til området på parallelsamfundslisten, der ligeledes indeholder Toveshøj. I forbindelse med undersøgelsen af planlægningsprocessen for Gellerupparken er årstallet for udarbejdelsen af de forskellige plandokumenter markeret i parentes.

Figurer og billeder i projektet uden kildehenvisning er egenproduktion og kort udarbejdet i ArcMap. De figurer, der ikke er produceret af projektgruppen, er der indhentet tilladelse til brug i projektet. Der er blevet givet tilladelse til brug af citater fra interviews i forbindelse med specialets offentliggørelse. Tilladelserne til brug af figurer ses på tabel 0.1 på side iii.

Figur	Sidetal	Kilde	Tilladelse
8.3	47	[Hald et al., 2022]	Godkendt til benyttelse af gruppemedlemmer
8.16	65	[Aarhus Kommune, 2019]	Godkendt af medarbejder fra Aarhus Kommune
9.1	89	[Vohland et al., 2021]	Open Access fra Springer Nature

Tabel 0.1. Godkendelser til brug af figurer.

Projektet indeholder diverse bilag, hvoraf Bilag A er en skabelon på en udviklingsplan, Bilag B indeholder interviewguides til de afholdte interviews, Bilag C indeholder transskriptioner af de afholdte interviews og Bilag D indeholder en forklaring af brugen af programmet NVivo til behandling af transskriptioner. Bilag findes sidst i projektet efter litteraturlisten.

En oversigt over de benyttede love gennem specialeprojektet, og deres forkortelser ses på tabellen herunder.

Forkortelse	Titel	Nr. og dato
PL	Bekendtgørelse af lov om planlægning	LBK nr. 1157 af 01/07/2020
FHG	Bekendtgørelse om fysisk forandring af hårde ghettoområder	BEK nr. 1354 af 27/11/2018
AL	Bekendtgørelse om almene boliger m.v.	LBK nr. 1877 af 27/09/2021

Tabel 0.2. Oversigt over lovforkortelser.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Indledning **1**

1.1 Projektets Struktur 4

I Foranalyse **6**

Kapitel 2 Borgerinddragelse **7**

2.1 Borgerinddragelse i Danmark 7

2.2 Magtrelationer i planlægningen 10

Kapitel 3 Plantyper **14**

3.1 Plansystemet og relaterede plantyper 14

3.2 Uformelle planer 16

3.3 Udviklingsplaner for parallelsamfund 17

Kapitel 4 Parallelsamfund **19**

4.1 Marginaliserede borgere 20

4.2 Parallelsamfund i Danmark 21

4.2.1 Lovgrundlaget for den danske parallelsamfundsliste 22

Kapitel 5 Delkonklusion **27**

II Problemformulering og Metodologiske Overvejelser **29**

Kapitel 6 Problemformulering **30**

Kapitel 7 Videnskabsteoretiske Overvejelser og Metodologi **33**

7.1 Anvendte metoder 35

7.1.1 Casestudie 35

7.1.2 Interview 37

7.1.3 Observationsstudier 37

7.1.4 Litteraturstudie 38

7.1.5 Medieanalyse . . . 39
7.1.6 Stedsanalyse . . . 40

III Hovedanalyse **41**

Kapitel 8 Gellerupparken **42**
8.1 Præsentation af caseområdet . . . 42
8.1.1 Gellerupparkens historie . . . 43
8.1.2 Stedsanalyse . . . 44
8.2 Planlægningsprocessen for Gellerupparken . . . 55
8.2.1 Planlægning før 2018 . . . 58
8.2.2 Forarbejde til udviklingsplan . . . 60
8.2.3 Fælles lovpligtige udviklingsplan . . . 66
8.2.4 Den boligsociale helhedsplan . . . 67
8.2.5 Opsamling på planlægningsprocessen . . . 69
8.3 Medieanalyse . . . 73
8.3.1 2007-2018 . . . 73
8.3.2 2018-2020 . . . 76
8.3.3 2020-2023 . . . 79
8.4 Opsamling . . . 82

Kapitel 9 Nye Metoder til Borgerinddragelse **84**
9.1 Citizen Science . . . 84
9.2 Lokaldemokrati . . . 88
9.3 Partnerskaber . . . 90
9.3.1 Samskabelse . . . 91
9.3.2 FNs Verdensmål og UNDP . . . 95
9.4 Multikulturel planlægning . . . 97
9.4.1 Intersektionalitet . . . 99
9.5 Opsamling . . . 101

Kapitel 10 Diskussion **104**
10.1 Statslig planlægning og lovgivning . . . 104
10.2 Kommunal- og lokalplanlægning . . . 105
10.3 Demokrati og magt . . . 108

10.4 Tiltag og nye metoder 110

Kapitel 11 Konklusion **114**

11.1 Perspektivering 116

11.1.1 Social Housing i UK 116

11.1.2 Tingbjerg 117

Litteratur **119**

Bilag **131**

Bilag A Skabelon til Udviklingsplan **132**

Bilag B Interviewguides **136**

B.1 Interviewguide Helle Hansen 136

B.2 Interviewguide Birgitte Dal 137

B.3 Interviewguide Trine Kyed Jansen 138

B.4 Interviewguide Heidi Milan Bilenberg 139

Bilag C Transskriptioner **140**

C.1 Interview Helle Hansen 140

C.2 Interview Birgitte Dal 177

C.3 Interview Trine Kyad Jansen 186

C.4 Interview Heidi Milan Bilenberg 195

Bilag D NVivo **208**

Indledning 1

Da den første ghettoliste blev offentliggjort tilbage i 2010, var det resultatet af en drejning i de politiske strømninger, der havde været flere år undervejs. Den blev udarbejdet for at modarbejde tendenser til at ikkevestlige indvandrere samlede sig i bestemte boligområder. Boligområder, som beboere i første omgang selv var blevet anvist. Allerede da den udkom første gang, blev den kritiseret af blandt andre BL – Danmarks Almene Boliger for både at stemple og stigmatisere mennesker. Ghettolisten, som senere er blevet omdøbt til parallelsamfundslisten i forsøget på at mindske negative associationer med ordet ghetto, består af boligområder, der opfylder en række kriterier, herunder blandt andet tilknytning til arbejdsmarkedet, uddannelsesniveau, andel af ikkevestlige indvandrere mm. [Fagbladet Boligen, 2020]. Hvis et parallelsamfund er udpeget fem år i træk, bliver området til et omdannelsesområde, tidligere hårde ghettoer, og skal udarbejde en udviklingsplan, som har direkte betydning for beboerne i området, da områderne efterfølgende maksimalt må have 40% almene boliger [Bolig- og Planstyrelsen, 2022].
Udviklingsplanerne udarbejdes på baggrund af en skabelon, og der er derfor flere krav der skal opnås, når områderne omdannes [Bolig- og Planstyrelsen, 2022]. Selvom det er en type planlægning, er der flere faktorer ved denne type, der skiller sig ud fra almindelig planlægning. Herunder at planen, selvom der er en høringsproces, ikke kan vige fra kravene, da disse netop er fastsat i loven. Dette har ført til utilfredshed, både blandt beboere og de almene boligforeninger, da selve beboerdemokratiet og borgerinddragelsen i planlægningsprocessen sættes ud af kraft [Fagbladet Boligen, 2020]. I flere eksempler, herunder Gellerupparken, udarbejdes der sideløbende en helhedsplan i samarbejde med boligforening, hvor beboere kan få indflydelse, men det er stadig minimalt sammenlignet med den overordnede drejning mod mere borgerdreven udvikling og yderligere involvering, der sker i samfundet [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007] [Hansen et al., 2021]. Men hvad ligger til grund for denne forskel? Kan det være det stadig vedvarende fokus på flygtninge og indvandrere samt det ligeledes vedvarende fokus på integration?

Det er denne undren, der danner grundlag for projektets problemstillinger, men ligeledes,

hvis flere skulle inddrages i processen, hvilke redskaber, der kan anvendes for at sikre dette. Dette er en overordnet problematik ikke kun i forbindelse med parallelsamfund. Endnu mere er det problematisk i planlægningsprocessen for parallelsamfund og udsatte boligområder, da der enten ikke er interesse for at være en del af processen eller at beboere ikke føler, at de kan få indflydelse. Så hvad skal der til? Er det nye metoder eller en grundlæggende ændring af selve borgerinddragelsesprocessen? Der er flere eksempler på, hvordan selve processen ændrer sig for at udnytte lokal viden og sikre, at flere er med i processen, herunder 'citizen science', overordnet 'community engagement' og samskabelse, hvor eksempelvis Center for Borgerdialog løbende samler forskning på emnet [Center for borgerdialog, 2023]. Måske er det ligeledes denne retning, der skal overvejes, når det gælder parallelsamfund og udsatte boligområder.

Projektet vil tage udgangspunkt i denne undren og senere udvælge et parallelsamfund som case, der vil blive anvendt, som grundlag for at undersøge, hvordan processen foregik, og hvilke værktøjer, der kunne have været anvendt for at sikre yderligere inddragelse af beboere. Herunder, hvordan boligforening og beboerne selv oplevede processen, og hvad der kunne have forbedret den. Eksempler fra lignende udsatte boligområder fra både Danmark og udlandet vil blive inddraget for at undersøge, hvorledes de har håndteret processen. Men før valget af case og i den forbindelse problemformulering, vurderes det relevant at få en grundlæggende forståelse for problematikken i form af en indledende analyse. Denne analyse tager udgangspunkt i et indledende spørgsmål med tilhørende arbejdsspørgsmål, der er initieret på baggrund af valget af projektemne:

Hvad er borgerinddragelse, hvilke planlægningsteorier ligger bag praksis og hvordan foregår denne proces i forbindelse parallelsamfund?

Overordnet er det interessant at undersøge, hvad borgerinddragelse er, og helt konkret hvordan det har udviklet sig i dansk kontekst, da dette har betydning for, hvordan det fungerer i den valgte case. Relevante teorier om planlægning i praksis vil ligeledes inddrages for at opnå en bedre forståelse af, hvordan borgerinddragelse har udviklet sig i planlægningen. Derudover undersøges magt og de bagvedliggende magtstrukturer, der kan have betydning for borgerinddragelsesprocessen, herunder borgernes rolle i forskellige demokratiformer. Dette fører til det første arbejdsspørgsmål:

Hvordan har borgerinddragelse udviklet sig i dansk kontekst, og kan planlægningsteorier anvendes til at beskrive dennes rolle i planlægning?

Derudover er det vigtigt at få en forståelse af hvilke plantyper, der anvendes i Danmark, og hvordan eventuelle udviklings- og helhedsplaner passer ind i denne forbindelse samt hvilken grad af borgerinddragelse, der anvendes i de enkelte plantyper heriblandt den bagvedliggende gældende ret. Dette fører til det andet arbejdsspørgsmål:

Hvilke plantyper gør brug af borgerinddragelse og på hvilken måde?

Vigtigst, for at opnå en forståelse af problematikken, samt hvad der ligger til grundlag for denne, vil ghettoer, nu parallelsamfund i dansk kontekst, undersøges, herunder hvordan disse områder håndteres i et planlægningsperspektiv. I den forbindelse hvis og hvordan beboere inddrages i planlægningen for områderne. Dette udmunder sig i det sidste arbejdsspørgsmål:

Hvad er parallelsamfund, og hvilken planlægning finder sted?

Disse spørgsmål skal som nævnt anvendes til at besvare den overordnede initierende problemstilling. Desuden forklares projektets struktur og hvor de enkelte spørgsmål besvares i følgende afsnit.

1.1 Projektets Struktur

Projektets opbygning er delt i en for- og hovedanalyse. Foranalysen har til formål at danne det nødvendige teoretiske grundlag for at kunne forstå praksis i forbindelse med udviklingsplaner i parallelsamfund. Hovedanalysen vil foregå som et kort litteraturstudie, der har til formål at opbygge overordnet viden om emnet, der bagefter skal anvendes i projektets hovedanalyse. Undervejs anvendes forskellig litteratur, herunder officielle dokumenter, forskningslitteratur og andre dokumenter, der så vidt som muligt er førstehåndslitteratur, så tvivlsspørgsmål om afsender og mening med dokumenterne er minimale. Yderligere overvejelser om litteraturstudier, i forhold til projektets hovedanalyse, kan ses i afsnit 7.1.4 på side 38.
Endvidere undersøges lovgivningen indenfor projektemnet. Her fortolkes der på paragraffernes ordlyd og ordenes semantiske forståelse. Derudover undersøges paragraffernes eventuelle forarbejder for at få en forståelse af formålet med bestemmelsen [Munk-Hansen, 2022, s. 310-319].

Foranalysen indeholder tre kapitler, der alle skal svare på et af de indledende underspørgsmål, der er nævnt i indledningen, herunder et kapitel om borgerinddragelse, et kapitel om plantyper og et kapitel om parallelsamfund. Afslutningsvis sammendrages de vigtigste pointer fra foranalysen i en delkonklusion.
Dette fører til valget af case og problemformulering, hvor arbejdsspørgsmål danner retning for projektet. Derefter reflekteres der over de overordnede videnskabsteorietiske overvejelser, herunder tilgangen til problemstillingen, og hvad der skal overvejes i forbindelse med hovedanalysens undersøgelser. Dette fører til valget af de metoder, der skal anvendes til at svare på problemformuleringen.

Hovedanalysen starter med en undersøgelse af den valgte case, herunder en undersøgelse af de forskellige planprodukter samt en undersøgelse af, hvordan de forskellige parter, internt såvel som eksternt, har oplevet processen. Derefter foretages et bredt litteraturstudie om nye borgerinddragelsesmetoder, der kan anvendes i forbindelse med parallelsamfund. Til sidst indeholder hovedanalysen en diskussion, der samler op på de to foregående kapitler. Projektet afsluttes med en konklusion og perspektivering, der breder emnet ud igen. Selve strukturen ses på figur 1.1 på modstående side, hvori de enkelte kapitler står i parentes.

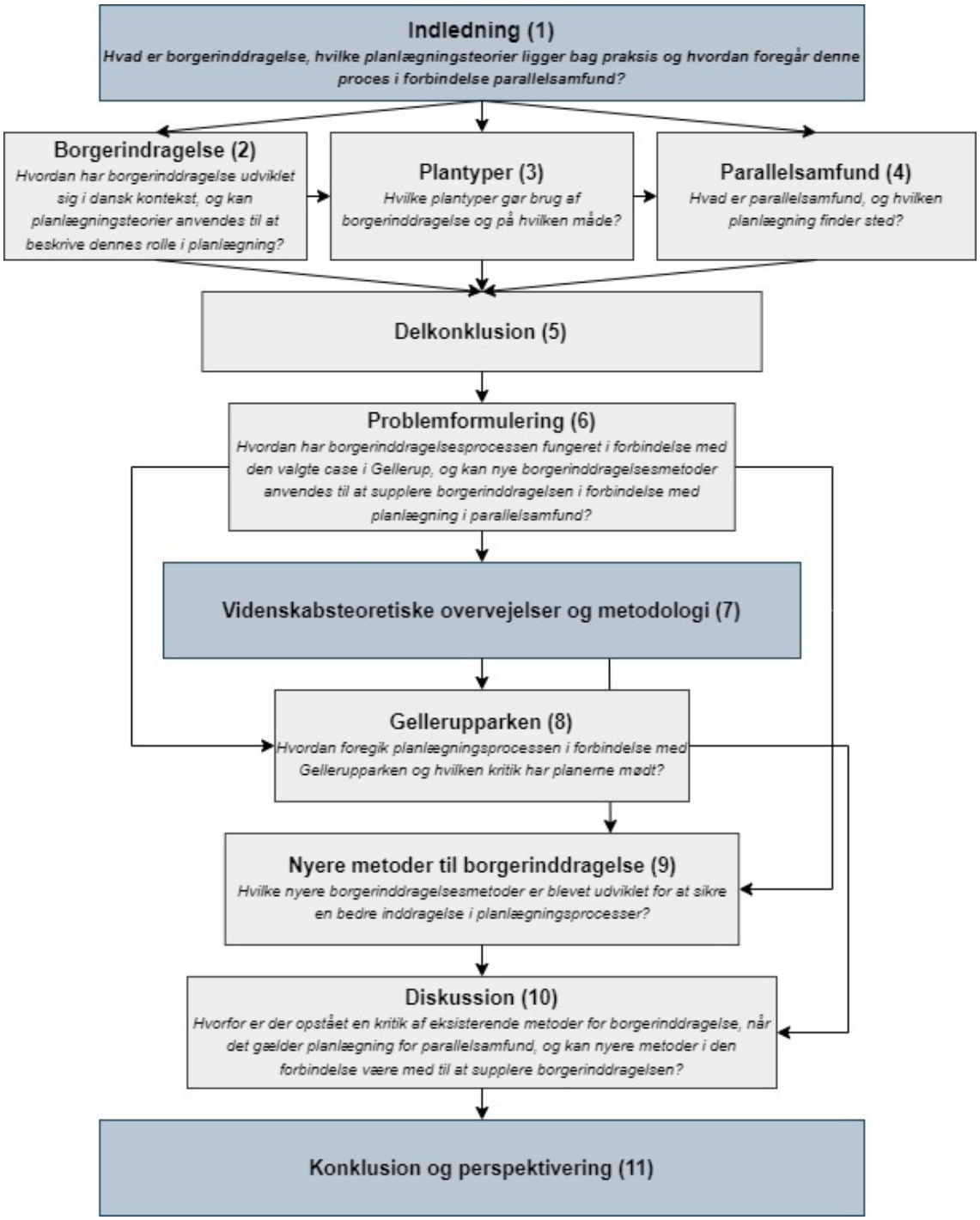

Figur 1.1. Projektets struktur.

Del I

Foranalyse

Borgerinddragelse 2

I følgende kapitel vil udviklingen af borgerinddragelse i Danmark blive gennemgået da det er relevant at undersøge, hvordan og hvornår borgerinddragelse anvendes i forbindelse med planlægning. Dette skal danne grundlag for en videre undersøgelse af borgerinddragelsesaspektet i dansk kontekst med henblik på at forstå og undersøge parallelsamfund i denne henseende. Ligeledes undersøges magtrelationerne i planlægningen med udgangspunkt i Arnsteins teori om magt og inddragelse, og hvordan forskellige demokratiformer har en indflydelse på dette.

2.1 Borgerinddragelse i Danmark

Den fysiske planlægning i Danmark var i efterkrigstiden fra 1950-1970'erne præget af et bureaukratisk og hierarkisk top-down styret planlægning, hvor staten og politikerne styrede hvorledes der skulle planlægges i Danmark, og dermed sikre de offentlige interesser. Denne form for planlægning betegnes som 'rationel planlægning'. Dette planlægningsideal tager udgangspunkt i en opfattelse af, at planlægningen skal foregå på baggrund af ekspertise og fornuft. Planlægningen skal foregå ud fra et videnskabeligt, objektivt og neutralt grundlag, som planlæggere historisk set argumenterede for at kunne benyttes på alle former for planlægning [Jensen et al., 2007, s. 33-34] [Allmendinger, 2017, s. 63] . Dermed blev planlægningen også en tilgang hvor 'one-size-fits-all'. I denne tid for rationel planlægning var inddragelse af offentligheden ikke en fast bestanddel af beslutningsprocesserne.

I takt med samfundsudviklingen indså planlæggerne, at det ikke var nok med en ensidig planlægning, som var målorienteret og ekspertstyret. Den amerikanske planlægningsteoretiker, Paul Davidoff, rettede sin kritik mod den rationelle form for planlægning, der prægede de vestlige samfund. Davidoff mente, at *"Appropriate planning action cannot be prescribed from a position of value neutrality, for prescriptions are based on desired objectives"* [Davidoff, 1965, s. 331] og at planlægning indiskutabelt er påvirket af værdier. Den rationelle planlægning blev mere og mere politisk påvirket gennem forskellige interessenter. Han mente, at planlægningen var drevet af politiske

eller sociale forhold fremfor tekniske forhold, som er tilfældet i den rationelle tilgang [Hutchison, 2010a]. Ligeledes mente han, at der for hver planlægningssituation er forskellige interessenter, men at ikke alle har samme form for viden og magt. De ressourcesvage grupper med lille indflydelse skulle også kunne få indflydelse i planlægningsprocessen [Davidoff, 1965, s. 2]. Derfor var Davidoff fortaler for 'advocacy planning', der demokratiserede planlægningsprocessen, således de forskellige interessenter blev inddraget i planlægningsprocessen. I forlængelse af dette nævner Friedmann [1987] i hans teori om 'social learning', at planlæggeren i forbindelse med processen skal tage aktørernes individuelle baggrund i betragtning, men også at planlæggeren skal lære af disse aktører. Friedmann skelner mellem individuelle handlinger, og handlinger der foretages som gruppe. Herunder, at disse er forskellige og har forskelligt motiv [Friedmann, 1987].
Opgøret med den rationelle planlægning i Danmark skete formelt set i start 1970'erne. Her blev offentlighedens inddragelse i planlægning lovfæstet i Lov om Lands- og Regionplanlægning § 12, stk. 3, og Lov om Kommuneplanlægning § 7, stk. 1, hvor sidstnævnte blandt andet havde til hovedformål at decentralisere, således beslutningerne blev taget tættere på borgerne, skabe rammestyring for planlægningen således den kunne påvirkes fra statsligt niveau samt at skabe bedre muligheder for offentlighedens medvirken i planlægningen end hidtil [Miljøministeret, 1974, s. 2917-2919]. Dette skabte stadig en 'top-down' struktur, hvor staten havde indflydelse oppefra, mens offentlighedens nye mulighed for indflydelse kom nedefra. Inddragelsen af offentligheden blev mere udbredt og i 1989 skete det ligeledes i forbindelse med Vurdering af Virkninger på Miljøet (VVM-redegørelser) og yderligere i 1998 i forbindelse med Aarhuskonventionen vedrørende miljøet [Elling, 2016, s. 52].

I denne tid i slut 1980'erne start 1990'erne skete der en forandring i forhold til den rationelle og 'advocacy' form for planlægning med mere inddragelse af offentligheden. Planlægningen udviklede sig til en kommunikativ og kollaborativ planlægning, som karakteriseres ved, at flere aktører er indblandet i processen, og at der er et behov for mediering og forhandling mellem de forskellige interesser. Dette understøttes af den engelske byplanlægger, Patsy Healey, der er fortaler for kollaborativ planlægning, redegør for, at samfundsudviklingen med flere interesser kalder på, at der er opstået et behov for at diskutere planlægningen, og at alle der har interesse og berøring i planlægningssagen skal have mulighed for involvering [Healey, 1996a, s. 217-234]. Af andre tilgange indenfor kommunikativ planlægning argumenterer Innes og Booher [1999] for en konsensussøgende

proces på tværs af interesseforskelle, hvor der gennem dialog kan skabes ny viden, og ligesom Healey mener, kan være med til at udjævne magten mellem de forskellige aktører, således borgernes indflydelse og magt forbedres. Healey, Innes og andre planlæggere er inspireret af sociologen Jürgen Habermas, der gennem hans teori om kommunikativ handling mente, at forskellige vidensformer, der ikke kun baserer sig på instrumentelle argumenter og teknisk ekspertviden, som den rationelle planlægning repræsenterer, kan være legitime. Derfor mener Habermas [1986], at en offentlig dialog med forskellige former for viden og erkendelsesformer er nødvendig, hvilket Healey [1996a] ligeledes bakker op omkring. I dansk kontekst kommer denne form for planlægning til udtryk gennem eksempelvis byudviklingsplaner, hvor der benyttes forskellige dialogmetoder så som indledende debatter, ekskursioner mm., for at inddrage borgere og lokale aktører i planlægningsprocessen [Jensen et al., 2007, s. 36-37]. Dermed gik planlægningskutymen over i en mere multilateral baseret form for planlægning, hvor magten fordeles i et bredere segment.

Den kommunikative og kollaborative planlægningsideal praktiseres ligeledes den dag i dag, hvor det er blevet udbygget yderligere på forskellige måder. I forbindelse med vedtagelsen af planloven i 1991 blev det ligeledes inkluderet i formålsparagraffen, § 1, stk. 2, pkt. 6, *"at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet"*. I det danske samfund er det kommunerne og staten, hvor de demokratisk folkevalgte repræsentanter repræsenterer borgernes holdninger. Det er ligeledes der de primære beslutningsfora i forhold til den fysiske planlægning befinder sig [Elling, 2016, s. 52]. Det blev ydermere i 2017 muligt for offentligheden at fremsætte borgerdrevne beslutningsforslag, idet Folketinget vedtog en ordning for borgerforslag, der bliver behandlet i Folketinget.

Den direkte årsag og motivation til inkorporeringen af offentlighedens inddragelse i den fysiske planlægning i Danmark fremgår ikke eksplicit i nogle juridiske dokumenter, men ifølge Agger et al. [2006] varierer argumenterne lige fra, at det er en demokratisk ret i det repræsentative demokrati, til legitimering af beslutningerne for gennemførsel af planlægningen, da borgerne vil føle et større ejerskab over beslutningerne. Udviklingen i borgerinddragelse har båret præg af en demokratisering af beslutningsprocesserne. Kravene til offentlighedens involvering i planloven er dog stadig meget overordnede, som et step i planlægningsprocessen, og indebærer debatter, offentlige høringer og klagemulighederne. Udviklingen af borgernes indflydelse i lovgivningen kan ses på figur 2.1 på næste side. Graden af indflydelse borgerne har på planlægningen er diffus, og kan hænge sammen med måden, hvorpå et demokrati opfattes i forbindelse med borgernes rolle. En definition af

denne grad af indflydelse kan findes i Arnsteins teori om borgernes deltagelse på baggrund af 'deltagelsesstigen'.

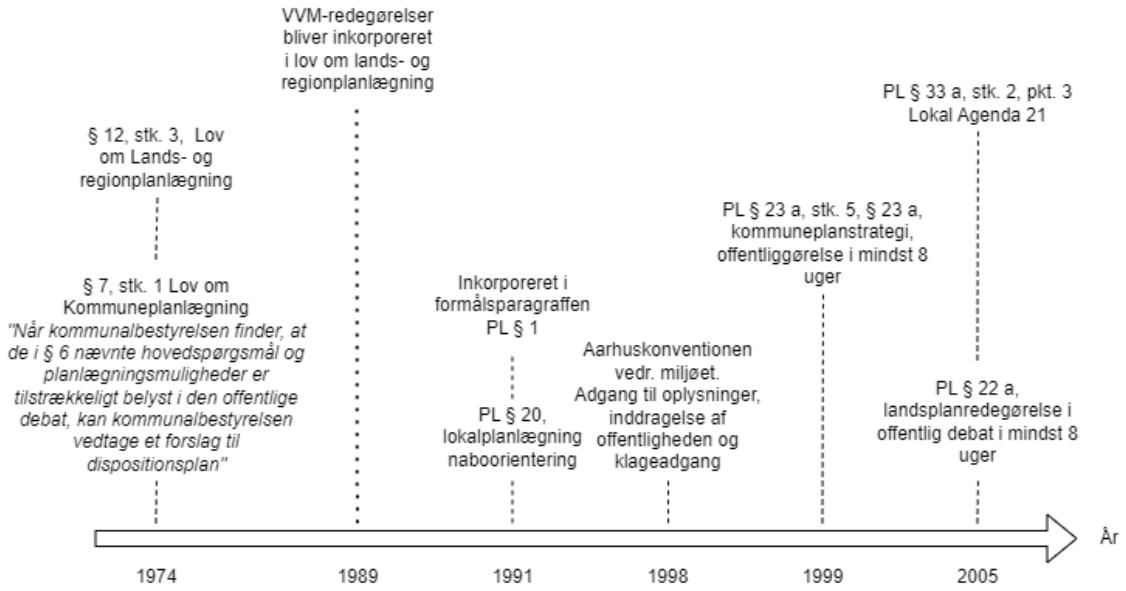

Figur 2.1. Udviklingen af borgerinddragelse i den fysiske planlægning i Danmark.

2.2 Magtrelationer i planlægningen

Planlægger og forsker Sherry R. Arnsteins model og teori om deltagelsesstigen har, gennem dens beskrivelse af forskellige trin af borgerinddragelse, været med til at forme nutidens planlægning og politiske beslutninger. Den oprindelige hensigt med teorien var at forklare magt og kontrol, men er sidenhen blevet anvendt i forbindelse med borgerinddragelse. Teorien er beskrevet i den videnskabelige artikel *'A Ladder of Citizen Participation'* som er oversat til flere forskellige sprog, og stadig spiller en rolle for nutidens forskning indenfor planlægning og samfundsmæssig udvikling. Teorien er udarbejdet i forbindelse med Arnsteins arbejde med Department of Housing and Urban Development (HUD), herunder planlægning og governance under flere forskellige amerikanske præsidentielle administrationer. Dette ledte til Arnsteins kamp for bedre planlægning for udsatte områder samt bekæmpelse af social marginalisering i planlægningsprocessen. Teorien tager udgangspunkt i forskningen af HUD's sociale program *'Model Cities'*, som blev introduceret under præsident Lyndon B. Johnson. Programmet og lovgivningen skulle skabe mindre slum og færre sociale udsatte områder i byerne, hvilket skulle gøres ved hjælp af borgerinddragelse. Arnsteins kritiske blik på dette program var grundlaget for teorien om deltagelsesstigen [Gaber, 2019].

I teorien om deltagelsesstigen betegner Arnstein to grupper af deltagere i borgerinddragelsesprocesser. Disse er 'The have-nots', som repræsenterer de marginaliserede grupper, som ofte har lidt eller ingen magt. Den anden gruppe består af magthavere, og er typisk de privilegerede, som har magt. Dette viser, at deltagelsesstigen ligeledes kan relateres til magtrelationer i planlægningsprocessen og borgerinddragelsesprocessen [Arnstein, 1969]. Dette afspejles også i Arnsteins essentielle spørgsmål *"What is citizen participation and what is its relationship to the social imperative of our time?" [Arnstein, 1969]*. Dette spørgsmål relaterer ikke bare til magt i borgerinddragelsesprocessen, men også til den grundlæggende samfundsstruktur, da der med dette stilles spørgsmålstegn til den demokratiske proces [Arnstein, 1969].

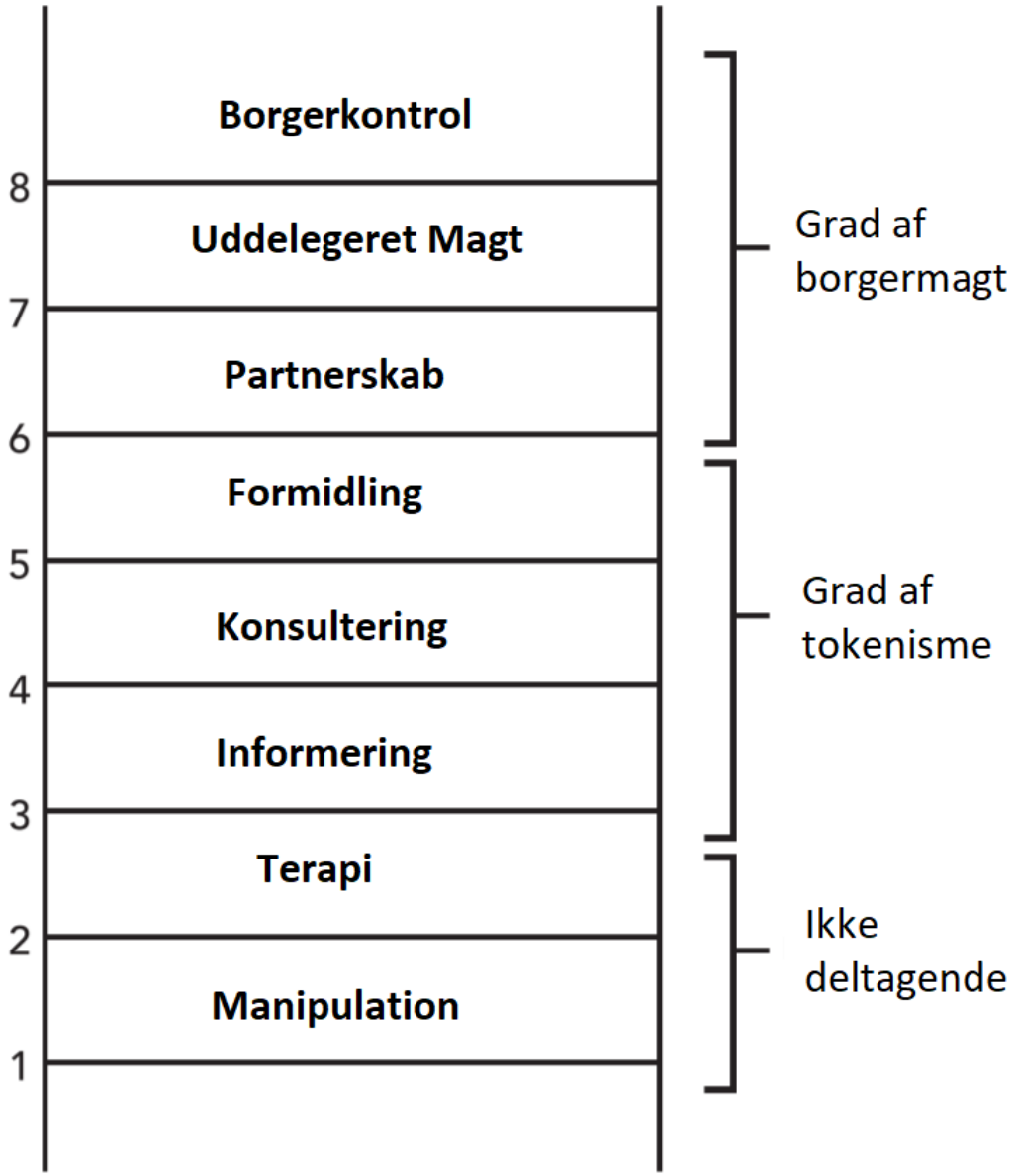

Figur 2.2. Deltagelsesstigen med inspiration fra Arnstein [1969].

Deltagelsesstigen kan ses på figur 2.2 på forrige side, og kan opdeles i tre i forhold til graden af borgermagt, tokenisme og ikke deltagende inddragelsessituationer. De første trin repræsenterer ingen eller meget lidt borgerinddragelse, hvorimod de øverste trin viser mere borgerinddragelse og magt til borgerne.
Arnstein nævner også i forbindelse med teorien, at denne ikke er fuldstændig, og der sagtens kan forekomme trin mellem trinnene i deltagelsesstigen, og at der også kan forekomme flere trin end dem i teorien. Derved beskriver hun også, at borgerinddragelsesprocesser er komplicerede og ikke nødvendigvis fuldstændige [Gaber, 2019] [Tippett og How, 2020]. Derudover er der andre faktorer, der spiller ind. Selvom teorien oprindeligt blev anvendt til at forklare magt, og er blevet anvendt til at vise, hvordan forskellige niveauer af inddragelse forekommer, er der i Arnsteins teori ikke overvejelser om, hvem det er, der sidder på de forskellige trin. Selvom magtrelationer kort er overvejet, skal det ligeledes overvejes, hvem det er, der sidder på de forskellige trin. Har de forskellige agendaer, og er dem, der sidder, eksempelvis i et fuldstændig borgerdrevet eksempel, repræsentative for den gruppe, de skal tage beslutninger for, og er der skjulte magtrelationer, der ikke er tydelige? Flyvbjerg [2002] nævner i den forbindelse, at det ikke altid er al viden, der præsenteres i en eventuel planlægningssituation, og at der på den måde er skjulte magtrelationer, der ikke tages i betragtning. Desuden nævner han eksempler på, hvordan investorer og lignende kan have betydning for, hvilke løsninger, der fremlægges for politikere og borgere, og at hele situationen på den måde allerede er begrænset ud fra de interesser, der ligger bag. Heri ligger en uligevægt i magtfordelingen, når det gælder planlægningssituationen, en overvejelse som Arnstein ikke har med i sin teori, måske netop fordi den ikke oprindeligt skulle anvendes til at beskrive borgerinddragelsesprocessen [Flyvbjerg, 2002] [Farid Uddin og Piracha, 2023].

Magt i planlægningsprocessen er ligeledes noget, som bør overvejes i forbindelse med demokratiformer, idet magten er forskellig alt efter demokratiform. Her er det relevant at overveje hvilken form for borger, borgerne inviteres til at være, som Escobar [2017] beskriver. I forbindelse med den repræsentative demokratiform er det politisk valgte personer, der varetager beslutninger på baggrund af samfundet. Her er det de valgte personer, der besidder magten, hvorimod borgerne er passive og inddrages ved enkelte lejligheder, når der skal stemmes. Deltagelsesdemokratiet er den mest inddragende demokratiform. Det er dog ligeledes noget, der skal tages i betragtning i forbindelse med deltagelsesdemokrati, da denne type demokratiform kan tildele yderligere magt

til ressourcestærke personer i planlægningsprocessen. Det deliberative demokrati lægger derimod vægt på det kommunikative og konsensusprægede aspekt, og mener, at politiske beslutninger skal være understøttet af ligeværdige og inklusive diskussioner. Magten uddelegeres, hvorfor graden af borgermagt er større. Dermed bliver demokratiformen mere objektiv, da magten ligger ved en administrativ instans, der skal tage beslutninger i forhold til inddragelsesprocessen baseret på faglige og rationelle overvejelser [Escobar, 2017].
Den kritik, der opstår i Arnsteins teori, er, at der er fokus på slutresultatet, men ikke selve processen og hvem der kan have indflydelse på denne. Der fokuseres på marginaliserede grupper i samfundet, og hvordan disse skal have mere magt i en planlægningsituation, men tager ikke højde for, at flere er 'empowered' i dag. Hvem er det, der sidder på toppen, og har de agendaer, der ikke nødvendigvis er tydelige i processen? Der kan ikke skabes en rationel dialog uden at overveje de magtrelationer, der kan ligge bag [Tippett og How, 2020]. Hvis dette er tilfældet, skabes der en illusion af empowerment, hvor borgerinddragelse kun anvendes som et middel for at få borgere til at føle, at de er involveret, men ikke have nogen reel indflydelse. Tippett og How [2020] kalder dette 'tyranny of participation'. For at sikre en reel, retfærdig involverende proces skal eventuelle synspunkter og skjulte magtrelationer dermed overvejes, før en proces sættes i gang. Arnsteins deltagelsesstige vil anvendes som en reference i forhold til hvilken type inddragelse, der er tale om i projektet, men med overvejelser om, hvilke magtrelationer der ligger bag, og om der netop er tale om inddragelse af borgere, der i forvejen er empowered.

Plantyper 3

Som nævnt i foregående kapitel er det lovbestemt, at offentligheden skal inddrages i den fysiske planlægning, hvilket fremgår af planlovens formålsparagraf. Planer, der har hjemmel i planloven (PL), er eksempelvis kommuneplaner og lokalplaner, hvorimod udviklingsplaner ikke hører under sammen lovgivning. Derfor er det relevant at undersøge, hvilke planlægningsværktøjer der anvendes i forbindelse med planlægningsprocessen i de formelle planer, samt hvordan de udviklingsplaner adskiller sig fra andre formelle planer. Dette vil ligeledes skabe en forståelse for relationen mellem udviklingsplaner for parallelsamfund og anden fysisk planlægning.

3.1 Plansystemet og relaterede plantyper

I Danmark er den lovpligtige fysiske planlægning inddelt i plansystemet. Dette omfatter den planlægning, der bliver udarbejdet i forbindelse med planloven herunder landsplanlægning, regionsplanlægning, kommuneplanlægning og lokalplanlægning. I landsplanlægning og regionsplanlægning er borgerinddragelse ikke inkluderet. Derimod tages beslutningerne af politikere, der er valgt på baggrund af folkeafstemning i det repræsentative demokrati. Da fokus i projektet netop er på borgerinddragelse, og hvordan dette fungerer på de forskellige niveauer og planer, fokuseres der i følgende afsnit på kommuneplanlægning og lokalplanlægning [Agger et al., 2006].

I forbindelse med tilvejebringelse af kommuneplaner skal kommunalbestyrelsen, jf. PL § 23 a, offentliggøre deres kommuneplanstrategi og om der skal foretages en revision af kommuneplanen i sin helhed eller dele af den. Jf. PL § 23 a, stk. 5, skal fristen for fremsættelse af idéer og forslag fra offentligheden fastsættes til mindst otte uger. Offentliggørelsen sker i det digitale planregister jf. PL § 54 b, som i dag er *plandata.dk*. Dermed bliver interessenter og borgere inddraget tidligt i processen, og får mulighed for at præge planforslaget. Ved tilføjelser til kommuneplanen, som ikke er fastsat i planstrategien, skal kommunalbestyrelsen, jf. PL § 23 c, foretage en foroffentlighedsproces, hvor offentligheden kan fremsætte idéer

og forslag. Kommunalbestyrelsen fastsætter selv fristen for offentlighedens input. Ydermere, jf. PL § 23 d, skal kommunalbestyrelsen ved forslag til en revision af kommuneplanen indkalde til offentlig debat.

I planlægning på lokalplanniveau har offentligheden mulighed for indflydelse typisk gennem høringsperioder. Når det gælder lokalplaner, er der en høringsperiode, der afholdes efter udarbejdelsen af lokalplansforslaget. Høringsperioden er, jf. PL § 24, stk. 5, på fire uger for fremsættelse af eventuelle indsigelser fra offentligheden. Inddragelsen af offentligheden i lokalplanlægningen er fleksibel alt efter lokalplanens betydning. Jf. PL § 24, stk. 6, kan indsigelsesfristen, ved en tilvejebringelse af mindre betydningsfulde lokalplaner eller mindre ændringer af gældende lokalplaner, nedbringes til to uger. Derudover kan indsigelsesfristen, jf. PL § 20, nedsættes til to uger i tilfælde, hvor der er anmodet om dispensation for en lokalplan. Alle indsigelserne mod planforslaget fra offentligheden foregår via en webbaseret tjeneste, hvor høringssvarene er offentlig tilgængelige.

Af ovenstående fremgår det, at offentlighedens inddragelse har hjemmel i lov, når det gælder kommuneplanlægning og lokalplanlægning. Planloven er med til at sikre procedureregler og minimumsregler for, hvad kommuner skal foretage sig. De enkelte kommuner har dog frihed til at foretage yderligere borgerinddragelse i planlægningsprocessen. Et eksempel på supplerende tiltag, hvor borgerinddragelse forsøges udvidet yderligere i planlægningsprocessen, er i Aarhus Kommune. Aarhus Kommune har i den forbindelse udarbejdet Aarhus modellen for borgerinddragelse, der anvendes i planlægningsprocessen. Modellen blev udarbejdet i 2004, mens en opdatering af denne model er påbegyndt i 2020. I modellen lægges der vægt på, at borgerne skal være en aktiv del af planlægningsprocessen, og at borgerne skal være en del af debatten om kommunens strategier, politikker, planer og projekter. Modellen skal anvendes bredt på alle områder i Aarhus Kommune, og det bliver desuden tydeliggjort i modellen, at der, forud en større plan, projekt eller strategi, skal udarbejdes en borgerinddragelsesstrategi, som kan indeholde bestemte krav til processen. Aarhus Kommune [2004] fremsætter følgende grundprincipper i Aarhus modellen:

1. Borgerinddragelse skal tage afsæt i Aarhus Kommunes værdier
2. Borgerinddragelse er en obligatorisk overvejelse i startfasen af en opgave
3. Borgerne har som minimum en ret til at blive hørt.
4. Hvis en gældende plan ændres, så skal det begrundes, hvorfor "aftalen" laves om
5. Borgerne skal have reelle muligheder for at deltage.
6. Det private engagement i kommunens eller lokalområdernes udvikling skal fremmes.
7. Samarbejdet med råd, foreninger og organisationer skal fastholdes og udvikles

8. Processer, metoder og faglig kompetence skal løbende evalueres og udvikles

Aarhus Kommune har dermed fremsat en række principper, som skal være fundamentet for god og bred borgerinddragelse i forbindelse med deres projekter, planer og strategier. Derudover fastsætter kommunen også, at det udelukkende er Aarhus Kommune, som står til ansvar for, at disse principper bliver fulgt. Ansvaret består dog også i at sikre borgerinddragelse samt informationsdeling mellem kommune og borger. Ansvaret består ligeledes af, at kommunen skal være med til at fremme og udvikle nye metoder til borgerinddragelse. Da modellen er af ældre dato, er der i 2020 vedtaget en ny og revideret model, der tager udgangspunkt i de eksisterende principper, men ligeledes lægger op til, at nye metoder til borgerinddragelse skal være en del af modellen, og at metoderne i højere grad skal tilpasses det specifikke område [Aarhus Kommune, 2023].
Der findes desuden nogle plantyper, der ikke kan placeres på et bestemt niveau i det danske plansystem, men som stadig anvendes i forskellige planlægningsprocesser. Disse forklares yderligere i de næste afsnit, herunder udviklingsplaner og uformelle planer.

3.2 Uformelle planer

De uformelle planer, også kendt som masterplaner, har ikke hjemmel i lov og dermed ingen retsvirkning, men anvendes i planlægningsprocessen for at understøtte den fysiske planlægning, der fungerer i samspil med de formelle planer. De uformelle planer opstår oftest i det, der i teorien kaldes 'soft spaces', hvor der tillægges større vægt til stedets rummelige karakter samt dets potentiale. Der arbejdes på tværs af fysiske - og administrative grænser. De uformelle planer bliver ligeledes anvendt i regional planlægning og i 'Business Regions', eksempelvis Vestkystplanen [Hansen og Olesen, 2020]. I disse planer er der i højere grad brug for yderligere inddragelse af borgerne, da planerne fokuserer på den rummelige udvikling og de sociokulturelle netværker. Det vil sige, at de uformelle planer fokuserer på en samlet udvikling af stedet som helhed, hvorfor inddragelsesprocessen spiller en større rolle sammenlignet med traditionel, formel planlægning. Til at inddrage borgere benyttes blandt andet medier som fordebatmøder, hvor der er mulighed for at fremføre synspunkter, idéer og forslag til planlægningen eller ekskursioner til det område, der skal udvikles. Dermed lægger uformelle planer op til dialog og debat, hvilket gør planprocessen mere dynamisk. Uformelle planer kan være byudviklingsplaner, bydelsplaner, helhedsplaner og dispositionsplaner [Hansen et al., 2021].

3.3 Udviklingsplaner for parallelsamfund

Af de i foregående afsnits typer af planer kan udviklingsplaner for parallelsamfund ikke placeres specifikt i det danske plansystem, og er dermed svær at relatere til de danske former for planlægning. Udviklingsplanerne har både karakter af den uformelle planlægning, hvor der lægges vægt på helhedsorienteret udvikling, og præg af formel planlægning fæstnet i lov. Dette kommer til udtryk ved, at udformningen af udviklingsplanerne udarbejdes på baggrund af den årlige udgivelse af parallelsamfundslisten samt 'Bekendtgørelse om fysisk forandring af hårde ghettoområder' (FHG) og 'Bekendtgørelse af lov om almene boliger m.v.' (AL) [Bolig- og Planstyrelsen, 2022].

Udviklingsplanerne har til formål at nedbringe mængden af almene familieboliger med 40%, jf. FHG. De udarbejdes med udgangspunkt i en skabelon, der er udformet af den daværende Trafik-, Bygge- og Boligstyrelse i fællesskab med de almene boligorganisationer. Skabelonen kan ses på bilag A på side 132, og indeholder en række spørgsmål, som kommune og boligorganisation skal svare på. Skabelonen skal udfyldes og godkendes af ministeren på området, hvorefter dette er den lovpligtige udviklingsplan for området. Ifølge loven skal planen indeholde en beskrivelse af, hvordan mængden af almene familieboliger nedbringes samt en tidsplan og finansiering af dette. En nærmere beskrivelse af lovgrundlaget for udviklingsplaner kan læses i Kapitel 4 på side 19. Inddragelse af offentligheden nævnes ikke i bekendtgørelserne. Det kan derfor ikke antages, at kommunerne i forbindelse med udarbejdelsen af disse udviklingsplaner anvender borgerinddragelse, selvom dette overordnet er praksis i planlægningsprocesser. I bekendtgørelserne er inddragelse af boligorganisationen dog lovbestemt, som består af en demokratisk hierarkisk opbygning baseret på beboerdemokrati [Danmarks Almene Boliger, 2023a].

I forbindelse med arbejdet med udviklingsplaner i parallelsamfund, er der en række forskellige planlægningsmæssige niveauer og aktører: det statslige niveau, det kommunale niveau, det boligorganisatoriske niveau og beboerniveauet. I disse forskellige niveauer indgår forskellige aktører i processen med forskellige grad af indflydelse på udviklingsplanen. På figur 3.1 på næste side ses de involverede aktører i forbindelse med realiseringen samt graden af indflydelse, hvor grøn symboliserer indflydelse, gul symboliserer begrænset indflydelse og rød som værende lav til ingen indflydelse.

Først og fremmest er det fra statsligt niveau nedfæstet, varetaget og reguleret i lov, at en udviklingsplan skal udarbejdes, hvis et område på baggrund af kriterier er optaget på parallelsamfundslisten og ligeledes, hvad denne udviklingsplan skal ende ud i. Efterfølgende

er det kommunen og boligorganisations opgave at udarbejde en udviklingsplan, som kommunalbestyrelse og boligorganisation i sidste ende skal vedtage. Ved uenighed om planerne kan kommunen, jf. den særlige regel gældende i FHG § 10, at kommunen ved splid kan gennemføre en kommunal udviklingsplan, hvorfor kommunen i princippet kan få yderligere indflydelse på udviklingsplanen end boligorganisationen. Dette vil blive uddybet i Kapitel 4 på modstående side. Beboerniveauet er repræsenteret ved afdelingsbestyrelsen og de enkelte beboere selv, der dog ikke har nogen afgørende indflydelse. Beboerniveauet kan først få indflydelse rent juridisk, når lokalplanerne, der udarbejdes på baggrund af udviklingsplanerne, sendes i offentlig høring. Her kan der være mulighed for at fremsætte forslag og idéer, som nævnt i afsnit 3.1 på side 14. En uddybelse af processen for realiseringen af udviklingsplaner beskrives nærmere i Kapitel 4 på modstående side.

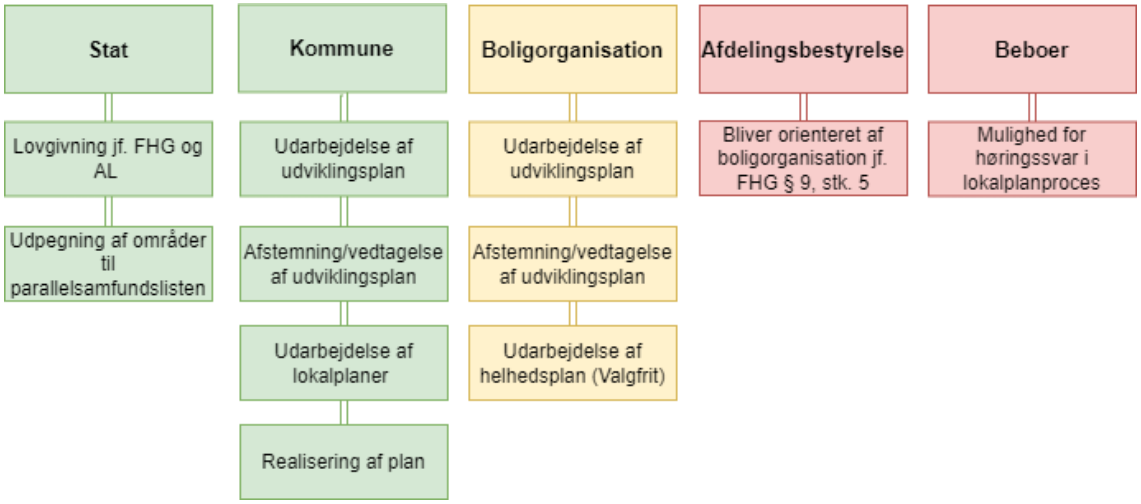

Figur 3.1. Overblik over aktørerne i planlægningsprocessen for udviklingsplan samt graden af indflydelse [Danmarks Almene Boliger, 2022].

Parallelsamfund 4

I forbindelse med projektets analyse af udviklingsplaner for parallelsamfund og borgerinddragelsen i relation til planlægningsprocessen, er det relevant at undersøge de områder, der i dansk kontekst bliver kaldt parallelsamfund. Ghettoer - nu betegnet parallelsamfund - har historisk set eksisteret i lang tid og ofte haft relation til kultur, socioøkonomiske aspekter og status [Hutchison, 2010b]. Efter industrialiseringen opstod der en rummelig polarisering i forhold til status og socioøkonomiske aspekter, hvormed flere områder blev segregeret fra resten af byen [Wacquant, 2013]. Dog har begrebet ghetto efter kolonismen fået tillagt en racediskurs. I europæisk kontekst er ghettoer opstået som segregerede områder opstået på baggrund af kolonisme og krigsførelse i andre lande. Et eksempel på dette kan være det indiske og pakistanske mindretal i Storbritannien eller forskellige afrikanske nationaliteter i Frankrig. Dette har gjort, at der i flere store europæiske byer er opstået områder, som på baggrund af kolonisme og strukturel racisme har været segregeret fra andre dele af byen. I nyere tid har krigsførelse i andre lande også ført immigration og dannelse af segregerede områder i flere europæiske byer [Goldberg, 2006].

Gennem tiden har der dannet sig en diskurs, som har gjort, at flere områder er blevet segregeret fra resten af bysamfundet [van Gent et al., 2018]. Der har været en politisk diskurs, som har gjort, at flere har frygtet immigranter. Derfor har der ikke været en form for inklusion i det samfund, som immigranterne er kommet til, hvilket har ført til dannelsen af segregerede områder i europæiske byer. Da majoriteten af disse områder består af immigranter, vil områderne i den forbindelse til dels være socioøkonomisk udfordrede, hvilket ligeledes karakteriserer disse områder [van Gent et al., 2018]. Hvis den europæiske kontekst betragtes i forbindelse med danske parallelsamfund, ses der både lignende fænomener, men også andre tendenser i disse områder [Stjernberg et al., 2020]. Som tidligere nævnt, er det en liste af kriterier, der afgør om et område er på listen over parallelsamfund. Disse kriterier har ændret sig over tid, og det er først indenfor de seneste år, at nationalitetskriteriet er tilføjet. Derfor kan det påpeges, at områderne ellers oftest karakteriseres ud fra deres socioøkonomiske karakter [Stjernberg et al., 2020]. Dette ses eksempelvis i Tingbjerg nær

København, som har været på parallelsamfundslisten, men ikke er det mere, selvom majoriteten, der bor i Tingbjerg, stadig er af ikkevestlig nationalitet [Tingbjerg Bydelsforening et al., 2023]. Desuden, som nævnt ovenfor, har der i en lang række europæiske lande været en stor immigration som følge af kolonisme. Dette har ikke været tilfældet i Danmark, hvorfor områderne er bedre integreret i byerne sammenlignet med andre segregerede områder i Europa [Hansen, 2021] [van Gent et al., 2018]. Dette ses eksempelvis ved Gellerupparken nær Aarhus, som grænser op til flere parcelhuskvarterer. Desuden er der i Danmark velfærdsydelser, som gør, at områderne, set i en europæisk kontekst, fremstår bedre, da beboerne i de danske områder har bedre økonomiske vilkår [Stjernberg et al., 2020]. Eftersom projektet omhandler borgerinddragelse, er det ligeledes relevant at undersøge hvilke borgere, der bor i området

4.1 Marginaliserede borgere

Noget som især karakteriserer beboerne i segregerede områder i Danmark, er, at de ofte er immigranter som følge af krig, hungersnød eller mangel på uddannelse eller job [van Gent et al., 2018]. I andre europæiske byer er en del segregerede områder opstået på baggrund af kolonismen. Dette ses især i Frankrig, Holland, Storbritannien og Tyskland. Beboerne er ofte efterkommere af mennesker, som var en del eller offer for kolonisme [van Gent et al., 2018]. Dette er dog ikke noget, der kommer til udtryk i Danmark, da majoriteten af beboere i de danske parallelsamfund består af immigranter og efterkommere heraf [Stjernberg et al., 2020]. En anden tendens, der ses i forbindelse med de segregerede områder, er, at beboerne ofte er i den socioøkonomiske lave ende, og at der ofte er socioøkonomiske problemer i disse områder [van Gent et al., 2018] [Stjernberg et al., 2020]. En anden faktor, der spiller ind, er den kulturelle forskel, da områderne typisk består af en større andel af immigranter. Derfor vil der opstå et kulturelt skel mellem beboerne i det segregerede område og andre områder i byen [Wacquant, 2013]. De segregerede områder vil derfor typisk skille sig ud, hvilket kan have indflydelse på hvordan og hvilken form for borgerinddragelse, der skal indgå, når der planlægges for disse områder. I forbindelse med planlægning for parallelsamfund har der dog ikke været en indsats for at sikre inddragelse af de forskellige grupper, samt overvejelser om inddragelsen muligvis skulle foregå på en anden måde, da eksempelvis beboerdemokratier mm. ikke nødvendigvis repræsenterer beboersammensætningen. Derimod har borgerinddragelsen været minimal og sammenholdt med Arnsteins deltagelsesstige, nævnt i afsnit 2.2 på side 10, svarer dette til trin et til fem,

hvor det nærmere er informationsdeling end inddragelse.

4.2 Parallelsamfund i Danmark

Som nævnt i Kapitel 1 på side 1 har politiske tendenser ført til indførelsen af parallelsamfundslisten i Danmark. Det skete som en reaktion på immigration og bosættelse af flere ikkevestlige indvandrere i udsatte boligområder. Som nævnt i Kapitel 1 på side 1 blev parallelsamfundslisten - dengang ghettolisten- indført i 2010. Det var den daværende VK-regering der, sammen med Dansk Folkeparti, udarbejdede den første ghettopakke [Danmarks Almene Boliger, 2022].

I 2013 under SRSF-regeringen blev der indført kriterier, som områderne skulle opfylde for at komme på listen. Disse kriterier var primært af socioøkonomisk karakter, men ligeledes et kriterie om andelen af ikkevestlige indvandrere og efterkommere i områderne [Danmarks Almene Boliger, 2022]. I 2018 indgår den daværende VLAK-regeringen i samarbejde med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og SF et udspil om en ny ghettopakke. Her indføres begreberne *hård ghetto* og *udsat område* og der gives mulighed for, at boliger kan rives ned og sælges som private ejerboliger samt at omdanne boliger til attraktive ældre- og ungdomsboliger. Yderligere blev der vedtaget en lovændring i AL, hvormed de områder, der defineres som hård ghetto og som har været på parallelsamfundslisten i mere end fem år, skal udarbejde en udviklingsplan for områdets fysiske omdannelse [Transportministeret, 2018].

I 2021 videreføres den politik, som blev vedtaget under VLAK-regeringen, af den daværende socialdemokratiske regering. Det bliver dog i udspillet vedtaget, at ghettoområder og flere andre definitioner med relation til dette skifter navn til parallelsamfund. Herudover indføres begrebet *forebyggelsesområder*, hvor der er begrænsninger på den kommunale anvisning, og hvor der indføres obligatorisk fleksibel udlejning. De nye definitioner kan ses på figur 4.1 på den følgende side. Her defineres *omdannelsesområder* som de områder, der har været på parallelsamfundslisten i fem år, og derfor har påbegyndt planlægningsarbejdet med en udviklingsplan for området. *Parallelsamfund* defineres som områder, der indgår på parallelsamfundslisten, og opfylder to ud af de fire socioøkonomiske kriterier beskrevet i AL samt hovedkriteriet om bestemt andel af ikkevestlig indvandrere og efterkommer. *Forebyggelsesområder* defineres som områder, der opfylder to ud af de fire kriterier, men som opfylder kriteriet om 30 % beboerne med ikkevestlig indvandrere og efterkommere heraf. Et *udsat område* defineres som et område, hvor to ud af de fire socioøkonomiske

kriterier fremsat af AL opfyldes. Efter folketingsvalget i 2022 blev denne politik videreført i den nuværende SVM-regering [Danmarks Almene Boliger, 2022].

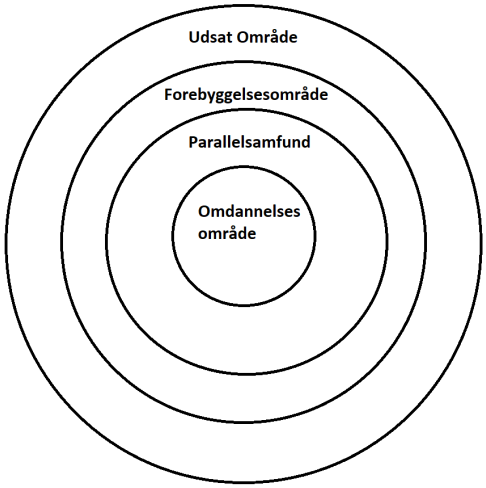

Figur 4.1. Nuværende definitioner [Regeringen, 2021].

4.2.1 Lovgrundlaget for den danske parallelsamfundsliste

Parallelsamfundslisten slår fast hvilke områder, der skal udarbejdes udviklingsplaner for. Derfor er det i den henseende relevant at undersøge lovgrundlaget for parallelsamfundslisten, men også hvordan denne forvaltes gennem 'Bekendtgørelse af lov om almene boliger m.v.' (AL) og 'Bekendtgørelse om fysisk forandring af hårde ghettoområder' (FHG). FHG udspringer af AL § 169, stk. 2, hvor der henvises nærmere til bestemmelserne i FHG. Som følge af et udspil i 2021 fra den daværende Socialdemokratiske regering, Venstre, Dansk Folkeparti, SF, Konservative og Liberal Alliance har ghettolisen og de dertil defineret begreber skiftet navn til parallelsamfundslisten samt dertilhørende nye begreber. Dog er navneskiftet og de nye definitionerne på de forskellige områder ikke implementeret i lovgivningen endnu, hvorfor afsnittet om lovgivningen vil tage udgangspunkt i de gamle begreber. Dog vil der gennem dette afsnit være taget højde for, hvad begrebet svarer til efter aftalen fra 2021.

AL beskriver primært kriterierne for parallelsamfundslisten og definitionen af udsatte boligområder samt forvaltningen af hvilke beboer der kan bo i området, her hvordan de almene boligforeninger skal håndtere anvisninger, ventelister og så videre i forbindelse med nedbringelseskravet som beskrives yderligere i forbindelse med FHG. Kriterierne for parallelsamfundslisten bliver beskrevet i AL § 61 a, hvor et område skal opfylde to kriterier for at blive defineret som ghettoområde (Svarende til parallelsamfund efter ny aftale fra

2021). Disse er beskrevet i AL som følgende:

- § 61 a stk. 1 nr. 1 - *Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarked eller uddannelse, overstiger 40 pct. opgjort som gennemsnittet over de seneste 2 år.*
- § 61 a stk. 1 nr. 2 - *Andelen af beboere dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst tre gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnittet over de seneste 2 år.*
- § 61 a stk. 1 nr. 3 - *Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grundskoleuddannelse, overstiger 60 pct.*
- § 61 a stk. 1 nr. 4 - *Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området eksklusive uddannelsessøgende udgør mindre end 55 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen.*

Jf. AL § 61 a, stk. 2 skal et område opfylde både to af de ovenstående, og derudover opfylde hovedkriteriet om, at andelen af indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande overstiger 50 %, for at området defineres som ghettoområde. Her kan det nævnes, at der, jf. AL § 61 a, stk. 4, er tale om hårde ghettoområder (Svarende til omdannelsesområde efter ny aftale fra 2021), når disse har opfyldt de ovenstående kriterier i mere end fem år. Hvis et område er blevet defineret som værende hård ghetto, nu parallelsamfund, skal kommunen, jf. AL § 168 a, udarbejde en udviklingsplan i samarbejde med de almene boligforeninger i området. Dette er starten på planlægningsprocessen for udarbejdelse af en udviklingsplan for parallelsamfund. En visualisering af processen, der forekommer i forbindelse med planlægningsprocessen i parallelsamfund, kan ses på figur 4.2 på næste side.
Udarbejdelsen og planlægningsprocessen for denne udviklingsplan har lovgrundlag i FHG, som primært beskriver indholdet i udviklingsplanen. Jf. FHG § 2 har udviklingsplanen til formål at nedsætte mængden af almene familieboliger til 40%, hvor der ved nedsættelse til en andel der er højere end 40% kan gives dispensation til dette som følge af FHG § 3. Det er først fra det tidspunkt, et område er på parallelsamfundslisten, at kommunen skal udarbejde en fælles udviklingsplan for området jf. FHG § 8. Denne skal, jf. FHG § 9, stk. 1, udarbejdes med udgangspunkt i en skabelon, som er fremsat af den daværende Trafik-, Bygge- og Boligstyrelse. Skabelonen kan ses på bilag A. Udviklingsplanen skal redegøre for, hvordan boligorganisation og kommune vil nedbringe andelen af almene boliger til maksimalt 40% inden 2030 blandt andet på baggrund af fysiske tiltag. Denne skal, jf. FHG § 9, stk. 3, være indsendt til ministeriet senest seks måneder efter offentliggørelse

af parallelsamfundslisten. Dermed har kommune og boligorganisation begrænset tid til at udarbejde det dokument, der afgør den efterfølgende udvikling af området. Dette kan have indflydelse på planlægningsprocessen for udviklingsplanen og den inddragelse, der sker i processen.

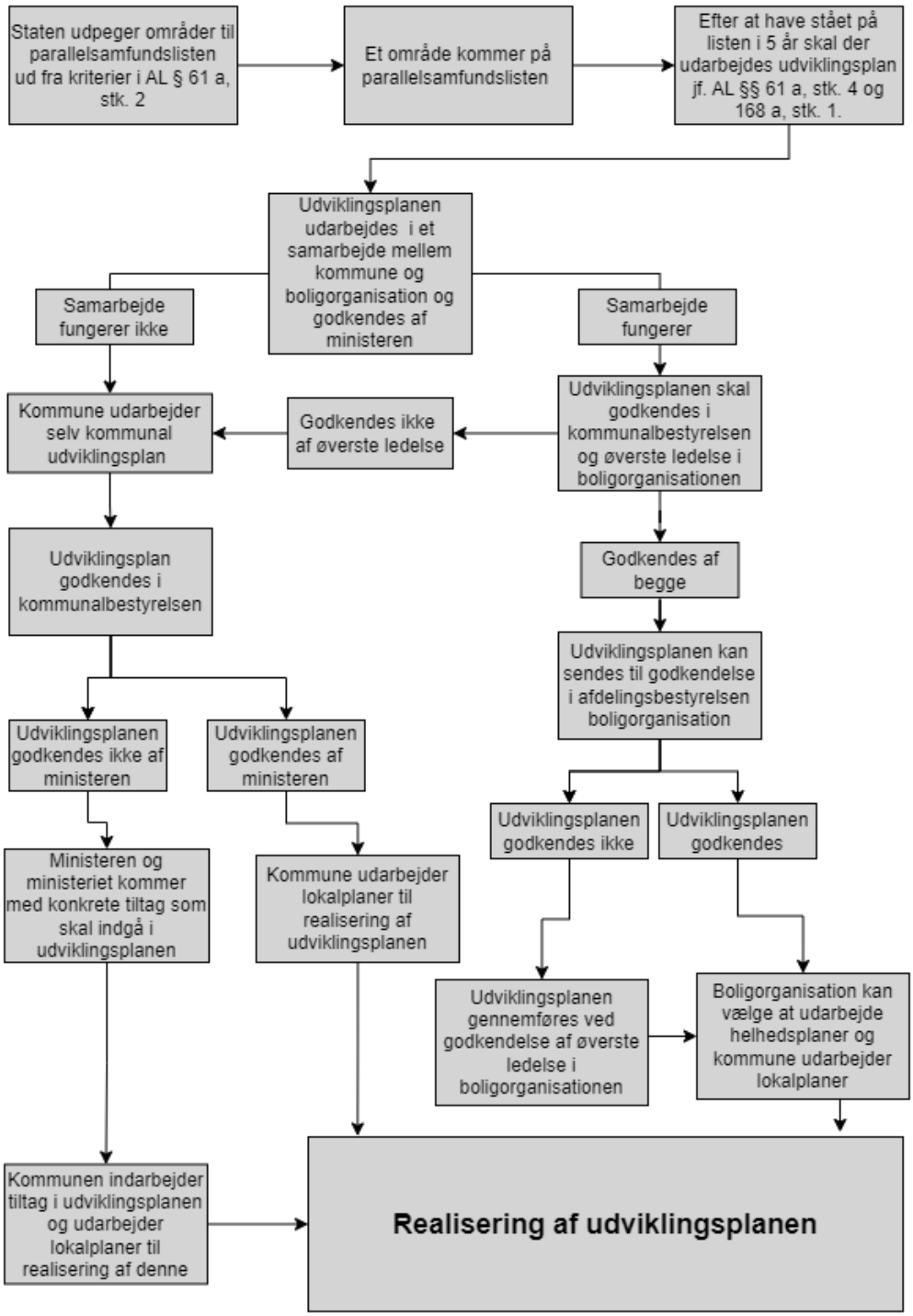

Figur 4.2. Processen for udarbejdelse af udviklingsplaner jf. AL.

Det kan dermed udledes, at udviklingsplanen er standardiseret til at kunne omfatte forskellige områder, hvilket kan være problematisk som følge af rummelighed i forbindelse med planlægningsprocessen [Sotarauta, 2020b] Foruden dette er det, jf. FHG § 9, stk. 4, defineret, at en godkendelse af udviklingsplanen skal være taget af boligorganisationens øverste ledelse og kommunalbestyrelsen, som endeligt vedtager udviklingsplanen. Jf. FHG § 9, stk. 5, skal boligorganisation kun orientere afdelingsbestyrelsen i området om planen og dens indhold. Dette giver en begrænset medindflydelse set fra beboerperspektivet, eftersom de ikke får mulighed for at fremsætte idéer og forslag, og på den måde være med i arbejdet med udviklingsplanen.
Dette giver kommune og boligorganisation stor indflydelse på processen, hvor beboerne og deres inddragelse og medindflydelse på planen undermineres, som det kunne udledes af afsnit 3.3 på side 17. Ydermere, jf. FHG § 10, kan kommunen, i tilfælde af uenighed med boligorganisation, anmode ministeren om at udarbejde en kommunal udviklingsplan udenom boligorganisation. Dermed er det i sidste ende kommunen, der har den største magt og indflydelse på udviklingsplanen, da de udarbejder planen selv, og det er, som nævnt tidligere, i sidste ende kommunen, der vedtager planen. Jf. FHG § 9, stk. 4, kan udviklingsplanen ligeledes indsendes med forbehold for kommunalbestyrelsens endelige beslutning. Dette giver kommunen magt til at trumfe deres plan gennem, selvom boligorganisationen ikke er enig. Foruden dette kan Transport-, Bygnings- og Boligministeren, jf. § 14, stille krav til indholdet i udviklingsplanen, hvis ministeren ikke vil godkende planen, som kommunen skal implementere i planlægningen. Dette giver dermed ministeriet magt til at påvirke indholdet i udviklingsplanerne. Efter godkendelse af udviklingsplanen skal den realiseres. Her kan boligorganisation vælge at udarbejde en uformel helhedsplan, der specificerer realiseringen af udviklingsplanen, men dette er dog ikke et formelt krav. Efterfølgende udarbejdes der lokalplaner for områderne, inden den fysiske forandring påbegyndes.

Som følge af ovenstående kan det udledes, at der i AL og FHG konkret står beskrevet, hvordan planlægningsprocessen, udarbejdelsen og indholdet af planmaterialet skal være. Der er fra statens side en udførlig skabelon af konkrete spørgsmål, som skal besvares i udviklingsplanen. Desuden er der ikke i lovgivningen sikret nogen form for borgerinddragelse foruden det almindelige beboerdemokrati i almene boligorganisationer i forbindelse med udviklingsplanerne for områder, jf. AL, §§ 33-44. Det almene beboerdemokrati er en del af boligorganisationen og dennes nederste lag i organisationens

hierarkiske opbygning. Beboerdemokratiet er sikret i AL, og består af et repræsentantskab med mindst én beboer, og en afdelingsbestyrelse som vælges på baggrund af det årlige afdelingsmøde [Danmarks Almene Boliger, 2023b]. I forbindelse med planlægning af parallelsamfund spiller afdelingsbestyrelsen dog en mindre rolle, da boligforeningen og kommunen kan få udviklingsplanen igennem uden godkendelse fra afdelingsbestyrelsen. Dermed er borgerinddragelse i planlægningsprocessen for parallelsamfund minimal, da denne kun finder sted i forbindelse med de efterfølgende lokalplaner og de tilhørende høringsprocesser. Dette står i kontrast til planlovens lovbestemte inddragelse af offentligheden i formålsparagraffen og i forbindelse med kommuneplanlægning og lokalplanlægning, som fremhævet i Kapitel 2 på side 7 og Kapitel 3 på side 14.

Delkonklusion 5

Formålet med foranalysen var at få en overordnet forståelse af de delelementer, der ligger bag problematikken om parallelsamfund, herunder hvordan borgerinddragelse har udviklet sig i praksis og helt konkret i dansk kontekst, samt hvilken rolle magt og demokratiforståelse spiller. Det kan udledes, at planlægningsprocessen i Danmark har udviklet sig markant fra at være top-down - og rationelt styret, hvor planlægningen skulle foregå ud fra et objektivt og neutralt grundlag, til i dag at være en mere kommunikativ og kollaborativ form for planlægning. Med den udvikling skete der ligeledes et skifte i forhold til mængden af borgerinddragelse i planlægningen, da det blev tydeligt, at lokal viden og i det hele taget en dialog med forskellige former for viden og erkendelsesformer, var givende for planlægningsprocessen. Måden hvorpå borgere bliver inviteret til at være borgere er afhængig af demokratiforståelsen, som også påvirker måden, hvorpå magten er fordelt. Selvom yderligere borgerinddragelse ikke er fastsat i nogle juridiske dokumenter, er det en vigtig del af planlægningsprocessen. Derfor skal planlæggere overordnet forstå vigtigheden af det herunder legitimering af beslutningerne taget i samarbejde med borgerne. Graden af inddragelse varierer dog stadig, og i den forbindelse blev magt undersøgt og relateret til forskellige planlægningstyper i dansk kontekst, herunder udviklingsplanerne, hvor næsten ingen inddragelse finder sted. Men det overordnede skift i tilgangen til planlægning gav ligeledes anledning til nye planlægningsrum og i det hele taget nye typer planer.

Nogle af disse planer er uformelle planer, herunder byudviklingsplaner og lignende, der ikke har nogen retsvirkning, men ofte anvendes som supplement til de formelle plantyper. Udviklingsplanernes formål er at nedbringe mængden af almene boliger i omdannelsesområder, og udarbejdes på baggrund af en skabelon. Når denne plantype relateres til magt, viser det, at beboerne ikke har direkte indflydelse på planlægningsarbejdet. Hvorfor planlægningsprocessen er anderledes for parallelsamfund, er forsøgt afdækket i forhold til, om det overordnet er sværere at planlægge for disse områder. Parallelsamfund er ikke udsatte set i et europæisk perspektiv, men politiske strømninger og en diskurs har gjort, at ikkevestlige indvandrere har samlet sig i disse områder, hvilket har haft betydning for problematikkens

opståen. Der er tale om marginaliserede borgere, der bor i områder, hvor selve borgerinddragelsesprocessen i forvejen kan være udfordrende og udviklingsplanerne fører til at dette kun bliver sværere. I forvejen er beboerdemokratierne i boligforeningerne sjældent repræsentative for områderne, og når disse ligeledes ikke involveres, bliver borgerinddragelsen sat ud af spil. Det er derfor interessant at undersøge, hvordan borgerinddragelsesprocessen kunne forbedres i eventuelle udsatte boligområder, og hvordan selve planlægningsprocessen for parallelsamfund desuden kunne forbedres, også i forbindelse med omdannelsen af områderne.

Del II

Problemformulering og Metodologiske Overvejelser

Problemformulering 6

Som nævnt i de foregående afsnit, var der flere overvejelser, der skulle tages i betragtning, før valget af case og valget af den overordnede problemstilling. Problemstillingen udspringer af den undren, der udsprang af indledningen samt de spørgsmål, der er opstået undervejs i foranalysen. Ligeledes var der allerede i starten af projektet idéer til, hvad der kunne være løsningen på problematikken i forhold til yderligere, og måske andre typer borgerinddragelse, som nævnt i indledningen i Kapitel 1 på side 1. I forbindelse med en undersøgelse af forskellige parallelsamfund og det, der blev vurderet relevant i forhold til den aktuelle problemstilling, er der blevet valgt at arbejde med Gellerupparken. Begrundelsen for dette valg uddybes i afsnit 7.1.1 på side 35. Dette har ført til den overordnede problemformulering, der lyder:

Hvordan har borgerinddragelsesprocessen fungeret i forbindelse med den valgte case i Gellerupparken, og kan nye borgerinddragelsesmetoder anvendes til at supplere borgerinddragelsen i forbindelse med planlægning i parallelsamfund?

Til problemformuleringen er der opstillet en række arbejdsspørgsmål, der hver relaterer sig til et emne, og som skal anvendes undervejs til at sikre, at den ønskede viden opnås. Disse skal være med til at afdække hvilke problematikker, der er opstået i planlægningsprocessen i Gellerupparken samt dem, der specifikt er opstået i forbindelse med borgerinddragelsesprocessen. De første to arbejdsspørgsmål er overordnet analyserende, for at afdække og analysere ny viden, mens det sidste skal lægge op til en diskussion om de eksisterende forhold, og hvordan nyere metoder muligvis kan anvendes i processen. Det første spørgsmål lyder:

Hvordan foregik planlægningsprocessen i forbindelse med Gellerupparken, og hvilken kritik har planerne mødt?

Spørgsmålet skal afdække selve casen, og hvordan processen har været, herunder en

oversigt over processen fra før Gellerupparken blev udpeget som parallelsamfund. En stedsanalyse af selve området vil som det første blive udarbejdet for at få en forståelse for områdets struktur og dets forbindelse med resten af Aarhus. Derudover vil de enkelte planer, herunder helhedsplaner og udviklingsplan, blive undersøgt, hvor de afholdte interviews anvendes for at få en forståelse af processen fra de forskellige involveredes synspunkt. En medieanalyse udføres for yderligere at afdække, sammen med interviews, hvordan offentligheden har reageret på omdannelsen af Gellerupparken, og hvilke forskellige opfattelser, der er af problematikken. Derudover vil det undersøges hvilken type borgerinddragelse, der blev anvendt undervejs, og om denne proces har været optimal. Dette vil lede til næste spørgsmål, hvor det undersøges, hvorvidt nyere borgerinddragelsesmetoder kunne have været anvendt for at optimere processen og sørge for at dem, der skulle inddrages, blev inddraget:

Hvilke nyere borgerinddragelsesmetoder er blevet udviklet for at sikre en bedre inddragelse i planlægningsprocesser?

Dette spørgsmål lægger som nævnt op til et litteraturstudie af nyere og andre metoder for borgerinddragelse, og hvordan disse kan være med til at skabe en bedre borgerinddragelsesproces. Spørgsmålet besvares ved at undersøge forskellige metoder herunder citizen science, samskabelse, lokaldemokrati, partnerskaber og lignende metoder, der relaterer sig til disse, og som er blevet noteret som værende relevante i forbindelse med den valgte case. Derudover vil metoderne relateres til Gellerupparken, hvor det undersøges, hvorvidt nyere og andre metoder kan supplere borgerinddragelsen, men ligeledes om de kunne anvendes overordnet i selve planlægningsprocessen for parallelsamfund. Dette suppleres af undersøgelser i foranalysen, herunder Kapitel 2 på side 7 og Kapitel 4 på side 19. Desuden lægger det op til næste spørgsmål, hvor undersøgelsen af casen og de undersøgte metoder sammenholdes i et diskussionsafsnit:

Hvorfor er der opstået en kritik af eksisterende metoder for borgerinddragelse, når det gælder planlægning for parallelsamfund, og kan nyere metoder i den forbindelse være med til at supplere borgerinddragelsen?

Formålet med dette arbejdsspørgsmål er at lægge op til en diskussion, hvor de eksisterende forhold i henhold til borgerinddragelse og de fremkomne problemstillinger fra forrige kapitel diskuteres inden disse sammenholdes. Derefter overvejes det, om andre tiltag og nye metoder kunne anvendes som supplement til processen. Til dette anvendes den viden,

der er opnået i de foregående kapitler. Diskussionen skal afdække, hvorvidt nyere metoder og andre tiltag kan være med til at supplere inddragelsesprocessen, og i det hele taget om processen skal revideres i forhold til, hvor meget borgere skal og kan inddrages i processen.

Videnskabsteoretiske Overvejelser og Metodologi 7

Formålet med projektet er, som nævnt i indledningen, at undersøge hvad borgerinddragelse er, og hvordan processen foregår i forbindelse med parallelsamfund og udsatte boligområder. I forbindelse med formuleringen af problemstillingen, er det vigtigt at præcisere, hvad det er der ønskes undersøgt og hvilken tilgang projektet vil tage i et videnskabsteoretisk perspektiv. Da der arbejdes med parallelsamfund, kan emnet risikere at blive bredt, hvorfor der i dette projekt er valgt at tage udgangspunkt i en case. De kriterier, der blev sat for case udvælgelsen, nævnes yderligere i afsnit 7.1.1 på side 35. Derudover er det vigtigt at have en forståelse af, hvilken tilgang projektet overordnet vil tage.

Projektets undersøgelse vil tage et ontologisk udgangspunkt i den allerede kendte verden indenfor borgerinddragelse. Her undersøges viden om eksisterende borgerinddragelsesmetoder, der er med til at konstruere den allerede eksisterende virkelighed indenfor borgerinddragelse, som kan være med til at danne et billede af manglerne i borgerinddragelsesprocessen. Yderligere dannes der en virkelighedsforståelse gennem samtale med informanter, der giver deres forskellige subjektive verdensopfattelser ud fra deres individuelle rationaler. Informanterne har forskellige måder at se verden på, hvor værdier og opfattelser skal ses som er et resultat af deres sociale relationer med andre [Farthing, 2016, s. 23].
Epistemologien er betegnelsen for erkendelsen af viden og måden, hvorpå ny viden genereres om genstandsfeltet [Farthing, 2016, s. 23-24]. Til at producere ny viden om borgerinddragelsen i udviklingsplaner i parallelsamfundsområder, er det værd at overveje, hvorledes denne viden kan anskaffes, og hvordan den kan findes. Den nye viden vil blive indhentet gennem interviews med beboere i parallelsamfundsområder. For at forstå hvorledes beboere i parallelsamfundsområder kan inddrages bedre i udviklingsplanerne, er det essentielt, at informanterne kan give deres besyv med. Det er dog værd at have in mente, at informanternes individuelle virkelighedsopfattelse er dannet på baggrund af subjektive rationaler, der ikke nødvendigvis giver sandheden. Derfor er det også vigtigt, i forbindelse med ind-

samling af empiri i form af interviews at have for øje, at det er informanternes subjektive virkelighedsforståelse. Den indsamlede empiri skal sidenhen sammenholdes med eksisterende viden om borgerinddragelse, hvormed der kan dannes ny viden om en fremgangsmåde, der kan skabe en mere inkluderende borgerinddragelse.
Til at undersøge dette projekts samfundsvidenskabelige problemstilling vedrørende nye borgerinddragelsesmetoder i forbindelse med udviklingsplaner i parallelsamfund, belyses forskellige fænomener indenfor genstandsområdet så som borgerinddragelse, parallelsamfund og plantyper. Derfor anskues projektets undersøgelse med afsæt i den fænomenologiske verden. Den fænomenologiske tilgang er således, at *"...forstå sociale fænomener ud fra aktøernes egne perspektiver og beskrive verden, som den opleves af informanterne, ud fra den antagelse, at den vigtige virkelighed er det, mennesker opfatter den som."* [Brinkmann og Tanggaard, 2015, s. 227]. Det enkelte individ fortolker og oplever fænomener på forskellig vis ved deres livserfaringer. Derfor er det fænomenologiske perspektiv særlig relevant for projektets problemstilling, da en forståelse af borgerinddragelse, som fænomen, kan fortolkes på flere måder. Disse måder er nødvendige at få belyst for at få den fulde forståelse af borgerinddragelse. På et beskrivende og kvalitativt grundlag er det dermed muligt at skabe viden om forskellige menneskelige oplevelsesverdener af borgerinddragelse [Brinkmann og Tanggaard, 2015, s. 237].

Projektets tilgang udspringer af en induktiv fremgangsmåde, hvor strategien er at benytte en kvalitativ forskningsmetode. Kvalitative metoder som interviews og casestudie vil blive benyttet. Den induktive tilgang er relevant, idet projektets formål er at få indsigt og forståelse i, hvordan borgerinddragelse benyttes i udviklingsplaner for parallelsamfund, og hvordan de berørte beboere oplever inddragelsen af dem samt, hvordan de ønskes inddraget. På den baggrund vil der blive draget konklusioner, der danner grundlag for projektets bud på en ny borgerinddragelsesmetode. Formålet med projektet er dermed ikke at generalisere de interviewede, eftersom menneskers livsverden er forskellige, idet viden er afhængig af subjektet, som det fænomenologiske perspektiv påpeger [Brinkmann og Tanggaard, 2015, s. 219], men derimod at danne grundlag for en diskussion om en ændring af planlægningsprocessen i parallelsamfund. For at opnå ny viden i hovedanalysen anvendes en række metoder, der uddybes herunder.

7.1 Anvendte metoder

I følgende afsnit gennemgås de metoder, der anvendes til at opnå ny viden om problemstillingen samt hvilke tilgange, der tages til eksempelvis valg af case, litteratur, og hvordan viden opnås gennem interviews. En oversigt over de anvendte metoder kan ses på figur 7.1.

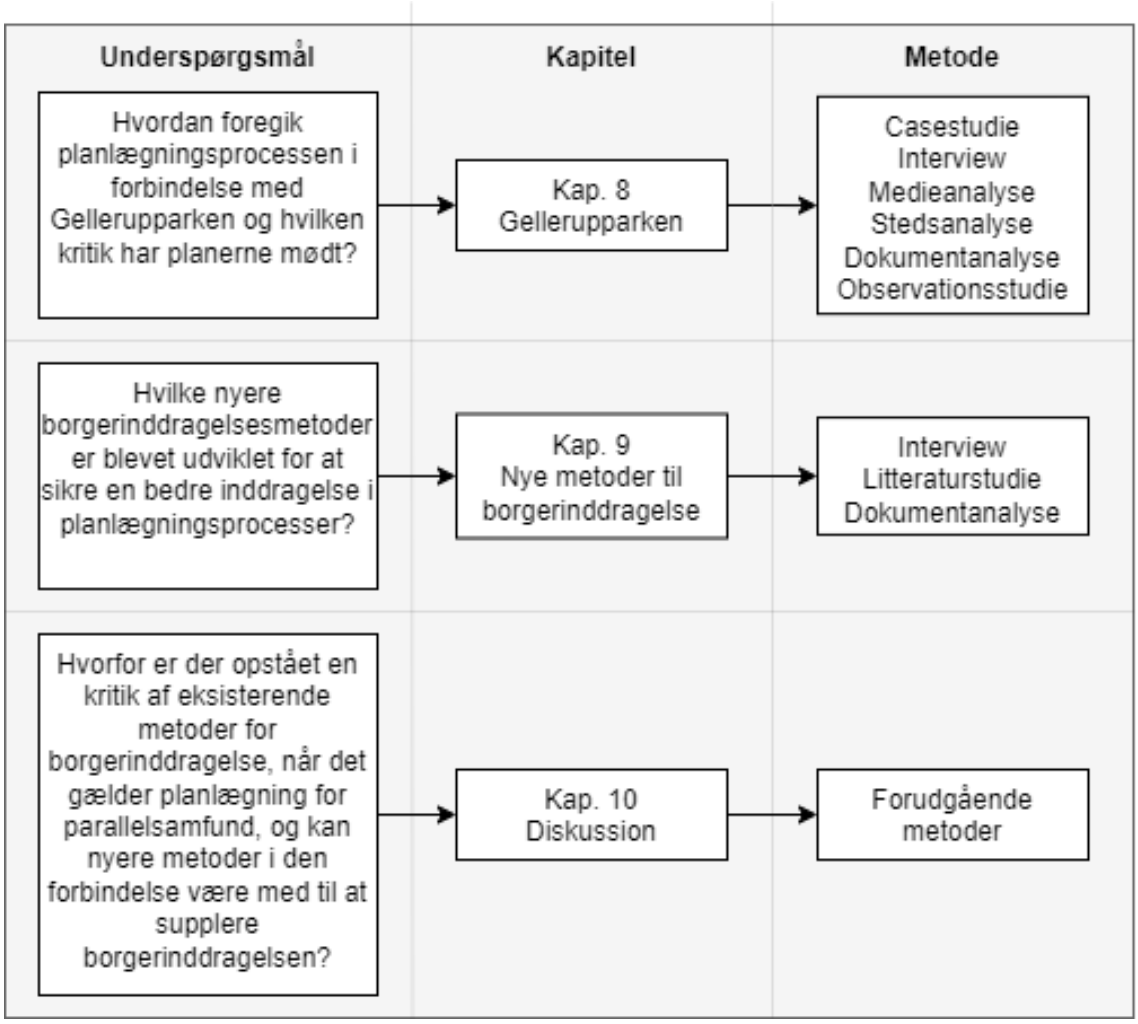

Figur 7.1. Diagram over benyttede metoder i hovedanalysen.

7.1.1 Casestudie

Casestudiet anvendes til at beskrive et enkelt eksempel på et fænomen. I studiet tilegnes der en speciel viden ved undersøgelse af den udvalgte case. Studiet er kontekstafhængigt, og kan ændre sig over tid, hvilket gør, at casestudiet egner sig til at beskrive fænomener med relation til virkeligheden. Dette gøres med udgangspunkt i at kunne generalisere den tilegnede viden på et generelt fænomen. Dermed kan casestudiet danne hypoteser, hvorefter der kan tilegnes ny viden om et generelt fænomen. Der reflekteres undervejs over

casestudiets generaliserbarhed og dennes resultater.

Casen er udvalgt strategisk, da en bestemt problemstilling ønskes besvaret [Brinkmann og Tanggaard, 2015]. Casen er udvalgt på baggrund af dette, og den relateres til problemstillingen beskrevet i Kapitel 6 på side 30. Casen er udvalgt på baggrund af, at denne skal være paradigmatisk og skal skabe eller udvide et eksisterende paradigme, som eksisterer i forbindelse med borgerinddragelse ved udviklingsplaner for parallelsamfund. Casestudiet skal både anvendes til at undersøge hvordan og hvilken borgerinddragelse, der anvendes, men ligeledes for at underbygge og udbygge diskussionen om, hvorvidt borgerinddragelsen er fyldestgørende.

Casestudiet skal dermed understøtte undersøgelsen af et større fænomen, hvor der tilegnes viden om den generelle forståelse af inddragelsesprocesser, samt hvordan disse kan forbedres [Brinkmann og Tanggaard, 2015]. Casen er udvalgt på baggrund af en række faktorer, herunder hvor langt planlægningsprocessen er, og i hvor høj grad borgerinddragelse er indtænkt i processen. I udvælgelsen er der ligeledes lagt vægt på, om der kunne indhentes nok litteratur og empiri omkring planlægningsprocessen, herunder interviews med eventuelle beboere der har været en del af processen. Ud fra dette er planlægningsmaterialet og kommunale strategier for Vollsmose, Gellerupparken og Mjølnerparken undersøgt, da der i disse tilfælde er tale om større byområder og større byomdannelser. Planmaterialet for de tre områder er blevet undersøgt med større vægt på områderne Vollsmose og Gellerupparken, da der i Mjølnerparken gøres brug af en anden metode, hvor boligblokke sælges til private investorer [Transportministeret, 2019]. Selvom Gellerupparken har været på listen i lang tid, og der blev fremsat en helhedsplan i 2007 - før parallelsamfundslisten - er området stadig relevant, da der i nyere tid er udarbejdet en udviklingsplan for området som følge af parallelsamfundslisten. Denne danner grundlag for den realisering, der på nuværende tidspunkt finder sted i området [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007]. Desuden er der i Aarhus et specielt fokus på borgerinddragelse, da kommunen med Aarhus modellen, beskrevet i afsnit 3.1 på side 14, er forpligtet til at udføre en omfattende borgerinddragelse i planlægningsprocesser. Udviklingsplanen for Vollsmose blev færdigbehandlet i 2020, og de er derfor på nuværende tidspunkt først i gang med realiseringen [Vollsmose, 2023]. På baggrund af dette, samt den aktive brug af borgerinddragelse i planlægningsprocesser i Aarhus Kommune, er Gellerupparken blevet valgt, da dette område opfylder de opstillede kriterier for udvælgelsen af case.

7.1.2 Interview

I forbindelse med projektets hovedanalyse vil en række interviews blive afholdt for at opnå en forståelse af problemstillingen fra forskellige synspunkter. Både kommune, boligforening, borgere og modstandere mod parallelsamfundsplanlægningen, herunder udviklingsplanerne, vil blive interviewet. Interviewene er semistrukturerede, hvorfor der åbnes op for opfølgende spørgsmål både fra interviewer og de interviewedes synspunkt. Forskellige temaer er blevet udvalgt på forhånd for at sikre, at den ønskede viden opnås i interviewene. Disse temaer er udviklingsplaner og realisering af denne, metoder til borgerinddragelse og borgerinddragelse i forbindelse med udsatte boligområder og parallelsamfund.

Der foretages fire interviews, hvoraf to er med planfaglige medarbejdere fra Aarhus Kommune, og et er med en medarbejder fra boligorganisationen. Foruden dette foretages et interview med en beboer fra Gellerupparken, der har siddet i afdelingsbestyrelsen for Gellerupparken, er aktivt medlem af Almen Modstand (Kampagne der forsvarer almene boliger) og har boet i området i 50 år. Der lægges i interviewene vægt på, at de to interviews med kommunen skal give et fagligt indblik i de planlægningsmæssige processer med fokus på inddragelsen af borgere, hvorimod interviewet med beboeren i Gellerupparken anvendes for at få et indblik i inddragelsesprocessen fra beboernes synspunkt. Det er taget i betragtning, at interviewene kan være af politisk karakter, eftersom emnet om parallelsamfund har stor politisk bevågenhed. Da flere af interviewene afholdes digitalt, kan der i optagelsen være små tekniske fejl og baggrundsstøj, hvilket gør, at der i forbindelse med transskriptionen er foretaget fortolkninger, når ord forekommer udtydelige. Citaterne er inden brug i rapporten sendt og godkendt af de interviewede. Interviewguides findes på bilag B på side 136 og transskriptioner findes i bilag C på side 140. Interviews er desuden kodet i *NVivo* som er et kodningsværktøj til kvalitativ databehandling. Kodningen kan ses i bilag D på side 208, hvor hver kode er inddelt i overordnet temaer, der ligeledes danner strukturen for diskussionen. Kodningen er farvekoordineret, for at gøre søgning efter relevante citater enkelt. Der er valgt at gøre brug af denne kodning for at danne overblik over citater til brug i projektet samt deres indbyrdes relationer.

7.1.3 Observationsstudier

I forbindelse med casestudiet og undersøgelse af Gellerupparken, er det vurderet relevant at foretage observationsstudier af området. Dette gøres med udgangspunkt i at fremme

forståelsen af området, herunder den geografiske rummelige struktur, men observationer af bylivet er ligeledes foretaget, særligt med fokus på bydelens funktioner og fysisk modstand mod forandringer i området. Den geografiske og rummelige struktur observeres ustruktureret uden en bestemt rute [Nielsen, 2001]. Der lægges fokus på realiseringen af udviklingsplanen, og om dennes intentioner er blevet realiseret. Her også om de forskellige interessenter og interesser er blevet tilgodeset i processen. Dertil kommer observationer af beboerne i området, hvilket gøres med udgangspunkt i at vurdere bylivet med fokus på beboernes brug af bydelen samt dens funktionalitet [Brinkmann og Tanggaard, 2015]. Desuden vil der i observationerne være fokus på, om der fysisk er modstand mod udviklingsplanen, parallelsamfundslisten og nedrivningskravet. Alt dette vil danne ramme for at opnå en bedre forståelse af Gellerupparken, og om borgerinddragelsesprocessen har tilgodeset beboernes interesser. Desuden vil observationerne anvendes til at understøtte diskussionen.

7.1.4 Litteraturstudie

For at få en bedre forståelse af hvilke nyere metoder og tiltag, der kunne anvendes i forbindelse med borgerinddragelse i udsatte boligområder, vil der blive foretaget et litteraturstudie indenfor en række udvalgte metoder, der vurderes relevante for problemstillingen. Litteraturstudiet skal kortlægge og skabe overblik over eksisterende forskning på de nye metoder, og så vidt som muligt, fokusere på, hvordan disse metoder kan anvendes i forbindelse med udsatte boligområder. I dette projekt fokuseres der på metoderne citizen science, lokaldemokrati, partnerskaber, samskabelse og multikulturel planlægning. Undervejs vil de ligeledes relateres til de undersøgte teorier om borgerinddragelse, demokrati og magt i Kapitel 2 på side 7.

Undervejs opretholdes en kritisk tilgang til litteraturen, hvor overvejelser om afsender og mening med litteraturen overvejes, jf. brugen af dokumentanalyse, hvorfor forskningsartikler og andet anerkendt litteratur primært anvendes. Litteraturen findes ved hjælp af Aalborg Universitetsbibliotek samt andre portaler, hvor artikler og andet litteratur om emnet er samlet. En af disse er ligeledes Center for Borgerdialog, hvor artikler om samskabelse og lokaldemokrati i netop udsatte boligområder findes. Når litteratursøgningen udføres, anvendes de enkelte metoders ordinære navne, men de kombineres ligeledes med udsatte boligområder, planlægning, byplanlægning, borgerinddragelse og lignende ord, der indskrænker litteraturen til det, der ønskes undersøgt. Der søges og anvendes både litteratur på dansk og engelsk.

Dokumentanalyse

I forbindelse med litteraturstudiet samt anvendelse af dokumenter, vil dokumentanalyse anvendes. Metoden anvendes både til at finde relevante dokumenter samt analysere disse efterfølgende. For at generere dokumenter anvendes 'snowball' metoden, hvor referencerne i de forskellige dokumenter anvendes til at finde yderligere relevante dokumenter og litteratur [Brinkmann og Tanggaard, 2015]. Dette anvendes især i forbindelse med litteraturstudiet, da flere af de anvendte bøger og artikler vil indeholde referencer, der omhandler samme tema. Det samme er gældende med hensyn til undersøgelsen af den valgte case, hvor de forskellige planprodukter ligeledes vil referere til tidligere planprodukter.
Derudover er det vigtigt, især i forbindelse med undersøgelsen af Gellerupparken og de forskellige planprodukter, at have en kritisk tilgang til de anvendte dokumenter. Dokumenterne vurderes ud fra en række kriterier, herunder autenticitet, troværdighed, repræsentativitet og mening. Vurderingen foretages løbende, for at sikre at det ønskede kan uddrages af dokumenterne, samt for at være opmærksomme på, at, eksempelvis i forbindelse med planprodukterne, dokumenter kan være politiske. Derfor vil dokumentanalysen løbende anvendes som bagvedliggende analysemetode, og anvendes kun aktivt, hvis det findes nødvendigt.
Litteraturstudiet skal, sammen med casestudiet og de afholdte interviews, være med til at opbygge viden om borgerinddragelse i Gellerupparken og skal anvendes i den endelige diskussion om hvorvidt disse kan bidrage til processen.

7.1.5 Medieanalyse

I forbindelse med undersøgelsen af Gellerupparken, udarbejdes der en medieanalyse, som skal være med til at undersøge de forskellige synsvinkler i forhold til planlægningsprocessen for omdannelsen af Gellerupparken. Her er der udvalgt artikler, der beskriver forskellige perspektiver, og som både beskriver beboernes syn på planlægningsprocessen samt samarbejdet og forholdet mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening. Medieanalysen er relevant, idet den kan give et indblik i borgernes syn på planlægningsprocessen, faglige synspunkter fra artikler i fagblade samt den journalistiske fremstilling af samarbejdet mellem Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune.

Medieanalysen er udarbejdet ud fra journalistiske kilder, og kan derfor være influeret af politiske holdninger eller journalistens holdning. Dette tages i betragtning i undersøgelsen af artiklerne, især i forbindelse med større aviser så som Weekendavisen, Jyllands-

posten og Aarhus Stiftstidende. Kronikker vil ligeledes inkluderes, der enten er skrevet af boligforeningens ledelse eller kommunalpolitikere, hvorfor det skal tages i betragtning, at disse er holdningsbestemte og afspejler henholdsvis kommunens eller boligforeningens holdning til planlægningsprocessen. Artiklerne vil ofte være niche bestemt, da de henvender sig til folk der bor i og omkring Aarhus. Dog er lovgivningen for parallelsamfund noget, som har en national politisk bevågenhed, og det kan derfor også være af interesse for andre udenfor Aarhus området [Gravengaard et al., 2015, s. 84-108].
Der vil desuden også anvendes artikler fra fagblade, der henvender sig til en specifik læser. Disse artikler opfattes som værende mindre politisk influerede, eftersom disse er skrevet på baggrund af faglig viden i den pågældende branche. Artikler indenfor arkitekt- og byggebranchen er eksempelvis relevante i medieanalysen. Alle artikler analyseres med udgangspunkt i de øvrige analyser i projektet, som dermed danner videnskabelig baggrund for medieanalysen [Gravengaard et al., 2015, s. 84-108].

7.1.6 Stedsanalyse

Der bliver i projektet udarbejdet en stedsanalysen for at undersøge Gellerupparkens struktur, herunder vil de relevante strukturelle funktioner i området undersøges. I analysen vil bebyggelsesstrukturen samt deres anvendelse undersøges. Til dette anvendes der bygningsdata samt data fra BBR-registret. Derudover vil den grønne struktur i området undersøges, hvor visualiseringer kun skal indeholde de større grønne områder, hvorfor det er tale om en generalisering. Dette suppleres af observationsstudierne, som beskrevet i afsnit 7.1.3 på side 37, hvor billeder vil anvendes til at vise de grønne kiler mellem blokkene i området. Derudover undersøges trafikstrukturen, hvor det primært er de større veje, der er inkluderet, hvorfor mindre veje i parcelhusområder ikke visualiseres. De forskellige strukturer visualiseres i kort, der er udarbejdet i det geospatiale behandlingsprogram ArcMap. Stedsanalysen undersøger desuden, hvorvidt disse strukturer er sammenhængende samt om der er nogle problematikker mellem strukturerne. Eksempelvis om der er klyngedannelse i bygningsstrukturen og den grønne struktur og om infrastrukturen skaber problemer i forhold til de øvrige strukturer [Kiib og Marling, 1996].

Del III

Hovedanalyse

Gellerupparken 8

Der er på baggrund af afsnit 7.1.1 på side 35 samt Kapitel 6 på side 30 valgt at arbejde med parallelsamfundet Gellerupparken i Aarhus som casestudie. Indledningsvis vil en stedsanalyse udarbejdes for at få en forståelse af områdets struktur og historie. Emner, der ligeledes nævnes i de forskellige planprodukter, der er blevet udarbejdet i forbindelse med omdannelsen af Gellerupparken. Derefter vil selve planlægningsprocessen for omdannelsen af området blive analyseret, herunder vil de forskellige dokumenter i form af planmateriale fra processen blive gennemgået. Analysen skal være med til at skabe en forståelsesramme for planlægningsprocessen samt give et indblik i inddragelsesprocessen i forbindelse med de forskellige planer. Undervejs vil de afholdte interviews blive anvendt, både som forståelsesramme for, hvordan processen fungerede samt for at få en idé om, hvordan de forskellige deltagere i processen har oplevet den.
Derudover skal en medieanalyse være med til at belyse andre vinkler i processen, herunder beboernes synsvinkel og oplevelse af processen. Analysen vil ligeledes tage udgangspunkt i undersøgelsen af det planmæssige samarbejde mellem Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune, samt den politiske og faglige bevågenhed for udviklingen og omdannelsen af Gellerupparken.

8.1 Præsentation af caseområdet

I det følgende afsnit vil caseområdet blive præsenteret. En historisk gennemgang vil beskrive den forhenværende struktur i området samt områdets historie og fortælling. Efterfølgende vil der blive udarbejdet en stedsanalyse, der skal give indblik og forståelse i den eksisterende struktur, herunder den del af området, der allerede er omdannet. Stedsanalysen udarbejdes for at få en bedre forståelse for området og ligeledes for at undersøge, hvorvidt den omdannelse, der er fundet sted indtil videre, har haft den ønskede virkning på området. Når der planlægges en omdannelse af et område, er det vigtigt at forstå hvordan de problemer, der ønskes løst, er opstået, samt de egenskaber området har på nuværende tidspunkt, som beboerne ønsker at bevare. Der vil derfor være fokus på dette

i præsentationen af Gellerupparkens historie og den efterfølgende stedsanalyse. Undervejs vil der refereres ned til de senere analyser, der understøtter disse fund.

8.1.1 Gellerupparkens historie

Gellerupparken blev opført tilbage i perioden 1968-1972, og består af etagebyggerier i størrelsen 4-8 etager. I samme periode, fra 1971-1972, blev Toveshøj opført, som hører under den samlede betegnelse for parallelsamfundet Gellerupparken, og ligeledes er med i omdannelsesområdet. Samlet set var der 2400 almene boliger efter områdernes opførsel. Gellerupparken og Toveshøj var en del af et større byggeprojekt vest for Aarhus, som gik under navnet *Gellerupplanen*. Gellerupplanen var en reaktion på 1960'ernes boligmangel i Danmark, hvor planen, udover boliger, også indeholdte planer om offentlige faciliteter [Beckman, 2019]. Det nye byggeri skulle omfatte flere byfunktioner, der skulle danne baggrund for det gode liv. Boligbyggeriet skulle danne ramme om attraktive boliger nær rekreative områder og vigtige funktioner såsom skole, dagtilbud og bibliotek, som skulle tiltrække og være attraktivt for arbejder- og middelklassen [Gudmand-Høyer et al., 2021].

Ikke desto mindre satte den økonomiske krise i starten af 1970'erne en stopper for dette, og de oprindelige planer i Gellerupplanen, heriblandt Gellerupparken og Toveshøj, blev ikke eksekveret i sin fulde udstrækning. Gellerupparken husede i starten middelklassen, men blev gradvist forandret, efterhånden som middelklassen flyttede i privatejede boliger, hvilket resulterede i tomme boliger og dyre omkostninger for Brabrand Boligforening. Derfor blev Gellerupparken anvendt som et område, hvor boligerne blev kommunalt anvist, blandt andet til udsatte borgere, indvandrere og flygtninge. Gellerupparken blev stedet for folk med lavere indtægt, lavere tilknytning til arbejdsmarkedet og et område, hvor koncentrationen af ikke-etniske danskere steg. Denne udvikling resulterede i helhedsplanen *'Fra boligområde til bydel - Helhedsplan for Gellerupparken og Toveshøj'* udarbejdet mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening i 2007, for at komme denne udvikling til livs. Området kom i 2010 på den såkaldte ghettoliste, der blev indført under den daværende VK-regering, og har været det siden da på baggrund af de parametre, som blev gennemgået i afsnit 4 på side 19 [Beckman, 2019]. Før 2007 var der ligeledes tiltag, der skulle afhjælpe nogle af disse problematikker i området, herunder det EU-støttede 'Urban Programme II', der startede i 2000 og som ligeledes inkluderede Bispehaven og Herredsvang i Aarhus Kommune. Programmet skulle overordnet fokusere på at løfte de sociale problematikker, og det var de lokale, der selv skulle komme med løsninger og viden, der kunne løfte opgaven

[Mikkelsen, 2008]. Derfor har der, i længere tid, været fokus på at omdanne området.

Datidens Gellerupparken var kendetegnet ved områdets monofunktionalitet, altså at området kun bestod af almen beboelse. Siden omdannelsen af området startede tilbage i 2007, da en aftale om den første helhedsplan blev indgået, har området fået tilført flere funktioner, der kan fungere som samlingspunkter. Ligeledes er virksomheder flyttet til området, herunder Brabrand Boligforening, som administrerer de almene boliger i området, samt Aarhus Kommune, der har flyttet deres teknik og miljøafdeling til området [Bech-Danielsen et al., 2020].

8.1.2 Stedsanalyse

For at forstå de nuværende strukturer i Gellerupparken, og forstå hvilken udvikling området har gennemgået, er en stedsanalyse relevant at gennemføre. Gellerupparken og Toveshøj er placeret i Aarhus-bydelen Brabrand i det vestlige Aarhus omtrent 5 km fra Aarhus Centrum, hvilket ses på oversigtskortet på figur 8.1 på næste side. Gellerupparken og Toveshøj er to separate afdelinger, som administreres af Brabrand Boligforening, hvor Gellerupparken er boligforeningens største afdeling. Gellerupparken består af 1440 lejemål med ca. 5000 beboere, mens Toveshøj består af 617 lejemål [Brabrand Boligforening, 2023].
De to afdelinger grænser op til hinanden adskilt af Edwin Rahrs Vej. Områdeafgræsningerne kan ses på figur 8.2 på side 46.

Figur 8.1. Gellerupparkens placering i forhold til Aarhus.

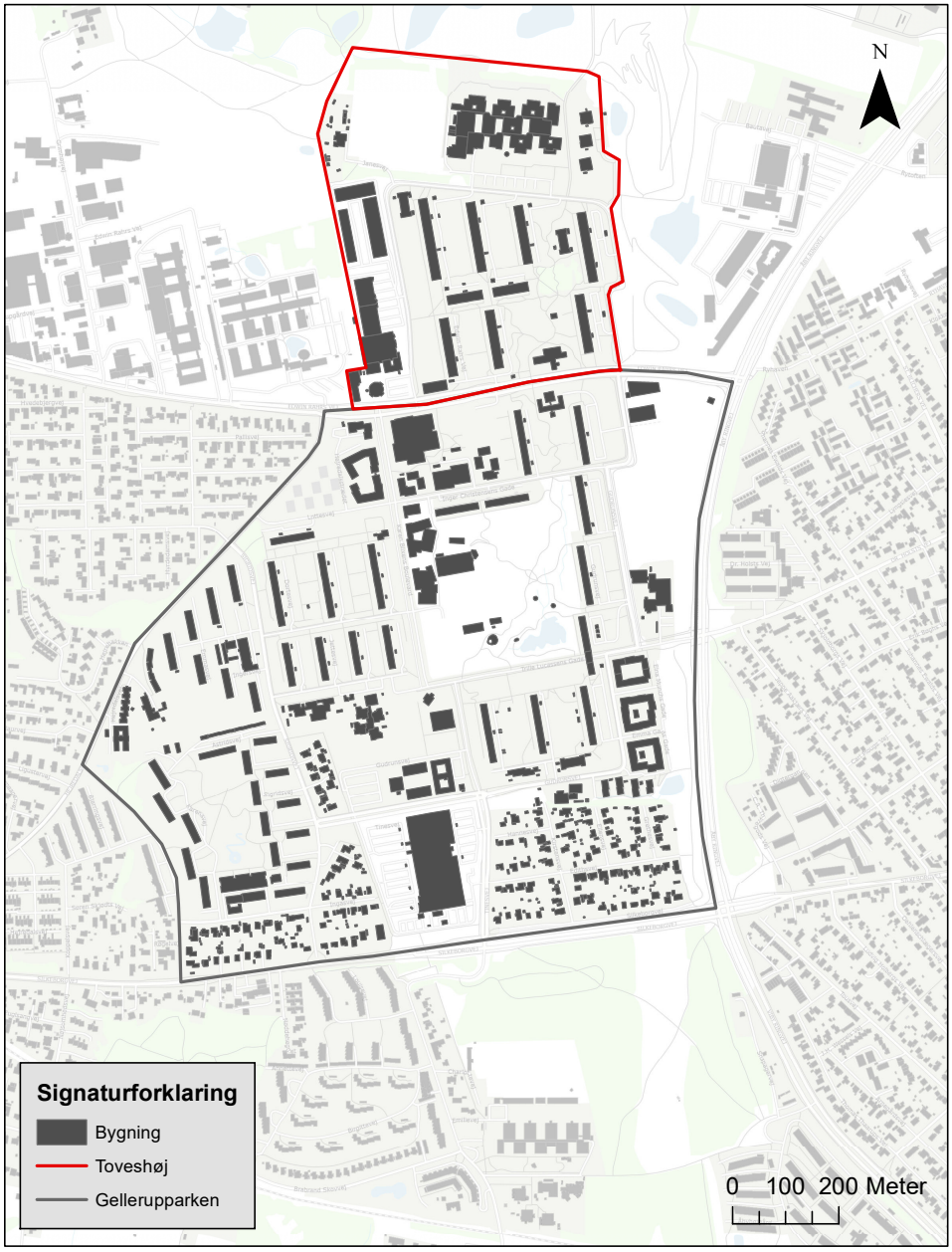

Figur 8.2. Oversigtskort over det udpegede parallelsamfundsområde.

Gellerupparken er omkranset af større trafikale veje med Silkeborgvej mod syd, Åby Ringvej mod øst og Hejredalsvej mod vest, som det kan ses på figur 8.5 på side 49. Mod nord er Toveshøj beliggende, der betragtes som værende en del af udviklingen af Gellerupparken, og indgår i de samme planer. Toveshøj vil ligeledes i dette casestudie blive betragtet som værende en del af den samlede betegnelse for Gellerupparken. Toveshøj grænser til nord mod naturområdet Hasle Bakker. Øst for Åbyhøj Ringvej er et stort parcelhusområde, mens der vest for Hejredalsvej er et parcelhusområde. I forbindelse med et tidligere

projekt, hvor områdets administrative grænser og socioøkonomiske aspekter blev undersøgt i forhold til MAUP [1], blev der udarbejdet et kort, der viser den socioøkonomiske forskel på Gellerupparken og de omkringliggende områder, herunder boligtype samt boligejerskab. Kortet ses på 8.3, der visualiserer, at Gellerupparken adskiller sig fra de omkringliggende parcelhuskvarterer. Det inkluderede socioøkonomiske data er boligtype, boligejerskab, uddannelse/job samt indkomst [Hald et al., 2022].

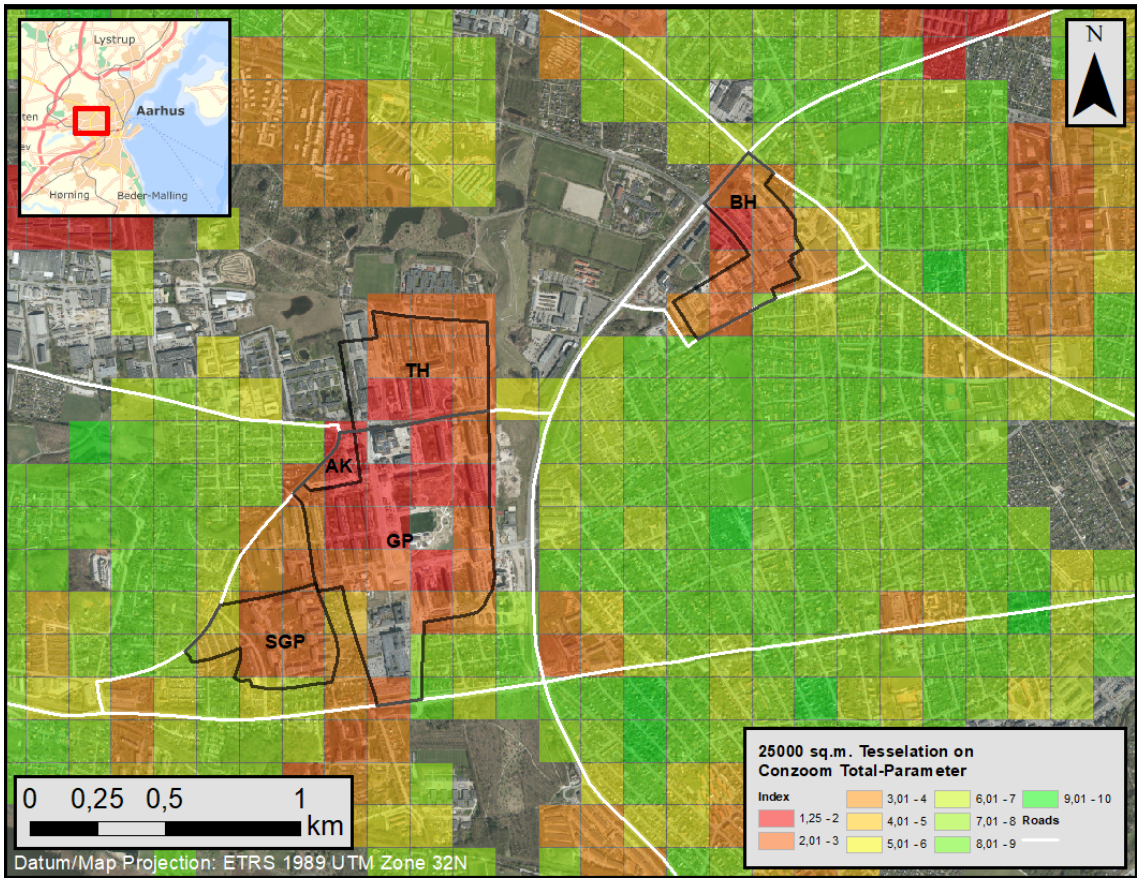

Figur 8.3. Kortlægning af socioøkonomisk data i Gellerupparken [Hald et al., 2022].

Infrastrukturen i Gellerupparken består af større indfaldsveje fra de større veje, der omkranser området, med Karen Blixens Boulevard, der fungerer som den centrale gade i Gellerupparken, Trille Lucassens Gade, der fungerer som byport, som det vises på figur 8.6 på side 50 samt Tinesvej fra syd. Karen Blixens Boulevard og Trille Lucassens Gade var ikke en del af den oprindelige etablering tilbage i 1970'erne, men er sidenhen blevet etableret i forbindelse med udviklingen af området for at skabe forbindelse til de omkringliggende områder.

[1] MAUP står for 'Modifiable Areal Unit Problem', og beskriver, hvordan grænser og data kan manipuleres, så det ønskede resultat vises. I Gellerupparken skulle dette vise, hvordan afgrænsningen af et parallelsamfund kan have indflydelse på dets placering på parallelsamfundslisten i forhold til de socioøkonomiske kriterier i lovgivning, jf. afsnit 4.2.1 på side 22.

Figur 8.4. Karen Blixens Boulevard i Gellerupparken.

Forbindelsen til resten af Aarhus er blevet forbedret med omdannelsen, herunder i forhold til den kollektive trafik med yderligere busstoppesteder i midten af området på Karen Blixen Boulevard. Anlæggelsen af Karen Blixens Boulevard har dog ligeledes betydet, at trafikken i området er steget, hvilket kan have haft betydning for de bløde trafikanter, som ligeledes blev observeret i forbindelse med besøg i området og kan ses på figur 8.4. Observationer viste ligeledes, at stisystemerne i området er blevet brudt af anlæggelsen af vejen, hvorfor den interne infrastruktur ikke er blevet forbedret i forbindelse med omdannelsen.

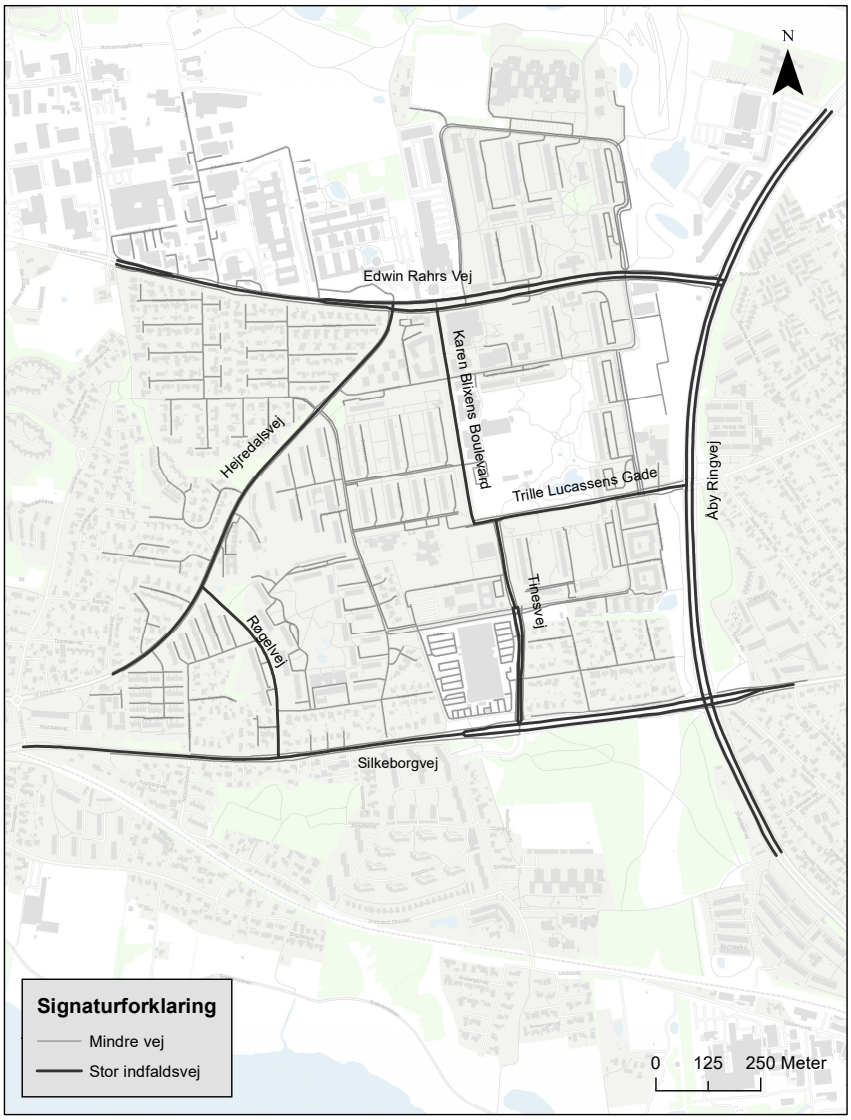

Figur 8.5. Infrastrukturen i Gellerupparken.

Figur 8.6. Byporten til Gellerupparken set fra Trille Lucassens Gade.

Grønne kiler i og omkring Gellerupparken vises på figur 8.9 på modstående side. Af større grønne områder er der, som tidligere nævnt, Hasle Bakker nord for Toveshøj. Ydermere er der grønne områder mellem boligblokkene, som ses på figur 8.10 på side 52. Disse er blevet renoveret under processen i takt med udviklingen af området. Der er også i omdannelsen lavet grønne kiler mellem infrastrukturen og bebyggelserne i området, hvilket ses på figur 8.8.

Figur 8.7. Grønt område mellem blokkene.

Figur 8.8. Grøn kile mellem infrastruktur og bebyggelse.

Det blev desuden observeret, at de grønne kiler primært består af små buske, træer, græsplæner og stisystemer. Der mangler derfor flere funktioner i de grønne kiler, der

kan ligge op til mødet mellem mennesker, eksempelvis legepladser, boldbaner og plads til ophold. Der er generelt meget lidt beplantning og det er et meget åbent terræn, jf. figur 8.7 på forrige side, hvilket kan være et forsøg på at skabe tryghed i området, dog nedsætter det funktionaliteten af det grønne byrum. Det skaber også et brud med stedsidentitet, da området før omdannelsen indeholdt flere grønne områder med beplantning, hvilket ligeledes nævnes i en artikel, der anvendes senere i forbindelse med medieanalysen, jf. afsnit 8.3.2 på side 76 [Sand, 2019].

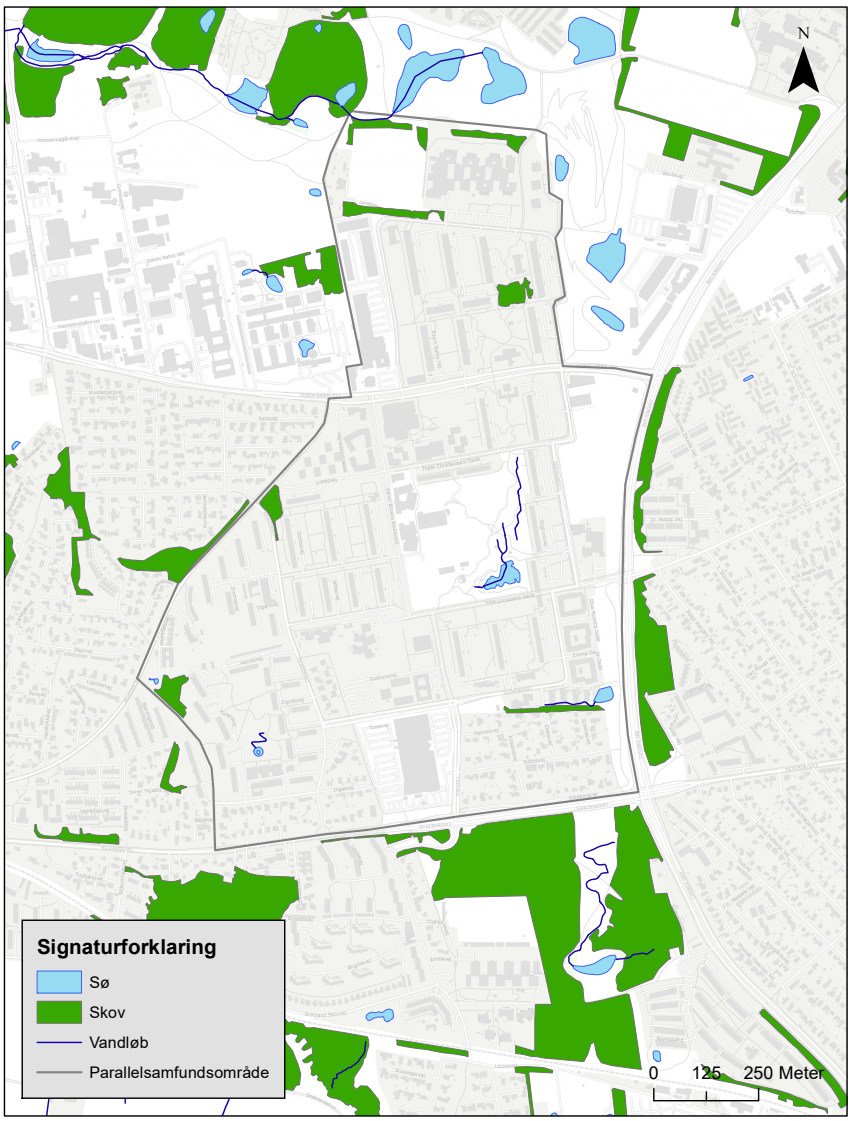

Figur 8.9. Grønne kiler i Gellerupparken.

Figur 8.10. Grønne områder mellem boligblokkene.

Karen Blixens Boulevard er blevet det centrale sted i Gellerupparken, og er ligeledes en skillevej for de lavere fireetagers boligblokke vest for Karen Blixens Boulevard, mens de større syv- til otte-etagers boligblokke er beliggende øst for Karen Blixens Boulevard. Ligeledes er der blevet udviklet på området langs Karen Blixens Boulevard med kommunalt kontorhus, restauranter, ungdomsboliger og Brabrand Boligforenings nye hovedsæde, hvor de første bygninger stod færdige i starten af 2019 [Bech-Danielsen et al., 2020,s. 9]. Et billede af den færdige etablering kan ses på figur 8.11.

Figur 8.11. Karen Blixens Boulevard anno 2023 fotograferet i den nordlige retning.

I Gellerupparken er der forskellige samlepunkter i området såsom bibliotek, svømmehal, idrætsområder, kirke, butikscenteret City Vest og Bazar Vest, der rummer både butikker og spisesteder. Bazar Vest er ligeledes en af Gellerupparkens trækplastre i forhold til besøgende. Derudover tilbyder Gellerupparken skoler og børneinstitutioner. På figur 8.13

på side 54 kan anvendelsen af bygningerne i Gellerupparken ses. Her visualiseres Bazar Vest og City Vest som handelsvirksomheder. Endvidere ses det blandt andet, hvordan den sydlige del er ejerboliger der ses på figur 8.12, og hvordan de almene boliger dominerer området. Derudover kan det ses, centralt i området omkring Karen Blixens Boulevard, at området, som tidligere beskrevet, besidder forskellige anvendelser så som servicevirksomhed, beboelse og kontorbygninger. Den nordlige del af området primært er offentlige faciliteter.

Figur 8.12. Ny bebyggelse i Gellerupparken.

Bebyggelsesstrukturen er forholdsvist samlet i forhold til anvendelse. Her ses eksempelvis enklaver af forskellige boligtyper, herunder samlingen af private boliger i syd eller samlingen af almene boliger i vest. Området kan derfor virke adskilt fra det omkringliggende, men placeringen af nyere bebyggelsen i udkanten, samt de større servicebygninger i midten, virker ikke til at være integreret med resten af området. Gellerupparken har fået tilført flere samlepunkter og servicetilbud i forbindelse med omdannelsen, da området før, jf. afsnit 8.1.1 på side 43, kun bestod af almene boliger, hvilket kan ses som en forbedring.

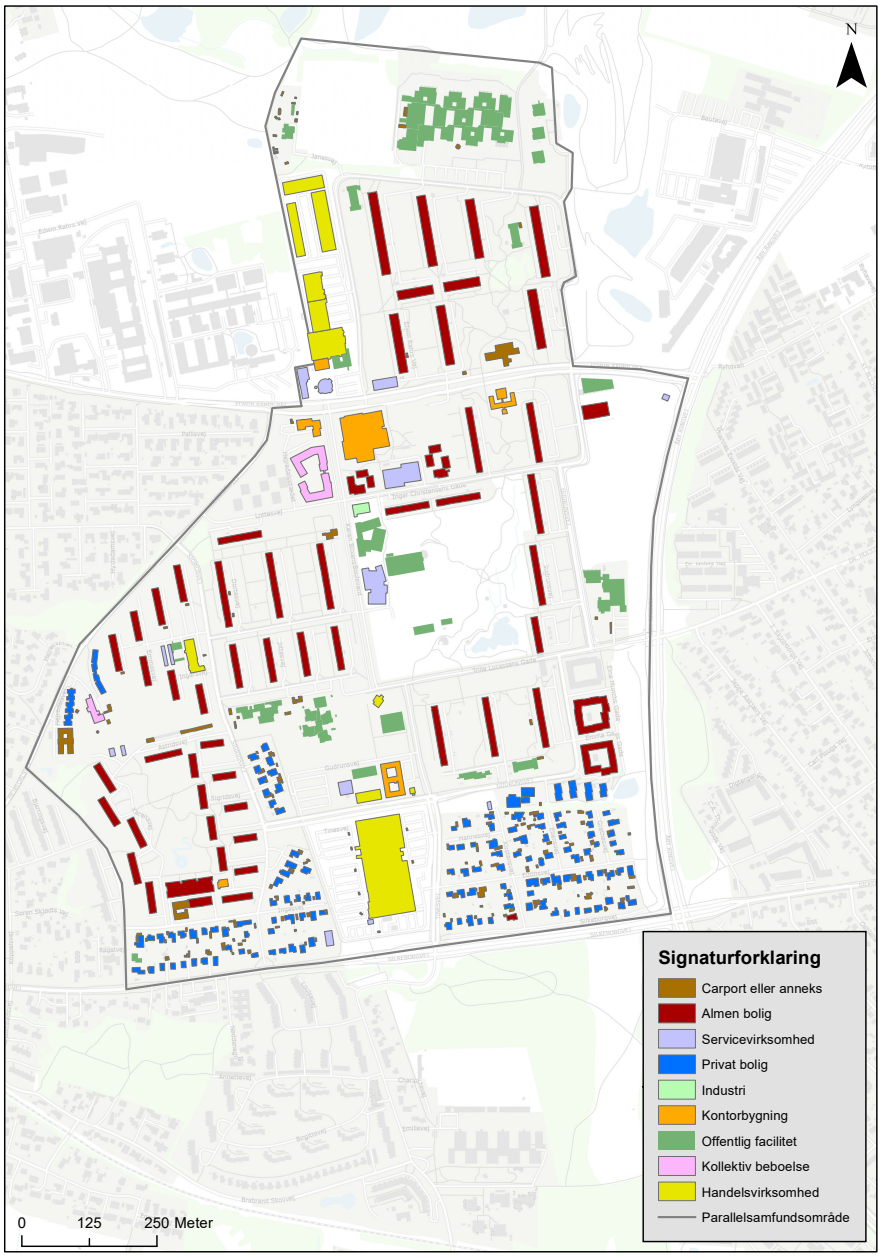

Figur 8.13. Oversigt over bygningsanvendelserne i Gellerupparken.

Denne nuværende struktur over bygningsanvendelserne har over tid udviklet sig sammenlignet med tidligere, til et område med flere differentierede anvendelser. Som nævnt i afsnit 8.1.1 på side 43 om Gellerupparkens historie, var området tidligere et monofunktionelt område. Stedsanalysen blev undervejs suppleret med et observationsstudie, hvor projektgruppen under et besøg i området undersøgte, hvordan området virkede efter ændringerne. I denne undersøgelse virkede området meget åbent men ikke nødvendigvis indbydende, og de samlingspunkter, der er blevet skabt, virkede ikke til at have haft den ønskede effekt i forhold til at få folk samlet. Derudover virkede det til at al

nybyggeri var samlet i en ring rundt om Gellerupparken samt at de nye bebyggelser, hvor kommunen og boligforeningen lå til, virkede skæmmende for området. Derfor konkluderede projektgruppen, at planerne indtil videre ikke havde haft den tiltænkte effekt og at der muligvis skulle andre tiltag til.

Denne udvikling er fremkommet på baggrund af Aarhus Kommune og Brabrand Boligforenings planer. For bedre at forstå den udvikling og omdannelse, som allerede er sket i området, og som ses på den nuværende bygningsstruktur, grønne områder og infrastruktur, er det relevant at undersøge planlægningsprocessen, herunder de helhedsplaner og udviklingsplaner, som er udarbejdet i forbindelse med omdannelsen og udviklingen af området. I flere af disse planer beskrives det, at omdannelsen af området skal være med til at skabe nyt liv i området og til sidst vil stedsanalysen blive sammenholdt med planerne for området for at undersøge, hvorvidt det har resulteret i de ønskede effekter.

8.2 Planlægningsprocessen for Gellerupparken

I Gellerupparken er der gennemført flere planer i forbindelse med udviklingen af området ud over den lovpligtige udviklingsplan (2019). Allerede tilbage i 2007 udarbejdede Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening en uformel helhedsplan for området, der lægger vægt på områdets rumlige karakter og potentiale, der typisk er formålet med en uformel plan, som nævnt i afsnit 3.2 på side 16 [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007]. Da ghettolisten og den tilhørende lovgivning blev vedtaget i 2010, udarbejdede Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening i den forbindelse en dispositionsplan, som blev vedtaget i 2012, der skulle realisere visionerne i helhedsplanen (2007) [Aarhus Kommune, 2011]. Processen foregik indtil den daværende VLAK-regering i 2018 indgik en aftale om ændring af lovgivningen og forudsætningerne for ghettolisten. Som nævnt i Kapitel 4 på side 19 blev det påkrævet, at hårde ghettoområder skulle udarbejde en udviklingsplan. Gellerupparken blev karakteriseret som hård ghetto, og der blev ydermere udarbejdet en udviklingsplan (2019) i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening [Aarhus Kommune and Brabrand Boligforening, 2019]. Helhedsplanen og dispositionsplanen, som Aarhus Kommune allerede havde udarbejdet tilbage i 2007 og 2012, blev anvendt som forarbejde til udviklingsplanen fra 2019. Processen før den lovbundne udviklingsplan (2019) var, ifølge både kommune, boligforening og beboere, forholdsvist succesfuld og selve borgerinddragelsen en vigtig del af processen. Trine Kyed Jansen fra Aarhus Kommune, der er kommunikationsansvarlig for helhedsplanen i Gellerupparken, og

som har været med i processen både før og efter udviklingsplanen (2019), nævner i den forbindelse at:

"Der sker et skifte der, og der er ingen tvivl om, at [...] hvis jeg nu også skal karikere det lidt [...] så står før 2019 også lidt i et rosenrødt skær for beboernes side, fordi det var heller ikke fordi de knuselskede den plan fuldstændig betingelsesløst, men der var et langt højere grad af ejerskab trods alt, og det var heller ikke fordi de knuselskede kommunen, og de krav og ønsker kommunen havde, men der var [...] det er svært at sige nu, fordi det står i kontrast til det der er nu, men der var i hvert fald i højere grad et fællesskab om den her plan"

Dette understøttes ligeledes af Helle Hansen, der er beboer i Gellerupparken, og som desuden har siddet i forenings- og afdelingsbestyrelsen:

"Men i forhold til borgerinddragelse synes jeg faktisk den var rimelig stor i den første omgang. Som sagt [...] vi havde møde hver 2., 3. uge i alle de år [...]. Vi dukkede også op, vi sad 3, 4, 5, 7, nogle gange 10 afdelingsbestyrelsesmedlemmer. Vi var vidt omkring mange diskussioner."

Foruden udviklingsplanen (2019) er der udarbejdet lokalplaner for de enkelte områder, der indgår i udviklingsplanen [Brabrand Boligforening, 2021]. En tidslinje af planlægningsprocessen kan ses på figur 8.14 på næste side. Planlægningsdokumenterne vil i følgende afsnit blive undersøgt, eftersom det er relevant at undersøge planlægningsprocessen i forbindelse med borgerinddragelse, da det ønskes undersøgt, hvornår og i hvilket omfang borgerne har været inddraget. Desuden er det relevant at undersøge forarbejdet til udviklingsplanen, altså Aarhus Kommune og Brabrand Boligforenings helhedsplan (2007) og dispositionsplan (2012), da dette giver en indikation af inddragelsen af borgere i planlægningen inden vedtagelsen af den nuværende lovgivning, som indtil da, ifølge de forskellige parter, havde været fyldestgørende, og hvordan der er sket en forandring.

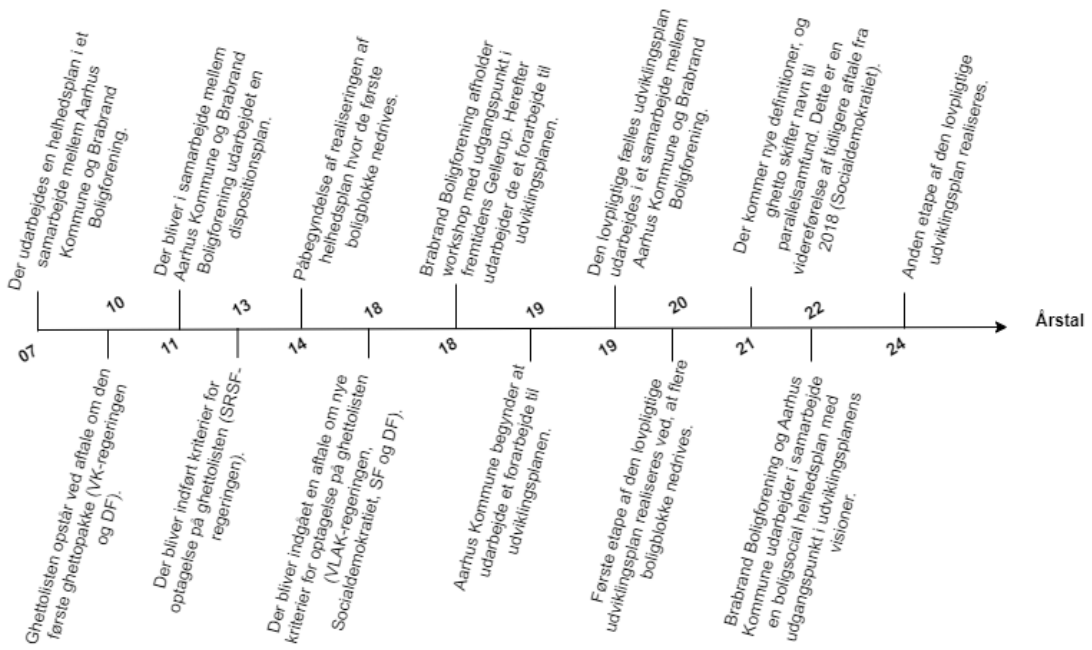

Figur 8.14. Planlægningsprocessen for udviklingsplanen i Gellerupparken.

Med udgangspunkt i præsentationen af casen, samt figur 8.14, vil de forskellige planlægningsdokumenter, der indgår i planlægningsprocessen for omdannelsen af Gellerupparken blive undersøgt. Herunder vil den lovpligtige udviklingsplan (2019), der er udarbejdet i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening, ligeledes blive undersøgt. Dette gøres med henblik på at undersøge, hvor meget inddragelse der har været i planlægningsprocessen, både i forbindelse med forarbejdet (2007-2019) og udarbejdelsen af den lovpligtige udviklingsplan (2019) for Gellerupparken. En oversigt over de forskellige planlægningsdokumenter, der er udarbejdet i forbindelse med udviklingen i Gellerupparken ses på figur 8.15.

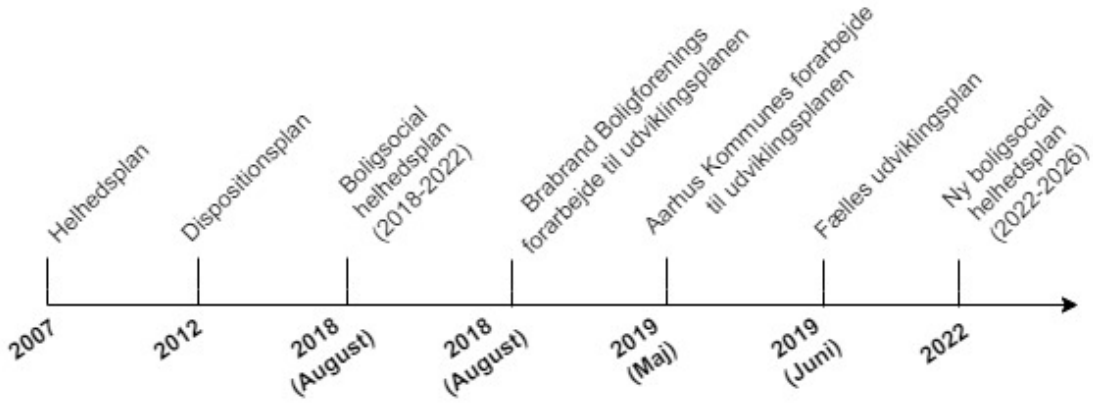

Figur 8.15. Tidslinje over planlægningsdokumenter i processen for omdannelse af Gellerupparken.

Som nævnt i afsnit 3.3 på side 17, og som det kan ses på ovenstående figur, er det ikke fysiske, men ligeledes sociale aspekter, der fokuseres på, når der planlægges for parallelsamfund. Derfor vil den boligsociale helhedsplan (2022) ligeledes undersøges i forbindelse med undersøgelsen af de forskellige planlægningsdokumenter i de følgende afsnit.

8.2.1 Planlægning før 2018

Helhedsplanen for Gellerupparken blev udarbejdet i 2007, og er det grundlæggende plandokument for omdannelsen af Gellerupparken og Toveshøj [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007]. Der er dog efterfølgende udarbejdet en dispositionsplan i 2012, der skulle konkretisere visionerne i helhedsplanen (2007), så denne kunne realiseres [Aarhus Kommune, 2011]. Helhedsplanen (2007) er udarbejdet på baggrund af flere initiativer, hvor bred borgerinddragelse var en del af planen. Det konkretiseres i planen, at der i implementerings- og konkretiseringsfasen skal være inddragelse af både beboer og aktører i området, og at planen er udarbejdet med fokus på borgerinddragelse. Det er derfor relevant at undersøge de overordnede initiativer i planen, da disse er udarbejdet i samarbejde med beboerne i området. Et af de initiativer, som er med helhedsplanen (2007), var, at området skulle undergå flere fysiske forandringer for at sikre flere og nye funktioner i området. Desuden skulle denne omdannelse af funktioner være bundet af såkaldte *"ankre"*, der skal fungere som funktioner for området. Et eksempel på dette er Bazar Vest. Ankrene skulle være grundlaget for ny infrastruktur, hvori disse skulle forbindes. En anden vision i helhedsplanen (2007) er etableringen af nye kvarterer og den nye kvarterdannelse i området, hvilket ses på figur 8.16 på side 62. Her skulle der lægges vægt på udformningen af området, og den arkitektoniske fremtoning skulle fremhæves ved at etablere nye boligtyper, herunder ejerboliger. Desuden skulle hele området omgå en forandring ved, at det skulle opbygges i flere små kvarterer, som sammen danner en helhed [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007].

Udover helhedsplanen (2007) er det relevant at undersøge dispositionsplanen (2012), eftersom denne konkretiserer de visioner, der fremlægges i helhedsplanen (2007), hvilket ifølge helhedsplanen (2007) skulle ske i samarbejde med borgerne. I dispositionsplanen (2012) arbejdes der konkret med flere faktorer, herunder at der ønskes at skabe et sammenhængende område hvor mobilitet, multifunktionalitet, identitet og fremtoning sammen skaber helhed i området. Faktorerne er eksempelvis *"Før trafikken igennem i stedet for udenom området"*, *"Skab identitet gennem stærk arkitektur"* og *"Multifunktionalitet: Bland flere*

funktioner i den enkelte bygning" [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007]. Et andet element, som ligeledes spiller en stor rolle i dispositionsplanen (2012), er den såkaldte kvarterdannelse, da dette både skal højne fremtoningen af området og funktionaliteten. Dette skulle gøres ved, at der i dispositionsplanen (2012) blev udpeget flere ankre, som skulle være fundamentet for kvarterdannelsen. Nye funktioner skulle højne funktionaliteten af området, eksempelvis nye pladser, parker, aktivitetshuse og lignende [Aarhus Kommune, 2011]. Dermed har visionen været, i både helhedsplanen (2007) og dispositionsplanen (2012) i et samarbejde mellem Aarhus kommune, boligforening og beboer, at hele området skulle omgå en fysisk forandring med fokus på kvarterdannelse, mobilitet og arkitektur.

Borgerinddragelse var en væsentlig del af planlægningsprocessen for både dispositionsplanen (2012) og helhedsplanen (2007). Ønsket med disse planer var netop, at omdannelsen af Gellerupparken skulle foregå i samarbejde med borgerne. Dette kommer også til udtryk ved, at der indledningsvis i helhedsplanen (2007) står beskrevet, hvordan borgerinddragelse skal være en væsentlig del af planen og realiseringen af denne. Dette bygger også på, at der i helhedsplanen (2007) står skrevet, at mange initiativer i planen kommer fra et ønske fra beboerne om omdannelse og udvikling af området [Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, 2007] [Aarhus Kommune, 2011]. Dette understøttes ligeledes af Helle Hansen der i forbindelse med, at hun snakker om processen i den første helhedsplan (2007), nævner at:

"Men det vil altså sige, at som beboere var vi allerede interesserede i at der skulle ske noget."

Helhedsplanen (2007) blev stemt igennem i afdelingsbestyrelsen, altså var beboerne overordnet tilfredse med planens visioner. Hvordan den videre proces skulle fungere og de fysiske forandringer, der skulle finde sted, var ligeledes noget, der blev diskuteret i et samarbejde mellem både kommune, boligforening og beboerdemokratiet. Trine Kyed Jansen fra Aarhus Kommune nævner i den forbindelse at:

"Det blev der stemt ja til, og var i høj grad en fælles plan, hvor der har været et stort element af [...] jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det, for borgerinddragelse er jo så mange ting, og er et svært ord, men der var et tæt samarbejde også helt nede med [...] afdelingsbestyrelsen i Gellerupparken, hvor der var mange workshops osv. Der havde man opbygget et tæt netværk, og en meget fast form for samarbejde med afdelingsbestyrelsens repræsentanter, der også sad med i forhandlingerne [...]."

Intentionen i planen med at udviklingen skulle ske i et tæt samarbejde med borgerne, eller beboerne, bakkes dermed op af de forskellige parter, der deltog i processen. Hvordan andre udadtil opfattede den tidlige proces samt det, der skete i den senere proces, vil blive undersøgt senere i afsnit 7.1.5 på side 39.

8.2.2 Forarbejde til udviklingsplan

Udviklingsplanen (2019) består i en besvarelse af spørgsmål, som indgår i en skabelon, der udfyldes og sendes til det nuværende Social- Bolig- og Ældreministeret, jf. afsnit 3.3 på side 17. I forbindelse med udfyldelse af denne, er der lavet planfagligt materiale, der danner baggrunden for besvarelsen af skabelonen. Her har både Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening udarbejdet hver deres forarbejde forud for deres fælles udarbejdelse af en udviklingsplan (2019) for området. Det er i planmaterialet (2019) fra Aarhus Kommune ikke specificeret, om der er gjort brug af borgerinddragelse i planlægningsprocessen, og det vides derfor ikke, i hvor høj grad beboerne har været inddraget i planen. Helle Hansen, der er beboer i Gellerupparken, nævner i den forbindelse, at *"[...] vi blev inddraget i den oprindelige, men i den anden, der var ingen inddragelse. None."*, samt at der blev afholdt infomøder i stedet for egentlige borger eller beboermøder, men at det fra kommunens side allerede virkede til, at der var taget en beslutning, selvom planerne endnu ikke havde været til afstemning i afdelingsbestyrelsen:

"Vi kunne ikke holde møde, men så havde de sådan nogle infocafeer hvor man kunne komme og spørge. Og han er så kvik, at han tænder for sin mikrofon og han har sort på hvidt en medarbejder, der står og siger [. . .] "at det har ikke noget med nedrivninger at gøre, det her er noget med renoveringen vi taler om. Det med nedrivninger, det er besluttet og det kommer til at ske" [. . .]"

Det planfaglige forarbejde (2018) fra Brabrand Boligforening er udarbejdet på baggrund af en workshop med eksperter såsom arkitekter, byplanlæggere, sociologer mm. (Fremtidens Gellerup) [Aarhus Kommune, 2019]. Under udarbejdelsen af planmaterialet fra Brabrand Boligforeningen har der ligeledes været fokuseret på at informere, frem for at inddrage beboerne. Dette understøttes af Birgitte Dal fra Brabrand Boligforening, der i forbindelse med forarbejdet til udviklingsplanen (2019) nævner at der var et stort fokus på at oplyse:

"Så vi prøvede egentlig at have en ret stor kampagne omkring oplysning bredt ud i Gellerupparken [. . .] vi besøgte alle boliger i Gellerupparken og afleverede informationsmateriale og

talte med de beboere, som var hjemme, vi fik rundt på gaderne og stoppede folk for at høre om de havde hørt om det, læst om det og informeret om, at man skulle stemme om det. Så jeg synes at vi prøvede at lave en målrettet og en ret stor kampagne for at være oplysende."

Et af forarbejderne til udviklingsplanen (2019) for Gellerupparken er udarbejdet af Aarhus Kommune i 2019 og fremsætter en række visioner for den udviklingsplan, som senere skal danne baggrund for den videre udvikling af Gellerupparken. Forarbejdet (2019) er udarbejdet på baggrund af en aftale indgået i kommunalbestyrelsen i Aarhus Kommune. Aftalen forudsætter, på baggrund af det gældende lovgrundlag for parallelsamfund, som beskrevet i Kapitel 4 på side 19, en aftale om udsatte boligområder. Aftalen omfatter også udviklingen af Gellerupparken, der ligeledes er på parallelsamfundslisten, og med aftalen blev forarbejdet (2019) til en senere udviklingsplan (2019) udarbejdet. Heri indgår ligeledes visioner om nedrivninger, fortætning og salg af eksisterende boligblokke til private investorer. Foruden dette forudsætter aftalen også, at der i Gellerupparken bliver skabt nye funktioner, der skal understøtte en ny kvarterdannelse i området. Planmaterialet, som er udarbejdet i forbindelse med forarbejdet for udviklingsplanen (2019), er navngivet *En God By For Alle, Er En God By For Børn*, og er en videreføring af det allerede eksisterende planmateriale (2007/2012) beskrevet ovenover [Aarhus Kommune, 2019]. En af visionerne i dette forarbejde (2019) er, at området skal have en bedre sammenhæng med Aarhus i det hele taget, både i forbindelse med den fysiske sammenhæng, men ligeledes når det gælder sociale aspekter. I planmaterialet (2019) bliver det gjort klart, at området har en række sociale problemer, eksempelvis har tre gange så mange børn i området ikke opnået 02 i både dansk og matematik i forhold til resten af Aarhus. Det er ikke kun på uddannelsesfronten, men ligeledes andre sociale områder, hvor området ikke har samme forudsætning som resten af Aarhus. Dette indebærer sundhed, kriminalitet og beskæftigelse. Her er det netop satsningen på børn og unge, der skal være med til at løfte området socialt. Desuden sættes der fokus på at tiltrække en blandet beboersammensætning i området [Aarhus Kommune, 2019]. Det er interessant i den forbindelse at overveje, hvordan denne forandring i forvejen var i gang i Gellerupparken i forbindelse med den tidligere helhedsplan (2007), både i forhold til sociale initiativer samt at skabe en blandet beboersammensætning. Helle Hansen, der er beboer og bestyrelsesmedlem, nævner i forbindelse med en snak om den tidligere planlægningsproces (2007/2012) med helhedsplanen (2007), at:

"Det der var lidt sjovt, jeg synes man kunne mærke rigtig meget, specielt efter at vi begyndte at rive ned og vejen begyndte at åbne og sådan noget, at der blev sådan en positiv omtale

af Gellerupparken. Der skete mange ting herude, også i forhold til boligsociale indsatser. De unge fik bedre karakterer og kvinderne kom mere i arbejde og vi havde overskrifter i Jyllands-posten at kriminalitet styrtdykker i Gellerupparken og sådan nogle ting."

I forbindelse med den fysiske sammenhæng med resten af Aarhus samt det fysiske udtryk, skal der overordnet ske strukturændringer i den fysiske bebyggelse, de grønne områder samt infrastrukturen. Dermed skal omdannelsen af området resultere i, at der bliver skabt nyefunktioner og en ny skole skal være tiltrækningskraft til børnefamilier. Bygninger skal være af arkitektonisk god kvalitet, og skal være af forskellig karakter, dog med en overordnet helhed så der sker kvarterdannelse i området, hvilket ses på figur 8.16. Aarhus Kommunes boligpolitik spiller en væsentlig rolle i forbindelse med den fysiske omdannelse af området, da denne skal være med til at tiltrække nye beboere og ændre beboersammensætningen.

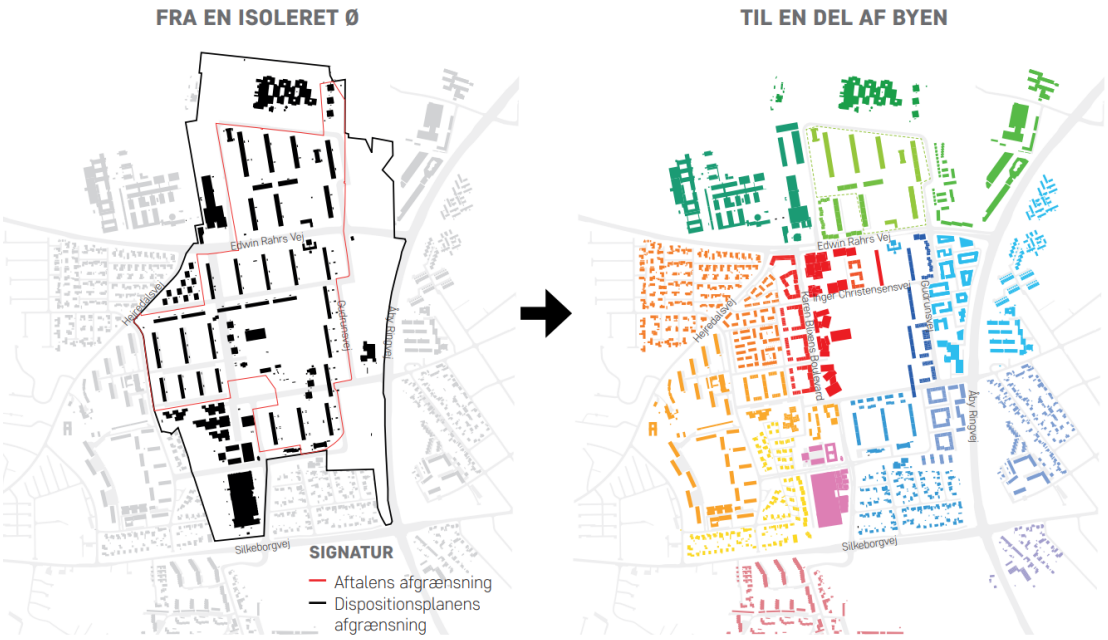

Figur 8.16. Illustration af kvarterdannelsen i omdannelsen af Gellerupparken [Aarhus Kommune, 2019].

Med omdannelsen ønskes det at tiltrække nye ressourcestærke beboere, herunder de såkaldte *'first movers'* som er *'stay overs'*, førstegangskøbere, nye i byen, ressourcestærke fraflyttere og ressourcestærke seniorer. Når der planlægges på denne måde, skal det dog tages i betragtning, at der kan ske en bevidst gentrificering, der kan have en negativ effekt på området [Stjernberg et al., 2020]. Det er desuden modsætningsfuldt i forhold til den tidligere planlægningsproces (2007/2012) i Gellerupparken, hvor Helle Hansen nævner, at

staten havde nedsat et antigentrificeringsudvalg, der skulle sikre, at dette ikke skete, som en konsekvens af planernes realisering:

"Altså vi sad hvert 14. dag og havde morgenmøder, hvor vi sad og snakkede og diskuterede. Altså vi fik lavet parallel [...] altså vi fik først lavet en plan med Aarhus kommune. Det var ikke noget der kom fra statens side, det kom fra kommunen og det kom sådan indirekte fra landsbyggefonden. Og lidt staten [...] de havde lavet de der antigentrificeringsudvalg eller sådan noget. Så man skulle ikke bare renovere, man skulle lave et eller andet mere."

Det nævnte antigentrificeringsudvalg, som Helle Hansen hentyder til, var det daværende *Programbestyrelsen mod ghettoisering.* Et udvalg, der blev nedsat tilbage i september 2004, og som opstod i forlængelse af den daværende VK-regerings (2001-2005) strategi mod ghettoiseringen. Udvalget skulle følge udviklingen i udsatte boligområder og vurdere, hvorvidt der var behov for tiltag. Udvalget bestod af direktører og chefer fra BL, boligselskaber, kommuner og Dansk Byggeri. Samtidig gav omprioriteringsloven fra 2000 mulighed for at holde hånden under de almene boliger med økonomisk støtte fra staten, kommunen og Landsbyggefonden, som gav mulighed for blandt andet huslejenedsættelse, fysiske renoveringer mm. [Christensen, 2013, s. 13] [Programbestyrelsen, 2008].
I forbindelse med at tiltrække nye borgere gennem denne omdannelse, er det vigtigt at pointere, at omdannelsen ikke indtil videre har haft den ønskede effekt. Helle Hansen nævner her, at ét af tiltagene var at fjerne de små boliger, hvor majoriteten af udsatte borgere boede, men at dette i stedet resulterede i yderligere tomgang i området. Tomgang var netop en af de problematikker, der gjorde, at beboerdemokratiet gerne ville være med til at udvikle området sammen med ønsket om mere liv i området:

"Derfor var idéen at få udryddet de her små 1-værelses for at få gennemstrømningen ned og så var det at man lavede kollegieværelser i stedet for, for de unge ville man gerne have, men man skulle ikke have alle sutterne til at sumpe i sådan en 1-værelses. Men nu vil man så til at lave sådan nogle små bitte 1-værelses [...]"

I den fysiske indretning af byrummet skulle dette indrettes, så den fysiske struktur imødekommer mødet mellem mennesker. Dermed skal der etableres flere grønne områder og pladser samt tæt-lav bebyggelse, der opfordrer til liv. Foruden dette ønskes det, at de tilbageværende blokke, efter nedrivningerne, skal renoveres [Aarhus Kommune, 2019]. Stedsanalysen og områdeanalysen, der blev udarbejdet tidligere i kapitlet, viser dog at omdannelsen indtil videre ikke indbyder til mødesteder. Derimod virker området stadig

lukket og til dels bart. Dette ses eksempelvis på figur 8.11 på side 52. Trine fra Aarhus Kommune nævner, at de har forsøgt, men at det ikke nødvendigvis er nok kun at skabe pladserne.

"Altså vi har skabt fysiske faciliteter omkring, vi har stiftet en bypark, en boldbane, et sports-og kulturcampus, altså vi har skabt de her fysiske rum for, at man kan mødes, dette betyder ikke, at det så sker af sig selv."

Med forarbejdet (2019) fastsættes det også, at der ikke ønskes at renovere med henblik på salg, da dette ville blive for dyrt, og i sidste ende ikke ville være økonomisk fordelagtigt. I forbindelse med renoveringerne, skal der desuden skabes flere kriminalpræventive løsninger, som skal gøre offentlige arealer og byrum mere trygge. Dette gøres eksempelvis ved videoovervågning af opgange og parkeringskældre og -pladser. Som en følge af lovkravet om at reducere antallet af almene familieboliger til maksimalt 40%, er der flere blokke, der skal nedrives. Dette tiltag er valgt, fordi det skønnes at være den mest fordelagtige proces i forbindelse med reduceringen af almene familieboliger, da det økonomisk ikke kan betale sig at sælge boligblokkene til private, og da der ikke er plads til fortætning i området. Der kan dog sættes spørgsmålstegn ved dette, da eksempelvis Tingbjerg, et tidligere parallelsamfund, har lykkedes med denne type omdannelse [Kraul og Kristensen, 2022]. Nedrivninger udføres for at ændre den fysiske struktur i området ved at lave tæt-lav bebyggelse samt gøre plads til flere offentlige funktioner såsom svømmehal, skole, sports- og kulturcampus [Aarhus Kommune, 2019].

Brabrand Boligforening har i 2018 ligeledes udarbejdet et forarbejde, forud for samarbejdet med Aarhus Kommune i forbindelse med den lovpligtige udviklingsplan (2019). Der har i forbindelse med udarbejdelsen været afholdt en workshop med flere eksperter. Med dette forarbejde (2018) ville Brabrand Boligforening være med til at omdanne og omskrive fortællingen for området. Dette skulle gøres ved, at der skulle tiltrækkes nye og mere ressourcestærke beboer til området, at områdets arkitektoniske udtryk skulle ændres, og at der skulle være flere offentlige mødesteder. Der ønskes i høj grad en mere mangfoldig og divers beboersammensætning i området, og der er i forbindelse med dette brug for et mere divers tilbud af boliger. Et andet element i det planfaglige forarbejde (2018) er, at området skulle gøres attraktivt for børnefamilier, hvor etableringen af en ny skole skal skabe mulighed for flere fællesskaber på tværs af beboersammensætningen. Dette er ligeledes noget, der skal være med til at skabe en mere mangfoldig beboersammensætning i området samt være katalysator for bedre og stærkere fællesskaber [Brabrand Boligforening,

2018].

Fællesskaber er især i fokus fra boligorganisationen, hvor ændringen af den fysiske og arkitektoniske struktur skal være med til at opfordre folk til at mødes. Der skal skabes gårdrum og udearealer, som kan anvendes i samspil med de nybyggede boliger. Private haver skal vende mod hinanden, så der opstår et naturligt møde mellem naboer. I forbindelse med den arkitektoniske udformning foreslås det ligeledes, at der skabes en struktur ved at udforme kvarterdannelser, hvor hvert kvarter har sit unikke præg, men på samme tid indgår som en del af områdets arkitektoniske helhed. Et andet element der lægges særlig vægt på i materialet (2018), er, at der skal skabes bedre kommunikation, både mellem de eksisterende beboere i området og udadtil, da narrativet ønskes ændret for området. Dette skal ligeledes være katalysator for, at flere ressourcestærke vælger at bosætte sig i området. Derfor ønsker boligforeningen, at der arbejdes med områdets fortælling og opfattelse, så området ikke fremstår som et dårligt byområde at bosætte sig i, men ligeledes bibeholder dets fortælling. Dette ønske om at bibeholde områdets fortælling understøttes af beboerne, der ligeledes føler at området er unikt, men føler, at de forskellige planer ødelægger det, der er specielt ved området. Et andet perspektiv i forarbejdet (2018) er, at området skal kunne tiltrække flere erhvervsmuligheder, der skal være med til at løfte både bylivet og den sociale indsats i området ved eksempelvis at skabe arbejdspladser [Brabrand Boligforening, 2018].

I forbindelse med undersøgelsen af det planfaglige materiale for de to forarbejder fra henholdsvis Aarhus Kommune (2019) og Brabrand Boligforening (2018) ses det tydeligt, at der i materialet fra Brabrand Boligforening (2018) er lagt større vægt på, at realiseringen af planen skal foregå i samarbejde med beboerne i området. Dette ses eksempelvis ved, at der lægges vægt på, at der sammen med beboerne skal findes et andet narrativ for området med udgangspunkt i områdets historie. Om dette har været tilfældet i forbindelse med selve processen, kan der dog sås tvivl om. Birgitte dal, der er projektleder for Gellerupparken i Brabrand Boligforening nævner, at de har forsøgt at dele information, men at det må forventes, at der opstår konflikter, når planerne skal understøtte noget, der er lovbestemt. Derudover forsøger de at inddrage beboerdemokratiet ved at have repræsentanter med i arbejdet med realiseringen:

"I den seneste aftaletekst om nedrivninger og renoveringer, fordi det er så stor en afdeling, har vi nedsat en styregruppe, hvor der sidder fire repræsentanter fra afdelingsbestyrelsen sammen med mig og min chef fra projektafdelingen og så sammen med

vores bygherrerådgiver."

Ydermere kan det uddrages, at der i planmaterialet fra Brabrand Boligforening (2018) er et større fokus på, at arkitekturen og strukturen skal skabe fællesskaber, og at disse fællesskaber er vigtige for at få succes med ønsket om en mangfoldig beboersammensætning.

8.2.3 Fælles lovpligtige udviklingsplan

Som nævnt i afsnit 4.2.1 på side 22, udarbejdes udviklingsplanen (2019) ud fra en skabelon, som indsendes til det nuværende ministerium, der forvalter lovgivningen. Dermed har der i den forbindelse ikke været nogen form for borgerinddragelse, som nævnt i forbindelse med forarbejdet i afsnit 8.2.2 på side 60.
Det er dog relevant at undersøge elementer af materialet, da visionerne i forarbejdet bliver konkretiseret i denne. I udviklingsplanen, som er udarbejdet i 2019 og vedtaget i 2020, nævnes det, at der, jf. lovkravet om nedbringelse af almene familieboliger til maksimalt 40%, skal ske nedrivninger, hvorefter der kan skabes nye funktioner i bydelen. Derudover skal der opføres yderligere tæt-lav bebyggelse, eksempelvis rækkehuse. Dette skal, som nævnt i forarbejdet (2018/2019), være med til at tiltrække ressourcestærke tilflyttere til området. Desuden uddybes det, at realiseringen af planen er opdelt i to faser, hvor den første fase omfatter Karen Blixen-kvarteret samt Trille Lucassen-kvarteret, og den anden fase omfatter Toveshøj-kvarteret [Aarhus Kommune and Brabrand Boligforening, 2019].

I planen (2019) står der beskrevet, at der foreligger planmateriale fra før implementeringen af parallelsamfundslisten (2007/2012), hvorfor der allerede er nedrevet flere bygninger samt opført nye rækkehuse, ungdomsboliger og ejerlejligheder. Til sidst redegøres der for, at udviklingsplanen (2019) har gjort brug af tiltaget om nedrivning, eftersom det skønnes at være det bedste for områdets udvikling, da salg af boligblokke ikke ville være økonomisk fordelagtigt, og da der ikke er plads til fortætning. Desuden vil nedrivning af eksisterende boligblokke frigive plads til at skabe flere attraktive boliger, som kan tiltrække tilflyttere. Til sidst bliver der gjort rede for genhusningsprocessen, hvor Aarhus Kommune har indgået en aftale med Brabrand Boligforening om genhusning, hvori borgerens behov overvejes, og prisen derfor maksimalt må være 800 kr. pr. kvadratmeter pr. år. Desuden vil der i processen tages hensyn til borgernes behov, eksempelvis i forhold til børn, adgang til offentlig transport og lignende. Det er dog vigtigt at tage i betragtning, at dette er en dårligere genhusningsproces i forhold til det beboerne fik lovet i forbindelse med den første

helhedsplan (2007). Helle Hansen nævner her, at der i forbindelse med de første planer var boliggaranti, som senere er blevet fjernet:

"Men vi havde også på det tidspunkt tryghedsgaranti som gjorde at man kunne vælge om man ville blive i Gellerup [...] Du kunne også få lov til at flytte ud af Gellerup, hvis du ønskede det, lovede kommunen. Og det her skulle bakkes op af hele den almene sektor, så de lovede det sådan set også. Men det glemte de, det var ikke sådan at man kom foran på ventelisten nogle steder hvis man ville flytte ud."

Der var altså en del forringelser i forhold til beboernes rettigheder i forbindelse med udarbejdelsen af den endelige udviklingsplan (2019). Derudover har der ikke været borgerinddragelse, da planen er udarbejdet af Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune [Aarhus Kommune and Brabrand Boligforening, 2019].

8.2.4 Den boligsociale helhedsplan

Den boligsociale helhedsplan (2022) er udarbejdet i et samarbejde mellem Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune. Den udspringer af den vision, der blev vedtaget i en aftale mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening i forbindelse med udviklingsplanen (2019) [Brabrand Boligforening, 2022] og er en videreførelse af den boligsociale helhedsplan fra 2018. Det fandtes derfor relevant at fokusere på den nyeste boligsociale helhedsplan (2022), da den denne er den mest aktuelle.

I forbindelse med den fysiske omdannelse af området bliver der ligeledes indgået aftale om det sociale arbejde i området, der skulle bakke op om visionen fra 2019. Brabrand Boligforening har i den forbindelse vedtaget en boligsocial helhedsplan (2022) for foreningens socialt udsatte områder. Det gøres klart, at de nuværende beboere i områderne skal få *"[..] udbytte af de store forandringer og investeringer."[Landsbyggefonden, 2022].* Det vil sige, at denne helhedsplan (2022) skal være med til at fremme den fysiske omdannelse ved at inddrage borgerne i det efterfølgende boligsociale arbejde. Dermed ligges der i højere grad vægt på inddragelse af borgere i den boligsociale plan (2022) i modsætning til selve udviklingsplanen (2019). Borgerinddragelse er derfor først noget, der indgår i processen i forbindelse med realiseringen af de sociale aspekter i udviklingsplanen (2019) og altså ikke i selve processen med den fysiske forandring i området [Landsbyggefonden, 2022]. Der var tidligere en lignende boligsocial helhedsplan (2018) i området, og i den henseende nævner Helle Hansen, at initiativer fra denne plan havde stor betydning for områdets udvikling,

samt at det nuværende samarbejde om de boligsociale faktorer ligeledes er noget af det, der har størst betydning.

Den boligsociale helhedsplan (2022) skal bidrage med sociale initiativer til ny anvendelse af området efter den fysiske omdannelse. Dermed skal planen være med til eksempelvis at opfordre til brug af fælles offentlige byrum, eller til at tiltrække små virksomheder til nye erhvervslokaler, og dermed få flere beboere i arbejde. Da planen udspringer af den lovbestemte udviklingsplan (2019), er der fastsat indikatorer, som boligforeningen skal følge for at kunne søge støtte via Landsbyggefonden, der derefter anvendes på sociale indsatser i området. Derunder er der fremsat forskellige boligsociale mål, der har til formål at understøtte den sociale indsats. Eksempler på disse mål er større tilknytning til arbejdsmarkedet, at flere føler sig trygge i området, samt at kriminalitet blandt børn og unge nedbringes. Målene er konkretiseret ved statistisk at sammenligne området med resten af kommunen, hvor kriminaliteten blandt børn og unge eksempelvis er større i Gellerupparken sammenlignet med resten af kommunen [Landsbyggefonden, 2022].

Den boligsociale helhedsplan (2022) fremsætter altså nogle boligsociale mål for boligforeningen, der skal anvendes til at søge støtte hos Landsbyggefonden for at fremme den boligsociale indsats og dermed være med til at igangsætte brugen af den fysiske omdannelse i området. Det kan desuden udledes, at der i den boligsociale helhedsplan (2022) i høj grad lægges vægt på inddragelse af borgerne i forbindelse med realiseringen af de sociale visioner, der er formuleret i udviklingsplanen (2019). Det vil sige, at der i planlægningsprocessen i højere grad ligges vægt på inddragelse i realisering af de boligsociale visioner, efter at den fysiske omdannelse er færdiggjort.

Det er vigtigt at få en fornemmelse af hele processen, men det er tydeligt, især efter udarbejdelsen af den lovbestemte udviklingsplan (2019), at beboerne ikke i samme grad er blevet involveret i processen i forhold til lignende planlægningsprocesser i områder, der ikke er på parallelsamfundslisten. Hvordan selve planlægningen er anderledes, uddybes desuden yderligere i Kapitel 3 på side 14 og 4 på side 19. Det er desuden i den forbindelse interessant at undersøge, hvordan omgivelserne har reageret på, at selve planlægningsprocessen har fungeret anderledes, og hvorfor der er opstået en kritik af processen. Følgende afsnit vil indeholde en opsamling på, hvordan planlægningsprocessen overordnet har fungeret, og hvordan de forskellige parter har oplevet den, herunder hvilken opfattelse de har af borgerinddragelseselementet i processen.

8.2.5 Opsamling på planlægningsprocessen

De interviews, der blev afholdt, var som nævnt af de forskellige parter, der var involveret i den valgte case, Gellerupparken. Følgende afsnit vil gennemgå relevante citater, der understøtter undersøgelsen af casen helt overordnet, samt specifikt i forhold til borgerinddragelseselementet. I forbindelse med undersøgelsen blev Heidi Milan Bilenberg desuden interviewet, der normalt sidder med udviklingsplanen for Bispehaven, men ligeledes arbejder med Gellerupparken, hvorfor hun har indsigt i den overordnede proces, når der arbejdes med udviklingsplaner. I interviewet nævner hun desuden flere af de problematikker, der er fundet undervejs i undersøgelsen af casen, herunder en overordnet undren over, hvordan borgerinddragelsen sikres i det hele taget, og altså ikke kun i forbindelse med udsatte boligområder og parallelsamfund:

"Så jeg tror, der er mange, som et eller andet sted rent praktisk nok bliver sat lidt udenfor. Er det sådan et generelt problem, at der at der ligesom er nogle mennesker, der bliver sat udenfor i forbindelse med det her? Eller er det bare noget man sådan indfinder sig med, at det ligesom ikke er alle, der kan være en del af den her deltagelsesproces [...] Jeg kan godt synes, at det er rent demokratisk, er et problem."

Det er altså overordnet et spørgsmål om, hvordan borgerinddragelsen i det hele taget skal foregå i områder som Bispehaven og Gellerupparken, fordi der eksempelvis er flere, der ikke taler dansk eller i det hele taget ikke ved nok om processen. I den forbindelse nævner hun desuden, at det ligeledes er problematisk, at borgerinddragelse ikke er sikret i processen med udvikling i parallelsamfund, som nævnt i afsnit 4.2.1 på side 22 og i afsnit 3.3 på side 17. Hun nævner her, at ressourcesvage og til dels marginaliserede borgere, jf. afsnit 4.1 på side 20, kan opfatte dette som en yderligere anledning til ikke at deltage i processen og ødelæggende for den overordnede sikring af borgernes rettigheder i planlægningsprocesser:

"Så er der nogle der kan stå at råbe så højt og aggressivt så der ikke er andre der tør tage ordet og det er mega ubehageligt for publikum men især også for os der står deroppe. [...] Der sidder masser af mennesker som ikke er særlig ressourcestærke og ikke er vant til at der er nogen som lytter til dem. Og for dem så tror jeg at det her bare virker som endnu et tryk nedad."

Overordnet er hun en del af den gruppe i borgmesterens afdeling i Aarhus Kommune, der sidder med omdannelsen af udsatte boligområder og parallelsamfund, hvorfor hun ligeledes har været med i forbindelse med omdannelsen af Gellerupparken. Til dette bekræfter hun,

ligesom Helle Hansen nævner, at borgerinddragelsen i processen var minimal, og at der ikke blev afholdt et borgermøde, da der var stor modstand mod planerne. Dette mener hun er problematisk, samt at der, om ikke andet, skulle have været en mulighed for, at borgerne havde et forum, hvori de kunne udtrykke deres bekymringer om processen:

"Der var der rigtig meget lokal modstand og behov for at have et eller andet sted at debattere det og der turde Aarhus Kommune ikke at holde et borgermøde [...] Men det turde man simpelthen ikke og det synes jeg [...]. Og Gellerup er et stort område og der bor altså sådan nogle lidt voldsomme typer for den sags skyld. Det var trist at man ikke turde, men det var også trist at man måske ikke kunne det i virkeligheden, for jeg er ikke sikker på det, at det ville være et fedt borgermøde, jeg tror det ville have været voldsomt. Men jeg tænker bare, man havde brug for et eller andet sted og have et sted hvor folk kunne komme og få svar på alle deres spørgsmål og ventilere deres utilfredshed og det blev der ikke."

Som nævnt i afsnit 8.2.2 på side 60 blev Trine Kyed Jansen ligeledes interviewet, der er kommunikationsansvarlig for helhedsplanen (2007/2012) og udviklingsplanen (2019) for Gellerupparken. Hun udtrykker ligeledes en bekymring for det samarbejde, der er mellem kommune, boligforening og borgere. I afsnit 3.3 på side 17 nævnes det, at den såkaldte call-in bestemmelse, som kommunen besidder, kan anvendes når en udviklingsplan skal udarbejdes, og til det nævner hun, at boligforeningerne ikke nødvendigvis er glade for planerne, men at de gerne vil være med i planerne for at sikre nogle af deres interesser:

"Så på den måde bliver magtforholdet forskudt, og det er der ingen tvivl om, at [...] hvis man kan sige det populært, at man har fået nogle værktøjer, der kan tilsidesætte de ønsker, som boligforeningerne måtte have [...] Så det er tydeligt, at der er sket en forskydning og ændring, og det får så også direkte konsekvenser i samarbejder og tilgangen, det er helt sikkert."

Helle Hansen bekræfter dette og, som nævnt i forrige afsnit, at udviklingsplanen (2019) og en del af forarbejdet (2018/2019) er uden for beboerdemokratiets indflydelse. Det var først helhedsplanen (2022), de skulle stemme om, og den beslutning kunne ligeledes rykkes op i boligforeningens bestyrelse, hvis der blev stemt nej, hvilket var tilfældet i Gellerupparken:

"Ja, men altså, selve udviklingsplanen, den kommer jo ikke engang overhovedet i beboerdemokratiets hænder. Det var først helhedsplanen der gjorde det. Og så kunne de bruge call-in bestemmelsen på den."

Altså er der overordnet en fornemmelse af, at beboerdemokratiet og borgerinddragelsen er sat ude af spil i forbindelse med planlægningsprocessen i Gellerupparken. Den forskydning af magtforholdet, som Trine Kyed Jansen nævner, understøttes ligeledes af Birgitte Dal fra Brabrand Boligforening. Hun nævner, at det netop er det lovbestemte, som er svært at rykke ved, og at de som boligforening skal sikre, at beboerne ved dette, men at det kan være skadeligt for samarbejdet:

"Det er fuldstændig rigtigt, man kan sige [...] det er svært det der med, at det er lovbestemt, der er vedtaget en lov, der siger, at det her skal udmøntes. Jeg tror jo, at det ligesom kommunen også siger, så sidder vi som Brabrand Boligforening og kommunen sidder der, og vi skal i fællesskab gøre som loven siger, så derfor bliver vi jo [...] jeg tror man kan sige nok så mange gange det der med, at det er jo lovbestemt, vi skal bare implementere en vedtaget lov for omdannelsesområder. Men det er os der siger ordene, så vi bliver 'the bad guys' i det her, og det kan nogle gange godt være sprængfyldt og svært, og jeg kan også godt forstå det den anden vej rundt, set med beboernes øjne."

I afsnit 8.2.2 på side 60 nævnes det desuden, at der i denne proces var større fokus på at oplyse fremfor at inddrage beboerne i selve processen. Trine Kyed Jansen bekræfter dette og nævner, at beboerne som minimum skulle vide, hvordan processen foregik og at det måske ikke var borgerinddragelse, men at stadig det var en vigtig faktor i processen:

"Så vi har gjort meget i det der med at optræde, og fortælle ved foreninger i forskellige former [...] og du kan diskutere om det er borgerinddragelse eller information, men altså hvis du skal inddrages eller tage stilling, skal du vide, hvad man har med at gøre før man kan forholde sig til det."

Overordnet kan det konkluderes, at processen med udviklingsplanen (2019) har haft betydning for det samarbejde, der er mellem kommunen, boligforeningen og beboerdemokratiet og i den forlængelse beboerne. Som nævnt i afsnit 8.2.2 på side 60 havde den tidligere planlægning for området (2007/2012), herunder den tidligere helhedsplan (2007), haft betydning i forhold til omdannelsen af området, og det var begyndt at ændre sig i forhold til nogle af de socioøkonomiske faktorer, der ligeledes bliver målt på, jf. afsnit 4 på side 19. I den proces var der større fokus på, at planerne (2007/2012) skulle foregå i samarbejde med beboerne, og beboerne i selve Gellerupparken var ligeledes gode til at engagere sig. Trine Kyed Jansen nævner i den forbindelse, at der i området er mange ildsjæle og ressourcer at tage fat i:

"Her er der også ildsjæle i området, som er gode til i fællesrådene, afdelingsbestyrelserne ligesom samlet at få indsendt høringssvar, samlet at få indsendt. De har også været gode til at holde nogle workshops, hvor man kunne komme ned at sige, hvad man synes, og så hjælper de med at få sendt det ind. Det er også meget et samarbejde med civilsamfundet hvor boligforeningen og boligforeningens aktører ligesom hjælper til, og bidrager, og det betyder meget, at de gør det."

Det er derfor interessant at undersøge, om disse ressourcer kunne have været anvendt i planlægningsprocessen og om et styrket samarbejde, som det, der havde været før den lovpligtige udviklingsplan (2019), måske havde været mere optimal for området og dets udvikling. Processen, som den er nu, virker ikke optimal, da flere parter udtrykker bekymring eller utilfredshed med processen. Eksempelvis har processen, ikke kun i Gellerupparken men i flere udsatte boligområder og parallelsamfund, ført retssag mod selve lovens overordnede principper (herunder hovedkriteriet om nationalitet, jf. Kapitel 4 på side 19) samt hvordan beboerne er blevet behandlet undervejs. Helle Hansen, der udover at være beboer og bestyrelsesmedlem også er medlem i Almen Modstand, nævner, at det selvfølgelig er en lang proces, men at det kan have betydning for den fremtidige udvikling:

"Lige nu har vi jo sådan nogle retssager kørende. Det er både i forhold til at få loven kendt ugyldig, det er så en lang proces og den er på vej ned i systemet i EU-retten og sådan noget. Og derfor kan de stadigvæk fortsætte, fordi der er ikke nogen dommere endnu der har turde at sige at det har opsættende virkning. Men de beboere der nu siger at de gør indsigelser, det har så opsættende virkning i forhold til at de så ikke kan blive smidt ud, så længe at de bor der og der ikke er faldet dom."

På baggrund af undersøgelsen af planprocessen og interviewene, virker det overordnet til, at processen ikke fungerer optimalt og at loven muligvis helt grundlæggende skal revideres. Derudover var der, som nævnt i afsnit 8.2.1 på side 58, allerede flere initiativer i gang, hvor flere og andre metoder til borgerinddragelse blev inddraget, og hvor kommunen samt boligforeningen samarbejdede godt med beboerdemokratiet, og gjorde brug af de ressourcer, der eksisterer i området. Dette ligger op til at undersøge nogle af de nyere metoder til borgerinddragelse, og hvordan en revidering og nytænkning af processen kan være med til at forbedre den og udnytte de lokale ressourcer, der eksisterer i området samt empower de marginaliserede borgere, der bor i området. Følgende afsnit indeholder en medieanalyse, der undersøger processen yderligere fra flere synspunkter for at få en bedre

forståelse af den kritik, der er opstået, og hvorfor andre metoder muligvis skulle have været taget i brug.

8.3 Medieanalyse

I forbindelse med undersøgelsen af planlægningsprocessen samt områdets fysiske struktur, findes det ligeledes relevant at undersøge forskellige mediers fremstilling af processen. Analysen udarbejdes for få et andet perspektiv på planlægnings- og omdannelsesprocessen, samt for at understøtte perspektiverne fra de afholdte interviews. Der er i den forbindelse udarbejdet en medieanalyse med udgangspunkt i de metodologiske overvejelser beskrevet i afsnit 7.1.5 på side 39. Medieanalysen er struktureret efter figur 8.14 på side 57 delt op i to dele, hvor artikler fra 2007 til 2018 i forbindelse med den første planlægningsproces først undersøges, hvorefter den anden planlægningsproces fra 2018-2020 i forbindelse med udarbejdelsen af udviklingsplanen (2019) undersøges. Derudover inddrages artikler, der forholder sig til starten af realiseringen af udviklingsplanen (2019) fra 2020 til 2023, samt relevante citater fra de afholdte interviews, der understøtter artiklerne.

8.3.1 2007-2018

Som beskrevet i afsnit 8.2.1 på side 58 havde Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening, inden indførelsen af ghettolisten i 2010, udarbejdet forskelligt planmateriale (2007/2012), der skulle være udgangspunktet for omdannelsen og udviklingen af Gellerupparken og Toveshøj. Denne planlægningsproces og realisering, der løb fra 2007-2018, vil undersøges gennem en medietilgang, hvor boligorganisationen og beboernes synspunkter undersøges.

I forbindelse med planlægningsprocessen for helhedsplanen (2007) skrev Keld Albrechtsen, daværende næstformand for Brabrand Boligforening, i 2009 et indlæg i Jyllands-posten. Her beskriver han fra boligorganisationens synspunkt arbejdet med helhedsplanen (2007). Et af de elementer, der fremhæves i indlægget, er, at der i stedet for nedrivning af flere boligblokke skulle fortættes. Dette understreges ved, at han og boligforeningen mener, at kvaliteten af boligerne er fine, og at der kun er behov for renovationer. Desuden påpeges det, at folk generelt er glade for at bo i området. Derfor foretrækker boligforeningen, at der i stedet fortættes med flere liberale erhverv, samlingspunkter og offentlige byrum. Dette er at foretrække, da området har behov for rum, der opfordrer til fællesskab og for at gøre bydelen mere attraktiv for ophold for eksempelvis forbipasserende fra andre områder i Aarhus. Med disse tiltag mener han, at en stigning af beboere kan forventes, samt at

det vil tiltrække flere liberale erhverv og virksomheder, hvilket ligeledes vil gøre området attraktivt at bosætte sig i [Albrechtsen, 2009].
Det påpeges desuden i artiklen, at boligforeningen er imod indskrænkelse af beboerdemokratiet, hvilket vil ske, hvis almene boliger sælges. Det vil sige, at boligforeningen på daværende tidspunkt ikke gik ind for den lovgivning (AL), der gav kommunen og boligforeningen ret til salg af almene boliger uden godkendelse i afdelingsbestyrelsen. Det gøres desuden klart i artiklen, boligforeningen ikke godkender nedrivninger eller salg til private, medmindre det er godkendt i afdelingsbestyrelsen. Det vil sige, at boligforeningen på daværende tidspunkt ikke ønskede fysisk forandring i området, hvis ikke beboerne var blevet inddraget enten direkte i processen eller via afdelingsbestyrelsen [Albrechtsen, 2009]. Dette understreges af Albrechtsen [2009]:

"Boligforeningen har i aftalerne fastslået, at salg af boliger eller nedrivning kun kan ske efter godkendelse i repræsentantskabet, og samtidig har vi det princip, at vi ikke gennemfører sådanne ting hen over hovedet på vores afdelinger." [Albrechtsen, 2009].

Det fremhæves desuden i artiklen, at der er et tæt samarbejde mellem administrationen, ledelsen og afdelingsbestyrelsen i boligforeningen. Dermed var afdelingsbestyrelsen en stor del af planlægningsprocessen (2007). Desuden udtrykkes det af næstformanden, at boligforeningen ikke ville være med til at tvinge nogen til at fraflytte området. Dette strider mod den nuværende lovgivning, der giver kommunen ret til genhusning, og det må tages i forudsætning, at boligforeningen i takt med udviklingen af lovgivningen enten har ændret mening på området, eller har været nødsagede til at arbejde med den nye lovgivning [Albrechtsen, 2009]. Heidi Milan Bilenberg fra Aarhus Kommune bekræfter ligeledes dette, dog i forbindelse med arbejdet i Bispehaven:

"[...]fordi man kan sige, at boligselskaberne får jo vredet armen om på ryggen. De ønsker som udgangspunkt meget sjældent at rive blokke ned for eksempel. Det er en dårlig fortælling."

Generelt belyser denne artikel, at planlægningsprocessen for helhedsplanen (2007) overvejende har haft en inddragende tilgang, da afdelingsbestyrelsen i højere grad var en del af processen, og da det fra boligforeningens side bliver tydeliggjort, at der ikke blev foretaget større fysiske ændringer uden afdelingsbestyrelse godkendelse. Dermed har boligforeningen i planlægningsprocessen (2007) anvendt en inddragende tilgang, da beboerne gennem den repræsentative demokratiform, som beskrevet i afsnit 2.2 på

side 10, har haft indflydelse gennem beboerdemokratiet. Dog er det stadig ikke en direkte indflydelse, hvorfor bagvedliggende magtrelationer og overvejelser om hvem det er, der sidder i de forskellige bestyrelserne skal tages i betragtning.
Helhedsplanen (2007) blev på dette tidspunkt fremlagt af Brabrand Boligforening, men førte senere til et samarbejde mellem boligforeningen og Aarhus Kommune. Dette gjorde, at planen blev revideret og potentielle nedrivninger af flere boligblokke kom på tale. Det var den daværende rådmand for teknik og miljø i Aarhus Kommune, der ønskede, at flere boligblokke skulle nedrives. I forbindelse med dette udgav Aarhus Stiftstidende en artikel, hvor de havde fokus på netop beboernes syn på nedrivningerne. Heri nævnes det, at beboerne finder boligblokkene gode, og folk gerne vil bo i området [Svith og Thaysen, 2010]. Hertil nævner daværende afdelingsformand for Gellerupparken, Helle Hansen, at:

"Politikerne glemmer, at folk rent faktisk er glade for at bo herude. Helhedsplanen ville have haft en meget lettere gang på jord uden de nedrivninger"[Svith og Thaysen, 2010].

Dette antyder, at beboerne i området generelt har været glade for at bo i området, og at det har været boligforeningens opfattelse, at beboerne i området generelt har været tilfredse med deres boliger. Derfor var det på daværende tidspunkt boligforeningens opfattelse, at flere nedrivninger ville føre til protester mod helhedsplanen (2007). Den daværende konklusion i diskussionen om nedrivninger var, at jo flere nedrivninger desto flere protester fra beboerne [Svith og Thaysen, 2010].

Artiklerne viser, at der i højere grad var inddragelse af borgere i de tidligere planer (2007/2012), især i forbindelse med Brabrand Boligforenings udarbejdelse af helhedsplanen (2007). Dog ses det også, at inddragelsen skiftede karakter, da et samarbejde blev indgået med Aarhus Kommune, da kommunen i den forbindelse vælger at revidere planen og potentielt vil nedrive flere boligblokke. Dette understøttes desuden af interviewet med Helle Hansen, den samme, som har udtalt sig i artiklen. Hun nævner, at de ligeledes i den første proces følte sig snydt i forbindelse med nedrivninger, og hvad, der skulle opfattes som en del af Gellerupparken bagefter, hvilket havde betydning for områdets status som udsat boligområde:

"Så vi havde en ny omgang med en ny beboerafstemmelse i 2013 eller 2014, hvor vi så sagde ja til også at rive de der 2 blokke ned og så blev de til kollegiet i stedet for. Som beboere er vi hele tiden blevet snydt. Fordi så måtte kollegiet ikke være en del af Gellerupparken."

De to artikler viser desuden, at samarbejdet mellem kommune og boligorganisation rykker

til magtbalancen i planlægningsprocessen, eftersom beboernes rettigheder i dette tilfælde til dels tilsidesættes.

8.3.2 2018-2020

Tre artikler, der blev udgivet i forbindelse med realiseringen af helhedsplanen (2007), samt da udviklingen i lovgivningen (2018), med kravet om maksimalt 40% almene boliger, skete, er ligeledes blevet undersøgt. Disse artikler beskriver henholdsvis samarbejdet mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening, realiseringen af helhedsplanen samt beboernes syn på omdannelsen af området.

En artikel fra 2018 beskriver samarbejdet mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening i forbindelse med realiseringen af helhedsplanen (2007). Da kommunalbestyrelsen i Aarhus Kommune i 2018 valgte at stemme en aftale igennem, der gjorde det muligt at nedrive ni boligblokke, valgte Brabrand Boligforening at udarbejde sit eget planforslag (2018), jf. afsnit 8.2.2 på side 60. I dette forslag gjorde boligforeningen det klart, at de kun ønskede at nedrive tre blokke for at gøre plads til omdannelsen af området, og at der i stedet skulle opføres private boliger mellem de eksisterende blokke. Boligforeningen valgte at udarbejde dette planmateriale (2018) som et modsvar til Aarhus Kommune, da de ikke mente, at aftalen om at nedrive ni boligblokke var en videreførelse af den oprindelige helhedsplan (2007), som var udarbejdet i samarbejde med kommunen. Til dette udtalte borgmesteren, Jacob Bundsgaard (S), at han mente, at kommunen udstak rammerne for omdannelse, og at boligforeningen derefter kun kunne komme med tiltag til disse [Willumsen, 2018]. Dette viser, at der i perioden omkring 2018 har været konflikter i samarbejdet mellem boligforeningen og kommunen samt misforståelser om, hvem der egentlig havde ansvaret. Som beskrevet i afsnit 2.2 på side 10 viser dette en ulighed i magtfordelingen, da kommunen i dette tilfælde vælger at opstille rammerne for omdannelsen uden at involvere boligforeningen. Dette er ligeledes noget boligforeningen reagerer på, da det afviger fra det tidligere samarbejde, der var mellem de forskellige parter i planlægningsprocessen (2007/2012), og i flere af interviewene bliver det desuden bekræftet, at boligforeningen ikke følte, at de havde indflydelse på processen.
Der blev i forbindelse med realiseringen af helhedsplanen (2007), i perioden 2018-2020, bygget flere nye boformer i Gellerupparken for at variere beboersammensætningen. Dog var der i perioden problemer med udlejningen af eksempelvis de private udlejningslejligheder. Flere lejligheder stod tomme og området oplevede ikke den tilstrømning af nye beboere,

som havde været hensigten i helhedsplanen (2007). Flere investorer og borgmesteren mente, at det bare var et spørgsmål om tid før flere valgte at flytte til Gellerupparken, hvilket blev understøttet af en tilflytter, som mente, at folk skulle give området en chance [Pedersen og Elkjær, 2019]. Problemet med udlejning har dog vist sig at være længerevarende, og mange af boligerne er stadig ikke blevet ikke udlejet [Mikkelsen og Hviid, 2019]. Helle Hansen bekræfter ligeledes, at netop tomgang i lejlighederne var en af grundende til, at beboerdemokratiet sagde ja til de første planer (2007/2012), da beboerne selv ønskede tomgangen nedsat:

"Og det der var vores interesse som beboere, som blev forstærket der i slutningen af 00'erne, det var at de begyndte at opleve tomgang pga. at folk begyndte at få det bedre, de tjente penge og så flyttede de jo."

I forbindelse med realiseringen af helhedsplanen (2007), samt omdannelsen af området, har daværende Ph.d.-studerende i antropologi, Jonas Strandholdt Bach fra Aarhus universitet, undersøgt beboernes synspunkt på omdannelsen af området. Undersøgelsen bliver beskrevet i en kronik i Weekendavisen. Her forklarer han, at der inden omdannelsen var en grøn kile, hvor Karen Blixens Boulevard er anlagt i dag, og at der var mange stisystemer i området. Dog var området et lukket område, der manglede infrastrukturelle forbindelser til resten af Aarhus, men et område beboerne opfattede som sikkert [Sand, 2019].

Karen Blixens Boulevard, der skulle fungere som bygade, har, ifølge beboerne, derimod skabt utryghed, eftersom flere biler færdes i området, og ikke alle overholder fartgrænserne. Den nye infrastruktur har dog bidraget positivt, da den skaber forbindelse til resten af Aarhus, hvilket var hensigten. Dermed ser Jonas Strandholdt Bach både omdannelsen som en positiv udvikling, men ligeledes en omdannelse, der har haft konsekvenser for området. Generelt har han i hans Ph.d.-afhandling oplevet en blandet modtagelse hos beboerne, da de gerne ser, at området bliver udviklet, men at den nuværende strategi har haft negative konsekvenser for både beboersammensætningen, trygheden, fællesskabet og fortællingen i området. Et af de elementer, der har været en del af omdannelsen, er, at projektudviklerne gerne ville gøre området 'trendy' og på den måde tiltrække nye beboere til området [Sand, 2019].

Dette blev gjort ved at brande sig på den multikulturelle beboersammensætning for at tiltrække flere ressourcestærke beboere. Dog er det noget, som beboerne i området ser som værende unødvendigt, og der har generelt ikke været tilhængere af denne tilgang. Desuden

nævner Helle Hansen i den forbindelse, at *"Altså vi var jo en multikulturel bydel, men som sagt bare med en forkert religion og en forkert hudfarve eller hårfarve eller sådan noget der ikke altså."*. I forbindelse med at fremhæve det multikulturelle, er der anvendt flere tiltag uden succes, da der har været administrativ forvirring om, hvem der havde ansvaret for tiltagene.

Et andet element, der blev undersøgt i afhandlingen, er beboernes syn på området før omdannelsen begyndte, hvor området kategoriseres som trygt og indbydende. Folk hilste på hinanden, holdt øje med hinandens børn, når de legede udenfor og de kendte hinanden. Efter omdannelsen er flere nye beboere flyttet ind og fællesskabsfølelsen er faldet. Omdannelsen har resulteret i, at området ligner resten af Aarhus, hvorfor det er vigtigt i processen, at den lokale identitet styrkes, herunder forståelse for området og dets fortælling. Det nævnes desuden i artiklen, at der, på baggrund af de politiske forhandlinger og administration, har været forsinkelser i processen med realiseringen. Dette har gjort, at flere ressourcestærke familier har følt sig nødsagede til at flytte igen, på grund af den vedvarende usikkerhed om områdets fremtid samt det konstante byggerod, hvilket har skabt utryghed i området [Sand, 2019]. I artiklen stiller Jonas Strandholdt også følgende spørgsmål:

"Der bliver investeret massivt, men spørgsmålet er, om man løfter de mennesker, der bor her, eller bare løfter området." [Sand, 2019].

Dette er især relevant, da omdannelsen kan have så store konsekvenser for områdets beboere men ligeledes, at der ikke på samme måde er lige så stor fokus på vigtigheden af de sociale aspekter og betydningen af disse. Denne undren understøttes yderligere af Helle Hansen, der nævner, at de sociale aspekter er en af de ting, der fungerer godt i området og noget af det, der kan have betydning for områdets udvikling:

"Vi har en ting, der fungerer herude. Vi har noget der hedder samvirket. Sådan et netværk, hvor vi mødes hvert kvartal og udveksler ting og sager. Og det er sådan ikke politikerne, men de gode kommunale folk, der er der, hvor vi sådan prøver at samarbejde, og det er sådan der hvor man kan mødes også på tværs af etnicitet og sådan noget. Vi prøver at tage en masse temaer op og sådan noget."

Det nævnes desuden i artiklen, at omdannelsen fører til en form for segregering. Anlæggelse af nye parkområder, infrastruktur og offentlige rum er i højere grad til fordel for de ressourcestærke i området. Med nye tilflyttere, kan der skabes en form for segregering

i området, hvor de ressourcestærke vil anvende de nye funktioner, hvorimod beboerne i de almene boliger i højere grad vil søge eksisterende fælleskaber i de oprindelige funktioner, der findes i bydelen [Sand, 2019].
Artiklen afsluttes med at konkludere, at der skal være mere inddragelse af borgerne, og at processen ligeledes skal indeholde en vedvarende inddragelse af beboerne. Dette var tilfældet før 2018 - hvor Aarhus Kommune reviderede den eksisterende helhedsplan (2007), herunder at flere boligblokke skulle nedrives, hvorefter inddragelsen af beboerne i processen blev begrænset [Sand, 2019]. I det hele taget understøtter undersøgelsen de konklusioner, der er fundet frem til i de afholdte interviews, og at planerne alene, uden at involvere beboerne, ikke fungerer optimalt.

Disse artikler giver et indblik i processen for realiseringen af helhedsplanen (2007) samt samarbejdet mellem boligforeningen og kommunen. Samarbejdet har undervejs udviklet sig, hvor magtbalancen undervejs har bevæget sig mod kommunen, da disse endte med at fastsætte rammerne for områdets udvikling. Desuden viser undersøgelsen, at der er en tendens til tomgang i de nye private udlejningsboliger, samt at forventningen om den store tilflytningsstrøm ikke blev realiseret. Til sidst kan det udledes af artiklerne, at beboerne i området i høj grad har en ambivalent følelse til omdannelsen og udviklingen af området. De mener, at udviklingen er nødvendig, men at den på nuværende tidspunkt kan skabe negative konsekvenser for området, herunder at ødelægge eksisterende fællesskaber og skabe segregering i området. Desuden er det tydeligt, at processen ikke har været struktureret ordentligt. Dette ses i form af vedvarende politiske forhandlinger og uenigheder i forbindelse med realiseringen af helhedsplanen (2007), hvilket har resulteret i, at omdannelsen har stået stille, og at nye ressourcestærke borgere fraflytter området igen. Derfor er det netop nødvendigt at undersøge om selve planlægningsprocesserne for udsatte boligområder og parallelsamfund skal revideres.

8.3.3 2020-2023

Efter vedtagelsen af udviklingsplanen (2019) og aftalen om nedrivninger af 600 boliger, har der været flere forhandlinger i forbindelse med implementeringen af udviklingsplanens første fase. Hertil skal nævnes, at afdelingsbestyrelsen, som er en del af beboerdemokratiet, i 2021 valgte at trække sig fra forhandlingerne om implementeringen af første fase af udviklingsplanen (2019). Bestyrelsen mente ikke, at de blev hørt i forhandlingerne, og at beboerne dermed ikke havde nogen indflydelse på processen. Dette understreger, at der i

forhandlingerne om den første fase af implementeringen af udviklingsplanen (2019) ikke har været nogen form for inddragelse, og at beboerne og beboerdemokratiet er blevet sat ud af spil. Dertil skal det nævnes, at første fase alligevel implementeres, da der ikke er noget krav om, at afdelingsbestyrelsen skal indgå i forhandlingerne, jf. Kapitel 3 på side 14. Det vil sige, at kommunen og den øverste ledelse i boligforeningen kan implementere planen uden at inddrage beboerne i processen [Kristensen, 2021].
Efter implementeringen af første fase er der ligeledes opstået en kritik af ændringen af den fysiske struktur i området, da der er uenighed mellem arkitekter og byplanlæggere om områdets arkitektur og bygningsstruktur. Nogle mener, at bygningsstrukturen er værd at bevare, mens andre mener, at der er brug for en større omdannelse af området med ny arkitektur. Netop den fysiske struktur har spillet en stor rolle i debatten om Gellerupparken, herunder blandt flere arkitekter. I en artikel fra Aarhus Stiftstidende nævner arkitekt Mette Exner, at bygningerne og bygningsstrukturen i Gellerupparken er bevaringsværdig. Hun beskriver bygningerne som en helt særlig kulturarv, der fortæller områdets historie. Byrummet og bybilledet skal afspejle områdets historie, så den fysiske struktur både afspejles i montagebyggerierne fra 1960'erne, men ligeledes i de nye funktioner, den nye infrastruktur og den nye bygningstruktur. Hun mener, at processen skal tage udgangspunkt i et mere fagligt blik på bygninger og deres kvaliteter, fremfor at sammenkæde politik med arkitekturen [Willumsen, 2022]. Hertil nævner borgmester Jacob Bundsgaard i en anden artikel, at *"Måske er det de kognitive kapaciteter hos mig, der er udfordret, men jeg kan simpelthen ikke se, at der skulle være specielt smukt her i Gellerup."* [Kraul, 2019]. Det er derfor tydeligt, at der fra kommunens side ikke ses en grund til at bibeholde montagebyggeriet fra 1960'erne. Dette er dog noget, som bliver udfordret af flere arkitekter. Søren Nielsen fra tegnestuen Vandkunsten nævner eksempelvis, at det ikke er bæredygtigt at nedrive boliger af forholdsvis god kvalitet. Mette Exner mener desuden, at det er den udefrakommende fortælling, der gør, at der generelt er et negativt syn på Gellerupparken. Hun fremhæver, at bygningerne er misvedligeholdt, fordi der fra politisk side ikke har været interesse i at udvikle og udbygge området [Kraul, 2019].

I en artikel i magasinet *Arkitekten* nævnes det, at bygningsstrukturen deler arkitekter. Der er nogle, der ønsker at bevare bygningstrukturen, og dem, der opfatter den fysiske struktur som en del af problemet og baggrunden for de sociale problemer. I artiklen nævnes det desuden, at Gellerupparken i starten af 1960'erne var et stort projekt, der skulle danne baggrund for at skabe flere funktioner, som beskrevet i afsnit 8.1.1 på side 43.

Planen for omdannelsen af Gellerupparken, der eksisterer i dag, minder til dels om den plan, der blev udarbejdet i 1960'erne i forhold til opførelse af nye funktioner, såsom indkøb, erhverv og skole. Med dette tydeliggøres det, at det er et stort projekt, der ikke er uden konsekvenser. Planen fremsætter et arkitektonisk opgør med den eksisterende fysiske struktur, hvilket har stor indflydelse på området. Arkitekturen, den fysiske struktur, samfundsudvikling og boligpolitik bliver desuden samme politiske emne, når området bearbejdes til forhandlinger og aftaler. Altså får bearbejdningen af arkitekturen politisk karakter og strukturen ændres alt efter det politiske landskab. Dette ses eksempelvis i den konstante udvikling i lovgivningen, men også i forhold til tidligere processer, hvor kommunen, som nævnt i afsnit 8.3.1 på side 73, ændrede deres indstilling til, hvor mange boligblokke, der skulle nedrives. Dette skaber en politisk ubalance, der går ud over inddragelsen af beboere i processen, idet beboerne og afdelingsbestyrelsen har mindst magt, og derfor har svært ved at præge processen [Gudmand-Høyer et al., 2021].
En anden artikel, der er udgivet i fagbladet *Bag Facaden*, omhandler et interview med Keld Laursen, som var den daværende (2021) direktør i Brabrand Boligforening. Han forklarer, at det i processen var en nødvendighed at nedrive de første boligblokke som følge af helhedsplanen (2007). Han ser dog ikke nødvendigheden i at nedrive yderligere 600 boliger som følge af udviklingsplanen (2019). De første nedrivninger skulle give plads til mere funktionalitet, hvilket han så som en nødvendighed på daværende tidspunkt. Området manglede funktioner og væsentlig infrastruktur for at opnå bedre sammenhæng med resten af Aarhus. Helle Hansen bekræfter, at de også godt kunne se nødvendigheden af de første nedrivninger, og var enige i, at det kunne blive aktuelt for at sikre forbedringer i området:

"Som udgangspunkt var vi jo imod nedrivning af blokke, men så havde vi det princip, at hvis der kom noget der var bedre, noget der tilføjede noget til området, så ville vi gerne ofre en blok."

De efterfølgende nedrivninger, som er en direkte konsekvens af udviklingsplanen (2019), ser Keld Laursen som unødvendige. Her beskriver han, at flere nedrivninger skaber konsekvenser for både beboerne, og ligeledes er en klimabelastning. Beboerne skal genhuses eller flytte, hvilket vil få indflydelse på beboernes levevilkår [Larsen, 2021].
Dette viser, at selvom boligforeningen er med i aftalen om udviklingsplanen (2019), ser de det som unødvendigt at nedrive yderligere boligblokke, og at der ligeledes er noget af den fysiske struktur, der er værd at bibeholde. Desuden kan der stilles spørgsmålstegn til hele processen og den manglende inddragelse af beboerne, da Keld Laursen betegner

det som omfattende at genhuse og flytte beboere. Bevarelsen af bygninger har ligeledes været et diskussionsemne, da der netop er forskellige poltiske og faglige synspunkter på dette. Ændringen af den fysiske struktur er en stor del af udviklingsplanen (2019) for Gellerupparken, hvorfor der har været flere politiske forhandlinger om nedrivninger og bevaring. Hertil kan der stilles spørgsmålstegn ved den manglende inddragelse i processen for udviklingsplanen (2019), da ændringen af den fysiske struktur påvirker beboerne i området. Dertil kommer diskussionen om bevaring eller nedrivning, hvor der ligeledes kan stilles spørgsmålstegn til den manglende inddragelse af beboere, da det netop er dem, der bedst forstår den nuværende struktur, og kender til områdets fortælling. Derfor er det relevant at undersøge, om beboerne kunne inddrages yderligere i beslutningen om bevaring eller nedrivning for at bibeholde områdets fortælling og karakter, samt hvordan denne proces i det hele taget kunne fungere.

8.4 Opsamling

Foregående kapitel skulle anvendes til at analysere det valgte case område Gellerupparken. Den historiske gennemgang samt stedanalysen har givet en idé om områdets struktur og identitet. Området opstod i slut 1960'erne, start 1970'erne og bestod fra start udelukkende af almene boliger, hvilket var en af grundene til, sammen med tomgang, at der siden 2007 har været et ønske om udvikling i området. Stedsanalysen blev udarbejdet for at undersøge hvordan området på nuværende tidspunkt er struktureret, hvilket har været resultatet af tidligere helhedsplaner (2007), samt om disse planer har haft den ønskede effekt. Analysen viste, at Karen Blixens Boulevard, som var planen fra start, er blevet samlingspunktet i område. Vejen kører fra City Vest til Bazar Vest, der begge ligeledes er samlingspunkter i området. Boligerne i området er samlet i enklaver, hvor almene boliger og private boliger er adskilte. Derudover har observationer i området vist, at planerne ikke har haft den tiltænkte effekt indtil videre. For at få en bedre forståelse af selve planlægningsprocessen og intentionerne med planerne, blev de forskellige planlægningsdokumenter og deres sammenhæng ligeledes undersøgt.

Denne undersøgelse viste overordnet, at planlægningsprocessen før 2018, altså før udviklingsplanen blev udarbejdet, var kendetegnet ved, at udviklingen skulle ske i et samarbejde mellem Aarhus Kommune, Brabrand Boligforening og beboerne. Beboerdemokratiet, og beboerne i den forlængelse, var med i processen, og der var overordnet en følelse af, at der var tale om en fælles plan. Initiativerne fra den første

helhedsplan (2007) var noget, som også beboerne følte var nødvendige, eksempelvis at skabe flere funktioner i området og forebygge tomgang. Samarbejdet blev betegnet som forholdsvist succesfuldt af både Aarhus Kommune og Helle Hansen, der er beboer og bestyrelsesmedlem i området. Derimod var processen efter 2018 problemfyldt, og det er ligeledes her, at de største problematikker og kritikken mod planerne opstår. Med lovgivningen kunne boligforeningen og kommunen vælge at gennemføre planer, selvom afdelingsbestyrelsen stemte nej. Analysen af de forskellige planer, sammenkoblet med de afholdte interviews, viser, at de forskudte magtforhold og den konsekvens de har haft, har haft en negativ påvirkning på samarbejdet og dermed også engagementet fra de forskellige parter til at få udviklingen til at ske optimalt, samt at borgerinddragelsen i planlægningsprocessen i det hele taget har været minimal.

Den efterfølgende medieanalyse bekræftede denne kritik, der er opstået af processen, og gjorde det klart, at fysiske forandringer i sig selv ikke er nok, og at planlægningsprocessen, som den er nu, ikke fungerer. I tidligere planer (2007/2012) var der fokus på områdets historie, og flere artikler nævner, at dette fokus er vigtigt, da det kan være med til at styrke området og dets udvikling. Derudover viste analysen, at omdannelsen kan have konsekvenser for beboerne, da den netop ikke bygger på den eksisterende historie, samt at ønsket om nye ressourcestærke beboere kan skabe segregering i området, hvis ikke der også fokuseres på sociale tiltag. Tiltag, hvor beboerne skulle inddrages og tiltag, der kunne have været anvendt til at skabe et bedre fundament for områdets omdannelse. Dette er ligeledes det udgangspunkt, der ligger op til, at andre metoder kunne have været anvendt for at sikre inddragelsen i processen, eksempelvis ved at bevare historien og fortællingen i området, samt anvende den lokale viden aktivt i planlægningsprocessen. Desuden er det relevant at undersøge, hvordan inddragelse kan skabe gode samarbejder og partnerskaber, eftersom dette ligeledes har været problematisk i planlægningsprocessen. Analysen har desuden vist, at det er relevant at undersøge lokaldemokratier, da den manglende inddragelse i processen giver anledning til empowerment nedefra. Dette har desuden været tilfældet i Gellerupparken, da beboerne netop har samlet sig og sagt fra. Disse ressourcer kunne have været anvendt anderledes, og derfor er det interessant at undersøge, hvordan den lokale viden og interesse kan bruges i andre og nye borgerinddragelsesmetoder.

Nye Metoder til Borgerinddragelse 9

Følgende kapitel vil undersøge forskellige, nyere, tilgange til borgerinddragelse, som kan være med til at bidrage til planlægningsprocessen. Helt specifikt undersøges det, hvorvidt disse metoder kan anvendes i forbindelse med planlægning i udsatte boligområder og parallelsamfund, hvor borgerinddragelsen i en ideel situation i forvejen kan være udfordrende, som nævnt i afsnit 8.2.5 på side 69. Netop disse metoder undersøges, da det er blevet vurderet, at disse kan have størst indvirkning, og kan bidrage til at 'empower' lokale til at være med til at udvikle eller omdanne deres område. Herunder at afhjælpe de specifikke problematikker og udfordringer, der blev fundet i forbindelse med undersøgelsen af Gellerupparken: At nogle af beboerne er marginaliserede og ikke forstår deres rettigheder i processen, at der er konflikter, der ligger op til, at en anden tilgang vælges, at den fysiske og sociale planlægning blandes sammen uden succes, at de lokale ressourcer ikke udnyttes og at magtfordelingen i planlægningsprocessen i det hele taget er problematisk. De vurderes derfor relevante i forhold til den overordnede problemstilling. Metoderne, der er blevet udvalgt, er citizen science, lokaldemokrati, partnerskaber, herunder samskabelse samt multikulturel planlægning. Alle disse metoder har det til fælles, at de kan anvendes i samspil med hinanden, kan anvendes til at styrke marginaliserede borgere, jf. afsnit 4.1 på side 20 samt føre til empowerment og et større ønske om indflydelse fra borgerne.

9.1 Citizen Science

I forlængelse af en mere kommunikativ og kollaborativ tilgang til planlægning i dag, som det kunne uddrages fra Kapitel 2 på side 7, udspringer metoden 'citizen science', eller på dansk borgervidenskab. Citizen science forbinder forskning med inddragelse af borgere, og er samtidig en metode, der er med til at skabe dialog og interaktion mellem forskere/fageksperter og borgere. Udover at citizen science ses som værende en forskningsmetode til indsamling af data, dækker det også over flere felter, så som

borgerinddragelse, vidensdannelse, gennemsigtighed og dialog [Agergaard et al., 2020]. Som nævnt i Kapitel 2 på side 7, så er der sket en demokratisering af samfundets beslutningsprocesser med inddragelse af offentligheden, både på det statslige -, kommunale - og lokale niveau, der har givet borgere mulighed for at blive hørt formelt gennem lov. Dette er eksempelvis i form af høringer, klagemuligheder og debatter. Ved hjælp af citizen science kan borgere få mulighed for at blive hørt på nye uformelle måder. Desuden kan der i forbindelse med citizen science i højere grad gøres brug af borgerdreven viden gennem dataindsamlinger og 'digital mapping', hvori borgerne selv indrapporterer data, som derefter fremstilles på et kort til brug for alle borgere [Ryan et al., 2020].

I den EU-støttede multilaterale undersøgelse PERICLES [Azzopardi et al., 2021], der løb fra 2018-2021, omhandlende forskellige metoder og værktøjer til en bæredygtig demokratisk regulering i forbindelse med maritim og kystnær kulturarv, ses brugen af citizen science at indeholde flere fordele. I forbindelse med et projekt om *"Practical participatory mapping in Vilsund, Denmark"* var brugen af citizen science todelt: digital kortlægning og fysiske workshops. Her blev der oprettet en offentlig tilgængelig kortportal, hvor borgere havde mulighed for at registrere deres egne informationer og historier om fysiske objekter, som borgerne synes var bevaringsværdig kultur. Altså kunne uhåndgribelig kulturarv kortlægges på en ny måde. Herigennem kunne der fremstilles data over, hvad borgerne fandt værdifuldt. Den anden del omhandler at engagere de lokale ved at invitere dem til en fysisk workshop, hvor det er muligt at erhverve sig endnu ikke indsamlet viden samt lokalviden som et supplement til den digitalt indsamlede viden [Bodum, 2022]. Dette er også noget, der kunne være anvendt i forbindelse med planlægningsprocessen for Gellerupparken, da der på den måde kunne skabes en god sammenhæng mellem det nye og områdets historie. Selvom det nævnte projekt omhandler sikring af kulturarv, er brugen af citizen science interessant og relevant i forbindelse med borgerinddragelsen for parallelsamfund. I takt med digitaliseringen i samfundet er det relevant at drage nytte af den udbredte brug af computere, smartphones og generelle IT-kompetencer ved at inddrage nye metoder til at engagere borgere. Dette kan ske i form af digital inddragelse, hvorved borgerne aktivt involveres, samtidig med at der skabes ny data og viden. Digital citizen science kan være et godt supplement eller alternativ til de traditionelle dataindsamlingsmetoder såsom workshops [Bodum, 2022, s. 17]. I forbindelse med brugen af citizen science til borgerinddragelse i parallelsamfund, skal metoden mere ses som værende et værktøj til at skabe dialog og få indsigt i beboernes holdninger og viden om området snarere end

indsamling af data [Aarhus City Lab, 2022, s. 10]. Digital inddragelse kan ligeledes potentielt ramme nye målgrupper, der ikke er til stede under fysiske borgermøder og i teorien dermed højne repræsentativiteten. Ligeledes kan metoden være med til at fortælle alternative historier ud fra data, der normalt ikke inddrages. Dog viser studier fra Sauermann og Franzoni [2015], og deres analyser af syv forskellige projekter, at en af ulemperne ved digital inddragelse er, at det normalt er en lille gruppe engagerede borgere, der bidrager mest, hvorfor repræsentativiteten kan blive undermineret:

"Analyzing user-level data, we find that most contributors participate only once and with little effort, leaving a relatively small share of users who return responsible for most of the work" [Sauermann og Franzoni, 2015, s. 679].

Af andre interessante anvendelser af citizen science er projektet *'D-NOSES'*, der omhandler inddragelse og engagement af en mangfoldig population af borgere gennem citizen science i forbindelse med et projekt om lugtforurening i forskellige byer. Dette projekt var en del af det EU-finansierede *'Horizon 2020'* i deres forskning- og innovationsprogram, der løb fra 2014-2020. Forskerne bag undersøgelsen tog overordnet udgangspunkt i en tretrinsproces, som indebar forarbejde, feltarbejde og etnografisk undersøgelse [Vohland et al., 2021]. En visualisering af processen kan ses på figur 9.1.

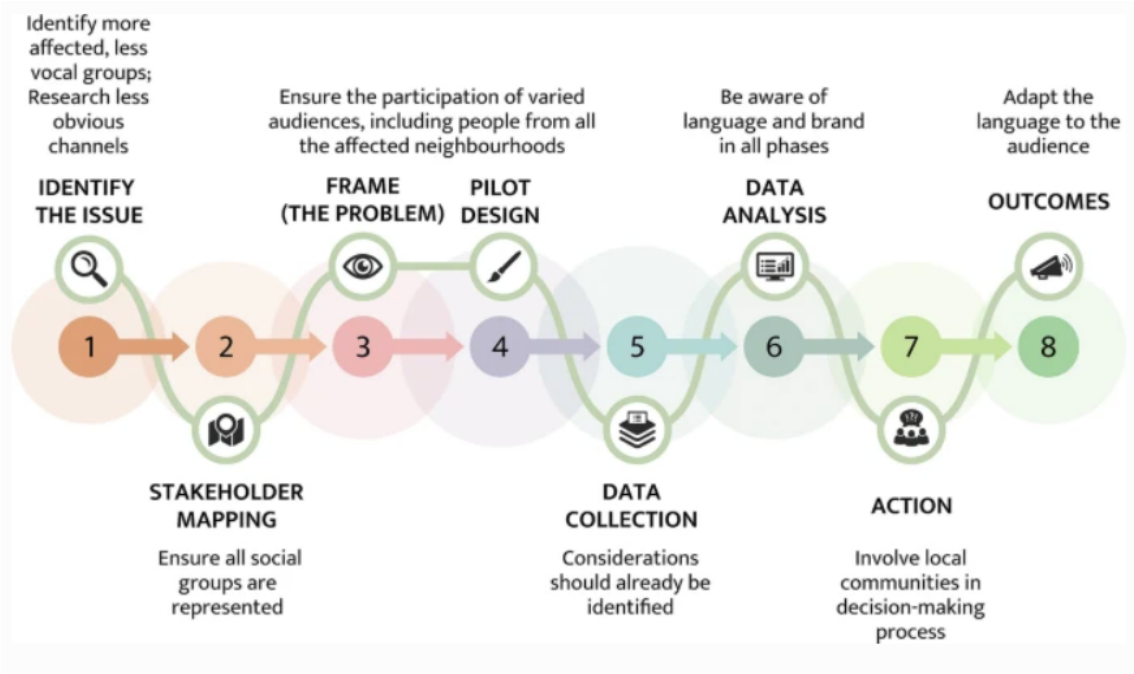

Figur 9.1. D-NOSES model for inkluderende engagement [Vohland et al., 2021, s. 272].

Forarbejdet indebar først og fremmest at undersøge de sociale realiteter i de berørte

områder samt hvordan problemet påvirker disse områder. Efterfølgende handlede det om at begynde indledende samtaler med interessenter, for at få en forståelse af de forskellige opfattelser og virkeligheder, der eksisterer, gennem workshops med borgere og de lugtgenerende industrier. Problemet blev udformet på baggrund af de involverede aktørers bidragelse, således de berørte i områderne selv var med til at designe problemet. Derefter begyndte den digitale dataindsamling i form af kortlægning af, hvordan lugtgenerne blev oplevet. Denne data blev analyseret og dannede baggrund for, hvordan problemet skulle håndteres. Nogle af de konklusioner, der kunne uddrages af projektet, var blandt andet, at der skulle benyttes forskellige dataindsamlingsmetoder [Vohland et al., 2021].
Et af projekterne foregik i et område, hvor problematikken berørte på tværs af forskellige socioøkonomiske og sociokulturelle lag. Her var en tidlig inddragelse af borgere og deres syn på problemet essentielt for designet af måden, hvorpå data blev indsamlet, og hvordan en bred diversitet af borgere kunne blive inddraget. Dette lagde op til at udforme forskellige strategier til at inddrage forskellige typer af mennesker. Dermed var det også vigtig at overveje, hvordan borgerne blev engagerede og inddraget i alle projektets faser fra begyndelsen, således de fik en følelse af ejerskab over projektet fra begyndelsen, og der heller ikke bliver skabt en distance mellem borgerne og systemet [Vohland et al., 2021, s. 269-278]. Dette er relevant i forbindelse med parallelsamfund, da der planlægges for et stort område og da der i forbindelse med planlægningen ønskes en divers beboersammensætning. Konklusionerne fra eksemplet har særligt relevans for Gellerupparken, da der, som beskrevet i afsnit 8.2.2 på side 60, ønskes en bred beboersammensætning og da manglen på inddragelse og engagering af borgere har været et af problemerne. Ved brug af citizen science og digital mapping ville der i planlægningsprocessen kunne indsamles lokal viden, og beboerne kunne engageres til at deltage yderligere.

Andre eksempler på brug af citizen science og digital mapping kan findes i forbindelse med jordskælvet i Japan i 2011, hvor der generelt manglede informationer om radioaktivitet og strålingsniveauer. I den forbindelse blev der oprettet et digitalt værktøj, hvor borgere kunne indberette radioaktivitetstal ud fra de uddelte geigertællere, og derigennem dele viden med andre borgere via et digitalt kort med de forskellige strålingsniveauer. Et andet eksempel er Ushahidi, som er et kenyansk projekt, der på samme måde, via digtiale data fra sociale medier, tekstbeskeder, emails mm., informerede brugere omkring begivenheder, katastrofer, valg og demonstrationer. Værktøjet skulle bruges til at informere og skabe mere transparens i informationsstrømninger via digital mapping. Dette er eksempelvis ligeledes noget, som

kan anvendes i forbindelse med byudvikling og parallelsamfund, da der ved digtal mapping og denne type data ville kunne skabes en mere transparent informationsdeling med borgere [Ryan et al., 2020].

At inkludere borgere aktivt i de berørte parallelsamfundsområder kan være med til blandt andet at understøtte beslutningsprocessen og højne tilliden mellem borgere og beslutningstagere, ved at gøre det muligt for lokalsamfundet at tage aktiv del i processen. Citizen science har dermed potentiale til at skabe en bedre forståelse og skabe en form for ejerskab over problemstillingen. Samtidig kan det styrke medborgerskabet, altså forholdet mellem det offentlige og borgere, hvilket er særligt relevant i forbindelse med parallelsamfund, da der, som nævnt i afsnit 8.2.5 på side 69, er flere marginaliserede mennesker, som står udenfor processen. Desuden kan citizen science være med til at skabe transparens i planlægningsprocessen og medføre, at borgerne i højere grad føler sig informeret. Et synspunkt der ligeledes understøttes af Trine Kyed Jansen fra Aarhus Kommune, når hun nævner, at yderligere viden om emnet netop er med til at engagere beboerne i processen, jf. afsnit 8.2.5 på side 69. Det kan desuden skabe en form for fællesfølelse, idet borgere i højere grad skal indgå i et fællesskab omkring dataindsamlingen. I forbindelse med fællesskab og aktiv deltagelse i planlægningsprocessen, er det desuden relevant at undersøge lokaldemokratier, og hvordan lokaldemokratier kan skabe yderligere inddragelse i planlægningsprocessen og skabe en følelse af 'empowerment' blandt borgere.

9.2 Lokaldemokrati

Med bevægelsen mod mere kommunikativ og kollaborativ planlægning, som nævnt i foranalysen i Kapitel 2 på side 7, var det ligeledes en bevægelse mod yderligere involvering af borgere, samt et fokus på mere stedsbaseret planlægning og styring. For bedre at forstå hvad lokaldemokrati, eller 'community planning' samt magt er, er det vigtigt at få en forståelse af, hvad lokalisme er, da dette er en af grundene til, at denne type planlægning blev udviklet. Bevægelsen mod denne type planlægning var for at sikre yderligere involvering af borgere, for dermed at legitimere de planer, der blev udarbejdet [Madanipour og Davoudi, 2015].

Lokalisme i sig selv var et modsvar mod den rationelle planlægning, hvor ydre mere magtfulde kræfter bestemte områdernes fremtid i form af større strukturelle planer og lignende typer planlægning. Det blev overordnet skabt af mindre, og til dels marginaliserede grupper af borgere, som modstand mod globalisering og med et ønske om medbestemmelse

fra området, hvor lokal viden skulle omfavnes i planlægningen [Madanipour og Davoudi, 2015]. Der var overordnet enighed om, at decentralisering var nødvendig for at sikre, at planlægningen var skræddersyet til det enkelte sted, og det er blevet set som en løsning for flere problematikker i forhold til top-down planlægning, men ikke som en mulighed for lokalt empowerment. Lokalisme skal netop ikke kun ses som en måde at fordele magt, men ligeledes som et værktøj til at beskytte den lokale identitet. Med inddragelsen er idéen, at de lokale vil føle sig en del af stedet, en del af planen og dermed legitimere planlægningen [Hansen et al., 2021].

Lokaldemokrati og lokal inddragelse er altså overordnet et modsvar mod den tidligere overordnede top-down og one-size-fits-all planlægning, der blev anvendt før i tiden, jf. afsnit 2.1 på side 7. Især er det interessant i områder, hvor lokalt engagement er nødvendig, som i tilfældet nævnt i citizen science i afsnit 9.1 på side 84 i mindre havnebyer, hvor lokal viden og engagement kan være med til at skabe udvikling [Hansen et al., 2021]. Det er ikke både lokal identitet, men ligeledes social identitet, der skabes når de lokale er med til at planlægge. I marginaliserede områder er det især nødvendigt at bevæge sig væk fra at kategorisere oppefra, og dermed fokusere yderligere på stedsbaserede beslutningsprocesser (place-based policy) og at planlægge med respekt for stedet (place-sensitivity) [Sotarauta, 2020a].

Et eksempel på det fokus der er på emnet lige nu, er EU's *'Territorial Agenda 2030'*, der omhandler at skabe et mere retfærdigt Europa, eller et 'just Europe' [Weck et al., 2022]. Netop ved at overveje stedsspecifikke problematikker og anvende lokal viden, kan der skabes mere inkluderende processer, hvilket åbner op for lokaldemokratiet. Det blev startet for at stoppe den socioøkonomiske organisering af steder, nævnt i Kapitel 4 på side 19 samt afsnit 4.1 på side 20 og for at modarbejde tendensen til segregerede boligområder. Overordnet formulerer de indsatsen som:

"a long-term strategy aimed at tackling persistent underutilisation of potential and reducing persistent social exclusion in specific places through external interventions and multilevel governance"

Det er komplekse problematikker, der nødvendiggør nye løsninger, og som nævnt i Kapitel 8 på side 42, er netop segregering og den socioøkonomiske organisering af steder en af de problematikker. Det nye fokus på lokalt engagement, lokal medbestemmelse og lignende empowerment fra borgernes side, fører til nye initiativer og nye former for inddragelse, herunder citizen science samt partnerskaber og samskabelse, som nævnes senere i kapitlet.

Samskabelse skaber netop en form for legitimering af planerne, altså når borgere og interessenter er med til at finde løsninger på forskellige problematikker. Eksempler på, hvad lokaldemokrati og empowerment af borgere kan skabe, kan ligeledes ses i disse afsnit.

En vigtig del af lokaldemokrati er frivillighed og den 3. sektor, altså de frivillige borgere, organisationer og lignende, der er med til at skabe det lokale engagement. Det er disse frivillige, der er grobunden for, at der sker ændringer. Især i områder, hvor officielle enten ikke har ressourcer, eller overordnet ikke har motivationen til at hjælpe med udviklingen. Et sådant eksempel kan ses i Glendale i North Northumberland i Storbritannien, hvor lokale med 'The Glendale Gateway Trust' har skabt flere sociale entrepriser, herunder et lokalt center, boliger og et hostel, netop for at sikre, at der skete udvikling i området [Healey, 2015]. Det er drevet af lokale og udover selve de fysiske strukturer, de har skabt, har organisationen ligeledes skabt flere forskellige arrangementer, der skal være med til at styrke områdets økonomiske situation og skabe udvikling. Herunder at udbygge selve området, at skabe forretningsmuligheder, at styrke turisterhvervet i byen og skabe en livlig bymidte. Områder, hvor det normalt ville være officielle kræfter i form af eksempelvis kommunen, der planlagde for områdets udvikling [Healey, 2015]. Hele motivationen til at skabe en lokalt baseret organisation var et modsvar til nedskæringer og en overordnet mindre interesse til at fokusere på mindre yderkantsområder, som Glendale er [Healey, 2015]. Organisationen fungerer både som en organisation til at sikre udvikling samt et bindeled til officielle organisationer, da de på den måde skabte en større interesseorganisation, eller stemme, når områdets fremtid skulle diskuteres. Dette type frivillighed eksister ligeledes i Gellerupparken, og det kan overvejes, at de, hvis de havde haft muligheden, havde sikret den udvikling, som området havde brug for. En del af organisationens arbejde var ligeledes en type samskabelse og partnerskab med forskellige lokale interessenter, hvorfor samskabelse og partnerskaber ligeledes er interessante at undersøge yderligere.

9.3 Partnerskaber

I forbindelse med den tidligere planlægningsproces i Gellerupparken blev der anvendt både partnerskaber og samskabelse til en vis grad, indtil arbejdet med udviklingsplanen (2019), hvorfor en anden tilgang til det fremtidige samarbejde kunne finde anvendelse i lignende metoder. Derfor undersøges partnerskaber og samskabelse yderligere, da disse metoder findes relevante til at kunne bidrage til planlægningsprocessen i Gellerupparken, som en forlængelse af det allerede eksisterende lokaldemokrati.

9.3.1 Samskabelse

I forbindelse med borgerinddragelse og som opsamling på både lokaldemokrati og citizens science, er det relevant at undersøge samskabelse. I nyere tid er flere eksempler på, hvordan samskabelse mellem private organisationer, det offentlige og borgere har fungeret godt i forbindelse med udvikling og planlægning for byområder. Herunder beskriver flere publikationer, at samskabelse kan være med til at øge inddragelse og deltagelse i udsatte områder.

Samskabelse er en fremgangsmåde, der er opstået i forbindelse med introduktionen af New Public Management (NPM) og New Public Governance paradigmerne (NPG). NPM-paradigmet repræsenterer en mere effektiv offentlig sektor, hvori der ønskes, at afbureaukratisere, hvorimod NPG-paradigmet omhandler et samarbejde på tværs af sektorer, hvor der skabes en flad magtstruktur mellem den private sektor, det offentlige og civilsamfundet. Samskabelse handler i høj grad om empowerment og lokalt ejerskab, da det er opstået på baggrund af frivillige samarbejder mellem det offentlige og borgere. En af faktorerne i samskabelse er netop en fladere magtfordeling, hvor borgere får indflydelse på beslutningstagningen og hvor der *"arbejdes sammen med borgerne og ikke for borgerne" [Nielsen et al., 2021]*. Samskabelse handler ligeledes om fornyet viden og innovation, da formålet med dette netop er handling. Det er en løsningsorienteret fremgangsmåde, hvor der ønskes at finde frem til en løsning, der er til fordel for alle parter i samarbejdet. Det er vigtigt for fremgangsmåden, at der bliver bidraget med forskellige ressourcer i samarbejdet, både sociale, økonomiske og kulturelle ressourcer, og at alle i samarbejdet bidrager. Der lægges vægt på, at borgerne besidder en brugbar og vigtig viden, der kan anvendes i processen. Samskabelse er noget, der foregår på tværs af sektorer og samarbejdet kan bestå af både organisationer og virksomheder fra den private sektor, det offentlige samt borgere eller beboere i et område. Når flere inddrages i processen og løsningen samskabes, vil der ligeledes være et fælles ansvar mellem de deltagende for processen og resultatet [Nielsen et al., 2021]. Dette er også noget, der kunne bruges i forbindelse med planlægningsprocessen i Gellerupparken, da der, som beskrevet i afsnit 8.2.2 på side 60 og 7.1.5 på side 39, ikke er blevet gjort brug af alle parters ressourcer, og da processen har været præget af en uligevægt i magtstrukturen.

I forbindelse med metoden skelnes der mellem to begreber: *co-production* og *co-creation*. Ved co-production skabes der, sammen med borgere, et produkt eller ydelse, som borgerne selv nyder godt af. Alle parter er lige, og der er et fælles ansvar for ydelsen eller

produktet. Co-creation anvendes til at tilpasse en service eller et produkt til slutbrugerne. Samskabelse kan også deles op i effektivitetssamskabelse og empowermentsamskabelse. Effektivitetssamskabelse udspringer af NPM-paradigmet, hvor nye metoder skal være med til at forbedre tilbuddene til borgerne. Dermed anvendes borgernes viden aktivt i de administrative processer. I denne type samskabelse er det dog stadig det offentlige, der sidder med magten, og dem, der tager de endelige beslutninger. Empowermentsamskabelse udspringer af NPG paradigmet, hvor der ønskes et samarbejde mellem det offentlige, det private og civilsamfundet. I denne type samskabelse stræbes der efter en ligelig magtfordeling, hvorfor borgerne kan få mere indflydelse i form af demokratisk deltagelse, ejerskab eller reel indflydelse [Nielsen et al., 2021]. Disse to typer af samskabelse kan relateres til Arnsteins deltagelsesstige, som beskrevet i afsnit 2.2 på side 10 på figur 2.2 på side 11. Her ville empowermentskabelse ligge højere på stigen, da borgerne i højere grad får mere indflydelse i den type samskabelse end effektivitetssamskabelse. Her skal der dog, som nævnt i afsnittet, overvejes om der ligeledes ligger eksisterende magtstrukturer bag, hvorfor disse ligeledes skal overvejes før en eventuel samskabelsesproces sættes i gang. Dette blev til dels anvendt i den tidligere planlægningsproces for helhedsplanen (2007) i Gellerupparken, beskrevet i Kapitel 8.2.1 på side 58, dog var det primært med den hensigt, at borgerne skulle være en del af realiseringen og ikke processen med at udarbejde planen. I den senere proces er det ikke noget, der er blevet anvendt. Hvis det havde været anvendt, kunne det have ført til en mere omfattende og inddragende inddragelsesproces.

Eksempler på brug af samskabelse i planlægningen

Samskabelse anvendes flere steder i den offentlige sektor, herunder også i planlægningssammenhænge. I nyere tid er det blevet anvendt i forbindelse med borgerinddragelse i planlægning, hvor der gennem kreative metoder skabes forståelse for stedet og rummet. Det anvendes for at skabe engagement og innovation i området ved aktivt at forstå stedet og dets beboere, eksempelvis ved brug af kunst. Dette kan styrke lokaldemokratiet og områdets karakter ved at udbrede forståelsen for området [Carpenter og Horvath, 2022]. Samskabelse skal skabe et fladere magtforhold, hvor innovation kan skabe muligheder for bedre løsninger for alle parter. Det skal ses som en mulighed for at skabe dialog mellem magtfulde offentlige planlæggere og mindre magtfulde lokale frivillige, aktivistiske organisationer og foreninger. I processen skal magtfulde aktører lytte til borgere for at forstå deres opfattelse af stedet og på den måde få ny viden [Crisman, 2022].

Et eksempel på brugen af kunst i planlægning, er brugen af performance art i forbindelse

med planlægningen for Christiania i København, hvor en gruppe af iværksættere, aktivister og urbanister arrangerede møder mellem politikere og beboere på Christiania efter lanceringen af planlægningen for et normaliseret Christiania. Her blev der gennem skuespil og drama skabt en dialog mellem politikere og beboere på Christiania, hvilket førte til løsninger på de konflikter, der var opstået mellem de forskellige parter. Dette er et eksempel på, hvordan frivillige aktivister og urbanister har samarbejdet med private iværksættere for at skabe dialog og forståelse for området og dets beboere [Larsen og Frandsen, 2022]. Kunst er ligeledes noget, der anvendes i forbindelse med planlægning i flere kommuner. I Aalborg Kommune er der eksempelvis, i forbindelse med et borgermøde om en klimatilpasningsplan for Vestbyen, udarbejdet forskellige kunstprojekter, der skulle visualisere klimasituationen for borgerne, således de opnåede en bedre forståelse af den problematik området står overfor [Aalborg Kommune, 2022].
Et andet eksempel på brugen af kunst i planlægningen er 'Little Tokyo' distriktet i Los Angeles. Her er der flere gange brugt kunst til at finde løsninger på urbane problemer i området. Da der i Los Angeles skulle konstrueres en ny metrolinje, valgte de i den forbindelse, at planlægningen for dette skulle foregå med en bottom-up fremgangsmåde. Idet metrolinjen skulle køre gennem Little Tokyo, valgte områdets beboere at samle sig, herunder lokale forretningsejere og lokale kulturelle frivillige foreninger, for at forsvare og fastsætte områdets kulturelle værdi. Planlægningsprocessen indeholdt en længere dialog mellem kommune, beboere samt lokale organisationer og virksomheder, hvor repræsentanterne fra Little Tokyo, ved hjælp af kunst, viste den kulturelle vigtighed af området. Dette førte til, at de lokale fik indflydelse på udviklingen af området, herunder hvordan områdets fortælling skulle bevares [Crisman, 2022].

Samskabelse i planlægning handler ligeledes i høj grad om frivillighed, og om at områdets beboere er villige til at løse problemerne i området, jf. afsnit 9.2 på side 88. Et eksempel på frivillighed, hvor et borgerinitiativ har ført til samskabelse mellem beboere og planlæggere, er i Lakewood området i byen Denver, Colorado i forbindelse med *The Sustainable Neighborhoods Programme*. Projektet skal engagere borgere i området til at komme med bæredygtige tiltag, som kan blive understøttet af kommunen. Siden programmet blev lanceret, har der i området været flere bæredygtige projekter, som er fremsat af borgere og understøttet af kommunen. Eksempler på dette er plantning af træer på private områder, reducering af spildevand eller optimering af energieffektivitet [Ryan et al., 2020].
En anden måde, hvorpå inddragelse af samskabelse kan foregå i forbindelse med

planlægning, er i form af digitale hjælpemidler, hvor borgere kan dele deres viden med planlæggere, så de får et bedre indblik i området, og de problemer området har. Dette er ligeledes noget, som bliver anvendt i citizen science, som beskrevet i afsnit 9.1 på side 84, hvor blandt andet digital kortlægning kan anvendes til at indsamle lokal viden i planlægningsprocesser. I forbindelse med brug af digitale platforme kan samskabelse ligeledes bestå i, at borgere informerer og oplyser offentlige myndigheder gennem digitale platforme. Et eksempel på denne type samskabelse er *The Finnish Citizen's Initiative*, der giver offentligheden mulighed for at komme med forslag, som senere behandles i det finske parlament. Et andet eksempel er fra Helsinki, hvor de, i forbindelse med et mål om at minimere CO2-udledninger, i samarbejde med borgere og private aktører har oprettet en digital platform, hvor CO2-udledningen i Helsinki kan følges. Et sidste eksempel er fra Grækenland og den digitale platform, *SynAthina*, der anvendes til at forbedre livet i Athen. Platformen fungerer som digital mapping, hvor private kan indsende begivenheder eller events, der understøtter bylivet i Athen, hvorved flere får information om disse begivenheder. Det var til at starte med en privat aktivist, der oprettede platformen, men den er sidenhen overtaget af kommunen [Ryan et al., 2020]. Især det sidste eksempel er noget, der kunne være anvendt i forbindelse med planlægningsprocessen. Både i forbindelse med inddragelsesprocesser og til informationsdeling. Desuden kunne samskabelse med digitale værktøjer ligeledes være anvendt i forbindelse med multikulturel planlægning som beskrives nærmere senere i afsnit 9.4 på side 97

Samskabelse i socialt udsatte områder

Samskabelse kan anses som en god fremgangsmåde, når det kommer til udsatte boligområder, netop fordi samskabelse skaber en mere demokratisk og inddragende proces for borgerne. Der forekommer flere problemer i udsatte boligområder, og der kan være flere barrierer, som gør, at det kan være svært at løse disse problemer, herunder eksempelvis sprogbarrierer eller borgernes engagement i processen. Disse problematikker nævnes desuden også af Heidi Milan Bilenberg fra Aarhus Kommune i afsnit 8.2.5 på side 69. Samskabelse kan her være med til at opbygge engagement blandt borgerne, da der vil være fokus på at inddrage borgerne i processen og opfordre dem til at finde løsninger på de problemer, der er i områderne. Hvornår borgerne skal inddrages i processen, kan være forskelligt, alt efter hvilket type projekt, der er tale om, hvilket kan have betydning, da der deri ligger, om de skal være en aktiv del af implementeringen eller være med til at finde løsninger på problemerne. Et af de vigtige elementer i samskabelse er, at den offentlige

fagekspertise anerkender, at borgerne kommer med relevant og vigtig erfaringsekspertise, og at der i et samskabelsesprojekt skal være plads til forskellige former for viden, da det netop er i kombinationen af disse der opstår innovative løsningsforslag, som også Friedmanns 'social learning' teori nævner, som beskrevet i Kapitel 2 på side 7 [Center For Borgerdialog, 2023]. I implementeringsfasen og i udarbejdelse af udviklingsplaner for parallelsamfund kunne der eksempelvis indgå en form for samskabelse mellem borgere, boligorganisationer, private aktører og kommunen for at undersøge, hvorvidt enkelte aktører sidder med relevant viden, der kan styrke udviklingen. Samskabelse kunne dermed have været anvendt i forbindelse med planlægningsprocessen Gellerupparken, da der med samskabelse kan skabes en mere demokratisk planlægningsproces samt et bedre engagement og en legitimering for omdannelsen af området.

9.3.2 FNs Verdensmål og UNDP

I forbindelse med borgerinddragelse og andre metoder til inddragelse af borgere, er det ligeledes relevant at undersøge offentlig-private partnerskaber, og hvordan borgere i større grad kan spille en rolle i disse partnerskaber. Forenede Nationer (FN) har gennem deres verdensmål for bæredygtig udvikling fremsat et mål, der netop vedrører partnerskaber. Det er derfor relevant at undersøge dette verdensmål, samt at undersøge yderligere publikationer omkring offentlig-private partnerskaber udgivet af FN.
FN´s verdensmål nr. 17 omhandler netop partnerskaber. Her er det, med hensyn til borgerinddragelse, relevant at undersøge delmål nr. 17.16 og 17.17. Disse omhandler, hvordan en bæredygtig udvikling skal være bundet af stærke partnerskaber, hvor vidensdeling og ekspertise skal støtte udviklingen. Desuden lægges der vægt på, at der i den bæredygtige udvikling skal gøres brug af civilsamfundspartnerskaber og offentlig-private partnerskaber. Ydermere skal der fokuseres på bedre informationsdeling mellem det private og offentlige samt en bedre inddragelse af civilsamfundet i den bæredygtige udvikling [FN, 2023].

En underorganisation i FN, der varetager støtte og vejledning i forbindelse med bæredygtig udvikling og partnerskaber, er United Nation Development Programme (UNDP). De har udgivet publikationer, der går mere i dybden med offentlig-private partnerskaber og det, som de kalder *People-First Public-Private* partnerskaber, som i højere grad lægger vægt på inddragelse af civilsamfundet. Offentlig-private partnerskaber understøtter flere af FN´s verdensmål, og der findes forskellige eksempler på offentlig-private partnerskaber, der

arbejder med infrastruktur, udvikling, bæredygtig energi, biodiversitet og ulighed [UNDP, 2022].

FN har fremsat en fremgangsmåde, hvor der i offentlig-private partnerskaber skal lægges vægt på, at borgere og civilsamfundet i højere grad skal inddrages i beslutninger, som vedrører den bæredygtige udvikling. Fremgangsmåden er i højere grad en "fit for purpose" metode, hvor inddragelsen skal ske med udgangspunkt i den udvikling, der ønskes, samt det partnerskab, der oprettes. Den skal også være med til at sikre inddragelse af flere grupper af borgere, herunder udsatte borgere [Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019a]. Fremgangsmåden er delt op i 10 principper, som hver beskriver, hvordan bedre inddragelse af borgere kan ske med disse partnerskaber. De relevante principper i forbindelse med projektets problemstillinger er princip 1, 2, 3, 4, 5 og 7 [Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019b].

Princip 1 omhandler, at der i processen, og i partnerskabet, skal være en form for informations- og vidensdeling, således offentligheden i højere grad får en stemme. Princip 2 omhandler, at der i højere grad skal skabes flere og bedre People-First offentlig-private partnerskaber. Dette skal gøres med udgangspunkt i, at flere kommuner og andre lokale niveauer skal udvikle og skabe samarbejder selv. I dansk kontekst kan der lægges vægt på mindre lokale niveauer, eftersom lokaldemokratier, som nævnt i afsnit 9.2 på side 88 og teorien om den kommunikative og kollaborative planlægning nævnt i afsnit 2.1 på side 7, kan anvendes i forbindelse med projekter med disse partnerskaber. Princip 3 omhandler, at der i højere grad skal være fokus på brug og udvikling af kompetencer, både i forbindelse med inddragelsen af borgere og i forbindelse med det private, hvor den private sektor opfordres til at bidrage med deres kompetencer. Dette princip kan relateres til citizen science, jf. afsnit 9.1 på side 84, da der netop gøres brug af borgernes kompetencer og viden i planlægningsprocessen [Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019b].

Princip 4 vedrører, at der på statsligt niveau skal udarbejdes yderligere lovgivning og politikker, der tilgodeser inddragelse, særligt med fokus på inddragelse af lokalområdet. Dermed skal lovgivningen i højere grad sikre, at de rigtige aktører bliver inddraget i forbindelse med udviklingen, hvilket eksempelvis ikke er realiteten i forbindelse med planlægning for parallelsamfund på nuværende tidspunkt. Som nævnt i afsnit 4 på side 19 er borgerinddragelse ikke sikret i udarbejdelsen af udviklingsplaner. Princip 5 beskriver, hvordan der i disse partnerskaber og projekter skal indgå en bred informationsdeling til

offentligheden. Princip 7 handler om at sikre kriterier, der fremhæver 'value for the people'. Det vil sige, at projekter skal sikre værdien for lokalsamfundet og borgerne i området.
Disse principper kan dermed anvendes i forbindelse med projekter, hvor der indgår offentlig-private partnerskaber, så der sikres en bred inddragelse af borgere og andre interessenter, og i højere grad lægges vægt på værdien for borgerne i området samt den lokale viden. Desuden fremhæves det, at der i forbindelse med principperne skal indgå en bredere inddragelse, som ligeledes varetager marginaliserede gruppers rettigheder i samfundet [Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019b].

Et eksempel på dette er *'The Welsh Well-Being of Future Generation Act'*. En lov der er implementeret i Wales omhandlende samarbejde og inddragelse. Loven fremsætter en række områder, hvor den walisiske stat, altså det offentlige, og lokale myndigheder kan integrere mere inddragelse og samarbejde mellem det offentlige og borgere, men ligeledes mellem det offentlige, borgere og private aktører. Loven fremhæver desuden, at samarbejdet skal være med til at håndtere mulige fremtidige problemer. Der lægges ligeledes vægt på at bæredygtige løsninger udspringer fra samarbejdet mellem offentlige myndigheder, private aktører og borgere [Welsh Government, 2021].
Eksemplet fra Wales giver et indblik i, hvordan samarbejde og inddragelse kan inkluderes i lovgivningen. Dog har der også været kritik af den walisiske lov, da den har været svær at implementere i praksis [Davies, 2022]. Der kan dog drages inspiration fra den walisiske lov, da det kan være nemmere at implementere samarbejde og sikre inddragelse på et lokalt niveau, når det er lovbestemt. Offentlig-private partnerskaber er ligeledes noget, der kan indgå i planlægningsprocessen for parallelsamfund, men den standardiserede planlægningsproces og plandokument, som beskrevet i afsnit 4 på side 19, kan besværliggøre inddragelsen. Dermed kan der ikke gøres brug af en 'fit for purpose' metode, hvilket vanskeliggøre offentlig-private partnerskaber.

9.4 Multikulturel planlægning

I forbindelse med borgerinddragelse i planlægningsprocessen for Gellerupparken, er det desuden relevant at undersøge multikulturel planlægning, jf. afsnit 8.2.2 på side 60, herunder hvorfor, hvordan og med hvilke metoder der planlægges med for den mangfoldige og diverse by, da dette netop er, hvad Aarhus Kommune ønsker.

En udvikling som i stigende grad ses, er, at byer i højere grad bliver diverse og mangfoldige. Byen er blevet mere kompleks i takt med en mere mangfoldig sammensætning i byen. Denne udvikling skaber både problemer og muligheder for planlægningen. Mangfoldighed og social balance er en vigtig faktor for en bæredygtig udvikling af byen. Hertil kommer retten til, at borgerne i byen skal kunne deltage i planlægningsprocesser samt kunne anvende byens funktioner, både i forhold til den fysiske forandring og sociale aspekter [Førde, 2018]. Til dette nævner Lefebvre [1996], at alle skal have ret til byen, og alle skal have ret til deltagelse i udvikling og omdannelse af byen.

Hertil nævner Healey [1996b], at retfærdighed er svært at implementere fuldstændigt. Det vil sige, at det i høj grad er noget, som magthavere skal implementere som en del af planlægningsprocessen. Netop dette viser kompleksiteten, når der skal planlægges for den mangfoldige by, da det til dels skaber nye muligheder for innovation, men at det kræver, at magthavere, politiske ledelser og administrationer følger den mangfoldige udvikling af byen og skaber rum for det multikulturelle møde. Planlæggeren har ligeledes en vigtig rolle i dette, da det netop er planlægningen, der skal facilitere muligheden for at skabe en mangfoldig og multikulturel by. Førde [2018] stiller spørgsmålstegn ved, hvordan byen skal adaptere til udviklingen, og hvordan planlægningen kan understøtte mødet mellem forskelligheder. Et sted hvor magthaverne i høj grad ikke har omfavnet udviklingen af den multikulturelle by, er i Gellerupparken. Som beskrevet i afsnit 8.2.2 på side 60 ønskes der i planlægningen for Gellerupparken en mangfoldig bydel med diversitet. Dog modstrider dette det overordnede politiske ønske om, at Gellerupparken skal ligne resten af Aarhus, hvilket nævnes i afsnit 7.1.5 på side 39. Dermed har der i planlægningsprocessen ikke været mulighed for at skabe rum til det multikulturelle møde. Derudover har der, jf. afsnit 8.2.2 på side 60, ikke været fokus på borgerinddragelse i planlægningsprocessen i Gellerupparken, og denne rettighed er overordnet ikke sikret i processen, hvilket ligeledes har gjort, at det ikke har været muligt at skabe disse rum. En vigtig faktor i den mangfoldige og multikulturelle by er facilitering af møder mellem mennesker. Planlægningen skal i høj grad facilitere dette, men ligeledes den sociale innovation, der skal være med til at understøtte mødet. Hertil skal der i planlægningen for den multikulturelle by indgå flere møderum, som er lige for alle mennesker i byen. Disse rum skal være med til at skabe bro mellem mennesker og være facilitator for diversitet. Til dette skriver Fincher og Iveson [1996], at:

"The right to encounter further implies not only the right to be oneself, but also the right to become someone else through exploratory encounters with the strangers with whom they

share the same city [Fincher og Iveson, 1996]."

Byerne skal altså i højere grad kunne omfavne forskellighed men ligeledes være med til at skabe diversitet og mangfoldighed, da der skal være mulighed for, at forskelligheder kan mødes i byens rum. Det er netop som facilitator af dette, at planlæggeren kan være med til at skabe den multikulturelle by. Dette kan ligeledes være med til at skabe engagement blandt borgere og være grundlaget for en bredere samt mere inkluderende dialog, der indbyder borgerne til at deltage i planlægningsprocesserne [Førde, 2018]. I Gellerupparken blev der i den første helhedsplan (2007) ligeledes lagt op til at skabe byrum, hvor mennesker skulle mødes på tværs af socioøkonomiske forhold, nationalitet og livsstil, som beskrevet i afsnit 8.2.2 på side 60. Dette blev dog ikke en realitet og flere af de initiativer, som var iværksat af kommunen og boligforeningen for at skabe en mere mangfoldig og blandet by blev ikke videreført, som kunne udledes fra Kapitel 8 på side 42.
Et eksempel hvor der netop er gjort brug af denne metode, er i Tromsø og Bodø i Norge. Her er der især gjort brug af sprogcaféer, kunst og storytelling workshops som supplement til planlægningsprocessen. Førde [2018] nævner, at der i Bodø er en tilgang, hvor de opfatter diversitet som en styrke og en ressource. Overordnet ønsker de at skabe bydele, hvor diversitet indgår som en faktor i planlægningsprocessen. Til dette nævner Bodø Kommune, at de vil *"Create an urban community where diversity is a ressource"* [Førde, 2018]. Disse mødesteder der er skabt i processen, har gjort, at flere borgere er en del af planlægningsprocessen og deltager aktivt i byudviklingen. En anden metode, der kan anvendes i forbindelse med multikulturel planlægning, er intersektionalitet.

9.4.1 Intersektionalitet

Intersektionalitet er et nyt planlægningsområde, der er baseret på planlægningen af den diverse og mangfoldige by. Metoden anvendes til at undersøge ulighed, hvorefter planlæggeren kan anvende denne viden til skabe løsninger, der er til gavn for alle. Hertil påpeges det ligeledes, at intersektionalitet udfordrer forståelsen af planlægningen som politisk objektiv og rationel, da metoden udfordrer magtrelationer, og sætter spørgsmålstegn ved uligheden i planlægningsprocesser. Til dette nævner Davidoff [1965], at politisk neutralitet er umuligt og at magtrelationer og uligheder skal overvejes i planlægningsprocessen. Den første del af metoden er netop at undersøge og konfrontere magtrelationer. Dette gøres ved at opsætte en magtmatrice, hvor planlæggeren kortlægger og identificerer magtforholdene i processen [Williams et al., 2023]. Den første del af metoden

kunne anvendes i forbindelse med planlægning i parallelsamfund, herunder specifikt Gellerupparken, men i den forbindelse er det dog tydelig, jf. afsnit 4.2.1 på side 22, at kommunen eller staten har den egentlige magt. Kortlægningen af magtrelationer i dette tilfælde ville derfor vise, at borgerne lidt eller ingen magt har, og at der dermed skulle tages forbehold for dette i planlægningsprocessen.

Den anden del af metoden omhandler, at der i planlægningsprocessen skal indgå yderligere samarbejder på tværs af sektorer. Dette skal gøres, eftersom planlægning ikke kun handler om den fysiske forandring af et område, men skal ligeledes inkludere sociale indsatser og integration, eksempelvis i forbindelse med parallelsamfund. Dette samarbejde mellem sektorer og fagfelter skal være med til at understøtte, at alle har lige vilkår i byudviklingen, og at borgerne i højere grad føler sig inddraget i processen. Partnerskaber og samarbejde på tværs er en bærende faktor i intersektionalitet, da 'empowered communities', som nævnt i afsnit 9.2 på side 88, bidrager positivt til planlægningen, når disse, i samarbejde med andre parter, er med til at sikre områders udvikling. Som nævnt i afsnit 9.3 på side 90, kan dette være med til at fremme en planlægningsproces, hvor de forskellige parter alle har indflydelse og dermed skabe en lige fordeling af magtforholdene [Williams et al., 2023].

Den sidste del af metoden omhandler evaluering af samarbejder og magtrelationer. Der lægges vægt på, at der kan gøres brug af allerede eksisterende værktøjer til at evaluere disse. Det kan være målinger i forhold til ulighed på boligmarkedet, i sundhedssektoren eller på uddannelsesområdet [Williams et al., 2023]. Der kan desuden måles på graden af gentrificering, hvilket ligeledes er noget, der er blevet overvejet i planlægningsprocessen i Gellerupparken, jf. afsnit 8.2.2 på side 60. I forarbejdet til udviklingsplanen er socioøkonomiske forhold blevet undersøgt, dog er det ikke blevet anvendt til at undersøge magtrelationer og i den forbindelse deltagelsesprocessen, men derimod anvendt som argument for den allerede eksisterende planlægning.

Intersektionalitet er i den forbindelse en metode, der kan anvendes som supplement til planlægningsprocessen for at undersøge magtrelationer mellem aktører og dermed skabe muligheder for innovative og mere involverende planlægningsprocesser. Det kan ligeledes være med til at sikre yderligere deltagelse af borgere i planlægningsprocesser, da metoden kortlægger bagvedliggende magtrelationer samt åbner op for, at planlægningen skal foregå på tværs af fagområder. Når disse faktorer overvejes, kan der skabes en mere involverende og lige planlægningsproces.

9.5 Opsamling

Der findes utallige metoder og tiltag, der kan anvendes, for at sikre en bedre borgerinddragelse også i forbindelse i med planlægningsprocessen i parallelsamfund og specifikt i Gellerupparken. På figur 9.2 findes en oversigt over, hvordan de forskellige problematikker, der blev fundet i undersøgelsen af Gellerupparken, kunne løses ved brug af andre metoder og tilgange. Figuren understreger, at der er flere muligheder for at sikre yderligere inddragelse i processen, samt at de specifikke problematikker kan løses ved hjælp af forskellige metoder og tiltag.

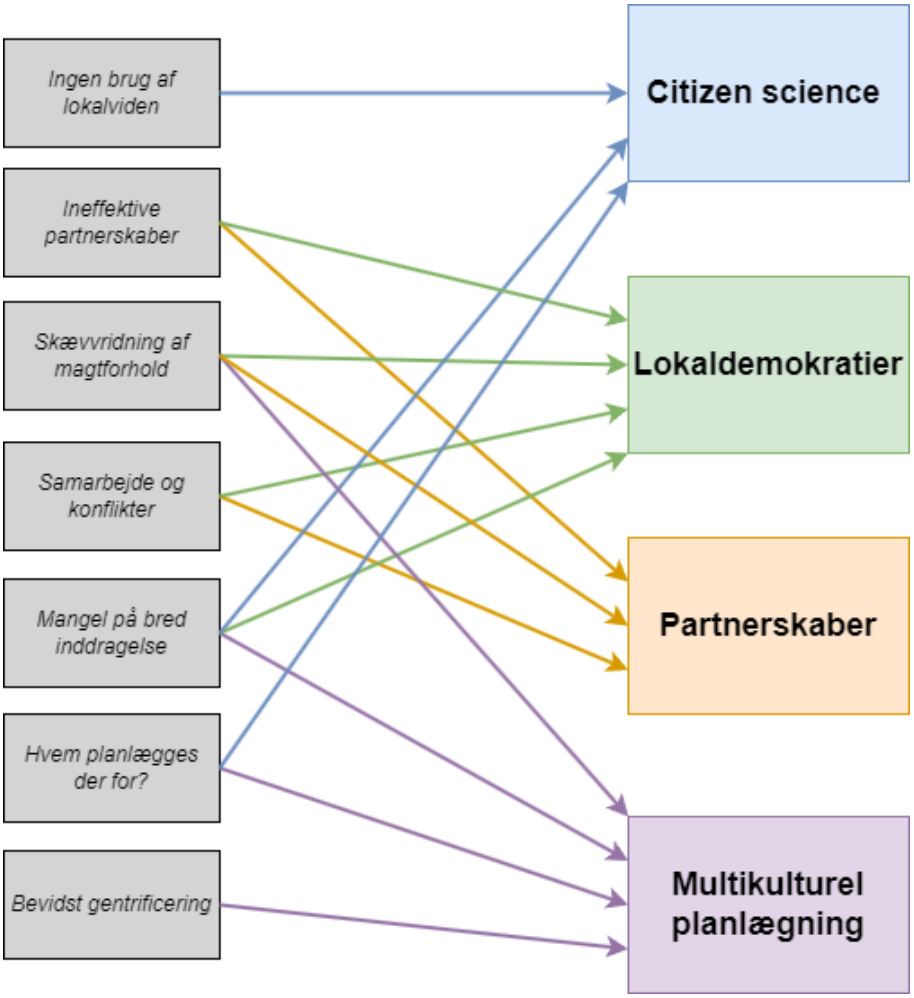

Figur 9.2. Overblik over problemstillinger i planlægningsprocessen og hvilke metoder der kan anvendes til at løse dem.

Citizen science kan overordnet være med til at styrke medejerskabet af planerne, da borgerne selv er med til at skabe samt indsamle data, der muligvis ikke ville have været inkluderet i en ordinær planlægningsproces. Derfor er det en metode, der er relevant at anvende, når lokalområdet og dets beboere ønsker at styrke områdets fortælling samt

sikre, at planlæggeren kan få udbytte af den lokale viden. Dette kan være med til at gøre processen transparent og skabe dialog, der kan være med til at sikre legitimering af eventuelle planer, hvilket i Gellerupparken ville have forebygget flere af de aktuelle konflikter. Dette hænger ligeledes sammen med lokaldemokrati og lokalisme, som netop er et modsvar til større, one-size-fits-all planer, hvor de lokale, især marginaliserede borgere, føler at de har lidt eller ingen indflydelse på planerne og at de, ved at være en del af planerne, bliver empowered. Men lokaldemokrati og lokalt engagement forudsætter en vis mængde frivillighed, og at de lokale har et ønske om at være med til at udvikle området. I Gellerupparken er dette tilfældet med en aktiv afdelingsbestyrelse og flere andre grupperinger, der ønsker at være en del af udviklingen især i forbindelse med den første helhedsplan (2007), jf. afsnit 8.2 på side 55. Derfor er der nogle ressourcer, der kan udnyttes og lokaldemokratiet er med til at empower de udsatte borgere i området, hvorfor denne tilgang burde overvejes yderligere i forbindelse med det fremtidige planlægningsarbejde og den tilhørende borgerinddragelsesproces.

Citizen science og lokaldemokratier er begge metoder, der ligger op til samskabelse og partnerskaber i planlægningsprocessen. Samskabelse kan ligeledes være med til at få ny lokal viden med i processen, samt skabe rum, hvor flere borgere kan mødes og udveksle idéer. I den første planlægningsproces med helhedsplanen (2007) for Gellerupparken blev der ligeledes lagt op til partnerskaber mellem de forskellige foreninger og officielle instanser i området, hvorfor disse typer partnerskaber og de planlægningsrum, der skabes, kan være en god fremgangsmåde for at sikre de forskellige interesser. Dette skaber ligeledes en fladere magtstruktur i forbindelse med planlægningen. Den fladere magtstruktur er desuden en af faktorerne fra multikulturel planlægning, da denne struktur skaber en proces, hvor flere bliver inviteret til at deltage, og hvor der er plads til det multikulturelle, hvilket ligeledes er relevant i forbindelse med Gellerupparken, da det i forvejen er en multikulturel bydel, og at Aarhus Kommune ligeledes samtidig ønsker en divers bydel. I en sådan planlægningsproces er det vigtigt at overveje intersektionalitet, altså at borgerne er bekendte med eksisterende magtrelationer, hvilket ligeledes blev undersøgt i forbindelse med borgerinddragelse i afsnit 2.2 på side 10, og at der skabes planlægningsprocesser, hvor flere kan inddrages. Planlægningsprocessen i Gellerupparken lægger op til at kunne gøre brug af flere af de undersøgte metoder, netop fordi der findes ressourcer i form af lokaldemokratier i området og da anvendelsen af disse metoder kan være med til at legitimere planer, samt empower de udsatte borgere, der bor i området. Den nuværende kritik af planlægningsprocessen kunne

ligeledes have været afhjulpet, hvis borgerne var blevet inddraget yderligere, eksempelvis via de forskellige metoder. Dette lægger op til en diskussion om, hvorfor de ikke blev anvendt, og om selve processen i det hele taget skal genovervejes.

Diskussion 10

Casestudiet har tydeliggjort forskellige problematikker i forbindelse med borgerinddragelsesprocessen i Gellerupparken og i det hele taget planlægningen for parallelsamfund. Dette leder til en diskussion, der tager udgangspunkt i den nævnte kritik af de nuværende metoder til inddragelse og i det hele taget planlægningsprocessen i parallelsamfund. Undervejs vil forskellige temaer danne retning for diskussionen, herunder den statslige planlægning og lovgivning, det kommunale og lokale niveau med udgangspunkt i Gellerupparken, magtforholdene i processen samt om nye metoder og tiltag kan supplere den eksisterende planlægning.

10.1 Statslig planlægning og lovgivning

En af de problematikker, der er blevet tydelig gennem undersøgelsen af Gellerupparken, som beskrevet i Kapitel 8 på side 42, er den statslige planlægning samt lovgivningen, da der ikke er sikret en form for inddragelse i lovgivningen, og at planlægningsprocessen er standardiseret. Med hensyn til den nuværende borgerinddragelse i planlægningen for parallelsamfundsområder adskiller den sig på mange måder fra den gængse form for inddragelse. Som udledt af Kapitel 3 på side 14, så forekommer der inddragelse af offentligheden i forbindelse med kommune- og lokalplanlægning som følge af det formelle plansystem. Dette er lovfæstet og sikret i planloven. Udviklingsplaner i parallelsamfund er ikke en del af det formelle plansystem, men er derimod en del af AL og FHG, hvorfor planlægningen dermed ligeledes er anderledes. Modsat planloven, så er inddragelse af offentligheden i forbindelse med udviklingsplaner ikke sikret i lovene. Dermed udøves den mindste form for borgerinddragelse, hvorfor beboerne i området har lav eller ingen indflydelse på planerne. Fra et politisk perspektiv er det en effektiv måde at gennemtvinge politiske visioner og afhjælpe dannelse af parallelsamfund, idet staten skaber rammerne og værktøjerne for den udvikling, der skal ske i disse områder. Denne form for top-down styring, uden inddragelse af offentligheden, kan ses som malplaceret set i et dansk demokratiperspektiv, da beboerne i parallelsamfundsområder får 'trukket noget ned over

hovedet', og i yderste potens kan blive bedt om at fraflytte på grund af nedrivninger, hvorfor der netop er en skepsis og kritik af den nuværende model for borgerinddragelse. Som det kunne udledes fra afsnit 8.2 på side 55 og interviewet med Helle Hansen og Trine Kyed Jansen, så var der inden den daværende ghettoliste en fin form for inddragelse af beboerne fra kommunens og boligorganisationens side, inden de fik 'kravene ned over hovedet', hvorefter beslutningerne blev taget længere væk fra beboerne. I samme ombæring som muligheden for indflydelse bliver taget fra beboerne, er det samme tilfældet for kommune og boligorganisation, da lovgivningen ligeledes fjerner deres mulighed for indflydelse. De bliver påbuddet af staten, med hjemmel i lov, til at udføre deres visioner, hvilket får disse to aktører til at fremstå som værende *"the bad guys'"*, som Birgitte Dal fra Brabrand Boligforening beskriver det: *"[...]det er os der siger ordene, så vi bliver 'the bad guys' i det her [...]"*.

Fra det statslige niveau har ministeren på området ansvaret for at godkende udviklingsplanerne, og i tilfælde af, at ministeren ikke godkender den, har ministeren magten til at kunne stille krav til planen jf. FHG § 14, som også nævnt i kapitlet om parallelsamfund afsnit 4.2.1 på side 22. Dermed skabes der større afstand mellem de berørte beboere og beslutningerne, hvor planlægningen bevæger sig væk fra lokalisme og tilbage til det mere strukturelle. Processen for disse udviklingsplaner er standardiseret til en skabelon, der ikke nødvendigvis passer til alle parallelsamfundsområder. Med andre ord kan det i store træk udlægges, at der fra statsligy niveau udføres en form for 'lokalplanlægning'. Her kan det så diskuteres og kritiseres, om ikke denne magt i stedet for skal uddelegeres til de enkelte kommuner, således de er i kontrol over udviklingen. I sidste ende må kommune og boligorganisation være dem, der bedst ved, hvilken form for udvikling, der er nødvendig. For at sikre en bedre demokratisk borgerinddragelse vil det fra statsligt niveau være fordelagtigt at skabe bedre rammer for inddragelse af offentligheden ved at inkorporere det i lov. Men selvom borgerinddragelsen ikke er fæstet i lov, betyder det ikke, at kommune og boligorganisation ikke har muligheden for selv at inddrage offentligheden i planlægningsprocessen.

10.2 Kommunal- og lokalplanlægning

Som nævnt i afsnit 4.2 på side 21, ligger store dele af planlægningsprocessen på det kommunale og boligorganisatoriske niveau. Selvom der fra statsligt niveau er en lang række standardiseringer i forbindelse med planlægningen af parallelsamfund, er der stadig forskel på, hvor meget beboerne er inddraget i processen. I forbindelse med

planlægningsprocessen i Gellerupparken kan det diskuteres, hvorvidt der har været nogen form for beboerinddragelse, og hvordan samarbejdet mellem Aarhus Kommune, Brabrand Boligforening og beboerne har været. Der kan argumenteres for, at der i samarbejdet mellem boligforeningen og kommunen har været flere konflikter. Blandt andet, at både Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening i flere tilfælde har skiftet mening, undervejs i processen. Dette beskrives i afsnit 8.3.1 på side 73, hvor det fremhæves, at Brabrand boligforening i starten var imod nedrivninger, hvorimod Aarhus Kommune mente, at det var en nødvendighed. Dette tydeliggør også, at Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening havde forskellige visioner i planlægningsarbejdet før 2018 og udarbejdelsen af udviklingsplanen (2019). Dette kommer ligeledes til udtryk, da kommunen reviderer helhedsplanen (2007) og vedtager, at flere boligblokke skal rives ned i forhold til den oprindelige aftale, jf, afsnit 8.3.1 på side 73. Hertil nævnes det i afsnit 8.3.1 på side 73, at kommunen af flere omgange vedtog ændringer i planen uden inddragelse af boligforeningen og beboerne. Dette viser, at samarbejdet mellem boligforeningen og kommunen allerede på daværende tidspunkt var problematisk. Dog skal det nævnes, at der i planlægningsarbejdet før 2018 var større inddragelse af beboerne, og det nævnes desuden i afsnit 8.2 på side 55, at samarbejdet mellem beboere, boligforening og kommune generelt var godt.
Det kan dog diskuteres, hvorfor dette ikke blev videreført i planlægningsprocessen for udviklingsplanen (2019). Her kan nævnes, at det problemfyldte samarbejde mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening kan have medført, at der i planlægningen efter 2018 var mindre inddragelse, da kommunen, med lovændringen i 2018 som nævnt i afsnit 4.2 på side 21, fik magten til at kunne gennemføre en udviklingsplan uanset boligforeningens synspunkt. Der kan derfor argumenteres for, at dette har haft en indflydelse på det drastiske skift i forhold til inddragelsesprocessen, da magtforholdene ændres i takt med udviklingen i lovgivningen. Desuden, som udledt i afsnit 8.2 på side 55, var der i processen for udviklingsplanen (2019) i højere grad fokus på informationsdeling fremfor inddragelse. Visionen fra 2007, jf. afsnit 8.2.1 på side 58, om bred beboerinddragelse i planlægningsprocessen var dermed ikke længere gældende efter 2018. Dermed kan det uddrages, at lovændringen i 2018 har spillet en stor rolle for samarbejdet mellem kommunen og boligforeningen men ligeledes i forhold til inddragelse af beboerne.

Et element der ligeledes kan diskuteres i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund, er planlæggerens rolle i processen. Spørgsmålet er, om planlæggeren har et ansvar, når det kommer til inddragelse af beboerne i processen? Som nævnt i afsnit 8.3.3 på side 79,

er omdannelsen af Gellerupparken, og parallelsamfund i det hele taget, en sammenblanding af forskellige politiske områder, og planlæggeren skal i den forbindelse favne flere fagområder, der ligeledes indebærer sociale aspekter. Dette er desuden noget, der bliver fremhævet, i afsnit 9.4 på side 97, som værende en bærende faktor i planlægningen for multikulturelle områder. Planlæggerens rolle i forhold til processen skal ligeledes overvejes, da der, som nævnt i afsnit 8.2 på side 55, har været forskellige variationer og forskellig grader af inddragelse i forbindelse med de forskellige planlægningsprocesser.
I forbindelse med dette kan det diskuteres, om det var planlæggerens ansvar at bibeholde den inddragelsesproces, der var i planlægningsarbejdet før 2018 (jf. afsnit 8.2.1 på side 58) i det forudgående arbejde med udviklingsplanen i 2018/2019. Det skal dertil nævnes, at der med lovændringen i 2018 kom andre krav til planlægningsprocessen, men at der i arbejdet stadig kunne forekomme en bred inddragelsesproces (jf. afsnit 4.2 på side 21). Som nævnt i afsnit 8.2 på side 55 valgte kommunen kun at afholde informationsmøder og dermed skære muligheden for deltagelse væk. Her kan der argumenteres for, at kommunen og planlægningsteamet i forbindelse med planlægningsprocessen i højere grad kunne have lagt vægt på inddragelse, eksempelvis i form af debatter og workshops. Omend det var en politisk beslutning at have mindre inddragelse i processen, ville der stadig kunne argumenteres for, at planlæggeren har et ansvar i forhold til at kommunikere vigtigheden af inddragelse i planlægningsprocesser til det politiske organ. Endvidere kan det diskuteres, hvorvidt denne begrænsning i inddragelsen strider mod den planlægningsmæssige udvikling, som beskrevet i afsnit 2.1 på side 7. Dertil kan der stilles spørgsmålstegn ved, om informationsmøder er dækkende, og om det overhovedet er en form for borgerinddragelse, eller der nærmere er tale om 'tyranny of participation', jf. afsnit 2.2 på side 10, hvor borgerne involveres, uden at have en reel indflydelse.

I Aarhus kommune er der, som nævnt i afsnit 3.1 på side 14 i forhold til Aarhusmodellen, særligt fokus på borgerinddragelse. Det kan derfor undre, at der vedrørende planlægning i parallelsamfund, herunder specifikt Gellerupparken, er så lidt fokus på borgerinddragelse, når det ifølge modellen skal være sikret i planer, projekter og strategier. Dette understøttes i undersøgelsen af Gellerupparken, jf. afsnit 8.2.2 på side 60. Ifølge modellen skal borgerne have en reel mulighed for at deltage, hvilket de i arbejdet med udviklingsplanen (2019) ikke har har haft mulighed for. Desuden skal planlæggeren, ifølge modellen, overveje, hvordan borgerinddragelsen skal foregå i startfasen af planen, projektet eller strategien, hvilket ligeledes ikke er blevet gjort.

Hertil kan nævnes, at der i lovgivningen ikke fremgår nogen begrænsning for, at der ikke kan ske bred inddragelse af borgere, jf. afsnit 4.2 på side 21. Her kan nævnes, at der i lovgivning ikke står noget om høring af udviklingsplanen, jf. afsnit 4.2.1 på side 22, og det står derfor frit for kommunen om hvorvidt de sender planen i høring. Dette er ikke sket i forbindelse med udviklingsplanen (2019) for Gellerupparken, jf. afsnit 8.2.3 på side 66, hvilket ligeledes står i kontrast til Aarhusmodellen, da der i denne står, at borgerne som minimum skal høres i planlægningsprocessen, jf. afsnit 3.1 på side 14. Fra Aarhus Kommunes perspektiv kan det derimod argumenteres for, at tidsforløbet for udarbejdelse af udviklingsplanen (2019) er begrænset til seks måneder efter offentliggørelse af parallelsamfundslisten, så en eventuel høring kan ren lavpraktisk, på grund af mangel på tid, ikke lade sig gøre. Der kan dog stadig stilles spørgsmålstegn ved Aarhus Kommunes tilgang til planlægningsproces og valget med at involvere mindst muligt, da det står i kontrast til deres politik om borgerinddragelse. Derudover kan der sættes spørgsmålstegn ved, om dette valg med minimal borgerinddragelse i processen, har betydning for magtfordelingen, og at det overordnet fjerner muligheden for medindflydelse fra borgernes side, og i den forbindelse skaber en skævvridning af magtforholdene.

10.3 Demokrati og magt

Der er i forbindelse med casen, beskrevet i Kapitel 8 på side 42, undersøgt, hvordan magtforholdene i planlægningsprocessen har været i relation til lovgivningen og den standardisering af planlægningsprocessen, som staten har fastlagt, jf. afsnit 4.2.1 på side 22. Det er derfor relevant at diskutere magtforholdene i planlægningsprocessen, herunder hvem der har magten, og om borgerne overhovedet har noget magt. Desuden er det relevant at diskutere den repræsentative demokratiform, da denne kommer i spil på flere af de forskellige niveauer i planlægningsprocessen, jf. afsnit 2.2 på side 10.

Det kan i forbindelse med planlægningsprocessen for parallelsamfund diskuteres, hvordan magt spiller en rolle, samt hvilken indflydelse det har på borgerinddragelsesprocessen. Et element, der ligeledes nævnes ovenfor i afsnit 10.1 på side 104, er, at borgerinddragelse ikke er sikret i lovgivningen, hvorfor kommunen og staten har stor indflydelse og magt i processen. Der kan argumenteres for, at dette er en skævvridning af magten, da særligt lovgivningen giver staten og kommunalbestyrelsen magt til at gennemføre udviklingsplaner uden inddragelse af hverken beboere eller boligorganisationer, jf. afsnit 4.2.1 på side 22. Denne skævvridning understøttes ligeledes i forbindelse med undersøgelsen

af planlægningsprocessen for Gellerupparken, da der, som nævnt i medieanalysen i afsnit 8.3 på side 73, har været flere situationer, hvor kommunen har gennemført beslutninger udenom både boligforeningen og beboerne. Hvis dette ses i relation til teorierne om magt og forholdene for planlægningsprocessen, beskrevet i afsnit 8.3 på side 73, kan det udledes, at der i processen tydeligt har været en skævvridning af magtrelationerne, og at disse ikke har været taget i betragtning inden starten på planlægningsprocessen. Noget, der i nyere metoder, eksempelvis i forbindelse med intersektionalitet, opfattes som en vigtig del af processen. Der kan derfor argumenteres for, at denne planlægningsproces i højere grad er top-down styret, og at der til dels helt undlades at involvere. Skævvridningen af magten resulterer desuden i, at de lokale indsatser bliver udeladt og at den lokale planlægningsproces tilsidesat, til fordel for mere kommunal og/eller statslig planlægning.
Der kan ligeledes argumenteres for, at politiske agendaer, og deri bagvedliggende magtstrukturer, overordnet har betydning for planlægningsprocessen i parallelsamfund. I forbindelse med Gellerupparken har der ligeledes været forskellige politiske agendaer, der har spillet en rolle i processen, jf. afsnit 8.3 på side 73. Dette er ikke kun noget, der ses på kommunalt niveau, men også på statsligt niveau, da staten i processen har meget magt. Der kan derfor sættes spørgsmålstegn ved, hvorvidt magtforholdene mellem stat, kommune, boligforening og beboere er skævvredet, og om processen skal have en mere lige fordeling af magten. Hvis der ønskes et mere mangfoldigt område, som er tilfældet i Gellerupparken, jf. afsnit 8.2.2 på side 60, forudsætter det en mere lige fordeling af magten. Desuden kan der argumenteres for, at hvis området skal udvikles lokalt i respekt for området historie og kultur, som beskrevet i afsnit 9.1 på side 84 og 9.2 på side 88, skal der ligeledes være en mere lige fordeling af magten, da den lokale viden dermed kan blive inddraget, og de lokale kan få indflydelse på processen.
Når magten ligger hos kommunen og staten, som er tilfældet på nuværende tidspunkt, kan processen ligeledes påvirkes, alt efter det politiske landskab på et givent tidspunkt og de medfølgende politiske agendaer, som nævnt tidligere. Dette har i Gellerupparken ligeledes skabt usikkerhed, og haft betydning for planernes realisering. Der kan argumenteres for, at den nuværende magtfordeling overordnet har en negativ indflydelse på planlægningsprocessen samt i den forlængelse beboerne.

Et andet element, der ligeledes kan diskuteres i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund, er demokrati og særligt det repræsentative demokrati set ud fra et magtperspektiv. Hvorvidt den statsstyrede planlægning, hvori det repræsentative demokrati i form

af Folketinget har magten til at bestemme den konkrete planlægningsproces, er til gavn for processen, er tvivlsom. I processen fratages de lokale demokratier, herunder beboerdemokratiet, deres indflydelse, og i denne proces kan lokale ressourcer og viden gå tabt. I Gellerupparken var der, i forbindelse med den første helhedsplan (2007), fokus på at udvikle stedet med respekt for dets historie med inddragelse af den lokale viden ud fra en mere fit-for-purpose tilgang, hvilket virker til at være forsvundet i takt med, at magtforholdene har ændret sig.
En sådan omdannelse kan få konsekvenser for dem, der bor i området, derfor kan der argumenteres for, at de lokale, i form af afdelingsbestyrelsen som det repræsentative organ, burde have mere indflydelse på processen. Dermed kan der sættes spørgsmålstegn ved, om processen egentlig er demokratisk, da det nederste led i det repræsentative demokrati ikke har en reel mulighed for indflydelse, selvom lovgrundlaget og udviklingsplanen vedtages og godkendes af det repræsentative demokrati i form af stat og kommune. Dette medfører desuden, at eksempelvis marginaliserede borgere i Gellerupparken muligvis vil engagere sig mindre, da disse ikke vil føle, at de kan få indflydelse alligevel. Denne negative effekt af skævvridningen af magtforholdene blev ligeledes omtalt af både Helle Hansen og Aarhus Kommune i forbindelse med de afholdte interviews, jf. afsnit 8.2.5 på side 69, hvorfor selve processen, og de magtforhold der eksisterer, overordnet burde overvejes i det fremtidige planlægningsarbejde i parallelsamfund.

10.4 Tiltag og nye metoder

Det er ligeledes relevant at diskutere, hvordan nyere metoder og tilgange til borgerinddragelse kan optimere planlægningsprocessen i parallelsamfund, da den begrænsede borgerinddragelse i processen netop er en af projektets problemstillinger. Metoderne, der blev beskrevet i Kapitel 9 på side 84, kan være med til at sikre en bedre og bredere inddragelse i processen, særligt i forbindelse med udarbejdelsen af udviklingsplanen samt indsamling af data til brug i planarbejdet. I Gellerupparken blev der i tidligere planlægningsprocesser gjort brug af forskellige metoder, jf. afsnit 8.2 på side 55, dog uden at disse blev fuldt implementeret.

En af de nævnte metoder er citizen science og brugen af lokal viden i planlægningsarbejdet. I den forbindelse kan det argumenteres for, hvorvidt dette skulle inddrages i processen, da flere arkitekter eksempelvis mener, at nedrivninger i Gellerupparken er med til at ødelægge fortællingen af området, og bygningerne i den forbindelse ligeledes fortæller en historie, jf.

afsnit 8.3.3 på side 79. Citizen science kunne være benyttet i planlægningsprocessen til at fremhæve denne historie, men ligeledes til at undersøge hvilke bygninger, rekreative områder, infrastruktur og lignende der er vigtige for beboerne i området, og dermed burde bibeholdes. Der kan desuden argumenteres for, at citizen science, udover at skabe en mere inddragende planlægningsproces, ville have givet et bedre grundlag for planlæggerne, eftersom lokal viden kan være med til at løfte, understøtte og legitimere planlægningsarbejdet. Det skal dog overvejes, hvorvidt beboerne har engagement til at deltage i denne proces. Udviklingsplanen har stor betydning for beboernes tilværelse, hvorfor det kan antages, at der vil være engagement i forhold til deltagelse i eksempelvis digital mapping, da beboerne i forbindelse med planen ligeledes selv har ønsket at være en aktiv del af processen, jf. afsnit 8.2.5 på side 69. I forbindelse med planlægningsprocessen har flere dog følt sig tilsidesat og dermed mistet engagement til at deltage, jf. afsnit 8.2.5 på side 69, hvorfor processen med citizen science ville kræve en indsats fra kommunens side, men det kan overordnet argumenteres for, at denne metode ville være en god måde, hvorpå lokal viden kunne indsamles og anvendes i planlægningsprocessen.

Partnerskaber er både i planlægningen før og efter 2018 blevet anvendt i forbindelse med omdannelsen af Gellerupparken, dog kan det diskuteres om disse partnerskaber har været succesfulde. Det nævnes i afsnit 9.3 på side 90, at FN råder til at skabe partnerskaber, især 'people first' partnerskaber, hvor borgerne og inddragelse af disse bliver vægtet højt, og hvor magtstrukturen er flad. Dette er dog ikke den type partnerskaber, der anvendes i planlægningsarbejdet med udviklingsplanen for Gellerupparken, hvilket kom til udtryk i afsnit 8.2.5 på side 69. I disse partnerskaber mellem kommune og boligorganisation er der derimod et magthierarki, hvor kommunen, og i sidste ende staten, kan sætte rammer for udviklingen. I forbindelse med planlægningsarbejdet før 2018 var magtstrukturen mere flad og de forskellige partnerskaber mellem kommune, boligforening og beboere var mere ligevægtige, jf. afsnit 8.2.1 på side 58, hvor de forskellige parter overordnet beskriver samarbejdet som succesfuldt. Derfor kunne genindførelsen af disse typer partnerskaber overvejes. En anden metode, der ligeledes blev anvendt i planlægningsprocessen før 2018, er samskabelse, jf. afsnit 8.2.2 på side 60. Der blev i denne forbindelse gjort brug af både effektivitetssamskabelse, men ligeledes empowermentsamskabelse, da beboerne var med til at skabe løsningerne, og dermed blev empowered ved at være med i beslutningsprocesserne i planlægningsarbejdet. En anden faktor, der tilmed burde overvejes med hensyn til partnerskaber, er, at lovgivningen faktisk lægger op til, at der i planlægningsprocessen

kan indgå forskellige partnerskaber, herunder med private investorer i forhold til salg af boligblokke, jf. afsnit 4.2.1 på side 22. Der kan argumenteres for, at dette lægger op til, at der kan indgås offentlig-private partnerskaber, og at disse ligeledes kan opbygges med en flad magtstruktur, hvor borgere, kommune, boligforening og private investorer alle har indflydelse på planernes udformning.

Lokaldemokratier har tilmed spillet en stor rolle i planlægningen af Gellerupparken og generelt i forbindelse med planlægningen af parallelsamfund. Det kan dog debatteres, hvorvidt disse lokaldemokratier har reel indflydelse og i den forbindelse, om de overhovedet spiller en rolle? Der kan argumenteres for, at lokaldemokratierne stadig har en rolle i planlægningsprocessen, selvom de står uden magt, da de, som beskrevet i afsnit 8.2.5 på side 69, stadig bidrager til, at beboerne får en forståelse af processen, og er med i forbindelse med realiseringen. Det kan diskuteres, om lokaldemokratierne skal have en større indflydelse i processen, idet disse kan biddrage med en forståelse for området, strukturen, historien og fortællingen, hvilket anses som en vigtig del for udvikling af områder i det hele taget, jf. afsnit 9.2 på side 88. Lokaldemokratier kan desuden være med til at øge graden af inddragelse, og gennem lokaldemokratier kan der skabes en form for lokal og social identitet. Der kan argumenteres for, at der i Gellerupparken kunne inddrages flere lokaldemokratier, da disse eksempelvis kan være med til at støtte den lokale identitet men også være med til at skabe en ny identitet og derved få integreret den brede beboersammensætning, som kommunen ønsker i området.

En af visionerne med omdannelsen af Gellerupparken er netop, at der skal skabes en mangfoldig bydel, jf. afsnit 8.2.2 på side 60. Dette kommer til udtryk i planlægningsprocessen ved, at kommunen ønsker at tiltrække ressourcestærke tilflyttere til området fremfor at understøtte den mangfoldighed, der allerede eksisterer i området, jf. afsnit 8.3 på side 73. Der kan argumenteres for, at ét af de tiltag, der kunne være anvendt i forbindelse med planlægningen af Gellerupparken, er multikulturel planlægning og intersektionalitet. Dette ville kræve, at magtstrukturen i planlægningsprocessen skulle gøres fladere, samt at processen skulle indeholde mere og bredere inddragelse, hvilket ville kræve tid og ressourcer. Ikke desto mindre kan multikulturel planlægning og intersektionalitet være vejen frem til at skabe en mere divers by, jf. afsnit 9.4 på side 97. Et af de tiltag, der var med i planlægningsarbejdet før 2018, var, at området skulle have flere møderum, hvor nye ressourcestærke tilflyttere kunne møde de eksisterende beboere i området. Dette blev ikke til en realitet, da planen blev realiseret, som beskrevet i afsnit 8.3 på side 73 samt understøttet af Aarhus

Kommune i forbindelse med de afholdte interviews, jf. afsnit 8.2.2 på side 60. Derudover kan det uddrages fra undersøgelsen af Gellerupparken, at der har været fokus på at skabe nye boformer, der kunne tiltrække ressourcestærke tilflyttere, men ikke på at disse skulle integreres i området. Et af grundprincipperne i multikulturel planlægning er netop at skabe en sammenhæng i bydelen og mellem de mennesker, der bor der, hvilket ikke anses for at være lykkedes i Gellerupparken. Hvis multikulturelle planlægningsprincipper reelt var blevet anvendt, kunne der have været skabt rum for mødet mellem nye og gamle beboere samt fokuseret yderligere på at integrere nye elementer bedre i de eksisterende strukturer, som ville have understøttet ønsket om en mangfoldig bydel. Det skal dog nævnes, at det kan blive svært at engagere beboerne i Gellerupparken, og i andre parallelsamfund i det hele taget, til at deltage i planlægningsprocessen, når disse ikke har mulighed for reel indflydelse, eller der ikke afholdes en egentlig inddragelsesproces. Altså, spænder den nuværende planlægningsproces ben for de visioner, planenerne har. Herunder ønsket om at skabe en mangfoldig bydel.

Konklusion 11

Som nævnt i indledningen udsprang projektets problemstillinger ud fra en overordnet interesse i at undersøge borgerinddragelse og i den forbindelse, hvordan borgerinddragelsesprocesser fungerer i parallelsamfund. Planlægningsprocessen i disse områder er blevet kritiseret fra flere fronter, herunder af BL, kommunerne selv, til dels boligorganisationerne og ikke mindst de beboere, der bor i de berørte områder. Især, at borgerinddragelsen er minimal, og at beboere overordnet ikke har indflydelse på omdannelsen af de områder, de bor i. Foranalysen fokuserede på at undersøge borgerinddragelse i det hele taget, herunder de tendenser, der er opstået i de seneste år, samt hvordan magt og magtstrukturer kan have indflydelse på processen. Derudover blev de forskellige plantyper, herunder udviklingsplaner der udarbejdes i forbindelse med planlægning i parallelsamfund, undersøgt. Dette tydeliggjorde, at processerne i parallelsamfund overordnet fungerer anderledes end i det formelle plansystem. Derudover blev parallelsamfund undersøgt, herunder hvad marginaliserede borgere er, da disse kan have betydning for, hvordan planlægning og borgerinddragelse skal foregå. Lovgrundlaget for parallelsamfundslisten blev desuden gennemgået. Dette førte til den overordnede problemformulering:

Hvordan har borgerinddragelsesprocessen fungeret i forbindelse med den valgte case i Gellerupparken, og kan nye borgerinddragelsesmetoder anvendes til at supplere borgerinddragelsen i forbindelse med planlægning i parallelsamfund?

Til problemformuleringen blev der formuleret en række arbejdsspørgsmål, der skulle skabe retning for hovedanalysens delanalyser, herunder en undersøgelse af Gellerupparken, nye metoder og tiltag til borgerinddragelse samt diskussion, der skulle sammenholde de fundne resultater.

I undersøgelsen af Gellerupparken blev der udarbejdet en stedsanalyse, der skulle afdække de fysiske strukturer. Stedsanalysen blev suppleret af et observationsstudie i området

med fokus på omdannelsen af området og bylivet. Analysen viste, at området på nuværende tidspunkt virker opdelt, heriblandt at der ikke er skabt sammenhæng mellem de nye boformer og de eksisterende almene boliger. Derudover virkede det ikke til, at Karen Blixens Boulevard havde skabt det samlingssted, som havde været intentionen. Stedsanalysen blev anvendt til at skabe en forståelse af området, før planlægningsprocessen for Gellerupparken blev undersøgt. Denne analyse viste, at planlægningsprocessen før 2018 overordnet havde været mere inddragende, og at der var blevet gjort brug af forskellige metoder til at sikre en bred inddragelse i processen, og at beboerne ligeledes gerne ville være med til at udvikle området. Med lovændringen, der gjorde, at der skulle udarbejdes en udviklingsplan, var borgerinddragelse ikke sikret i processen. Derudover blev magtforholdene forskudt, da kommune og stat kunne sætte rammerne for udviklingen. Analysen viste, at dette skabte konflikter i samarbejdet mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening, men ligeledes konflikter med selve beboerne i området. Medieanalysen understøttede desuden disse konklusioner. Derudover blev stedsanalysen sammenholdt med de forskellige planprodukter, og observationen i området viste, at deres visioner om en mangfoldig bydel med mange mødesteder indtil videre ikke er blevet indfriet. Desuden viste analysen, at den standardiserede planlægningsproces gjorde det svært at udvikle med fokus på stedet, da denne type planlægning ligeledes ikke tager stilling til stedets fortælling, og dermed ikke kan være 'fit for purpose'. Det blev konkluderet, at fremgangsmåden overordnet er problematisk, samt at planlægning i områder med udsatte borgere, som er tilfældet i Gellerupparken, lægger op til at benytte andre metoder og tiltag. Desuden viste analysen, at området har ressourcer i form af lokalt engagement, der kan anvendes i forbindelse planlægningsprocessen.

Dette førte til undersøgelsen af nye metoder og tiltag, der kan anvendes i forbindelse med planlægning i parallelsamfund. Herunder, at citizen science eksempelvis kan være med til at skabe medejerskab over planlægningsprocessen, samt at denne metode ligeledes kunne anvendes til at samle lokal viden, der kunne bidrage til planlægningsprocessen. Lokaldemokrati, herunder empowerment og frivillighed, er ligeledes fundet relevante at anvende og udnytte i planlægningsprocessen. Dette kunne ligeledes skabe medejerskab af planerne, og der findes i Gellerupparken i forvejen et lokalt engagement samt lokale fællesskaber, der kunne være med til både at bidrage til den fysiske forandring og de sociale aspekter i omdannelsen af området. Partnerskaber og samskabelse blev ligeledes undersøgt, som metoder der kunne anvendes i forbindelse med lokaldemokrati, da disse ligeledes blev

anvendt i forbindelse med planlægningsprocessen før 2018 og vurderes relevante i forhold til at skabe et succesfuldt samarbejde mellem de forskellige parter i processen. Desuden blev multikulturel planlægning og intersektionalitet vurderet relevant, eftersom disse metoder netop overvejer magtforhold, og skaber rum til at planlægge for en mangfoldig bydel, der er Aarhus Kommunes vision. Det blev vurderet, at dette ikke var lykkedes indtil videre, hvorfor disse metoder kan overvejes i det fremtidige planlægningsarbejder. Derudover er der overordnet en mulighed for at empower de lokale og skabe mere inkluderende borgerinddragelsesprocesser ved brug af disse metoder. En tendens der overordnet ses i planlægningsprocesser, og er blevet vurderet relevant i forbindelse med parallelsamfund for at sikre en socialt bæredygtig udvikling af bydelen.

11.1 Perspektivering

Perspektiveringen vil undersøge, hvordan den almene boligsektor reguleres i Storbritannien (UK) med udgangspunkt i, hvem der har magten, samt hvordan denne reguleres. Derudover vil Tingbjerg undersøges. Et dansk parallelsamfund nær København, der har formået at omdanne området i et samarbejde mellem kommune, boligorganisation, beboere og private investorer og derigennem blev fjernet fra parallelsamfundslisten.

11.1.1 Social Housing i UK

I UK er den almene sektor struktureret anderledes, og der er langt mindre regulering og styring af den almene sektor fra statsligt niveau. I stedet er statens rolle at holde øje med og evaluere det almene område. Den almene sektor i UK består både af kommunale boliger, non-profit organisationer og profitskabende organisationer. Det vil sige, at private udlejere ligeledes kan tilhøre den almene sektor i UK, hvis lejlighederne opfylder en række krav i forhold til pris, vedligeholdelse og placering. UK's 'Regulator of Social Housing' er styrelsen, der holder opsyn med den almene sektor i forhold til udlejningspriser, vedligeholdelse og sikkerhed. Der er derfor stor forskel på den almene sektor i Danmark og UK, da det i UK er langt mere frit og op til den enkelte organisation eller udlejer, hvordan og hvem der skal bo i boligerne. Derudover holdes der kun opsyn, hvorfor det ikke er regulativt styret, som tilfældet i Danmark [The Regulator of Social Housing, 2023].
I nyere tid, efter Grenfell Tower brændte i 2007, er der mere fokus på, hvordan udlejere og organisationer varetager deres boliger. Derunder er der skabt en regulativ lovgivning, der specificerer, at lejere i højere grad skal inddrages i beslutninger vedrørende

områderne, samt at udlejer står til ansvar for konsekvenser. Eksempelvis ved dårlig sikkerhed eller utryghed i området. Dette står i kontrast til inddragelsen af beboere i forbindelse med udviklingsplaner, som også har store konsekvenser for et område. Derudover anbefales det, fra 'Housing and Communities Committee', at lovgivningen inkluderer en antidiskriminerende paragraf, der gør, at udlejere ikke kan diskriminere ved udlejning og i højere grad, skal tage områdets diversitet i betragtning. Dette sætter dermed hovedkriteriet i den danske parallelsamfundslovgvining i perspektiv, da der i dansk kontekst fra statens side er en regulativ bestemmelse som bestemmer bosammenstæningen i et område [Housing and Communities Committee, 2022].

11.1.2 Tingbjerg

Et område der, ligesom Gellerupparken, har været på parallelsamfundslisten og været et omdannelsesområde er Tingbjerg, der i 2022 er blevet fjernet fra listen. Forskellen fra Tingbjerg til Gellerupparken er, at processen i Tingbjerg er gennemført uden nedrivninger og med velfungerende partnerskaber mellem borgere, kommunen, boligorganisationen og den private investor NRep. Sammen har de opnået kravet om maksimalt 40% almene boliger uden nedrivninger. Det er sket gennem et tæt samarbejde mellem kommunen og boligorganisationerne, Samvirkende Boligselskaber (SAB) og Foreningen Socialt Boligbyggeri (FSB), der sammen med udviklingsfirmaet og privat investor NRep har udviklet og omdannet området, eksempelvis ved at NRep har opført flere private ejer- og lejeboliger i området, der hovedsageligt består af rækkehuse [Kraul og Kristensen, 2022]. Desuden har der i Tingbjerg været et tæt samarbejde mellem boligorganisationerne og beboerne i området, og der er startet flere boligsociale initiativer, som har været succesfulde [Knudsen, 2022]. Et af disse sociale tiltag er gennemført på Tingbjerg skole, hvor de ønskede at favne fællesskabsfølelsen. Herunder blev der oprettet flere fritidsaktiviteter for børn, eksempelvis et større bibliotek som skolen har direkte adgang til samt en bondegård tilknyttet skolen, hvor elever kan tage sig af dyrene [Tingbjerg Bydelsforening et al., 2023]. Foruden dette har det været vigtigt for især boligorganisationen, FSB, at der udvikles og omdannes sammen med borgerne, og at de er en del af processen [Knudsen, 2022]. I et debatindlæg i Altinget siger formanden for FSB, Mads Malik Knudsen, at:

"Alt det og mere til gør vi i et tæt samarbejde med de lokale beboere. Det ligger nemlig i vores dna, at beboernes stemme skal være med helt ind i maskinrummet, når vi udvikler [Knudsen, 2022]."

Derudover nævner han, at boligorganisationen *"kun udvikler efter behov"[Knudsen, 2022]*, og at der derfor ikke udføres unødvendig udvikling, hvilket ligeledes kan være årsagen til, at Tingbjerg er kommet af parallelsamfundslisten, og har kunne udarbejde en udviklingsplan uden nedrivninger [Knudsen, 2022]. Mads Malik Madsen nævner ligeledes, at parallelsamfundslisten ifølge boligorganisationen FSB kun er med til at skabe en yderligere stigmatisering af områderne. Derudover var flere af boligorganisationerne allerede i gang med at udvikle og omdanne områderne før lovgivningen blev indført. Han mener derfor, at det er ærgerligt, at lovgivningen var med til at skabe eller videreføre en dårlig fortælling af områderne [Knudsen, 2022].

Litteratur

Aalborg Kommune, **2022**. Aalborg Kommune. *Borgermøde om arkitektkonkurrence og klimatilpasning i Vestbyen*. Aalborg Kommune, https://www.aalborg.dk/nyheder/alle-nyheder/2022/05/borgermoede-om-arkitektkonkurrence-og-klimatilpasning-i-vestbyen, 2022.

Aarhus City Lab, **2022**. Aarhus City Lab. *Aarhus Citizen Science Guide*. Aarhus Kommune, https://aarhuscitylab.dk/media/83420/aarhus-citizen-science-guide-a5-webt.pdf, 2022.

Aarhus Kommune, **2004**. Aarhus Kommune. *Århusmodel for borgerinddragelse*. Aarhus Kommune, https://www.aarhus.dk/media/4397/aarhusmodel-for-borgerinddragelse.pdf, 2004.

Aarhus Kommune, **2011**. Aarhus Kommune. *Gellerupparken + Toveshøj ny multifunktionel bydel i Aarhus*. 2011. Downloaded: 12-03-2023.

Aarhus Kommune, **2019**. Aarhus Kommune. *EN GOD BY FOR BØRN ER EN GOD BY FOR ALLE - FORARBEJDE TIL DEN NÆSTE GENERATION AF EN UDVIKLINGSPLAN FOR GELLERUP OG TOVESHØJ*. https://helhedsplangellerup.dk/media/66990/en-god-by-for-boern-er-en-god-by-for-alle.pdf, 2019. Downloaded: 28-03-2023.

Aarhus Kommune, **2023**. Aarhus Kommune. *Vi skal være sammen om at inddrage borgerne tidligt med nye metoder*. Aarhus Kommune, https://www.aarhus.dk/om-kommunen/teknik-og-miljoe/nyheder-fra-teknik-og-miljoe-erhverv/februar-2023/vi-skal-vaere-sammen-om-at-inddrage-borgerne-tidligt-med-nye-metoder/, 2023.

Aarhus Kommune and Brabrand boligforening, **2007**. Aarhus Kommune and Brabrand boligforening. *Fra boligområde til bydel - Helhedsplan for Gellerup og Toveshøj*. https://helhedsplangellerup.dk/media/9778/helhedsplanen-gellerup-og-toveshoej.pdf, 2007. Downloaded: 12-03-2023.

Aarhus Kommune and Brabrand Boligforening, **2019**. Aarhus Kommune and Brabrand Boligforening. *Gellerup og Toveshøj*. https://bpst.dk/da/Generelt/Lister/Publikationslistebusiness=Bolig&theme=Udviklingsplaner, 2019. Downloaded: 28-03-2023.

Agergaard et al., **2020**. Torben Esbo Agergaard, Gitte Kragh og Kristian Hvidtfelt Nielsen. *Citizen Science i Danmark - Projekter, litteratur og aktører*. Aarhus Universitetsforlag, 1 udg., 2020. ISBN 978-87-7219-444-8.

Agger et al., **2006**. Annika Agger, Niels Helberg, Ellen Højgaard Jensen, Anne Skovbro og Cleo Weisser. *Delprojekt 5 - Inddragelse af virksomheder og borgere i den fysiske planlægning*. Dansk Byplanlaoratorium, https://www.byplanlab.dk/sites/default/files/delrapport5.pdf?0.4565073607955128, 2006.

Albrechtsen, **2009**. Keld Albrechtsen. *Visionernes Byggeplads*. Morgenavisen Jyllands-Posten, pages 8–9, 2009.

Allmendinger, **2017**. Philip Allmendinger. *Planning Theory*. Red Globe Press, 3 udg., 2017.

Arnstein, **1969**. Sherry R. Arnstein. *A Ladder of Citizen Participation*. Journal of the American Planning Association, 85(1), 24–32, 1969.

Azzopardi et al., **2021**. Elaine Azzopardi, Irène Béguier, Lars Bodum og Alyne Elisabeth Delaney. *PrEseRvIng and sustainably governing Cultural heritage and Landscapes in European coastal and maritime regionS*. EU, 2021.

Bech-Danielsen et al., **2020**. Claus Bech-Danielsen, Marie Stender og Mette Mechlenborg. *Gellerupparken, Arbejdsrapport - baselineundersøgelse 2019*. Aalborg Universitet, https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/398789170/SBi_2020_01.pdf, 2020.

Beckman, **2019**. Anne Winther Beckman. *Gellerupplanen*. Trap Danmark, https://trap.lex.dk/Gellerupplanen, 2019.

Bodum, **2022**. Lars Bodum. *Citizen Science giver nye muligheder for geografi og GIS*. Institut for Planlægning, Aalborg Universitet, https://journals.aau.dk/index.php/gfp/article/view/6294/6164, 2022.

Bolig- og Planstyrelsen, **2022**. Bolig- og Planstyrelsen. *Udviklingsplaner*. Bolig- og Planstyrelsen, https://bpst.dk/da/Bolig/Udsatte-boligomraader/Udviklingsplaner, 2022.

Brabrand Boligforening, **2022**. Brabrand Boligforening. *Den Boligsociale Helhedsplan*. https://www.brabrand-boligforening.dk/projekter/helhedsplan-gellerup-toveshoej/den-boligsociale-helhedsplan/, 2022. Downloaded: 01-05-2023.

Brabrand Boligforening, **2018**. Brabrand Boligforening. *Fremtidens Gellerup*. https://www.brabrand-boligforening.dk/media/2230/bbbo-udviklingsplanen.pdf, 2018. Downloaded: 27-04-2023.

Brabrand Boligforening, **2023**. Brabrand Boligforening. *Gelleruppar-ken, 8220 Brabrand, Afdeling 4*. Brabrand Boligforening, https://www.brabrand-boligforening.dk/selskaber/brabrand-boligforening/afdelinger/gellerupparken/om-afdelingen/, 2023.

Brabrand Boligforening, **2021**. Brabrand Boligforening. *Aftale om Helhedsplan fase 1 Afd. 4 Gellerupparken*. https://www.brabrand-boligforening.dk/media/3203/aftaletekst-helhedsplanen-afd-4-fase-1-21-05-2021-final.pdf, 2021. Downloaded: 28-03-2023.

Brinkmann og Tanggaard, **2015**. Svend Brinkmann og Lene Tanggaard. *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag, 2 udg., 2015. ISBN 978-87-412-5904-8.

Carpenter og Horvath, **2022**. Juliet Carpenter og Christina Horvath. *Co-Creation and the City: Arts-Based Methods and Participatory Approaches in Urban Planning*. Global Centre on Healthcare and Urbanisation (GCHU), University of Oxford and PoLIS, University of Bath, https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2022/11/Co-Creation-and-the-City-Arts-Based-Methods-and-Participatory\protect\penalty\@M\hskip\z@skip\discretionary{-}{}{}\protect\penalty\@M\hskip\z@skipApproaches-in-Urban-Planning.pdf, 2022.

Center for borgerdialog, **2023**. Center for borgerdialog. *Aktuel forskning og viden*. Center for borgerdialog, https://centerforborgerdialog.dk/aktuel-forskning-og-viden/, 2023.

Center For Borgerdialog, 2023. Center For Borgerdialog. *Bliv ved med at prøve: Et fejlslagent forsøg på samskabelse kan give grobund for et vellykket.* Center For Borgerdialog, https://centerforborgerdialog.dk/bliv-ved-med-at-proeve-et-fejlslagent-forsoeg-paa-samskabelse-kan-give\protect\penalty\@M\hskip\z@skip\discretionary{-}{}{}\protect\penalty\@M\hskip\z@skipgrobund-for-et-vellykket/, 2023.

Christensen, 2013. Gunvor Christensen. *Indsatser i udsatte boligområder - Hvad virker, hvorfor og hvordan?* Kraks Fond, https://viden.sl.dk/media/6796/indsatser-i-udsatte-boligomraader.pdf, 2013.

Crisman, 2022. Jonathan Jae-an Crisman. *Co-Creation From the Grassroots: Listening to Arts-Based Community Organizing in Little Tokyo.* Public and Applied Humanities, University of Arizona, https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2022/11/Co-Creation-and-the-City-Arts-Based-Methods-and-Participatory-Approaches\protect\penalty\@M\hskip\z@skip\discretionary{-}{}{}\protect\penalty\@M\hskip\z@skipin-Urban-Planning.pdf, 2022.

Danmarks Almene Boliger, 2023a. Danmarks Almene Boliger. *Beboerdemokratiet.* Danmarks Almene Boliger, https://bl.dk/raadgivning-og-regler/administration-og-beboerdemokrati/almen-boligjura/beboerdemokratiet/, 2023a.

Danmarks Almene Boliger, 2023b. Danmarks Almene Boliger. *Hvem bestemmer hvad? - Få oversigt over de beboerdemokratiske organer, man kan finde i en almen boligorganisation.* Danmarks Almene Boliger, https://bl.dk/raadgivning-og-regler/administration-og-beboerdemokrati/afdelingsbestyrelse/hvem-bestemmer-hvad/, 2023b.

Danmarks Almene Boliger, 2022. Danmarks Almene Boliger. *Hvem er på listen over udsatte boligområder (den tidligere 'ghettolisten') 2022?* Danmarks Almene Boliger, https://bl.dk/politik-og-analyser/temaer/her-er-listen-over-parallelsamfund/, 2022.

Davidoff, 1965. Paul Davidoff. *Advocacy and Pluralism in Planning.* Journal of the American Institute of Planners, doi.org/10.1080/01944366508978187, 1965.

Davies, 2022. Ceri Davies. *Is all well with our Well-being of Future Generations Act?* 2022. Downloaded: 15-04-2023.

Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019a. Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships. *Introduction to People-first Public-Private Partnerships in support of the United Nations Sustainable Development Goals*. FN, https://unece.org/DAM/ceci/ppp/Standards/ECE_CECI_2019_06-en.pdf, 2019a.

Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships, 2019b. Economic Commission for Europe og Committee on Innovation, Competitiveness and Public-Private Partnerships. *Putting the Guiding Principles on People-first Public-Private Partnerships into practices*. FN, https://unece.org/DAM/ceci/ppp/Standards/ECE_CECI_2019_07-en.pdf, 2019b.

Elling, 2016. Bo Elling. *Borgerne som modmagt i planlægningen*. Roskilde Universitet, 27(2), 2016.

Escobar, 2017. Oliver Escobar. *Pluralism and Democratic Participation: What Kind of Citizen are Citizens Invited to be?* Contemporary Pragmatism, doi.org/10.1163/18758185-01404002, 2017.

Fagbladet Boligen, 2020. Fagbladet Boligen. *Få historien bag ghettolisten*. 2020.

Farid Uddin og Piracha, 2023. Khandakar Farid Uddin og Awais Piracha. *Urban planning as a game of power: The case of New South Wales (NSW), Australia*. Habitat International, 133, 102751, 2023. ISSN 0197-3975. doi: https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102751. URL https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0197397523000115.

Farthing, 2016. Stuart Farthing. *Research Design in Urban Planning*. SAGE, 1 udg., 2016. ISBN 978-1-4462-9444-4.

Fincher og Iveson, 1996. Ruth Fincher og Kurt Iveson. *Planning and Diversity in the City: Redistribution, Recognition and Encounter*. Red Globe Press, 1 udg., 1996. ISBN 9781137069603.

Flyvbjerg, **2002**. Bent Flyvbjerg. *Bringing Power to Planning Research: One Researcher's Praxis Story.* Journal of Planning Education and Research, 21(4), 353–366, 2002.

FN, **2023**. FN. *STYRK DET GLOBALE PARTNERSKAB FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING OG ØG MIDLERNE TIL AT NÅ MÅLENE.* https://www.verdensmaalene.dk/maal/17, 2023. Downloaded: 15-04-2023.

Friedmann, **1987**. John Friedmann. *Planning in the Public Domain, From Knowledge to Action.* Princeton University Press, 1987.

Førde, **2018**. Anniken Førde. *Enhancin Urban Encounters: The Transformative Powers of Creative Integration Initiatives.* Urban Planning, 4(1), 44–52, 2018.

Gaber, **2019**. John Gaber. *Building a Ladder of Participation.* Journal of the American Planning Association, 85(3), 188–201, 2019.

Goldberg, **2006**. David Theo Goldberg. *Racial Europeanization.* Ethnic and Racial Studies, 29(2), 2006.

Gravengaard et al., **2015**. Gitte Gravengaard, Kim Toft Hansen, Anne Jerslev, Palle Schantz Lauridsen, Mogens Olesen, Kjetil Sandvik, Carsten Stage, Erik Svendsen, Claus Toft-Nielsen og Anne Marit Waade. *Medieanalyse.* Samfundslitteratur, 2015.

Gudmand-Høyer et al., **2021**. Sidse Martens Gudmand-Høyer, Rune Christian Bach, Kari Moseng Birgitte Geert Jensen, Tom Nielsen, Karen Olesen og Inge Vestergaard. *INTET GELLERUP UDEN POLITIK.* Arkitekten, 9(40), 89, 2021.

Habermas, **1986**. Jürgen. Habermas. *The theory of communicative action.* Heinemann Education, 1986.

Hald et al., **2022**. Daniel Buchreitz Hald, Kasper Bach Thunberg, Casper Østergaard og Julie K. K. Østergaard. *The Modifiable Areal Unit Problem - The Danish Ghetto List Controversy.* 2022.

Hansen og Olesen, **2020**. Carsten Jahn Hansen og Kristian Olesen. *Introducing business regions in Denmark - The 'businessification' of strategic spatial planning?* Politics and Space, 38(2), 366–386, 2020.

Hansen et al., **2021**. Carsten Jahn Hansen, Elaine Azzopardi, Iréne Béguier, Laura Ferguson, Wesley Flannery og Katia Frangoudes. *Building planning spaces for the integration of coastal and maritime cultural heritage in local and regional spatial development.* Springer Nature 2022, 2021.

Hansen, **2021**. Christian Sandbjerg Hansen. *The Making Of Place And People In The Danish Metropolis - A Sociohistory of Copenhagen North West.* Routledge, 1 udg., 2021.

Healey, **1996a**. Patsy Healey. *The communicative turn in planning theory and its implications for spatial strategy formation.* Environment and Planning B: Planning and Design, https://doi.org/10.1068/b230217, 1996a.

Healey, **2015**. Patsy Healey. *Civil society enterprise and local development.* Planning Theory and Practice, 16(1), 11–27, 2015.

Healey, **1996b**. Patsy Healey. *Making Better Places: The Planning Project in the Twenty-First Century.* Red Globe Press, 1 udg., 1996b. ISBN 978-0230200579.

Housing and Communities Committee, **2022**. Housing and Communities Committee. *The Regulation of Social Housing.* House of Commons, https://committees.parliament.uk/publications/23116/documents/169311/default/, 2022.

Hutchison, **2010a**. Ray Hutchison. *Encyclopedia of Urban Studies - Advocacy Planning.* SAGE Publications, Inc, http://dx.doi.org/10.4135/9781412971973.n2, 2010a.

Hutchison, **2010b**. Ray Hutchison. *Encyclopedia of Urban Studies.* SAGE Publications, 1 udg., 2010b.

Innes og Booher, **1999**. Judith E. Innes og David E. Booher. *Consensus Building as Role Playing and Bricolage, Toward a Theory of Collaborative Planning.* Journal of the American Institute of Planners, https://doi.org/10.1080/01944369908976031, 1999.

Jensen et al., **2007**. Anne Jensen, John Andersen, Ole Erik Hansen og Kurt Aagaard Nielsen. *Planlægning i teori og praksis - et tværfagligt perspektiv.* Roskilde Universitetsforlag, 1 udg., 2007. ISBN 978-87-7867-360-2.

Kiib og Marling, **1996**. Hans Kiib og Gitte Marling. *Strukturanalyse - notat om arbejdsmetode vedrørende strukturanalyse i eksisterende byområde*, 1996.

Knudsen, **2022**. Mads Malik Knudsen. *Fsb: Tingbjerg har selv arbejdet sig af ghettolisten – så drop udskamningen og afskaf listerne.* Altinget, 2022.

Kraul, **2019**. Marie Kraul. *Aarhus-borgmester i clinch med 175 arkitekter: »Jeg kan simpelthen ikke se, at der skulle være specielt smukt her i Gellerup«*. Byrummonitor, 2019.

Kraul og Kristensen, **2022**. Marie Kraul og Frederik Buhl Kristensen. *Her er ghettolisten: Tingbjerg tager kæmpe fald uden en eneste nedrivning*. Byrummonitor, 2022.

Kristensen, **2021**. Frederik Buhl Kristensen. *Aftale om nedrivninger i Gellerup er på plads uden beboernes underskrift*. Byrummonitor, 2021.

Landsbyggefonden, **2022**. Landsbyggefonden. *Strategisk samarbejdsaftale om boligsocial indsats*. https://www.brabrand-boligforening.dk/media/3787/boligsocial-helhedsplan-gellerup-toveshoej-2022-26.pdf, 2022. Downloaded: 01-05-2023.

Larsen og Frandsen, **2022**. Jan Lilliendahl Larsen og Martin Severin Frandsen. *Urban Drama: Power Mediation in Antagonistic Copenhagen*. Department of People and Technology, Roskilde University and Praxis, Copenhagen, https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2022/11/Co-Creation-and-the-City-Arts-Based-Methods-and-Participatory-Approaches\protect\penalty\@M\hskip\z@skip\discretionary{-}{}{}\protect\penalty\@M\hskip\z@skipin-Urban-Planning.pdf, 2022.

Larsen, **2021**. Marie Larsen. *Nedrivninger i Gellerup er alt for brutale*. Bag Facaden, 4, 2021.

Lefebvre, **1996**. Henri Lefebvre. *Writing on cities*. Blackwell publishing, 1 udg., 1996. ISBN 978-0631191889.

Madanipour og Davoudi, **2015**. Ali Madanipour og Simin Davoudi. *Reconsidering Localism*. Routledge, 1 udg., 2015. ISBN 978-131-581-886-3.

Mikkelsen og Hviid, **2019**. Esben Larsen Mikkelsen og Jonas Hviid. *Problemer med udlejning i Gellerup overrasker boligforeningsformand*. Jyllandsposten, 2019.

Mikkelsen, **2008**. Sonja Mikkelsen. *A model for developing deprived neighbourhoods*. 2008.

Miljøministeret, **1974**. Miljøministeret. *Forslag til lov om kommuneplanlægning*. Miljøministeriet, https://www.folketingstidende.dk/samling/19732/lovforslag/L168/19732_L168_som_fremsat.pdf, 1974.

Munk-Hansen, **2022**. Carsten Munk-Hansen. *Retsvidenskabsteori*. Djøf Forlag, 3 udg., 2022. ISBN 978-87-574-5193-1.

Nielsen et al., **2021**. Gitte Nielsen, Jeanette Svendsen, Jette Maibritt Vestergaard og Rikke Lund Ehrenreich. *Samskabelsens hvordan - en casebog til velfærdsprofessionelle*. VIA University College, https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2022/02/VIA-bog-samskabelsens-hvordan.pdf, 2021.

Nielsen, **2001**. T. Nielsen. *Formløs: den moderne bys overskudslandskab*. Aarhus: Arkitektskolens forlag, 2001.

Pedersen og Elkjær, **2019**. Jesper Bo Pedersen og Sarah Friis Elkjær. *84 spritnye lejligheder i Gellerup mangler lejere: 'Vi skal give området en chance'*. DR, 2019.

Programbestyrelsen, **2008**. Programbestyrelsen. *Programbestyrelsens strategi mod ghettoisering*. Programbestyrelsen, https://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/L70/bilag/8/226136.pdf, 2008.

Regeringen, **2021**. Regeringen. *Aftale mellem regeringen (S), V, DF, SF, KF og LA om: Blandede boligområder – næste skridt i kampen mod parallelsamfund*. Regeringen, https://im.dk/Media/637593535640548234/Aftale%20om%20Blandede%20boligomr%C3%A5der%20-%20n%C3%A6ste%20skridt%20i%20kampen%20mod%20parallelsamfund%20(forebyggelsesomr%C3%A5der)%20-%2015.%20juni%202021.pdf, 2021.

Ryan et al., **2020**. Matt Ryan, Dane Gambrell og Beth Simone Noveck. *Using Collective Intelligence to Solve Public Problems*. Nesta og THEGOVLAB, https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2020/12/Using_Collective_intelligence_to_Solve_Public_Problems.pdf, 2020.

Sand, **2019**. Anne Jensen Sand. *Kreuzberg eller Herning*. Weekendavisen, 2019.

Sauermann og Franzoni, **2015**. Henry Sauermann og Chiara Franzoni. *Crowd science user contribution patterns and their implications*. PNAS, https://doi.org/10.1073/pnas.1408907112., 2015.

Sotarauta, **2020a**. Markku Sotarauta. *Place-based Policy, Place Sensitivity and Place Leadership*, 2020a.

Sotarauta, **2020b**. Markku Sotarauta. *Place-based Policy, Place Sensitivity and Place Leadership*. 2020b. Downloaded: 23-03-2023.

Stjernberg et al., **2020**. Mats Stjernberg, Sandra Oliveira e Costa, Hjördís Rut Sigurjónsdóttir og Moa Tunström. *Overcoming barriers to social inclusion in Nordic cities through policy and planning*. Nordregio, 9, 2020.

Svith og Thaysen, **2010**. Morten Svith og Jens Thaysen. *Beboer-nej truer Gellerup-plan*. Aarhus Stiftidene, page 7, 2010.

The Regulator of Social Housing, **2023**. The Regulator of Social Housing. *About Us*. UK Government, https://www.gov.uk/government/organisations/regulator-of-social-housing/about, 2023.

Tingbjerg Bydelsforening et al., **2023**. Tingbjerg Bydelsforening, FAB, SAB, KAB, Innovator og Nrep. *Fortællinger*. TingbjergBydelsforeningandF, FAB, SAB, KAB, Innovator og Nrep, https://tingbjerg-bydel.dk/om-tingbjerg/fortaellinger, 2023.

Tippett og How, **2020**. Joanne Tippett og Fraser How. *Where to lean the ladder of participation: a normative heuristic for effective coproduction processes*. Town Planning Review, 91(2), 109–131, 2020.

Transportministeret, **2018**. Transportministeret. *Forslag til Lov om ændring af lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og lov om leje*. Folketinget, https://www.ft.dk/ripdf/samling/20181/lovforslag/l38/20181_l38_som_fremsat.pdf, 2018.

Transportministeret, **2019**. Transportministeret. *Muligheder for salg af almene boliger i de hårde ghettoområder*. Transportministeriet, https://www.trm.dk/nyheder/2019/muligheder-for-salg-af-almene-boliger-i-de-haarde-ghettoomraader, 2019.

UNDP, **2022**. UNDP. *STRONG PARTNERSHIPS, STRONGER IMPACT - Governments, International Financial Institutions and UNDP Working Together for Development Results*. FN, https://www.undp.org/publications/strong-partnerships-stronger-impact-governments-international-financial\protect\penalty\@M\hskip\z@skip\discretionary{-}{}{}\protect\penalty\@M\

hskip\z@skipinstitutions-and-undp-working-together-development-results, 2022.

van Gent et al., 2018. Wouter van Gent, Cody Hochstenbach og Justus Uitermark. *Exclusion as Urban Policy: The Dutch 'Act on Extraordinary Measures for Urban Problems'*. Urban Studies, 55(11), 2018.

Vohland et al., 2021. Katrin Vohland, Anne Land-Zandstra, Luigi Ceccaroni, Rob Lemmens, Josep Perelló, Marisa Ponti, Roeland Samson og Katherin Wagenknecht. *The Science of Citizen Science*. Springer Nature, https://doi.org/10.1007/978-3-030-58278-4, 2021.

Vollsmose, 2023. Fremtidens Vollsmose. *Udviklingsplan*. Fremtidens Vollsmose, https://www.fremtidensvollsmose.dk/udviklingsplan/, 2023.

Wacquant, 2013. Loïc Wacquant. *Marginality, Ethnicity and Penality i the Neoliberal City: an Analytic Cartography*. Ethnic and Racial Studies, 2013.

Weck et al., 2022. Sabine Weck, Ali Madanipour og Peter Schmitt. *Place-based development and spatial justice*. European Planning Studies, 30(5), 791–806, 2022.

Welsh Government, 2021. Welsh Government. *What is the Well-being of Future Generations (Wales) Act?* https://www.gov.wales/well-being-future-generations-act-essentials-html#section-60668, 2021. Downloaded: 15-04-2023.

Williams et al., 2023. Patrice C. Williams, Andrew Binet, Dana M. Alhasan, Nyree M. Riley og Chandra L. Jackson. *Urban Planning for Health Equity Must Employ an Intersectionality Framework*. Journal of the American Planning Association, 89(2), 167–174, 2023.

Willumsen, 2022. Søren Willumsen. *Arkitekt vil redde betonbygninger fra nedrivning i Gellerup*. Aarhus Stiftidene, page 8, 2022.

Willumsen, 2018. Søren Willumsen. *Boligforening: Vi kan nøjes med at rive tre blokke ned i Gellerup*. Aarhus Stiftidene, page 4, 2018.

Bilag

Skabelon til Udviklingsplan A

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen
Danish Transport, Construction and Housing Authority

BILAG 1

Edvard Thomsens Vej 14
2300 København S
Telefon 7221 8800
Fax 7262 6790
info@tbst.dk
tbst.dk

Skabelon til udarbejdelse af en udviklingsplan

November 2018

1. Titel på udviklingsplan

Titel:

2. Ansvarlig kontaktperson (er) i boligorganisation

Navn:	
Titel:	
Telefon:	E-mail:

3. Ansvarlig kontaktperson(er) i kommune

Navn:	
Titel:	
Telefon:	E-mail:

Side 1 (4)

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

Figur A.1. Skabelon for udviklingsplaner side 1.

4. Faktuel beskrivelse af de fysiske forhold i boligområdet og boligformer

Giv en kort karakteristik af boligområdet (max. 10 linjer).

Giv en præsentation af bebyggelsesstrukturen og boligforholdene i boligområdet.

Hvad karakteriserer bebyggelsesstrukturen i boligområdet (hvor meget er alment, er der karréer, punkthuse, rækkehuse eller andet)?

Hvilken type erhverv, detailhandel og erhvervsejendomme er der i jeres boligområde?

Er der øvrige forhold vedrørende boligområdets fysiske forhold, som er væsentlige at fremhæve?

5. Præsentation af tiltagene i jeres udviklingsplan

Hvilke konkrete tiltag igangsætter I med henblik på at opnå målet om at nedbringe andelen af almene familieboliger til maks. 40 pct. inden 2030? (husk at I kan tage udgangspunkt i 2010 og frem).

Beskriv kort baggrunden for jeres valg af tiltag og begrund hvorfor det er meningsfuldt at vælge netop den vej.

Beskriv hvor mange almene familieboliger i jeres boligområde der er omfattet af jeres valgte tiltag (fx hvor mange sælges, ommærkes, nedrives, fortættes der med) og angiv eventuelt hvilke boliger i området, der konkret er tale om.

Side 2 (4)

Figur A.2. Skabelon for udviklingsplaner side 2.

6. Tidsplan

Hvad er de vigtigste tidsmæssige nedslagspunkter i udviklingsplanen? (Henvis eventuelt til bilag med tidslinje for tiltagene de enkelte år frem mod 2030).

7. Organisering

Beskriv det organisatoriske set-up for udviklingsplanens gennemførelse.

Beskriv samarbejdsflader og ansvarsfordeling mellem kommune og boligorganisation.

Hvordan sikrer I inddragelse af det politiske niveau og eventuel brug af eksterne konsulenter?

Hvilke mulige samarbejdspartnere indgår i udviklingsplanens gennemførelse (fx beboere, virksomheder, afdelingsbestyrelser, foreninger, skoler og andre nøgleinstitutioner i området)?

Hvordan sikrer I en aktiv inddragelse af afdelingsbestyrelse, beboere og nøgleinstitutioner i boligområdet i forhold til udviklingsplanens gennemførelse?

8. Milepæle, dokumentation og afrapportering

Opstil og beskriv milepæle for hvert af tiltagene i udviklingsplanen.

Angiv opstart og forventet afslutning på hvert enkelt tiltag (fx på en tidslinje som et bilag).

Side 3 (4)

Figur A.3. Skabelon for udviklingsplaner side 3.

Beskriv hvordan I vil dokumentere de enkelte tiltag.

Beskriv kort hvordan I vil sikre den rette fremdrift i udviklingsplanen.

9. Overvejelser om genhusning

Hvordan vil udfordringerne med genhusning konkret blive imødegået?

10. Finansieringsskitse

Beskriv her hvordan tiltagene forventes finansieret.

Underskrift øverste myndighed i boligorganisationen	**Underskrift kommunalbestyrelsen**
_____	_____

Side 4 (4)

Figur A.4. Skabelon for udviklingsplaner side 4.

Interviewguides B

B.1 Interviewguide Helle Hansen

Briefing	*Præsentation og formål*	Hvem er vi? Hvad er formålet?	Vi er tre 10. semester studerende fra landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interviewet er at få en forståelsesramme for borgerinddragelse i Aarhus Kommune i forbindelse med planlægning for parallelsamfund.
	Rammerne	Tidsramme Interviewet optages Redegørelse	Ca. 60 min. Må interviewet optages? Ønsker du at være anonym? Interviewet er planlagt som et semistrutkureret interview, men hvor der er plads til at du kan fortælle om din oplevelse af processen. Spørgsmålene anvendes primært til at danne struktur og rammer for interviewet.
	Præsentation af informanten	Informanten præsenterer sig selv. Viden ift. emnet	Beboer i Gellerup, Helle Hansen. Hun har været en del af afdelingsbestyrelsen og foreningsbestyrelsen og er aktiv medlem i Almen Modstand.
Interviewemner		Selve processen med udviklingsplaner.	Vil du fortælle lidt om hvordan du har oplevet processen? Har du fortællinger/erfaringer fra andre og deres oplevelse? Føler du et ejerskab over udviklingen i området?
		Samarbejde mellem aktører og inddragelse i forbindelse med processen.	Hvordan har samarbejdet været mellem beboere, boligorganisationer og kommunen? Har der været konflikter? Har der været enighed i afdelingsbestyrelse mm.? Har du følt at kommunen og/eller boligorganisationen har gjort en indsats for at sikre inddragelse i processen? Andre metoder eller lignende? Har der været opbakning fra beboernes side til at deltage i processen? Har der været forskel på inddragelsen fra før 2018 til efter 2018?
		Inddragelse i forbindelse med lovgivningen.	Hvad er din holdning til lovgivningen på området? Er der elementer i lovgivningen og omdannelsesprocessen, som du anser som gavnlige for området? Hvad er din holdning til borgerinddragelse i lovgivningen? Er der forskel på inddragelsen af beboere i forhold til ændringer i den fysiske struktur og boligsociale tiltag?
		Råd og viden til brug i processen (Hvad kunne være gjort anderledes)	Hvis du kunne rådgive Aarhus Kommune til at gøre noget anderledes hvad skulle det så være? Der er nogle problematikker i området, hvilke løsninger ville du anbefale? Vi kan se, at afdelingsbestyrelsen vat med i forbindelse med helhedsplanen i 2010/11, er der tiltag til borgerinddragelse derfra som kan benyttes igen?
		Eventuelt	
Debriefing	*Afrunding*	Så har vi ikke flere spørgsmål	
	Praktisk	Citatbrug, rapport, osv.	Skal vi sende citater til godkendelse? Vil du have den færdige rapport tilsendt?
	Opsummering		Tak for hjælpen, I er velkomne til at kontakte os hvis i har evt. spørgsmål

Tabel B.1. Interviewguide for interviewet med beboer, Helle Hansen.

B.2 Interviewguide Birgitte Dal

Briefing	*Præsentation og formål*	Hvem er vi? Hvad er formålet?	Vi er tre 10. semester studerende fra landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interviewet er at få en forståelsesramme for borgerinddragelse i Aarhus Kommune i forbindelse med planlægning for parallelsamfund.
	Rammerne	Tidsramme Interviewet optages Redegørelse	Ca. 30-45 min. Må interviewet optages?
	Præsentation af informanten	Informanten præsenterer sig selv. Viden ift. emnet	Medarbejder ved Brabrand Boligforening med tilknytning til Gellerup og udviklingsplanen
Interviewemner		Udviklingsplaner og realisering.	Hvordan har samarbejdet været mellem beboere, boligorganisationen og kommunen? Har der været konflikter? Hvordan har arbejdet med udviklingsplanen været i forbindelse med udarbejdelsen af helhedspaner osv.? Der er flere udviklings- og helhedsplaner der udkom på forskellige tidspunkter, og udviklingen i området var påbegyndt, da den lovbundene udviklingsplan blev udarbejdet. Har der været forvirring omkring processen?
		Repræsentativitet i beboerinddragelsen.	Der er bestyrelser, beboerdemokratier mm. i boligforeningen hvor beboerne inddrages i processen. Hvordan oplever du disse lokale demokratier? Er de repræsentative for foreningens beboere? Er der nogle grupperinger, der er svære at inddrage eller få med i diverse beslutningsprocesser i det hele taget?
		Borgerinddragelse i forbindelse med planlægningen for udsatte boligområder og områder på parallelsamfundslisten.	Er der borgerinddragelse i forbindelse med planlægningen for udsatte boligområder og/eller områder på parallelsamfundslisten? og hvordan laver I denne inddragelse? Er der forskel på beboerinddragelse i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund samt udsatte boligområder og andre projekter eller boligområder I arbejder med? Hvordan ses dette? Kræver det andre metoder at lave den form for beboerinddragelse?
		Eventuelt	
Debriefing	*Afrunding*	Så har vi ikke flere spørgsmål	
	Praktisk	Citatbrug, rapport, osv.	Skal vi sende citater til godkendelse? Vil du have den færdige rapport tilsendt?
	Opsummering		Tak for hjælpen, I er velkomne til at kontakte os hvis i har evt. spørgsmål

Tabel B.2. Interviewguide for interviewet med Birgitte Dal, projektleder for udviklingsplanen for Gellerup, ved Brarbrand Boligforening.

B.3 Interviewguide Trine Kyed Jansen

Briefing	*Præsentation og formål*	Hvem er vi? Hvad er formålet?	Vi er tre 10. semester studerende fra landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interviewet er at få en forståelsesramme for borgerinddragelse i Aarhus Kommune i forbindelse med planlægning for parallelsamfund.
	Rammerne	Tidsramme Interviewet optages Redegørelse	Ca. 60 min. Må interviewet optages? Ønsker du at være anonym? Interviewet er planlagt som et semistrutkureret interview, men hvor der er plads til at du kan fortælle om din oplevelse af processen. Spørgsmålene anvendes primært til at danne struktur og rammer for interviewet.
	Præsentation af informanten	Informanten præsenterer sig selv. Viden ift. emnet	Beboer i Gellerup, Helle Hansen. Hun har været en del af afdelingsbestyrelsen og foreningsbestyrelsen og er aktiv medlem i Almen Modstand.
Interviewemner		Selve processen med udviklingsplaner.	Vil du fortælle lidt om hvordan du har oplevet processen? Har du fortællinger/erfaringer fra andre og deres oplevelse? Føler du et ejerskab over udviklingen i området?
		Samarbejde mellem aktører og inddragelse i forbindelse med processen.	Hvordan har samarbejdet været mellem beboere, boligorganisationer og kommunen? Har der været konflikter? Har der været enighed i afdelingsbestyrelse mm.? Har du følt at kommunen og/eller boligorganisationen har gjort en indsats for at sikre inddragelse i processen? Andre metoder eller lignende? Har der været opbakning fra beboernes side til at deltage i processen? Har der været forskel på inddragelsen fra før 2018 til efter 2018?
		Inddragelse i forbindelse med lovgivningen.	Hvad er din holdning til lovgivningen på området? Er der elementer i lovgivningen og omdannelsesprocessen, som du anser som gavnlige for området? Hvad er din holdning til borgerinddragelse i lovgivningen? Er der forskel på inddragelsen af beboere i forhold til ændringer i den fysiske struktur og boligsociale tiltag?
		Råd og viden til brug i processen (Hvad kunne være gjort anderledes)	Hvis du kunne rådgive Aarhus Kommune til at gøre noget anderledes hvad skulle det så være? Der er nogle problematikker i området, hvilke løsninger ville du anbefale? Vi kan se, at afdelingsbestyrelsen vat med i forbindelse med helhedsplanen i 2010/11, er der tiltag til borgerinddragelse derfra som kan benyttes igen?
		Eventuelt	
Debriefing	*Afrunding*	Så har vi ikke flere spørgsmål	
	Praktisk	Citatbrug, rapport, osv.	Skal vi sende citater til godkendelse? Vil du have den færdige rapport tilsendt?
	Opsummering		Tak for hjælpen, I er velkomne til at kontakte os hvis i har evt. spørgsmål

Tabel B.3. Interviewguide for interviewet med kommunikationsansvarlig, ved Aarhus Kommune, Trine Kyed Jansen om udviklingsplanen for Gellerup.

B.4 Interviewguide Heidi Milan Bilenberg

Briefing	*Præsentation og formål*	Hvem er vi? Hvad er formålet?	Vi er tre 10. semester studerende fra landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interviewet er at få en forståelsesramme for borgerinddragelse i Aarhus Kommune i forbindelse med planlægning for parallelsamfund.
	Rammerne	Tidsramme Interviewet optages Redegørelse	Ca. 30-45 min. Må interviewet optages?
	Præsentation af informanten	Informanten præsenterer sig selv. Viden ift. emnet	Byplanlægger og arkitekt ved Aarhus kommune
Interviewemner		Udviklingsplaner og realisering.	Hvad har I gjort for at imødekomme lovgivningen og har det været en udfordring? Har dette tilsidesat borgernes eller boligforeningens behov/ønsker til områdernes udvikling? Hvordan har samarbejdet mellem borgere, boligorganisation og kommunen været? Har der været konflikter? Hvordan har selve processen i forhold til den lovbundne udviklingsplan foregået?
		Metoder til borgerinddragelse generelt.	Hvilke metoder bruger I typisk til borgerinddragelse i forbindelse med planlægningen? Har i kunnet mærke et behov for nye metoder?
		Borgerinddragelse i forbindelse med planlægningen for udsatte boligområder og områder på parallelsamfundslisten.	Er der borgerinddragelse i forbindelse med planlægningen for udsatte boligområder og/eller områder på parallelsamfundslisten? Hvor meget skal borgerne involveres i realiseringen af visionerne i udviklingsplanerne? Er der forskel på borgerinddragelsen i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund og andre projekter? Hvordan ses dette? Kræver det andre metoder at lave den form for borgerinddragelse?
		Eventuelt	
Debriefing	*Afrunding*	Så har vi ikke flere spørgsmål	
	Praktisk	Citatbrug, rapport, osv.	Skal vi sende citater til godkendelse? Vil du have den færdige rapport tilsendt?
	Opsummering		Tak for hjælpen, I er velkomne til at kontakte os hvis i har evt. spørgsmål

Tabel B.4. Interviewguide for interviewet med byplanlægger og arkitekt, ved Aarhus Kommune, Heidi Milan Bilenberg om arbejdet med udviklingsplanen for Bispehaven.

Transskriptioner C

Følgende afsnit indeholder transskriptioner af de fem afholdte interviews med de forskellige parter, der indgår i planlægningsprocessen i parallelsamfund. Det første interview er med en beboer og bestyrelsesmedlem, derefter er der et interview med medarbejder fra Brabrand Boligforening, to interviews med Aarhus Kommune samt et enkelt interview med en medarbejder fra Odense Kommune.

C.1 Interview Helle Hansen

Interview med beboer og bestyrelsesmedlem i Gellerup 04/05/2023
Helle: Helle Hansen, beboer og bestyrelsesmedlem i afdelings- og foreningsbestyrelsen i Gellerupparken
Interviewer 1: Kasper
Interviewer 2: Julie
Interviewer 3: Mads

Interviewer 2: Vi kommer fra Aalborg... Vi er landinspektørstuderende på 10 semester. Så det er vores speciale, vi er i gang med nu.
Helle: Jeg tror jeg har en rumænsk landinspektør boende herhenne, i nr. 72 på 7ende. Han arbejder i hvert som, ja, det er vel kun det, ikke. Når man går rundt og måler.
Interviewer 1 og 2: Det kan også være landmåler. Vi kan det samme, men arbejder også meget med fast ejendom og byplanlægning. Så der er 3 fagfelter indenfor vores område.
Helle: [...]I kan bare spørge løs.
Interviewer 1: Først vil vi lige spørge om du ønsker at være anonym i forhold til vores projekt, eller om vi gerne må citere dig med navn. **Helle:** I må gerne citere mig med navn.
Interviewer 1: Og ja, vi har lidt fortalt om vores uddannelse. Men formålet med interviewet, det er at få en forståelsesramme for den borgerinddragelse der har været i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund hedder det nu. Og Aarhus kommune

og Brabrand boligforening i forhold til den her udviklingsplan.

Helle: Er det kun det her område i kigger på? Eller Toveshøj eller kun Gellerupparken?

Interviewer 1: Det er sådan. Vi har valgt det her område som case. Og så nede i vores diskussion breder vi det lidt ud i forhold til de andre parallelsamfund. Vollsmose og ja.

Helle: Hvordan har i fundet på det, tænker jeg bare?

Interviewer 2: Det var faktisk i forbindelse med et andet projekt vi lavede på kandidaten på 7. semester, som handlede om... Vi har også den her del af vores uddannelse, der handler om GIS programmer, altså de programmer man bruger til at lave kort. Og det vi egentlig synes var spændende det var hvordan grænserne for parallelsamfund egentlig blev lavet. Fordi vi undrede os rigtig meget over det. Og det var ikke fordi vi blev særlig meget klogere af vores projekt. Fordi vi fandt jo ud af at der ikke rigtig var nogen metode (til det). Og det var meget tilfældigt. De sagde egentlig bare, at der havde været en mand ude (red: og sætte grænserne) og de kunne ikke rigtig fortælle hvem manden var.

Helle: De har også skiftet grænserne.

Interviewer 2: De har også skiftet grænserne for at få det til at passe med kriterierne. Det var vi meget kritiske overfor. Og i den forbindelse kom vi lidt ind på, at vi også synes det var meget kritisabelt i forhold til at der ikke rigtig er noget borgerinddragelse. Og vi fandt ud af om den der Call-in. Og vi synes faktisk det var ret makabert at man bare kunne få lov til egentlig at gå over hovedet på dem, der bor der. **Helle:** Ja, men altså, selve udviklingsplanen, den kommer jo ikke engang overhovedet i beboerdemokratiets hænder. Det var først helhedsplanen der gjorde det. Så kunne de bruge call in bestemmelsen på den.

Interviewer 2: Det fandt vi ud af løbende.

Helle: Bor i alment selv eller hvordan?

Interviewer 1, 2 og 3: Ja

Interviewer 1: Jamen altså det første spørgsmål er egentlig om du vil fortælle lidt om den proces, og hvordan du har oplevet processen i forbindelse med, ja, både den her udviklingsplan, men også alt det før, i forhold til den helhedsplan de har lavet. Både fra dit synspunkt, men også hvis du har hørt noget fra nogle andre, men ja.

Helle: Altså, nu ved jeg ikke om i har researched på mig, men...

Interviewer 1: Ja, det har vi.

Helle: Okay. Fordi jeg har jo i hvert fald historikken tilbage. Udover at jeg om en måned har boet her i 50 år, så har jeg jo ikke været aktiv på den måde i 50 år, men det har jeg i

hvert fald været de sidste 20 år. Og det begynder jo allerede med det jeg kalder den rigtige helhedsplan. Det er den der blevet lavet der hvor man stemte i 2010 og som så hed helhedsplanen for Gellerup og Toveshøj, som hed i 2030 skal vi gå fra at være udsat boligområde til at være en attraktiv bydel. Og vi skulle have 30% almene boliger, det var faktisk målet i den. Og i de år, altså fra 2006-2007 stykker har jeg været med. Altså vi sad hvert 14. dag og havde morgenmøder, hvor vi sad og snakkede og diskuterede. Altså vi fik lavet parallel [...] altså vi fik først lavet en plan med Aarhus kommune. Det var ikke noget der kom fra statens side, det kom fra kommunen og det kom sådan indirekte fra landsbyggefonden. Og lidt staten [...] de havde lavet de der antigentrificeringsudvalg eller sådan noget. Så man skulle ikke bare renovere, man skulle lave et eller andet mere. Man havde selvfølgelig kigget på Gellerup, at den var kæmpestor, og det synes vi jo også selv. Og det der var vores interesse som beboere, som blev forstærket der i slutningen af 00'erne, det var at de begyndte at opleve tomgang pga. at folk begyndte at få det bedre, de tjente penge og så flyttede de jo. For så kunne det bedre betale sig jo, man vil gerne eje sit eget hus og sådan nogle ting ikke. Og så var vores lejligheder, altså de trængte jo til at blive renoveret. De var jo snart 40 år gamle på det tidspunkt, så der var utætte vinduer og sådan nogle ting. Og så var det jo, at hvis vi skal renovere, skal vi jo have penge fra landsbyggefonden og så sagde landsbyggefonden at vi putter altså ikke bare penge i en renovering, der skal ske et eller andet andet. Samtidig havde vi også [...] før det havde vi som beboere begynde at snakke om kunne man måske sælge en blok, så nogle af dem der flyttede pga. økonomien, så kunne blive boende og købe en blok (lejlighed) i stedet for, så man på den måde... Og det var ligesom, det var ikke noget man gjorde i den almene sektor, så i ved. Vi har en formand, der hedder Kjeld Albrectsen, og han var med i Enhedslisten og med til at skabe den. Og før det sad han og VS i folketinget og sådan noget ikke. Men han var nu meget sådan. Han var næstformand, han sluttede med at være formand da han gik ind i folketinget der i 90'erne. Men han var sådan meget tro imod det vi ønskede som beboerdemokrater i forhold til arbejde med at prøve at lave den der lovgivning som så blev lavet som sådan nogle forsøg som aldrig rigtig blev sat ordentlig i stand. Det løb ud i sandet i hvert fald. Men det vil altså sige, at som beboere var vi allerede interesserede i at der skulle ske noget. Samtidig så blev der holdt... Har i hørt om det der hedder Urban programmet?

Interviewer 2: Nej

Helle: Det var sådan noget EU havde sådan nogle store programmer de kørte i slutningen af 90'erne og i starten af 00'erne, de kørte i 6 år. Det var sådan noget med at

man i Danmark kunne få ét program. Der var 66 programmer rundt om i EU. Man udpegede et boligområde, eller et område, hvor der skulle bo 20.000 sjæle. Og det skulle så være de fattigste og de sygeste og de dummeste og alt sådan noget der. Så det var nærmest sådan en hel konkurrence om at blive det. Og den vandt de her i Aarhus ved at de skabte et område der hed Gellerup, Bispehaven og Herredsvang og der er vi omkring 20.000 hernede omkring ringvejen. Men til dagligt der var vi jo ikke, drengene var jo ikke i krig med dem i trillegården. Og jo, vi havde lidt med Bispehaven at gøre at, linje 15 kørte derover igennem og sådan noget. Men ellers var vi jo sådan 3 adskilte områder. Men der blev vi ligesom tvunget ind under sådan en paraply, hvor vi skulle lave nogle indsatser. Det der hedder Globus blev bygget på den, med nogle penge derfra. Der blev startet en ungdomsklub [...] det var sådan, skulle der laves en ting i et område, skulle det som minimum også være i et af de andre områder. Der var også en pind der hed borgerinddragelse, en der hed noget med IT og kommunikation og en der erhverv og sådan nogle ting. Der var sådan nogle overskrifter for hvad man skulle gennemføre. Der var forskellige programmer rundt om i EU og de kørte over 6 år. Der havde været en periode, hvor det havde været oppe i Aalborg Øst, hvor det havde været den 1. Urban. Vi hed så Urban 2 og vi havde en projektleder, programleder der hed Sonja Mikkelsen. Hun havde været boligminister og transportminister, sundhedsminister og det var hende der først gik gennem tunnelen nede ved Storebælt kan jeg huske [...]. Hun var rigtig god faktisk, til det her borgerinddragelse og så havde vi sådan nogle Vestby samlinger, blev vi kaldt, hvor man kunne drømme scenarier. Der var nogle til at køre en proces igennem. Og på et tidspunkt, der er en, der hedder Bliss Brown, sådan en amerikaner, der har en helt masse [...] der har et koncept, der hedder imagine Chicago. Hun er bedste venner med Michelle og Barack Obama og de laver sådan nogle ting. Hun kom herover og underviste i sådan nogle ting med borgerinddragelse og hvordan laver man sådan en udviklingsproces og sådan noget. Og så, i januar 2004 må det have været [...] der blev der holdt sådan en borgerinddragelsesproces herovre i Nordgårdhallen. Og der er sådan en somalier jeg kender, han siger så, hvorfor kan man ikke få en kop kaffe I Gellerup efter kl. 6. Problemet var at hele Gellerup var almene boliger, man måtte jo ikke lave noget som helst. På et tidspunkt i 00'erne fik vi lov til at indrette erhverv i nogle af lejlighederne. Altså sådan stille erhverv. Men det var sådan helt exceptionelt at man fik lov at gøre det. Jeg havde en kollega på et tidspunkt, jeg var ansat ovre i socialforvaltningen og svømmehallen der lå deroppe, der var en del kriminalitet eller hærværk på biler på parkeringspladsen så folk ikke ville komme og svømme. Han købte så

en pølsevogn og ville slå den op og give nogle af banditrødderne sådan en pølsevognsstop der, så skulle de også stå og holde øje. Han kunne ikke få lov til at opstille sin pølsevogn der fordi det var jo ikke et erhvervsområde. Så på den måde var der så mange strikse ting. Så det var så nogle af de ting man tog fat på der i 2005-2006 da kommunen og boligforeningen begyndte at snakke om at der skulle ske noget. Et af grebene var den her bygade som et punkt. Der var en bygade, der var et beboerhus. Det beboerhus vi har nu. Gellerupparken har ikke haft et rigtigt beboerhus siden 1978. Det var rigtigt det nede ved City Vest, der var vores, men boligforeningen var ved at gå konkurs, så de solgte det fra dengang i 70'erne. Så det eneste vi har haft er sådan et lille hus der hedder Yggdrasil, som var hyggeligt nok, men vi var jo 1776 lejligheder, så hvis alle kom, så var der ikke plads. Vi kunne ikke holde en beboerfest eller en fødselsdag og sådan noget. Så det var en anden ting der skulle være. Så var der også noget med, at der skulle være private boliger og, jeg tror det var en 7-8 ting der var derpå. Der skulle også komme en letbane og den skulle have været der i 2017 og så 2022 blev det vist til. Alle de der ting havde man så snakket om og det der så også sker, er at lovgivningen bliver ændret sådan at det areal der er derude, det var noget vi ejede. Lidt tilfældigt, men det var fordi Brabrand boligforeningen havde købt det og så var det jo at de solgte meget fra, da de var ved at gå konkurs. De solgte ikke det der fra, fordi det var udlagt til en grøn kile. Oprindeligt skulle der have været motorvej der, men den kom jo længere ude. Og så var der den grønne kile hvor man ikke rigtig kunne bygge noget i fordi den var udlagt til grøn kile. Så det første der kom, det var sådan set den der Globus, der blev lavet sådan en lokalplan for det. På samme tid var der nogle muslimer, der arbejdede for at få en moske og der var blandt andet snak om at den maske så skulle ligge derovre. Det var godt nok Gellerupparkens jord, men vi skal stadig have repræsentantskabet med når der er salg af jord. Man mente så ikke at repræsentantskabet ville sige ja til at sælge jord derude til en moske fordi, hvis man kun vil sælge til en moske, så er der ikke ret meget at hæve prisen på jorden. Man kunne få meget mere for den, hvis man solgte den til noget andet. Hvorimod det blev italesat, at det var sværere at komme af med jord inden i Gellerup, så hvis man byggede en moske og solgte jord derinde, så ville det give mere mening [. . .]. Plus også, at så fik vi meget italesat at, der er meget god kontakt mellem kirker og moskeer her i området. I mellemøsten ligger kirker og moskeer faktisk ved siden af hinanden. Så der var sådan et ønske om, da de kom og lukkede skolen og ragede den ned, så var der plads og så kunne man have bygget en moskeen derovre. [. . .] Det var ikke en del af helhedsplanen, men hvis man på noget tidspunkt skulle bygge en moske, så skulle

man jo have ændret områdeplanen [...] altså det, det er udlagt til. Så kan man sige, boligforeningen skal ikke bygge moske. Hvis det var, så skulle de jo bare komme og byde og sige at de ville have lavet en lokalplan for at bygge en moske. Og så skulle den bare behandles almindeligt i processen. Inde i byrådet, der forsøgte venstre bla. at sætte en kæp i, i forhold til at de ville have skrevet ind i aftalen at man kunne måtte sælge jord til uddannelsesinstitutioner, kan jeg huske. Så kunne man ikke komme og bygge en moske [...]. Der var så nogle jurister, der sagde, at den gik ikke, altså det kunne man ikke. Så blev den jo vedtaget, den helhedsplan hvor man havde aftalt at der skulle rives 3 blokke ned og 2 blokke skulle omdannes og 2 skulle forsøges sælges. Og så var der mulighed for at man kunne købe (jord til en) moske på det tidspunkt. Det der lige er i forhold til at gøre moskeen færdig, det er venstre som sådan set ikke... Socialdemokratiet kunne sådan set havde gjort det her uden venstre, men de ville gerne have venstre med af en eller anden grund. Venstre ville absolut ikke have, at der skulle være en moske i Gellerup. Og så går borgmesteren så med på det og idéen om en moske blev rykket ud på ringvejen overfor Bispehaven. Der lå det gamle affalds/varme anlæg, som så er blevet flyttet ned i den her Blixen nu. Der skulle så bygges erhvervslejemål eller kommunale arbejdspladser skulle rykkes herud. Så den skulle jo sættes til salg og måske foreningen, som ikke kun var centreret i Gellerup [...] kunne godt se en idé i at komme ud og ligge på ringvejen. Der var tilkørselsforhold og parkeringspladser. Så man gik simpelthen i gang med at lave en lokalplan for det område og den var jo nærmest, der lå tegninger der var sendt i lokalavisen med hørings(frister) med hvordan var det den skulle ligge og sådan nogle ting. Og så kom der så den der tv-udsendelse "moske bag sløret" som så trak benene væk under moskeen. Siden da er det så indimellem kommet op at "hey vi er blevet snydt med vores moske her". Så må man så sige at det er jo ikke boligforeningens skyld. For det første var moskeen slet ikke i Gellerup da det skete og det var selvfølgelig den tv-udsendelse. Men der var ingen tvivl om at løftet om at der var mulighed for at der kunne komme en moske, det var det, der gjorde at folk sagde ja til den oprindelige helhedsplan i det hele taget. Også selvom man så skulle flytte den. Men vi havde også på det tidspunkt tryghedsgaranti som gjorde at man kunne vælge om man ville blive i Gellerup og hvis man blev i Gellerup så var den lejlighed man blev genhuset i, den var ikke renoveret, men den var pæn. Den var malet og der ville være ordnet gulve og du ville få betalt din flytning og du skulle ikke betale dobbelt husleje og sådan nogle ting. Du kunne også få lov til at flytte ud af Gellerup, hvis du ønskede det, lovede kommunen. Og det her skulle bakkes op af hele den almene sektor, så de lovede det sådan set også. Men det glemte de,

det var ikke sådan at man kom foran på ventelisten nogle steder hvis man ville flytte ud. Det var faktisk ret svært og der var en del som faktisk dengang gerne ville have været ude. Specielt hvis de så ikke havde job eller uddannelse, så var der mange steder, der var lukket for dem på grund af fleksibel udlejning. Så de endte faktisk i gellerup, selvom de gerne ville have været flyttet ud. Men altså, det gik. De 3 blokke blev revet ned og så blev de 2 andre tømt som skulle have været til ungdomsboliger. Men så finder man ud af i den der proces at det der med at flytte for meget på væggene koster rigtig meget på æstetikken i sådan en blok. Der skal rigtig meget jern ind i den. Det er der for eksempel rigtig meget i min opgang og det kan i se når i kommer ind. Fordi de har omdannet 2 lejligheder omme på den her side, så de er blevet slået sammen og delt på en anden led og blevet til tilgængelighedsboliger kalder de det. Men nu var de blokke jo tømte og så var projektchefen på det tidspunkt meget ked af at den ene blok kom til at ligge meget mærkeligt på det øverste stykke af Karen Blixens Boulevard som var tegnet. Så vi havde en ny omgang med en ny beboerafstemmelse i 2013 eller 2014, hvor vi så sagde ja til også at rive de der 2 blokke ned og så blev de til kollegiet i stedet for. Som beboere er vi hele tiden blevet snydt. Fordi så måtte kollegiet ikke være en del af Gellerupparken. Den skulle sådan udmatrikuleres og blive sin egen afdeling med 350 boliger [...]. Det vil så også sige, at internt, hvis man boede i Gellerup, altså ventelisterne er selvfølgelig heller ikke sådan at du har fortrin hvis du er et barn og er vokset op her. Men i vores afdeling kunne vi have fået nogle unge mennesker, der måske var en del af vores beboerdemokrati. Det er de jo så ikke nu, nu er de sådan unge mennesker på et kollegie og det ved i måske selv, men det kører jo sådan lidt op og ned med en afdelingsbestyrelse i kollegier i almene boliger. For folk flytter jo ud og sådan noget.

Men alt det nåede vi igennem og vi er vel færdig med nedrivninger i 2015 tror jeg [...] og så er det så meningen at vi skal i gang med renoveringer, som var hele grunden til at gå i gang med det her. Og det der var sket ovre i folketinget, det var at man havde lavet den her lov og det her jord herude kunne vi sælge for penge. Når man normalt sælger jord her skal det ryge i landsbyggefonden. De fik faktisk lov til at blive i vores projekt, så idéen var at vi skulle have den her renovering uden huslejestigninger. For det var også noget med at bevare de her billige boliger, så folk ikke skulle tvinges ud, fordi at huslejen steg for meget. Så alt det går i gang og vi nåede blokken med hullet, det var også en af tingene der skulle laves med hullet. Altså vi havde de her 2 blokke, der skulle renoveres i pilotprojekt og det når jo overhovedet ikke at blive gennemført, før de laver udviklingsplanen derinde, som så kom hen over natten. Det der var lidt sjovt, jeg synes

man kunne mærke rigtig meget, specielt efter at vi begyndte at rive ned og vejen begyndte at åbne og sådan noget, at der blev sådan en positiv omtale af Gellerup. Der skete mange ting herude, også i forhold til boligsociale indsatser. De unge fik bedre karakterer og kvinderne kom mere i arbejde og vi havde overskrifter i jyllandsposten at kriminalitet styrtdykker i Gellerup og sådan nogle ting. Så stemningen var også bare at wow, nu sker der spændende ting [...] og vi havde fået sådan nogle, jeg kaldte dem fedterøvspenge, der var til at lave nogle særlige kulturelle arrangementer og gode idéer og sådan noget. Så det kørte og vi havde jo et hav af folk der kom og skulle vises rundt og besøge og høre og det var sådan, nu skulle vi lige vise vejen. Så havde vi godt nok fået afvide af nogen, at nu kom den spanske inkvisition eller sådan noget kaldte de den dengang ministeriet kom og det der. Så kommer den der parallelsamfundslov, hvor der så hedder at der skal være 40% almene boliger. Og umiddelbart i starten tror jeg [...] jeg sad godt nok i foreningsbestyrelsen og dengang var vi mere bekymrede for hvad der skulle ske med den afdeling, der hedder skovgårdsparken. Fordi den havde været under radaren dengang Gellerup og Toveshøj ryger på de første ghettolister i 2010, det gør skovgårdsparken ikke. Fordi skovgårdsparken var delt i 2; AB havde nogle og Brabrand havde nogle og man delte den i 2 afdelinger. Og gellerup og Toveshøj blev slået sammen i en, vi var 2400 lejemål. De var så 400 i den ene og 200 i den anden. I hvert fald var de under 1000 sjæle og det var kravet for at kunne blive en ghetto, det var jo at der skulle bo minimum 1000 sjæle. Og de var måske 8-900 i skovgårdsparken. Jeg kan huske at deres afdelingsformand han havde en strategi om at han ville betale folk for at flytte hvis det var de nåede op i nærheden af de 1000, fordi så kunne han holde sig under den. Og jeg kan huske at det er først der i 2015 at de ryger på listen, at man fandt ud af at nu tæller man de 2 sammen som én ghetto [...]. Og så røg de jo lige ind fordi alle tallene slog de ud på også pga. sammensætningen og sådan noget. Og derovre, den var jo nyrenoveret, den afdeling. Den havde så én blok som efter planen skulle rives ned og genopbygges, men hvis kravet så hed, som det jo ville blive, at hvis man i 4 år var på den der liste, så ville man jo falde for, at så skulle man i gang med det (nedrivninger). Så det var en meget større bekymringer man havde for skovgårdsparken. Men så lige pludselig går det op for os at Gellerupparken, selvom vi havde den målsætning der hed 30% almene boliger og vi var på vej imod den, så var vi altså på den her liste. Og der er det jo så vi finder ud af at de har rykket målfeltet ud fra ringvejen og til gudrunsvej, så alt det der blevet bygget på det, der er gellerupparkens jord, det tæller overhovedet ikke med i den der ligning, der jo var. Plus at den nu hed minimum 40%. Altså vores er jo, selvom de har rykket det, så er

vi jo helt nede på 30,8%. Plus at de efterfølgende jo har besluttet at der skulle bygges en skole, så faktisk er procentdelen jo endnu mindre i forhold til lejligheder. Vi blev også snydt i forhold til at det hed 400-200 boliger, for de 7 blokke de vil rive ned nu er jo 408 lejligheder. Og vi havde jo slået fast at det var 400 boliger og ikke 408. Og i og med at vi laver ombygningerne her i de renoverede blokke, så fjerner vi en lejlighed nede i stueetagen, så der bliver den her store indgang. Det vil sige, at det er 35 lejligheder, der er forsvundet og hvis man også gør det i de tilbageværende blokke, så nåede vi jo i hvert fald op på de over 40%. Det vil sige at så kunne man i hvert fald redde én af de 7 blokke hvis man skulle holde fast i det tal. Men, ja, det der sker i Brabrand boligforeningen er at Kjeld Albrechtsen [. . .] siger at man ikke kan gå op mod statsmagten, man kan lige så godt ligge sig ned og mette vil det [. . .]. Så der er ikke noget at gøre og han stod simpelthen på repræsentantskabsmødet, altså der hvor det bliver stemt igennem, og siger at vi bliver slagtet [. . .]. Og så sidder der det her repræsentantskab, på det tidspunkt havde vi 15 stemmer, Toveshøj har 7, men der er 122 medlemmer. Og det der også sker, og der var trumfen sådan rigtig sker, det er selvfølgelig så snart man begynder at snakke om det her med nedrivninger og de der blokke der var blevet peget ud men ikke var blevet endeligt afgjort, så begynder folk jo ikke at ville flytte ind i dem. Og så kom der jo tomme lejligheder. Nu kan i se den der blok, den har stået rimeligt meget tom faktisk [. . .] dem der flytter ind, de skal flytte ud lige om lidt, fordi den skal renoveres. De er lige blevet flyttet fra de blokke der skal rives ned, men de vil gerne blive i Gellerup, så de vælger at flytte ind i en blok der snart skal renoveres. Så kan man så sige, at det er jo også heldigt at den ikke er fyldt endnu. Der er stadig nogle blokke der skal tømmes. Fordi de skal jo ud og bo et sted og der er ikke noget at flytte dem over i. Jeg var f.eks. genhuset i 1,5 år i den her lejlighed fordi det tog så lang tid at renovere. Så der venter bare en hel masse flytteprocesser. Plus at de så har fundet på i den nye plan at de skal have en ændret lejlighedsmix og det er vi enige i, men som overhovedet ikke er lykkedes os i de 2 første at få gennemført på nær lige i de her tilgængelighedsboliger der er lavet i den her opgang. Så vil de her tvinge igennem at de tager 2 opgange ud af de 5 opgange og omdanner dem, så der er 4 lejligheder på hver etage. Det vil sige at man får en opgang med 32 lejligheder i stedet for 24 som det er nu. Det giver meget øget tryk på opgangen og det giver pladsproblemer på parkeringspladsen. Og der forsvinder jo så 7 i hver opgange, 7 5 værelses lejligheder hvor der som udgangspunkt bor familier i som jo så skal genhuses et andet sted. Fordi de kan jo ikke være i en 3-værelses hvis de plejede at bo i en 5-værelses. Og det er jo billige og gode boliger som man går ind og fjerner [. . .].

Men i forhold til borgerinddragelse synes jeg faktisk den var rimelig stor i den første omgang. Som sagt [...] vi havde møde hver 2., 3. uge i alle de år [...]. Vi dukkede også op, vi sad 3, 4, 5, 7, nogle gange 10 afdelingsbestyrelsesmedlemmer. Vi var vidt omkring mange diskussioner. Der blev lavet sådan et stort parallelopdrags, jeg ved ikke om i kender til hvordan man kan udbyde sådan nogle ting. Men man valgte sådan en måde hvor man inviterede 4 konsortier, så de skulle byde ind og der var 4 der skulle møde op med arkitekter og byplanlæggere og ingeniører og alt sådan noget på deres teams. De kørte jo udbudsrunder og sådan noget og så blev de valgt ud, dem der kunne løfte det. Og så havde de fået lavet gulvtæpper og så gik vi ovre i Globus hvor borgerne var blevet inddraget, inviteret med. Det må man så sige, der hvor det gik lidt skævt var at det var i dagstiden selvfølgelig, men nu er der selvfølgelig mange arbejdsløse i Gellerup. 2 af de 4 dage var også fredag eftermiddage hvor mange tit går i moskeen. Men heldigvis der i 00'erne, der var der en del lokale, der var blevet ansat i nogle af de projekter vi havde og fordi man inden for rådhuset gerne ville have at der skulle være borgerinddragelse, så fik de af vide, deres chefer, at de skulle sende dem derover og deltage. Så der var repræsentation af folk der boede der. Og så var man simpelthen samlet og gik rundt på de her gulvtæpper og skrev (om) hvad kunne man tænke sig [...]. Og så bød de 4 firmaer ind med deres løsning på hvordan de kunne lave det her. Der stod ikke at der skulle rives ned, der stod at der kunne rives ned. Og en der hed Jan W, en arkitekt, hans firma de løste opgaven uden at rive ned. Men der blev så valgt 2 af de 4 der skulle arbejdes videre med, der var ikke sådan en vinder. Men deres principper var dem man skulle arbejde videre med. Det var selvfølgelig en udfordring at lægge en vej gennem gellerup uden at rive en blok ned, så det kunne godt være at man skulle fjerne en opgang og lave punkthuse ved siden af. Men det var ligesom de 2 firmaer der skulle arbejde videre, de startede ikke helt fra bar bund [...] Men så blev der lavet en helhedsplan og så gik der politik i den i forhold til hvad var det så for nogle blokke der skulle rives ned. Først var der forhandlinger om hvor meget der skulle rives ned, det endte så på de her 3 og så var det så, hvad var det så for nogle [...] Som udgangspunkt var vi jo imod nedrivning af blokke, men så havde vi det princip, at hvis der kom noget der var bedre, noget der tilføjede noget til området, så ville vi gerne ofre en blok. Det der så sker det er, der skulle så komme den her letbane, den skulle rigtig have en stop ovre ved laden. Og så havde vi det sådan, at så skulle den køre tværs ned over, så kunne man måske skære 2 blokke over, så man kunne få lavet sådan nogle punkthuse. Så var der der hvor bygaden skulle gå, den lille blok måtte nok også ryge. Jeg har stadig tegningen som vi som afdelingsbestyrelse

sad og tegnede før det blev meldt ud hvad der skulle rives ned. Fordi så var det at stadsarkitekten havde et forslag, venstre og konservative de ville ned og vælte nogle ned langs bygaden og SF og dem ville mere op og vælte noget ved Edwin Rahrs vej for at åbne ind i området. Så var der 3 scenarier der blev sendt i høring og så sidder vi inde på rådhuset for nu skulle man ligesom slå det hele ned i bordet. Det ender med at i den diskussion kommer borgmesteren så og siger at han ikke kommer med 500 arbejdspladser, han vil komme med 1000 arbejdspladser. Og derfor skulle han have 2 blokke oppe i det område. Det sjove var, at det var de 2 blokke som vi som afdelingsbestyrelse havde peget på først, som ikke var blevet en del af høringsfasen. Så inde til det møde, der ændrede det sig sådan. Jeg var afdelingsformand på det tidspunkt og deltog i mødet derinde og fordi det var det, vi selv havde peget på fra starten af, det endte med uden at det var et høringsforslag [...] så gik jeg med på at sige okay, det vil jeg gerne være med på at komme tilbage og sige til folk, at det er de blokke der skal flytte[...]. Lige de folk i den blok blev i hvert fald ikke behandlet ordentligt. Men så var det så vi gik i gang med de ting der skulle ske. Og jeg synes det kørte som det vi havde aftalt som udgangspunkt. Alt det der er sket op til nu, det er jo kun den oprindelige plan. Der er ikke sket nogen som helst ting endnu af udviklingsplanen, det er kun idéer og tanker. Alt det der er bygget, alt det der er revet ned og alle de veje der er anlagt de ligger i den oprindelige plan. Det der så sker i udviklingsplanen, det er så de 7 blokke der skal rives ned og så skal der bygges private boliger i stedet. Det er sådan set det der er i den [...]. Som sagt havde vi ikke forventet at Gellerup ville ryge med, det er først engang i marts, april, maj måned, fordi der bliver ligesom fortalt alt om den der i nytårstalen og de er ude i mjølnerparken i marts måned tror jeg. Det er derefter det ligesom bliver [...] de har også tænkt at vi skal på den her liste. Og så siger de at vi har et halvt år til at indlevere en plan for det. Det der så var det sjove her i Aarhus, inden der overhovedet ligger en lov som blev vedtaget i november, så vedtager man faktisk allerede i maj måned 2018 det her skal ske og alle de her ting der skal rives ned i Gellerup og Bispehaven [...]. Det er sådan lidt underligt, vi havde allerede den her plan der var aftalt og i den var der ligesom lagt et stop-op i 2017-18 hvor man skulle se hvor langt man var nået og skal vi rette noget til. Og vi havde haft sådan nogle årlige, halvårlige politiske styringsgruppemøder med dem på rådhuset og sådan noget. Det møde, der skulle have været der i 2017, det blev aflyst. Så der har været en masse, borgmesteren har ikke spillet med rent kort i det her, fordi de havde jo besluttet... Det sjove er at SF var med på det og radikale i Aarhus er med på det. Der er mange lokumsaftaler, hvis man gerne vil være rådmand.

Interviewer 3: Så i føler stadig at i er blevet inddraget i den her helhedsplan, men du snakker også om at i er blevet snydt tidligere?

Helle: Ja, men altså, vi blev inddraget i den oprindelige, men i den anden, der var ingen inddragelse. None. På det tidspunkt sidder jeg i foreningsbestyrelsen og så er der selvfølgelig. Eller corona er vel ikke rigtig ankommet der. Men det er i hvert fald sådan noget med at der er rigtig kort frist til at man skal aflevere sådan en plan. Og det er der i januar, det er i november de bestemmer...

Interviewer 1: 1. december kommer listen

Helle: Ja, 1. december kommer listen og så får man ligesom skrevet op hvad man vil og [...] måske er det allerede i december eller i hvert fald starten af januar, så bliver administrationen af foreningsbestyrelsen sat til at nu skal den prøve at kigge på hvordan det kan lade sig gøre. Vi havde hele tiden snakken om, at det behøver ikke være de der blokke, vi kan lave de andre ting og sådan noget. Vi er ikke på noget tidspunkt blevet hørt om noget som helst og vi får både som foreningsbestyrelsesmedlem og som afdelingsbestyrelsesmedlem fredag eftermiddag før påsken i marts 2019, der får vi tilsendt en plan som Brabrand boligforening har lavet. Og den har de selvfølgelig også snakket med Aarhus kommune om, det ville jo være dumt bare at køre fuldstændig (selv). Og der er det der både ligger det der omdannelse af opgange. For så mener de så, at hvis de laver ekstra lejligheder [...] De laver jo 8, 16, i det her projekt, der har de jo lavet sådan nogle stuelejligheder i 2 etager, de her byhusbånd og så havde de taget det inde i midten og det var det jeg sagde, at hvis vi talte det sammen, så mistede vi jo 5 i hver blok. Men det har de jo så fundet ud af, at de lejligheder de er rigtig dyre og svære (at få udlejet), så nu har de i stedet omdannet til i stedet for at være en stor, så skal der være 3 nede i stuen. Og det gør bare rigtig meget for æstetikken og det gør at de 5-værelseslejligheder kun kan have et badeværelse [...] og sådan en hel masse ting. Det er lidt sjovt, for helt fra starten, de tegn der blinkede på at det her var et udsat boligområde det var gennemstrømningen af folk. Det plejer man at måle på. Den var her i Gellerup på +20 eller et eller andet. Men det var altså 1/3 af de her små lejligheder og dem er der altså gennemstrømning i, for det er både unge og gamle. Og det vil sige at der var omkring 40% gennemstrømning, det vil sige at på 2 år så havde du en udskiftning af samtlige beboer på 1,5-værelses lejligheder. Hvorimod dem der boede i de 250 5-værelses lejligheder, der var måske 5 der flyttede om året eller 11 eller sådan noget. Der boede folk her i mange år i de lejligheder. Derfor var idéen at få udryddet de her små 1-værelses for at få gennemstrømningen ned og så var det at man lavede kollegieværelser i stedet for de unge ville man gerne have,

men man skulle ikke have alle sutterne til at sumpe i sådan en 1-værelses. Men nu vil man så til at lave sådan nogle små bitte 1-værelses [...] Så kommer der pludselig 6 i stedet for 2, så det er plus 4 i hver opgang. Der er 5 opgange, så det er 20 plus... Så det er 34 ekstra lejligheder i sådan en blok, hvor der i forvejen i dag oprindeligt er 120 (lejligheder). Så det er jo rigtig mange og så siger de så at så har de adderet, altså de har lagt lejligheder til og så kan de godt tillade sig at rive endnu flere ned. Så den der med de 400 lejligheder, der siger de... De river jo 408 ned, men de gør de så ikke, fordi, men det gør de jo. Men det kan vi så snakke om i lang tid. Så er det så at, så er corona der i hvert fald på det tidspunkt i 2020 hvor vi sidder, vi har sådan nogle få møder og vi er nødt til at sidde med borgmesteren og sidde og snakke med ham. Han ved godt at den er gal, det kan man godt høre. Fordi så presser vi ham til, så skal vi have grønært haver og vi har et par gavle. Det er nok mest mig der kæmper for dem, på den måde at jeg synes det er historik og selvfølgelig skal de da op igen. Der blev vi også bundsnydt i forbindelse med renoveringen, fordi, gud det havde de da glemt og så fik vi lavet så meget ballade om den at nu ligger den på lager. Da vi så sad med borgmesteren, der havde vi også det her museum vi har vi havde kæmpet for [...]. Det var også sådan et museum der startede med penge, med tilskud. Det der er driften af det, det er at betale husleje, og det er omkring 80-100.000. Men ellers er det bare en lejlighed her som vi primært bare har været frivillige og holdt den åben [...] den ligger på 6. sal her oppe i blok 2, så man kan jo kigge ud over det hele og vi har haft rigtig mange besøgende igennem årene. Og vi har kun været frivillige og haft lidt kulturmidler, så vi kunne ansætte en studentermedhjælper en gang imellem også. Lige pludselig så faldt det her tilskud til huslejen, som har været taget ud af kommunikationsbudgettet for helhedsplanen. Og så havde medierne skrevet lidt om det og sådan noget. Jeg ved stadig ikke hvem det var, men forrige år, lige pludselig i de der budgetforhandlinger der er der i september måned [...] Vi havde tænkt, vi havde fået af vide at der ikke var noget at gøre og så måtte vi jo lukke den. Så læste vi at Gellerup museum var reddet, der er kommet bevilling på 5 års husleje og en eller anden lille tilskud til at fikse den op. Det var alligevel, hvem fanden havde gjort det. Med småt kunne man så læse, at det på betingelse af at vi sagde ja til helhedsplanen. Det der var det sjove det var corona og vi kunne ikke komme til at holde den der afstemning, fordi man kunne jo ikke mødes og vi er så mange. Så vi kunne ikke komme til at stemme. Så det blev jo på et eller andet tidspunkt for pinligt, den klemme de havde sat os i, så blev det bare til at så udløste det pengene. Og nu har vi så det museum og så har vi så 3 års husleje tilbage hvor de har betalt det. Huslejen til den, de

her haver og så den her at der er kommet ny projektledelse. De har vist ikke rigtig været inde i det her. De ved godt at der står gavle, men de ved ikke hvordan. Så nu skal jeg til møde næste uge i forhold til at "prøv at hør her, de her gavle, de skal pilles ned, men de skal op igen". Og det koster jo et eller andet og de penge skal så findes i et renoveringsprojekt. Men der var borgmesteren meget med hver gang vi snakkede sammen, jamen der var også nogle gavle og sådan et eller andet. Og ja, dem havde vi jo fået, men vi var meget mere interesserede i at forhindre at de ødelægger de store lejligheder ved kun at give dem et badeværelse f.eks. Det eneste der er sket lidt positivt i den retning, det er at der som sagt er kommet en ny projektledelse og vi sidder og lytter. Vi havde ligesom fået af vide at de ting der var aftalt i den plan, det var nærmest ikke til at rykke, det stod hugget i granit. Men det kan vi så godt høre nu, at det er de indstillede på, at f.eks. jeg er ked af ikke at have skydedøre mf [. . .] der er flere ting. Nu sidder vi faktisk igen 4 repræsentanter for afdelingsbestyrelsen med til møder med der er blevet byggerådgivere på det her og vender ting [. . .] Så er der en anden væsentlig ting, der har ændret sig undervejs, og det er at i starten hed det sig, at alle dem der boede i de blokke, der skulle rives ned, de måtte ikke blive genhuset i Gellerup. Selvfølgelig hvis de selv gik ned og betalte en flytning fordi der gerne ville blive i Gellerup og det er jo inklusiv at man selv betaler flytningen, selv har dobbelt husleje og alt sådan noget der. Det er der en del, der har gjort, fordi de ville blive i Gellerup. Men rigtig mange herude er på kontanthjælp, så de har ikke penge til det. De har været nødt til at vente i 4 år nu på at der skulle ske noget. Og nogle af dem, altså jeg har været rundt og ringe på døre i flere omgange og snakke med flere hundrede af dem i forhold til hvad ønskede de og hvad ville de. Jeg startede med at ringe på i de første par blokke og der hed det sig at ingen kunne få lov til at blive. Så blev det til at borgmesteren begyndte at sige at "ja men hvis de har job og uddannelse". Det er jo et kriterie for at få lov til at flytte ind i Gellerup. Men hvis de så havde det, så kunne de godt få lov til at blive genhuset. Og så har jeg ikke rigtig fundet ud af, hvad der præcis skete, men vi havde en jurist i vores boligforeningen, som på et eller andet tidspunkt finder en eller anden patos om at det er ancienniteten der er gældende. Selvom det andet faktisk står i ghettoloven, at man ikke skal blive genhuset. Tværtimod hvis det er salg kan man blive genhuset. Det er det jeg siger, ovre i Mjølnerparken, men når det er med nedrivning, så kan man ikke blive genhuset. Det står i den der lov. Men juristen der, hun får et svar fra boligministeriet om, at det er korrekt tolket det hun siger. Og det sender de så ind til kommunen, fordi det var en af de ømme tæer for Brabrand boligforening og der hvor vi sådan rigtig kunne sige, hvordan fanden er

det i behandler beboerne. De har jo ikke gjort andet end at betale husleje og holde ud at bo her. Men så forsøgte Aarhus kommune faktisk at kontakte boligministeriet i forhold til om de ikke kunne ændre det. Og det er jo fair nok for kommunen, fordi den forsøger bare at gøre det, der var intentionen med planerne. Men heldigvis blev det så slået fast af boligministeriet, at det er ancienniteten der tæller og det vil så sige, at dem der bor derovre, selvom de er på kontanthjælp eller er syge eller sådan noget, hvis de ønsker at blive i Gellerup og der er en tom lejlighed, så kan flere familier få den tilbudt og den der har boet her længst, får så lejligheden. Det er det eneste der har blødt lidt op i forhold til det, der var [...]. Lige nu har vi jo sådan nogle retssager kørende. Det er både i forhold til at få loven kendt ugyldig, det er så en lang proces og den er på vej ned i systemet i EU-retten og sådan noget. Og derfor kan de stadigvæk fortsætte, fordi der er ikke nogen dommere endnu der har turde at sige at det har opsættende virkning. Men de beboere der nu siger at de gør indsigelser, det har så opsættende virkning i forhold til at de så ikke kan blive smidt ud, så længe at de bor der og der ikke er faldet dom. Det er så rigtig hårdt for de familier, der bor der. Der er larm, fordi boligforeningen er gået i gang. Der er til dels chikane vil jeg vove at påstå, i forhold til at så bliver der ikke vasket trapper. Så skriver de til afdelingsbestyrelsen "kan det passe at der ikke bliver vasket trapper" og (de svarer med) "hov undskyld mange gange". Nu skal jeg til møde med en hel direktion fra en af de andre blokke som er blevet helt pakket ind. Det er sådan at i de 2 første blokke, der er en familie i hver og der har man lavet [...] de har simpelthen fået deres hel egen gang hen over parkeringspladsen hvor der er hegn, så de kan komme ind og ud. Men den næste blok derhenne, de bor i den sidste, en gavlopgang, der har de simpelthen tænkt sig at lukke det hele af. Så de skal gå ned igennem kælderen og op af bagtrappen og rundt om bygningen og sådan noget. Der havde vi så et møde for en måned siden da de fik et varslingsbrev og jeg sad og sagde at det er jo det de mener. Men så sad der en anden en, en der hjælper advokaten sagde, at det står der altså ikke [...] nu har man jo set løsningen i den anden blok og så kan man jo kun tænke sig til det. Og så havde der stået at de skulle komme 3. april og sætte hegn op, og der er så ikke sket noget i hele april. Men så kommer de i forgårs og starter. Så er det så de begynder bolte den der dør fast og ham manden der bor på 1., han bliver pissesur over... Altså hvad sker der. Så han går ned og siger noget til ham der står og boltrer og nu er vi så kaldt til møde på administrationen fordi de har henvendt sig til håndværkerne. Det havde jeg så ikke hørt, at han havde været nede og konfrontere en håndværker. Jeg havde bare fået af vide, at nu var det blevet sådan som jeg havde frygtet det ville blive og så skrev jeg og sagde, at

det var vist ikke helt i orden. Det mindede lidt om chikane, hvor de skrev tilbage at han var blevet varslet. Så sagde jeg at jeg synes ikke at det fremgik i det brev han havde fået. Så fik jeg tilsendt brevet [...]. Ganske rigtigt, der står ikke i ord at man skal gå bagom. Der står at der bliver lukket ved parkeringspladsen, men der står ikke at han skal gå af bagtrappen [...] Så jeg skrev at det synes jeg ikke fremgik tydeligt, at det er dårlig kommunikation og kan vi ikke være gode ved naboen. (De svarede) at man måtte forvente at der var nogle ubekvemmeligheder. Nu skal vi så mødes der i eftermiddag og skændes lidt om det. Så er der en blok, der blev opsagt i sidste måned og det er nok den blok, der vil komme flest indsigelser fra. Det er den, der har en masse bannere.

Interviewer 2: Ja, den så vi godt.

Helle: Der bor en del, som er ved at prøve at hidse sig lidt op.

Interviewer 1: I forhold til den der genhusningsproces, der er. Føler du at... Hvor meget indflydelse har du haft i forhold til boligforeningen?

Helle: Genhusning? Vi har intet haft. Altså et af vores retssagsargumenter er bla. at... Det at vi kunne starte en retssag, jeg vidste ikke at retssystemet fungerede på den måde. Men altså Mjølnerparken har jo lagt direkte sag an mod staten. Vi kunne starte en retssag fordi da de så vil gennemføre den her afstemning, så er der jo corona og så var der særlige regler under corona som så gjorde at foreningsbestyrelsen kunne udskrive en urafstemning i stedet for et beboermøde. Fordi vi kunne ikke mødes til beboermøde, det måtte man ikke, være så mange. Jeg sidder på det tidspunkt i foreningsbestyrelsen og nogle gange er jeg så inhabil, fordi jeg bor i afdelingen. Men det er så der hvor vi er ved at nå hen hvor coronareglerne er løsnet op og sådan noget og i afdelingsbestyrelsen er der ikke noget tvivl om at vi vil gerne have et beboermøde. Fordi det er der man sådan kan snakke med beboerne. Urafstemning er sådan, der kommer du op og sætter et kryds. Og hvor meget har du fået af vide og hvor meget har du hørt og alt sådan noget. Men de måtte gerne, for ellers er det et beboermøde kun, der kan beslutte en urafstemning, men det måtte man så gerne der pga. coronareglerne. Det der så sker, det er at de laver urafstemningen i starten af juni tror jeg nok det var og corona(reglerne) blev ophævet i starten af april, så vi kan sådan set nå, og det skal vi sådan set også, fordi vi har siddet for længe på vores mandat i afdelingsbestyrelsen, indkalde til et ekstraordinært beboermøde. Det gør man med 14 dages varsel nemlig. Så vi når at holde et beboermøde og få valgt en afdelingsbestyrelse i starten af maj. Det vil sige at vi sagtens kunne have nået at gennemføre et almindeligt beboermøde og haft en afstemning omkring den her helhedsplan [...]. Men det valgte foreningsbestyrelsen ikke at gøre, de tvang

urafstemningen igennem. Det blev heldigvis et nej, men det blev faktisk et lille nej. Men afdelingsbestyrelsen, de var faktisk meget på banen med f.eks. at ringe til beboerne i blokken og de havde jo været ude og snakke med folk. Der var jo nogle folk der sad og ventede på, at nu orker jeg ikke mere. Sådan var der en del, der var gået trætte i det. Nogle brugte det til at købe hus og flytte væk i den periode. Så var der en af beboerne der var oppe, fordi der var sådan en... Vi kunne ikke holde møde, men så havde de sådan nogle infocafeer hvor man kunne komme og spørge. Og han er så kvik, at han tænder for sin mikrofon og han har sort på hvidt en medarbejder, der står og siger [...] "at det har ikke noget med nedrivninger at gøre, det her er noget med renoveringen vi taler om. Det med nedrivninger, det er besluttet og det kommer til at ske" [...] (jeg siger) send det til mig. Så sidder jeg og lytter og tænker, nej, det er fandme løgn, det siger hun ikke, det står hun vel ikke og siger. Så sidder jeg og transskriberer det og sender det til foreningsbestyrelsen, for jeg havde faktisk siddet i foreningsbestyrelsen og udtalt min bekymring omkring det. Og blev selvfølgelig lovet, at der var ikke noget der. Det der stå går galt for mig er at [...] jeg får ikke gemt det, det sidste jeg har skrevet, så det er kun halvdelen af det hun har stået og sagt at jeg har fået gemt, da jeg sender det til direktøren og foreningsbestyrelsen og siger "prøv at hør her, der bliver sagt ". For det første er direktøren sur over, at der bliver båndoptaget. Nu er jeg uddannet som journalist og det er der ikke noget ulovligt i, det må man gerne hvis man selv deltager i samtalen, lige meget hvem man er [...] men han synes stadig ikke, og det var taget ud af en sammenhæng og man kunne ikke vide det. Så tænkte jeg, at hvis man læste det, så kunne man godt tænke (tvivle), men hvis man hørte det, og hører hendes betoning og sådan noget, så ville der slet ingen tvivl være. Fordi da det så går op for mig, at jeg kun havde fået sendt halvdelen af det, så skide være med det, så for de sgu båndoptagelsen som lydfil. Så sendte jeg lydfilen og så måtte de jo indrømme, at nå ja. Men det var altså vores krog til at kunne starte en retssag i forhold til at vi fik jo ikke lov til at holde beboermøde. Det blev godt nok nej, men vi fik ikke lov til at holde beboermødet og det er en overtrædelse af vores beboerdemokratiske rettigheder. Så er det så at vores advokat kommer og siger, at når vi først har den der krog, så kan man tage den anden retssag ind over. Så det der er sket er, at den retssag Mjølnerparken har startet, det er faktisk ordret nærmest de samme ting, der står i vores. Vores advokat har bare copy pasted Gellerup ud med Mjølnerparken. Og så ligger vi jo så i vest, under vestre landsret, de ligger i øst, i østre landsret. Så det kan godt være lidt forskellige hvordan retterne reagerer på det. Men lige nu så kører det bare rigtig langsomt, sådan noget retsvæsenssystem. Men så

længe de beboere bor der, så kan blokkene i hvert fald ikke blive revet ned, selvom de så er gået i gang med forberedelser til det. Så kan man sige, at ja, nu er de gået i gang med det, men hvis de skal renovere blokkene (i stedet), så skal faktisk også gøre det arbejde. Den her blok var jo også fuldstændig clean når man gik i gang med at renovere den. Så på den måde har det ikke ødelagt så meget. Det meste af det de har gjort, er alligevel noget der ville blive skiftet og sådan noget. Men for de beboere der bor der, de er rimelig seje, at de holder ud endnu. Vi ved jo ikke hvor længe de holder ud. Det der er i de 2 blokke og det der er mest betændt for boligforeningen, det er jo, at det er der de skal i gang med at bygge den nye skole, som gerne skulle stå færdig. De andre blokke kan måske godt vente lidt inden ham byggematadoren kommer og bygger hans huse. Så det er ligesom det drama der er.

Interviewer 1: Du har sådan svaret på...

Interviewer 2: Ja, du har svaret på meget af det.

Interviewer 1: Men ja, det har du egentlig også svaret på, men om du følte der var sket en masse ting hen over hovedet på jer i forbindelse med, især i forbindelse med den her nye udviklingsplan. Også fordi det er lidt det vi har på fornemmelsen, det er det vi måske godt kan se, er sket.

Helle: Ja. Altså, der er jo en anden proces i Toveshøj. Toveshøj er altid kørt lidt under radaren, selvom vi er den samme (det samme parallelsamfund), så var det jo sådan helt tilbage til den første helhedsplan, at politikerne gerne ville rive ned, så ville de det med de 3 blokke. Så var det lidt sjovt på det tidspunkt, at der var en repræsentant fra Toveshøj, han ville gerne have nogle penge til noget legeplads og sådan noget. Så tænkte han, at hvis han nu kunne byde ind med en blok, der kunne rives ned derovre, så kunne de jo tage en af vores blokke og så kunne de rive ned derovre og så kunne de måske lave nogle af de der [...] Men politikerne [...] men beskeden var, at Toveshøj måtte da gerne rive ned hvis de ville, men Gellerup slap ikke for det. Så det har hele tiden været, altså der er jo ikke sket en disse på Toveshøj endnu, tværtimod altså. De var så hurtige at hoppe på det der med videoovervågning og faktisk så deres beboerhus, det blev så færdig i et halvt år før vores eller sådan noget. Men de har jo ikke haft nogen som helst nedrivning, og de har ikke haft nogle af de ting. Nu ligger der så at de skal have revet 200 boliger ned ud af 624, det er rimelig meget. Man kan så sige, i den her proces og det var jo så et af formandens, hvad kan man kalde det trusler imod repræsentantskabet. Det var jo de her tomme lejligheder, de giver jo et huslejetab. Og det er jo oppe på nogle af femogtyve tredive millioner kroner nu, hvoraf Toveshøj, jo som er en tredjedel af

Gellerups størrelse, faktisk har flere tomme lejligheder end vi har i Gellerup. De er også dyre oppe på Toveshøj kvadratmetermæssigt og så de har haft sværere ved at leje ud også [. . .] men de har trods alt ikke endnu haft helt den der altså [. . .]. Jo men der skal jo rives ned ikke men faktisk så er de ved at genhuse nogle af dem fra nedrivningsblokkene ovre på Toveshøj og lur mig, jeg er ret overbevist om at selvom de siger det, så er der en hel del af dem der ikke har forstået, at den blok de flytter over i, den risikerer at skulle rives ned, fordi det ved man ikke før her til efteråret. Men man har så, i Toveshøj, taget den tilgang, at man ville prøve at se, at man kan være med på at påvirke. Altså vi fik som sagt intet ud af at prøve at påvirke. Det er de gået ind i en snak (om) på Toveshøj og de har så møder, altså de mødes og de snakker, så på den måde er de med i en proces som vi overhovedet ikke havde. Så jeg siger nu er vi så måske ved at redde lidt her i forhold til renoveringen på baghånd af at vi så alligevel måske kan påvirke, at det ikke bliver de der ombygninger helt som sådan (det var før). Toveshøj er en lidt anden [. . .] . Men de skal jo stemme her også om deres plan, når den så er klar- det skulle den jo så gerne være her, siger det engang til efteråret- så må man jo så se, hvor mange beboere der derovre er tilfredse med det, der kommer til at ske, fordi de får jo ikke tryghedsgaranti. Der er jo ikke penge til at lave alle de der ting, som vi lavede i den første plan. Og selvom afdelingsbestyrelsen er positiv, og selvom det skulle blive stemt igennem, så kan der jo stadigvæk, også ligesom her i Gellerup, være beboere i de enkelte blokke eller nægte at flytte afhængig af hvordan og hvorledes det så ud, ikke.

Interviewer 1: Har du sådan kunnet mærke et skift i forhold til boligforeningen, fra den planlægning, der ligesom var inden det her med ghettolisten og det, der er kommet til efter?

Helle: Ja, altså der sker jo [. . .] Altså, for det første så havde vi en anden [. . .]. Den eneste, der er tilbage i administration, det er jo en administrationschef, der er der. Hun er så hård i filten i forhold til at få genoprettet lejlighedsstandarderne, sådan helt ude i det ekstreme i forhold til at sige folk op, hvis dørene ikke er i orden og sådan noget. Der er en kamp i forhold til, skal man holde lejligheden i stand i boperioden? Eller kan hun kræve det? Eller kan man? Ja der ligger vi også og kører nogle sager nu i beboerklagenævnet for nogle beboere, fordi vi ikke synes hun er retfærdig. Fordi at hun kom i 2015 og nogle af de folk der [. . .] Nogen har boet her i 30 år og der har bare været sådan en måde man bedrev boligforeningen dengang i forhold til man gjorde noget (og) det er ikke blev noteret - nå lige pludselig så siger hun; det er ikke noteret så det skal du enten vinde eller ordne eller også så skal du betale - lægge et depositum på et eller andet-

og det er nogle gange regninger 2-300.000, hun sender af sted at man skal lægge i depositum og hvis ikke man gør det, så bliver man sagt op, siger hun. Så der har været [...]. Direktøren, som jeg ikke kunne godt med, og så den gamle projektchef [...]. Der sker jo det at i forbindelse med den her renovering, der var tre blokke her to i Gellerup og så den der afdeling A17, og jeg ved ikke om i har hørt den blev sat for tidligt i stand i - i gang - der var ikke kommet skema B godkendelse, da man går i gang med byggeriet [...]. Og jeg var med til et møde i foreningsbestyrelsen, vi sidder oppe på administrationen. Det var oppe ved Bispehaven dengang, og så kommer projektchefen og banker på døren og skal lige have direktøren ud og så kommer direktøren ind, så får vi så at vide, de har lige fundet ud af, at der var ikke kommet den her godkendelse på at sætte det i gang. Det skal faktisk rigtig omkring byrådet, før man må det, og det var det ikke. Men det vidste man godt inde på rådhuset, og de var allerede ved at ordne det sådan, det hurtigt skulle kunne blive godkendt, så det kunne nå igennem og måske allerede - Jeg tror vi er i december måned her ikke - altså måske man kunne nå det i december, men i hvert fald i januar, så kunne det være go for det ikke. Så er det bare det, at vi på det tidspunkt havde sådan en Venstre rådmand, som ikke ret godt kunne lide Brabrand Boligforening. Selvom han faktisk boede her, i den her opgang, og voksede op herude i Gellerup og alt sådan noget der. Han blander sig personligt i den sag for at få den bremset og de er simpelthen nødt til at lukke hele byggeriet ned. Folk er jo genhuset og bor midlertidigt i nogle pavilloner og alt sådan noget der, så midt i januar, februar måned [...] det tager jo lidt tid. De har åbnet det hele, de skal lukke det ned, og så skal man vente på sådan en afgørelse, det skal så igennem byrådet. Rådmanden, han er ude og prøve at undersøge, om man kan lave et ansvar, altså personligt ansvar, både for foreningsbestyrelsen og ikke mindst direktøren i forhold til, at man har sat det her i gang ulovligt. Direktøren, han er så venlig at sige det er ikke min skyld [...]. Han giver sådan nogle interview til Jyllandsposten og sådan noget der, om at det havde slidt så hårdt, den der sag, at den måde politikerne på den måde gik på hugst herude i området i forhold til det, især den der Venstre rådmand ikke. Og lige nu er man inde på rådhuset rigtig bange for, hvad der venter, fordi TV2 har et eller andet graverhold herude, som har gang i et eller andet. Ham vores tidligere direktør er ved at skrive en bog og ja, så der er også et eller andet spændende, der kommer til at ske på et eller andet tidspunkt. Men den sag har jo så fyldt rigtig meget i boligforeningen, i administrationen for eksempel. Fordi nu er der jo så kommet en ny direktør og ny projektchef som jeg synes, forsøger [...] Så den nye direktør, han er jo så byrådsmedlem og rådmand og (har) været med til at stemme for de

her nedrivninger. Jeg bilder mig ind, jeg har hørt nogen sige, at han faktisk ikke var for nedrivninger, så det prøver jeg selv at tænke på [...]. Jeg synes også projektchefen forsøger både svare venlig og alt sådan noget der. At nogen overhovedet gider blande sig herude og komme ud og stå på mål for sådan noget [...] det kan man også nogle gange tænke. Ja, det er ikke altid det nemmeste, men de får trods alt løn for det.

Interviewer 2: Det ved jeg ikke, jeg havde sådan lige, men jeg tror det er en blanding af to af vores spørgsmål.

Interviewer 1: Ja, vi kører ikke efter den der guide mere.

Helle: Han havde alligevel heller ikke være der og hjælpe jer.

Interviewer 2: Det er fordi vores projekt det handler til dels om det der med borgerinddragelsesprocessen ved parallelsamfund, men det er også i det hele taget udsatte boligområder, og hvordan man egentlig får den proces til at fungere. Fordi en del af det er jo også, at for eksempel et område som Gellerup, at der bor en del beboere. Hvad hedder det [...]

Helle: (med) ikke-vestlig baggrund.

Interviewer 2: Og der måske er lidt marginaliseret i forhold til [...] Det er ikke så meget, at de måske ikke har noget at sige, men at de ikke ved, hvor de skal sige det. De ved ikke helt, hvordan de skal kunne inddrage sig selv i den proces. Så det handler også lidt om den udfordring, og hvordan (og) hvilke nye metoder ligesom kan være med til at trække dem med. Fordi det er også vigtigt, især et område som [...] Jeg kan ikke huske hvor mange procent det er [...]. Altså det er repræsentativt også i både diverse foreninger, men også i selve processen, at man ligesom får dem ind og får inddraget alle. Så vores spørgsmål er lidt, fordi, vi har jo snakket med Brabrand og vi har også snakket med kommunen og de snakkede for eksempel om de der infomøder. Fordi de følte, at de var nødt til at bruge nogle andre metoder ligesom til at få flere med.

Interviewer 1: Men de har også følt, at det var meget. At de skulle oversætte til andre sprog, og sådan noget.

Interviewer 2: Og så er det mest i forhold til sådan noget som, ja både Almen Modstand og og sådan i forhold til at arrangere ting... Hvordan har du ligesom grebet det an? Fordi du sidder jo også i en position, hvor du også har været med til at planlægge rigtig mange ting.

Helle: Altså jeg synes jo i den første helhedsplan, der havde vi faktisk rigtig mange beboermøder og på forskellige sprog og på tyrkisk, og vi havde på somalisk og vi havde på arabisk og vi havde på engelsk. Nogle møder kom der ikke [...]. Tyrkerne har sådan

længe været på vej ud af området. Altså man kan så sige de tyrkere, der er tilbage, de snakker ikke andet end tyrkisk næsten. Men nu sidder jeg i en afdelingsbestyrelse hvor rigtig mange er arabere, og jeg vil sige, der er i hvert fald mere end en god håndfuld, som virkelig er klædt på til det her og de er [...] Jeg er med til at lave vores beboerblad, jeg er rundt og i alle de andre afdelinger og sådan noget der. Der er virkelig, de ved i hvert fald godt hvad beboerdemokrati handler om, mange af dem, men samtidig har vi selvfølgelig nogle der nærmest ikke snakker dansk. Altså og folk bliver jo valgt ind. Nu er der så lavet lovgivning, om man slet ikke må snakke andet end dansk på beboermøder, altså fordi til de her afstemninger, der havde vi jo professionelle tolke, og det var så også et problem nogle gange. Fordi sådan en tolk skulle lige pludselig ind og snakke om noget, de ikke var vant til at tolke. Og så stod araberne, som var i afdelingsbestyrelsen, de kunne jo meget bedre forklare det end den her tolk, som jo ikke helt var klædt på. Altså så skulle vi jo lære lidt af det, om det var for dårlige tolke, eller man skulle have et møde inden, så tolken var helt klar på om hvad det handlede om og sådan noget. Men i hvert fald blev der gjort rigtig meget for, at man kunne være med. Og som sagt var vi jo med i de der workshops helt fra starten af. Det der så er lige nu det var jo selvfølgelig også at det var coronaramt. En anden ting, det var det der beboerhus vi skulle have haft. Nu har vi det, men vi kan ikke engang komme op med elevatoren. Altså vi kan ikke komme ind i det. Det er slet ikke i orden endnu, selvom det hed sig tilbage i 2007 at vi skulle have et beboerhus i 2011. Så skulle vi have det 2014, så skulle vi have det i 2017, så skulle det være i 2019 og så åbnede det så december 2021 og det gjorde det så ikke engang rigtigt. Det var biblioteket der åbnede, men vi har ikke haft [...] Så havde vi sådan en proces, hvor vi i den boligsociale helhedsplan fandt på noget, der hed foreningernes hus, som var så den måde vi skulle [...] foreningerne har jo førhen i Gellerup, vi har levet vores luksusliv nede i kældergangene, sådan nogle grå kældergange, men der var sådan nogle lokaler på størrelse med det her værelse, og der var min håndboldklub, og der har været håndbryggerlaug og vinbryggerlaug og fotoklubber og honningklubber og alle mulige klubber var dernede i de der kældergange. Men i begyndelsen af nullerne, så blev det farligt at være nede i de der kældre. Selvom vi havde været der i 30 år, så måtte man ikke være der mere. Der kunne gå ild, og så var der redone og sådan nogle ting der ikke. Og så var det jo der, vi begyndte at snakke om, at vi havde jo ikke noget beboerhus. Og faktisk kan jeg huske at jeg lige var kommet ind i afdelingsbestyrelsen 2002. Der havde man haft den her facaderenovering og det tager jo fem år at komme igennem hele det her. Jeg fandt det forleden, jeg sad og kiggede i min kalender, at jeg var til sådan et møde med

den gamle projektchef og den gamle regnskabschef. Til det møde var der ligesom et punkt c der hed grøn genopretning. Nå og jeg vidste jo ikke noget om det. Men det var så, at i forbindelse med sådan en stor plan, så er der jo også en del penge til grøn genopretning. Så der var noget med halvtreds millioner til grøn genopretning og så sad jeg [. . .], jeg var den eneste, der var dukket op til det møde. Så siger jeg okay hvordan, skal det være græsplænen, det hele og sådan noget der? [. . .]. Jeg var som sagt ny i det, så jeg gik hjem og snakkede med afdelingsbestyrelsen, og vi blev enige om, fordi vi derovre i det der sving havde et areal vi kaldte Gelleruphaven og der havde i gamle dage ligget i en juniorklub derovre og det er sådan et skønt sted. Og så snakkede vi om det kunne være rigtig rart, vi kunne lave et beboerhus deroppe, og så kunne man larme lidt derovre og der kan være parkering og der kunne måske også være noget festsal og alt sådan noget der.
Så vi aftalte, at jeg skulle prøve at ringe til Landsbyggefonden og spørge. Og så ringede jeg over til landsbyggefonden og siger, jeg sidder i afdelingsbestyrelsen, og jeg har hørt, at vi har alle de her penge, kunne få lov at bruge nogle af dem på mursten i stedet for kun græs og sådan noget. Jamen ham der, de var så 2 sagsbehandlere derovre, han skulle lige finde ud af, han kunne ikke helt huske hvordan og hvorledes. Han skulle lige ringe tilbage. Så gik der et par dage. Så blev jeg ringet op af en, der hed Birger og så sagde Birger til mig, beboerdemokrater eller afdelingsbestyrelser ringer aldrig til landsbyggefonden. Det er kun organisationsbestyrelsen der (gør). Nå, og så kunne det jo så ikke lade sig gøre, fik jeg så først at vide der, ikke. Og så kom der sådan en sag om at vores skraldsluseanlæg, det var ved at rådne på grund af at det ligger aller nederst under blokken, da man byggede, og så nu er det tæret og vand. Og det skulle renoveres, og det ville koste 43 millioner kroner eller sådan noget ikke. Og dem skulle man jo så finde og så pludselig så siger de så - nå men dem ville de så bruge de der penge på og så forsvandt hele drømmen. Vi var ved at få lavet tegninger af beboerhus og sådan noget derovre og så forsvandt det. Og på det tidspunkt, så var vi så ved at diskutere, men skulle vi have sådan en skraldsug, når det var så dyrt? Jamen så fik vi at vide når vi var til syvende sal, så måtte man ikke nedlægge skraldsug, så skulle man have en skraldesug og så fandme - ja så endte det med, at vi måtte alligevel ikke bruge de der penge på det - men de bliver så indrulleret i den første helhedsplan på en eller anden måde. Eller de forsvandt i hvert fald. Tværtimod så havde vi nogle henlæggelser vi så skulle bruge, så vi har brugt 43 millioner kroner her i nullerne på at starte en renovering af vores skraldsugsanlæg, som nu bliver nedlagt.
Interviewer 3: I forbindelse med de der informationsmøder som boligorganisationerne og kommunen inviterer til. En af de ting, vi undersøger, det er også sådan meget i forhold

til repræsentativiteten i forhold til dem, der møder op. Hvordan vil du vurdere den? Altså, er dem, der kommer, er det meget de samme, eller er det? Føler du, at repræsentativiteten er god nok eller?

Helle: Det kan jeg ikke, det ved jeg ikke. Vi bor jo rigtig rigtig mange mennesker herude, og det ville jo være forfærdeligt, hvis alle kom. Men nu har jeg jo snakket med rigtig mange mennesker, fordi jeg virkelig har taget dørene rundt og ringet i flere omgange og sådan noget der. Jeg bliver selv overrasket over nogle gange, hvem der bor her, som jeg aldrig har set og de [...]. Altså nu er jeg bare forleden[...]. De er jo ved at lægge noget hernede. Det skulle jo være færdig før jul, så skulle være færdigt i januar og så skulle være færdig i marts, så skulle det have været færdig i april. Og så ja, det kører sådan ligesom lidt som en joke, men nu ved jeg ikke, om jeg har noget af det hængende. Nå men i hvert fald så havde boligforeningen fundet på at vi skulle holde en fest for det. Så sagde jeg, en fest altså vi har boet her i fire år med alt det her lort og jeg er nødt til at have en cykel op og stå og en stor container 120 mennesker og alt affald har skulle afleveres der siden vi flyttede tilbage og vi kom altså tilbage i december 19 og rykkede tilbage efter at have været væk [...]. Nå men så skulle det jo endelig gå i gang med det der, her i september startede de og så skulle det have været færdig før jul. Nå men så havde de fundet på, at der skulle være en fest og det havde de skrevet i sådan et beboerinfobrev at der skulle være en fest uden en snak med os om der skulle være en fest. Ja, så er det bare en parkeringsplads for pokker, altså hvordan skal vi feste? Men de vil have balloner og børn. Nå men så bor vi en 3 stykker her fra afdelingsbestyrelsen i den her blok og så sagde vi okay jamen så lad os mødes og det der med molokker er jo sådan noget nyt, så vi havde sådan en. Og nu er de jo søde, de nye projekter afdelinger. Det er ikke deres skyld. De er blevet kastet lidt ind i det, kan man sige. Så vi kom sådan med et positivt mindset og vi havde også en med fra det boligsociale, og så finder vi på sådan noget med, at vi kunne lave sådan noget sorteringskonkurrencer, hvor vi så skulle samle skrald og så skulle ungerne komme og så skulle de putte det i sådan nogle bøtter og så kunne de få en slikkepind og en ballon og popcorn og kaffe og kage og sådan noget der ikke. Og det skulle så have været i marts, og så måtte de jo så ringe fordi, altså, surprise det har været frost, og så har det så været en meget våd januar, siger de. Men de har ikke kunne lægge det der asfalt, og så ender det jo så med at de aflyser det der i marts måned. Og så sidder vi så her i starten af april lige efter påske, og så skulle de så have været i gang den 24. april, skulle det så have været ikke. Og der sidder vi så og så siger jeg så prøv at hør her jeg synes simpelthen, så er der en torsdag vi kan, jeg synes vi skal holde

den 28. April, fordi så er det også inden 1. maj, og det er et rart signal og sende nu er vi færdige og sådan noget der. Og så går vi så efter det. Først der er de så lige ved at blokere fordi boligforeningen lige har 75 års jubilæum her lørdag den 29. Så er det torsdag den 27, vi skal hen. Så det første møde vi var til, der sidder der 4 medarbejdere og den ene er stolt over at hun har allerede bestilt slikkepindene og sådan. Nej, nu sidder vi [. . .]. Det er bare en fucking lille fest for nogle beboere, vi ved ikke engang hvor mange der kommer og vi kunne bare som afdelingsbestyrelse have gjort det sådan her . Men alt det personale der er inde over og arrangerer sådan noget der. Og så da vi så sidder og jeg så siger, jamen jeg synes vi skal lave det her så den 27, så skal den ene lige hente sin kalender og så har han lige ude og sige til kommunikationschefen, som så kommer ind og henter projektchefen, som så kommer ind og henter projektlederen, som kommer ind og siger, vi kan altså ikke holde den 27 fordi der er jubilæum den 29. Så siger jeg okay så bliver det uden mig fordi jeg gider ikke hen i maj, jeg kan ikke der. Så skulle jeg gå, så jeg sagde, så må I finde ud af det. Men så fik jeg så et brev fra projektlederen, som var kommet lidt i en klemme, fordi hun ville gerne give mig ret, men hun havde lige fået at vide at hun ikke måtte. Og så har de sikkert diskuteret det, og så blev der holdt den der fest i torsdags, men tydeligvis der var jo ikke asfalt. Fordi nu havde jeg det der Nygård eller Buus eller hvem det nu er der laver det, de er så blevet brændt af asfaltfirmaet, som så først kommer den 8. Og nu altså nu kører de jo og laver det der, på mandag skulle der komme asfalt. Jamen altså, man kan dælme godt føle sig lidt til grin nogle gange. Fordi vi bruger vores fritid på det. Så skulle jeg som sagt til et møde om de her gavle. Det var så en kant her den 16. Maj. Fint, det kunne jeg godt, så fik jeg at vide at de ville hellere den 26. maj - ja den 26. Maj, der har jeg simpelthen lige købt en kombardo billet til København, så hvis I vil betale for flytningen af den, så kan jeg komme, ellers så kan jeg ikke komme, sagde jeg [...]. Jeg er tit i København, så jeg havde bestilt billetter, og så er det de aflyser det der, så jeg havde faktisk sådan købt en billet til ingen verdens nytte, og den ville de jo heller ikke erstatte, så tænkte jeg nej. Så tager man jo lysten fra at folk gider at gøre noget.

Interviewer 3: Men for at vende tilbage til at repræsentativiteten. Føler du, at der måske skulle være andre metoder i forhold til at få flere eller et bredere segment ind eller føler du, at dem, der kommer, er forskellige?

Interviewer 1: Altså kunne boligforeningen eller kommunen gøre eller andet for at der kommer flere?

Interviewer 2: For det virker jo til os, når man kommer ned på beboerniveau, så er det jo ikke så meget problem med det. Mest bare når det er nogle af de lidt officielle ting, at

det godt kan blive problematisk. Især har vi hørt fra kommunen, at i forbindelse med den nye helhedsplan og udviklingsplan altså der var jo et tidspunkt hvor at de sådan faktisk ikke... slet ikke valgte at holde et stort møde, men altså valgte at holde de der små.
Helle: Det var på grund af corona jo også altså ja. Altså corona er jo inde over der hvor det er handel, fordi at for det første. Det var jo envejskommunikation, fordi du kunne komme og høre hvad det var blevet til. Og så kunne du få at vide det er sådan det er og som ikke engang var sandfærdig information.
Interviewer 3: Så det var mere informationsmøder?
Helle: Der var ingen inddragelse. Altså som sagt, det var afgjort og klappet, af hvordan det skulle være i den her proces ikke. Og så var det så det der med at du kunne få at vide og så skulle du jo forholde dig til, synes du det er en god ide eller synes du det var en dårlig ide ikke og så var det jo så der de havde misinformation tydeligvis. Og det var jo så kommunen og boligforeningen sammen, der kørte de seancer deroppe. Ja, jeg kom jo lidt fra det der med det der beboerhus vi ikke havde fordi der blev så lavet i en proces med noget der hed foreningernes hus, da de kom op nede fra kælderen. Det fandt vi på i forbindelse med at Nordgaardsskolen blev lukket i 2008 og så stod det jo sådan set tom så fik vi lejet det der var fagbygningen. Og så fik vi, vores foreninger ud af kældrene og derned, og det var en rigtig sund proces, fordi der er jo, vi havde jo efter [...]. På det tidspunkt er der kommet en helt del etniske foreninger. Mange af dem er jo kulturelt sproglige blandede foreninger eller foreninger fra deres ejen baggrund. Og det var jo hele tiden ideen at der skulle bygges det her beboerhus som de så skulle over i, og det skulle have stået færdigt, som sagt i 2011. Så vi startede sådan derinde i 2010 stykker med at starte i Nordgaardsskolen. Det gamle bibliotek bliver ligesom fællessalen, men det var stadigvæk ikke et sted, du kunne leje til privatfester, men man kunne holde foreningsfest og sådan noget. Og så nåede det ikke at blive færdigt i 2011, så skulle det være færdigt i 2014, men der skulle Nordgaardsskolen så rives ned i 2011. Og det er der så var sket på det tidspunkt var at boligforeningen havde været oppe i den hvide gård, hvis i har set den der ligger oppe på Edwin Rahrs Vej der. Det var i mange år boligforenings administrationsbygning, men boligforening vokser ud af den og rykker over i noget nybyggeri ovre ved Bispehaven og så stod den hvide gård bare tom. Så fandt man så ud af at rykke foreningerne oppe fra Nordgaardskolen over i den hvide gård, og så havde man jo lejeindtægten på den hvide gård. Plus det var sådan en gammel gård, som foreningerne faktisk kom til rigtig godt at kunne lide, og der var den gamle udlejningssal inde i midten. Det ligger så inde i den her trelængede gård -der ligger sådan en stor

glasbygning. Ja, jeg tror nok der bliver holdt nogle privatfester. Det kunne man ikke helt styre alligevel, så der var nogen der er blevet gift deroppe og sådan noget der ikke. Men der lå jo så hele tiden stadigvæk, at det her nye hus skulle bygges. Det der så sker i forhold til at det ikke kom i 2014, det var fordi, så fandt man ud af at, jamen det skulle ligge sammen med biblioteket, og det havde man så arbejdet med sådan siden 2011 faktisk på hvordan kunne vi, synergi og fælles om nogle ting og sådan noget. Men så kom jo så pludselig den ide om, at det skulle være det her sport- og kulturcampus. Og det gjorde jo så, og så tager vi lige en runde mere og så skulle det jo være færdigt i 2017 og der var jeg også kulturhovedstad og Gellerup var en del af det og sådan noget der. Nå, så det nåede jeg jo heller ikke at blive færdigt i 2017 og så render de der boligsociale helhedsplaner, de kører jo sådan i 4 års forløb ikke, så vi havde fra 2009-2013 og så ja så var der sådan et break. Det er også der hvor hele ledelsen falder fra hinanden. Den gamle direktør blev sendt på pension og sådan noget der ikke. Han havde været der i næsten 40 år og sådan noget. Så den boligsociale helhedsplan havde lige sådan et stop op. Men så kørte der så en plan igen, sådan 2014-2015-2016 som løb ud i 2017 og der var så penge til at have den her hvide gård. Og så var det jo så meningen at beboerhuset skulle stå færdigt i 17. Det gjorde det ikke og så var der ingen penge. Så skulle foreningerne selv være med til at betale den der husleje på godt og vel en million kroner for at kunne leje den hvide gård af boligforeningen. Og det var de jo overhovedet ikke gearet til. Altså det har ellers været planen hele tiden, men de er ikke dygtige nok til at hjælpe forenings [...] altså jeg sidder selv her med alle mine papirer. Jeg er kassér i 5 små lokale foreninger, og det er jo til at brække nakken over i dag med alt det der GDPR alt sådan noget der ikke. Nå, men de prøver så et års tid, men de kan ikke få banket op og få afleveret de penge, for så skulle de jo betale husleje og sådan noget der. Så ved udgangen af 2018, der lukker det ned simpelthen. Og der var ellers 35 foreninger deroppe, og altså der er masser af social kapital men ikke penge. Og så en del af de foreninger bestod blandt andet af ressourcestærke, som havde boet i Gellerup, men som nu boede i deres eget hus, men som kom her stadigvæk og drev deres foreninger og alt sådan noget der. Men de forsvandt jo bare. Og så i 2018 så kommer corona jo så selvfølgelig. Herovre, hvor biblioteket har ligget, det gamle bibliotek, der står førstesalen jo så tom. Så i den her proces med borgmesteren, der var altså, udover de der gavle, så var der faktisk en ting mere vi fik, mens vi ventede på det her beboerhus der skulle komme. Så lod han foreningerne komme ind gratis på førstesalen derovre, så de kunne få - og det er jo altså, det er nogle mindre rum man kunne dele, nogle af dem var dobbelte eller sådan noget – men det var sådan

noget med fra april måned 2020 tror jeg nok at vi fik det. Og der kom corona så igen. Den havde været åben, så lukkede den ned igen eller sådan noget. Så der var tre foreninger, der kom til at have et liv derovre, og det var så de tre foreninger, der så i april 2022 først rykker ind på andensalen, hvor vores beboerhus [...]. Altså vi har jo så fået det her beboerhus med 2 etager til beboeraktiviteter, hvor vi bare kan se, vi overhovedet ikke kan fylde det med noget som helst. Så er vores boligsociale indsatser, de er rykket ind på første sal. Det er så meget godt, fordi så er der i hvert fald noget aktivitet. Og så er vi sådan lige så stille ved at få nogle foreninger ind oppe på anden sal. Men det foreningsliv, der var og den måde, vi på den måde før kunne organisere dem og kalde til møder og alt sådan noget der. Det er rigtig sløjt.

Interviewer 2: Det er sjovt, fordi det er jo egentlig det, de gerne vil. Altså så har de lidt selv ødelagt det liv der var.

Interviewer 1: Jeg kunne godt tænke mig at spørge i forhold til de visioner og sådan, som kommunen har. De snakker om du ved med meget store ord omkring mangfoldighed og diversitet og sådan nogle ting (Helle kommenterer: Hvis du har den rigtige farve.) Ja, Jeg vil bare høre om du sådan tror på det i forhold til det her med den der blandede boligsammensætning og sådan nogle ting? Fordi vi snakkede ret meget med kommunen omkring om de så ikke begyndte at lave små samfund i ligesom en eller anden stor form, fordi at der ikke var [...]. Altså man skal også have menneskene til at blande sig på en eller anden måde for at man får den dér mangfoldighed

Helle: Og når jeg nu siger til dig, at nu har vi fået det her beboerhus ikke, og det er et beboerhus for Gellerupparkens beboere. Det vil sige vi må ikke lukke dem ind der bor i Zebra House - de må ikke komme der - vi får så lov at dele den så meget, at vi kan sige okay, foreningerne må godt have op til halvtreds procent medlemmer som ikke bor i Gellerupparken, Men hvis vi hvis de får flere, så må de ikke være der altså. Plus at når de så ender med at få revet det hele ned, så ligger vores beboerhus sådan en halv kilometer fra mig og for dem der bor på Gudrunsvej, men det ligger klods op af alt det nye byggeri. Så det beboerhus burde aldrig blive et beboerhus. Det burde blive noget kommunen skulle tage driften af og så lave til et medborgerhus eller sådan et eller andet. Så man kunne få den her blanding af det, ikke. Fordi vi sidder også [...] jo vi vil rigtig gerne [...] og rigtig mange af dem der bor derovre er jo folk der har boet i Gellerup og som nu er flyttet derover, nu kan de have hund og de kan også godt have pletter på straffeattesten og alt sådan noget der. Men vi vil jo gerne også have dem med [...]. Vi har en ting, der fungerer herude. Vi har noget der hedder samvirket. Sådan netværk, hvor vi mødes hvert

kvartal og udveksler ting og sager. Og det er sådan ikke politikerne, men de gode kommunale folk, der er der, hvor vi sådan prøver at samarbejde, og det er sådan der hvor man kan mødes også på tværs af etnicitet og sådan noget. Vi prøver at tage en masse temaer op og sådan noget. Og der det bliver sådan drevet til dels af en sekretær, som er ansat i en boligsocial indsats og så er der en kommunal medarbejder. Hun bliver så, hende der er der lige nu, som en rigtig god, hun bliver så sparet væk her fra oktober, har vi lige fået at vide, eller hun er i hvert fald væk. Så finder de en eller anden inde på rådhuset, de siger skal gøre det, som sikkert ikke har nogen interesse i det sikkert. Men det vil sige, det er penge til den boligsociale indsats, som jo er penge som os der bor i Gellerup og på Toveshøj er med til at betale over vores husleje. Men det vi faktisk sidder og gør lige nu, er at prøve at se; hvordan kan vi involvere alle dem, som ikke betaler noget over huslejen, som ikke betaler - fordi de bor privat - noget som helst i den almene sektor [...]. Altså det er en almen sektor er jo dem, der betaler den boligsociale indsats. Der er ikke skattekroner i det, der er tolv en halv procent kommunal medfinansiering eller sådan noget der. Så det giver ikke ret meget mening, det de prædiker, hverken i Folketinget eller kommunen, og så når de siger det her med [. . .]. Altså vi var jo en multikulturel bydel, men som sagt bare med en forkert religion og en forkert hudfarve eller hårfarve eller sådan noget der ikke altså.

Interviewer 1: Jeg tænker også lidt, at altså mangfoldigheden allerede var der i forvejen, men at det handlede om, at kommunen og nogle politikere ligesom ville have [. . .]. Ja, de snakker meget omkring det der med at det er de ressourcestærke mennesker, der skal flytte ind. Og ja, altså.

Helle: Det er jo en opgang, hvor der sådan til dels kommer en hel masse nye ind, fordi det er jo nye typer lejligheder og der er bare et [. . .] Så flytter der en ressourcestærk ind og så er de ude igen. Altså der er boede nogle hernede i stuen, de boede her i 3 år nu, så flyttede de jo i foråret. Så er der så en lille polsk familie, som så har boet i 11 år på Lottesvej. Nu er de så blevet genhuset hernede og så har de fundet ud af at de kan overhovedet ikke lide at bo i sådan en høj blok der. Så nu har de så købt hus så de flytter så også. Der er simpelthen sådan [. . .] Altså jeg tænker [. . .] man kan jo selvfølgelig ikke sige der ikke er problemer i Gellerup fordi vi er jo et område, hvor folk er fattige. Jeg begyndte at arbejde i socialforvaltningen i 2003. Jeg er uddannet som journalist men kom tilbage og så blev jeg ansat dernede som sådan noget projektmedarbejder og sådan noget - jeg var med til en masse ting. Så lavede jeg også en masse kommunikation i forhold til at herude der konstaterede man dengang at hver tredje familie var ramt af posttraumatisk

stress og det er altså invaliderende sygdom som også kan smitte til børn og det var den store bekymring. Det der hedder være sekundært traumatiseret, at man lavede sådan nogle indsatser i skolen. Og man havde nogle skidegode folk ansat og min involvering det var at de lavede sådan noget undervisningsmateriale, som de udgav på dvd, og det skulle så oversættes til 7 sprog eller sådan noget. Så det var mig der sad og lavede de der hæfter og det var pisse besværligt når man skal bruge de der sprogfonde der ikke kunne [. . .] Det var lidt svært nå [. . .]. Men der var masser af initiativer. Man var ude at undervise i klubber. Man tog på skolerne for at fortælle børnene om hvad er det for noget, hvorfor er far mærkelig? Altså og hvorfor bliver du mærkelig? og sådan noget der ikke. Men det var bare ligesom da vi nåede sådan hen over 2010-2011-2012 stykker så døde det helt ud. Altså man omlagde også socialforvaltningen herude, men der var sådan en eller anden sag med et eller andet barn ude i Viby, som var blevet bortført til Tyskland eller sådan noget. Så kommer der en TV-udsendelse, så skulle de omdanne det hele, så det der sådan - synes jeg - havde fungeret rigtig godt her i nullerne, det bliver ligesom splittet op i Aarhus Kommune. Fordi der kommer også en ny rådmand, og så skal de altid lave noget andet. Og samtidig var det også ligesom der, at man begyndte at snakke meget om de her soldater, der havde posttraumatisk stress. Men man snakker ikke mere om, at hver tredje familie herude havde posttraumatisk stress, og at man bliver altså ikke rask af det. Men det vil sige, de mennesker bor her jo stadigvæk og vi ved jo godt os der bor her at ham der, han er sgu sådan en som godt kan tænde af og ham der han er sådan. Og jeg oplever dem jo også nogle af dem, nogle af dem jeg måske sidder i afdelingsbestyrelsen med kan have sådan nogle snerter af sådan noget der ikke. Og rigtig mange af de unge mennesker som også har været balademager har været det, og så er der jo stadigvæk [. . .]. Altså nu jeg har arbejdet med i den klub vi havde der hed kontaktstedet som sådan ligesom var for rødderne. Så jeg har altid kendt rødderne. Mit første ung i arbejde job i firserne, det var ovre i det her aktivitetscenter som de er ved at rive ned nu, der var det de tyrkiske drenge der var udfordringen og deres sønner har jeg så også arbejdet med senere ikke så jeg kender jo generationen. Men de yngste, dem der er femten, tyve år nu, dem kender jeg sgu ikke mere, men jeg kender sikkert deres fætre, forældre eller onkler eller sådan noget.
Interviewer 2: Det er fordi vi havde et spørgsmål. Det hang lidt sammen med det du snakkede og du er også lidt kommet med et svar, men det var bare i forhold til de problematikker der så er herude i stedet for. Altså vi kan også godt se at bare ved at lave fysiske forandringer, altså det er jo ikke nok til at afhjælpe det, men du snakkede om altså det var meget det der skete før tierne, altså hvis man ligesom havde fortsat med det.

Helle: Ja, altså de der boligsociale indsatser som også er i gang nu og det er jo dem, hvor det så slet ikke giver mening, når man så fjerner alle de her familier og så smører dem ud med smør ud over resten af byen, hvor der ikke er nogen der er klar til at løfte dem. Så herude kan man løse opgaven. Det er der mange kloge mennesker, der holder gode foredrag om. Den der evaluering, der kommer, med det der urban program fortalte om. Den fortalte jo at Gellerup var en integrationsmaskine. Vi genererede værdi herude, folk flyttede ind og havde det dårligt og syge og et eller andet, og når de flyttede ud nogle år efter, så havde de pludselig måske startet deres egen virksomhed eller et eller andet eller altså alle de unge mennesker, når vi i hvert år holder vores fest for dem, der har fået ja gymnasieuddannelser og sådan noget der. Men altså, de går jo videre. Det er jo helt vildt mange af dem, hvad de har af jobs nu rundt omkring. Så har man lavet de der ghettoliste ting sådan at man tæller jo det der med uddannelse. Det er en af tingene. For det første så kan man ikke tælle den uddannelse de voksne har med hjemmefra, så det skal i hvert fald godkendes, det er lidt en proces som har gjort det. Men man tæller ikke for dem under 30, altså alle dem der har uddannelse under 30 år, de tæller heller ikke den statistik. Så man skruer bare på dem der, altså det samme også med kriminalitet.

Interviewer 1: Jamen, det var lidt også det jeg ville spørge ind til omkring det her. Nu bliver det lidt politisk men også i forhold til det her med lovgivningen og især i forhold til om den lovgivning, der allerede nu om det er noget, du sådan synes er med til at sætte gang i noget ude i området, så er det ligesom bevæger sig hen til at blive noget? Ja et bedre område kan man sige, men altså ja, at der sker noget herude.

Helle: Jeg synes altså de både blæser og mel i munden. Som sagt de boligsociale indsatser, dem synes jeg faktisk gør det godt, men når de så kommer og laver et kontanthjælpsloft, der gør at folk ingen penge har altså virkelig er fattigere, og er der noget man kan blive bekymret om så er det at skulle gå mangle penge ikke? Altså så bliver der både en eller anden mærkelig økonomi nogle gange. Altså de har det meget med at låne hinanden og man vil hjælpe hinanden og alt sådan noget der ikke.

Interviewer 1: Det er også ment i forhold til de der kriterier, der er i forhold til, altså der er alle de socioøkonomiske kriterier med økonomi og uddannelse, men også det hovedkriterie med... hvad hedder det ikke-vestlige? Ja, om du ser det som et kriterie, der er nødvendigt for processen eller ikke er nødvendigt.

Helle: Altså jeg vil vove og påstå at det er det der gør, at hvis vi skal vinde retssag, så er det på grund af det kriterie. For hvis vi alle sammen var gammeldanskere, der er opført os sådan, så ville de jo aldrig kunne gøre noget som helst. Og så tænker jeg bare, altså,

hvis du kigger på et udsnit af dem, så er de jo lige så forskellige, som vi danskere er. Altså rigtig mange af dem, du ser i de små lejligheder der sidder rundt her, altså det er altså danske mænd, der er sumpet [...]. Eller også er det en far med en posttraumatisk stress, som har en lejlighed, han kan gå hen og være sig selv, når han bliver helt tændt af eller sådan noget. Så ja, jeg tænker, Rabih, som er rådmand. Han er vokset op herude i Gellerup. Han bor med sin første kone og 3 børn oppe på Gudrunsvej nr. 2. Da han er rådmand, eller på det tidspunkt var han viceborgmester, hvor de laver den her plan, og det vil sige den første plan, der talte man ikke uddannelse og økonomi med, der var kun 3 ting. Altså han var med til at gøre Gellerup til en ghetto bare ville han boede her og fordi han var født i Libanon ikke og hans 3 børn talte jo med også fordi de er født af en der ikke er født i Danmark. Så lidt senere kunne han jo kompensere lidt for det, fordi han så havde uddannelse og tjente penge. Så kom der de 2 andre der så kunne opveje det måske lidt ikke, men han gjorde jo Gellerup en glæde ved at flytte herfra, fordi så røg han jo ud af statistikkerne kan man sige. Men det er jo helt grotesk at det er på den måde det foregår. Men der er selvfølgelig i sådan nogle områder, her er der jo mange der er tunge socialt, der er et andet projekt herude der hedder opgang til opgang, har i hørt om det? Det er sådan et - jeg tror det er AP Møller penge eller sådan noget der ikke - og det skulle virkelig blive gennemevalueret. Og jeg tror også det er nogle gode medarbejdere der er der og det er sådan noget med virkelig håndholdt indsats hele vejen rundt 360 grader - altså der er både nogle der tager sig af sport og nogle tager job der er nogle der tager det sociale der er sundhedsfaglige og alt sådan noget - ni ti forskellige medarbejdere. Så gjorde man det at man udtrak sådan statistisk 60 familier, der boede i Gellerup, men fravalgte så de der 7 blokke der skal rives ned fordi dem mente man så, at de alligevel snart skulle flytte. Nu er projektet snart slut, så man kunne godt have nået at have taget nogle af dem med, men kriteriet for at være en af dem der bliver valgt ud som 60 familier, det var at en af forældrene skulle være på kontanthjælp, og at der skulle være et barn på adressen. Og der kan jo være vild forskel på hvordan man er udsat i forhold til hvis det er de kriterier der gør for det. Men der har de så valgt de der 60 familier og nu er det ved at være noget tid siden jeg sådan har fået en evaluering på, hvor langt de så er nået. Men jeg så vidt jeg ved så har de fået penge til at fortsætte, men det skulle virkelig være sådan en håndholdt indsats for sådan nogle familier, som så skulle blive hjulpet. Men jeg har også været herude så længe, og jeg har som sagt været ansat i socialforvaltningen, og der er eddermame også mange der får jobs ud af at der bor sådan nogle mennesker herude og så den hjælp de får. Ja, det synes jeg ikke er ordentlig hjælp,

de har fået alligevel, men det er den kommunale indsats. Jeg synes faktisk at vores boligsociale indsatser, er der hvor man mærker det, fordi det er frivillige og sådan noget, så sker der en hel masse ting. Altså lige nu, der skal åbne det her plejehjem derovre. Der er rigtig mange af kvinderne [. . .] Der er sådan et projekt, der hedder bydelsmøder, det er virkelig med til at løfte rigtig mange kvinder. Og nu hvor de så kommer med det her med 37 timers arbejdsuge, du skal ud i. Altså der de her kvinder, de vil rigtig gerne ud og arbejde, men de har jo rigtig svært ved at finde et arbejde. Der er så mange, der er gået i gang med SOSU uddannelsen og sådan nogle ting og sager også af de her kvinder, som ellers er gået hjemme i mange år og ikke har haft mulighed for job. Det er sjovt vores skoleinspektør på Nordgaardskolen, sådan lige kom der og skulle til at redde den, og så lige da den var blevet magnetsskole og nu skulle det gå op, så lige pludselig hen over natten, så vi besluttede at lukke skolen. Lige da vi havde vedtaget den oprindelige helhedsplan. Det var meget mærkeligt, så lukkede de skolen og så Torsdagskolen er så også lukket, så nu er skolen helt ovre ved Bispehaven. Og så er det så den skole, der så skal flyttes tilbage i det her nye de vil bygge dernede. Det er sådan nogle mærkelige ting, altså man bliver virkelig leget med når man bor i det her område. De her børn, nogle af dem de har jo gået på Lykkeskolen før. Den bliver lukket på grund af den der udsendelse. Så ryger de over på Torsdagskolen, så bliver Torsdagsskolen lukket. Nu er de så oppe på, så hvis man har gået i første klasse på Lykkeskolen så kan man nok lige nå at komme ned og være, altså, i sin fjerde skole her i Gellerup. Samtidig så tænker jeg så også at heldigvis så er der også rigtig mange lærere der brænder for det, når de er lærere herude. Men som sagt hende der var lærere der hun endte jo så med at komme ud på Søndervangsskolen og så ved jeg ikke om vi hørte om at så var der ballade på søndervangskolen. Hun blev sådan meget profileret og var for eksempel en, der sad med i det her News and Co. om eftermiddagen og sådan noget der. Og så var der blevet snydt med nogle eksamensopgaver. Jeg ved ikke om I hørte den sag.
Men der er sprogtest, ja de der test der bliver lavet, så skulle de eftersigende have snydt med dem og det bliver pludselig kørt op til sådan en sag og man så simpelthen på TV2 Østjylland. politikere stå der, det var hemmeligt og de måtte ikke sige noget. Det var forfærdeligt det der var sket ikke, og hun valgte så at sige sin stilling op for ikke at trække det hele igennem sølet, og jeg fatter ikke hun havde energi til det, eller hun står oprejst stadigvæk, men hun er en sej lille en, hun er adoptivbarn fra Indien [...]. Den er så endt med at der ikke kom en sag. Altså den er fesen ud i nogle ting. Så kom hun så tilbage til Gellerup, her blev hun ansat i et af vores boligsociale indsatser. Men nu er hun

blevet forstander på det der nye plejehjem der skal åbne, og så er hun simpelthen bare i gang med at ansætte alle kvinderne her fra området til at være sosu-hjælpere og alt sådan noget der. Der er nogle gode folk der også prøver at gøre noget derude.

Interviewer 3: Jeg ved ikke, om det er relevant, at vi løfter nogle af de der nye metoder, vi tænker det måske kunne være.

Interviewer 1: Ja altså, et af de sidste spørgsmål Det var ja, hvis du havde sådan et råd til kommunen eller til boligorganisationen eller til staten.

Interviewer 2: Meget af det I jo bruger herude er lokaldemokrati og så den frivillighed. Det er så den tredje sektor eller den fjerde sektor. Men det var bare, om du havde andre sådan anbefalinger til dem.

Helle: Ja, jeg er selv tror jeg kun [. . .]. Det er kun fordi jeg er så vred at jeg stadigvæk er her fordi nogle gange tænker du fandme sådan nogle idioter. Altså hvordan skal man spilde sin tid på det? Fordi vi gør rigtig meget i forhold til nu også, altså også selv inden for vores egen boligforening, der har vi jo så også nogle kampe. Fordi lige nu kører vi retssag mod hinanden og sådan noget ikke men igen jeg sagde vi havde sådan en administrationschef der var rigtig strid, ligesom hvem bestemmer? Er det os der bestemmer eller jer der bestemmer? Vi vil gerne have at vide inden om vi har indflydelse eller om vi ikke har indflydelse, ik spild vores tid altså vi er blevet rigtig stramme i det. Det kan være svært at komme ind og være politisk aktiv i det. Der er lige været sådan en dansk pige, der flyttede ud herud inde fra byen af. Og på en måde slog hun sig lidt på beboerdemokratiet fordi hun kom lidt og hun ville gerne være positiv. Nu har jeg været der i mange år og vores driftsleder eller vores serviceleder ham kan jeg slet ikke med. Og hun jamen hun syntes lidt og så ja, - det ville nok være bedst hvis han fandt så et andet job tror jeg hvis det var men det endte hun så nok også ud i, men hun har så alligevel lige fundet ud af at hun ville hellere bo inde i byen. Men faktisk var hun sådan en lidt sej en som sådan holdt ud et stykke tid herude. Så synes jeg ikke, at man bliver behandlet så godt, hvis man melder sig på banen. Det er enormt svært, fordi både ligesom det er nu i hvert fald, så er det rigtig godt at have en masse historik med i baggrunden, fordi ellers så [. . .] kender i det der med, at man kommer og siger, skal vi ikke prøve det, og så sidder vi siger jamen, det har vi prøvet før eller Sådan noget. Selvfølgelig skal man også prøve nogle ting igen, men der er også nogle gange nogle bevæggrunde, eller hvor man ligesom tænker lad være med at spilde dine kræfter på det, det kan du lige så godt lade være med. Ikke fordi det giver jo også frustrationer nogle gange ikke.

Altså der er en lille åbning nu, fordi vi har fået en ny ledelse, hvor jeg synes, at de på

trods af tingene forsøger at behandle os ordentligt Men der er dælme også nogle sure ting og så er det igen det der med de der ressourcestærke. Ja, så dukker der et par stykker op til beboermødet, og så kommer de jo lidt med deres holdninger om, hvordan de gerne vil have det. Og så tænker jeg nogle gange prøv at have lidt respekt for, at der er nogen, der har prøvet at gøre et eller andet ikke. Altså så den her forfærdelige renovering hernede, så plejer det at være sådan en sliske herhenne man kan køre opad og en gang boede der en her i blokken og han var i afdelingsbestyrelsen. Han manglede begge ben og han kørte altid rundt med handicap-konventionerne, Michael Herder hed han. Og så lige pludselig da vi bliver vist rundt og ved at være færdig, så kan vi se, at der er kommet sådan et hak, og så får vi at der kommer trapper, så siger jeg der skal sgu da laves [...] altså så må i lave sådan en så man kan køre den vej fordi der er også tilgængelighedsboliger. Der bor mange folk i kørestole, og hvis ikke man kan komme den vej, så skal man hele vejen udenom for at kunne komme den vej over. Så tror vi sådan set at, hallo, nu har vi gjort jer opmærksomme på at der er sket en fejl. Så kommer jeg hjem en aften med fra linje 15 og så ser jeg at der fandeme er kommet de der 5 trappetrin og så siger vi, det vil vi ikke have, og så har vi det faktisk oppe på beboermødet, hvor vi siger vi må prøve at finde en måde at kunne lave det på. Det kan ikke passe. Men desværre bliver det sådan noget et skænderi og surhed over, at de lytter ikke til os. Og så synes man også det er tåbeligt nogle gange, altså det de gør. Interviewer 2: Så det handler lidt lige nu om at finde et eller andet sted, altså et eller andet sted, hvor man ligesom kan samarbejde. Altså fordi den lidt er gået ud i en spids, kan man sige ja.

Helle: Altså nu. Heldigvis har vi så fået nogen, der godt kan undskylde eller sige jeg lægger mig ned. Det var rigtig svært for hende ikke og det så lidt sværere at blive sure på dem, når de sådan ligesom siger okay, og vi ved jo også godt, okay, i bliver kastet ud i det Og bagklogskabens lys kan hun jo godt se, at det havde været en god ide, hvis vi måske havde siddet til et møde og fået at vide, at det vi troede var det der var blevet aftalt, det var ikke det som det blev, og det er tit der det springer af ikke. Så sidder vi og er involveret i en renovering af en blok, og så er vi med hele vejen. Vi sidder med til at bestemme, hvad det er for et projekt, der skal vinde, og så derefter så er det jo først dér, forhandlingerne går i gang, og så bliver der jo skåret alt det væk, der alligevel ikke er råd til og sådan noget. Vi, vi får aldrig den mellemregning at vide, så vi går jo og tror, at det vi har sagt ja til det var det, som det ville blive så lige pludselig så forsvandt de inddækkede altaner og alle de der ting, uden at vi havde fået det at vide, og det giver jo rigtig mange frustrationer.

Interviewer 1: Så man har egentlig prøvet at inddrage og så når forhandlingerne, så går i gang, så alt det der er kommet med inddragelsen, det blev skåret væk.
Helle: Man glemmer at have det der møde.
Interviewer 2: Så det er meget med kommunikation at gøre og gøre klart, hvad kan vi egentlig? Altså, det er måske der, det er gået skævt. Altså det er sådan meget typisk planlægningsfejl, at man ligesom ikke får gjort klar fra starten af, hvad det er, der er muligt.
Helle: Men det sjove er jo altså. Nu har jeg siddet til et par af de der arkitektkonkurrencer, og de er jo virkelig styrede, og man skal vælge den ene vej den anden vej, hvis ikke man overholder det, så kan man tabe alle mulige retssager og så er der, hvor meget vigtigt og det ene og det andet. Og så er der jo en stor del af det hedder jo beboerinddragelse og kommunikation ikke og så tænker man bare, hvordan kan det gå så meget af fløjten, når det er sådan noget de vægter. Altså så skal der laves en evaluering. Evalueringen af de her renoveringer, de blev skrevet altså de snakkede med os, men vi nåede aldrig at få den at se, før den var skrevet og i den står der forfærdelig 8 linjer om at man skal også huske på, at hensigten med renoveringen er jo ikke at det er den samme beboersammensætningen der skal være der fremover. Og det er Brabrand boligforening, der har skrevet det og så ville vi gerne kommentere på det, men fordi den så er færdig samtidig med den der udviklingsplan kom, så bliver det fuldstændig fejet af banen at have en kommentar på det, så bliver den sådan bare lagt ved som bilag. Og i dag er det den eksisterende evaluering, som vi overhovedet ikke har fået lov at flytte et komma i, som ligger der ikke som man så skal tage med i fremtiden og sådan noget.
Interviewer 1: Det er også fordi at vi på andre områder altså vi har snakket om i forhold til andre områder inden for planlægningen, at der sikrer man lidt mere borgerinddragelsen i ja i loven og helt oppe på statsniveau, og det synes vi ikke rigtig, men det gør man jo slet ikke her, fordi det kan vi jo se i lovgivningen.
Interviewer 2: Det er blevet meget mere, altså meget vigtigt i forhold til rigtig mange andre planlægningsprocesser, og man går meget mere op i det, og man går op i, at der skal bruges nye metoder, man går op i, at det skal være repræsentativt. Man går op i alle de her ting og så lige på det her område, så er det bare.
Helle: Ja, nu kan du jo så se ind i Aarhus. Den der havneudvidelse, den er der i hvert fald også gået et eller andet galt i. Det er sådan der kan jeg godt sidde og tænke, ah borgmester, nu får du bare din bank, fordi det er jo så de ressourcestærke der er oppe og kæmpe der ikke, så dem bliver der måske lyttet lidt mere til, men altså.

Interviewer 2: Det er sjovt når det lige er, især i forhold til Aarhus konventionen, altså den der nye metode til borgerinddragelse og alle de der ting og det er det der spreder sig og så er det Aarhus der lidt har nogle af de rigtig dumme sager [. . .]
Helle: Vi har en rigtig god kommunal medarbejder herude der hedder Pia som sådan er en af de gode ikke. Og jeg lærer hende at kende tilbage i 2011, tror jeg nok, og der kom de og lavede sådan noget de kaldte dialogbænke, jamen det er jo sådan nogle klodser. Der kom en eller anden fra Aalborg og holdt noget omkring enzymer og hvad et enzym var og hvordan det kunne sætte nogle ting og processer i gang. Og så havde han tegnet den her dialogbænk som sådan kunne foldes ind i hinanden og så kunne den både være en scene men det kunne også vippe op og blive en skammel og så kunne den og vi [. . .]. Ja, men jeg ved ikke nogle gange, hvad jeg havde blandet mig i. Vi gik over i den der, da vi havde skolen og lavede de her kasser, og vi har stadigvæk et par af bænkene til overs, men der var hun her. Hun startede herude i forhold til nemlig det der med farvel til borgerinddragelse kaldte de det - rod til mod - og jeg har sådan en vandkande, tror jeg faktisk skal jeg lige se, om den står her. Fordi jeg plejer at tage et billede af den til hende engang imellem. Den står i min lille have hernede, men der står sådan noget med rod til mod, mod til rod, farvel til borgerinddragelse og sådan nogle ting. Nu skulle vi have mere og mere direkte et eller andet. Altså jeg har været til masser af sådan nogle møder, hvor workshops som er borgmester og rådmænd og alt sådan noget kender dem jo. Ja, nu er jeg så sur på dem, så jeg hilser ikke så tit. Men for eksempel en af de værste i byrådet. Det er en, der hedder. En venstre mand, hvorfor kan jeg ikke lige huske navnet? Jeg har fortrængt ham. Nå men sådan du ved inde på pustervig i festugen der inde i baren, så kommer han ind og siger, hej Helle jeg tager hatten af for dit engagement ude i Brabrand eller sådan noget, så sagde jeg, prøv lige at vise det. Så jo, Aarhus er en mærkelig lille by. Altså det er virkelig sådan en [. . .]. Den tidligere stadsdirektør Niels Højberg, han var min håndboldtræner herude i Gellerup, da jeg var 11 år han vaskede trapper mens han læste og boede herovre på Dorthesvej og sådan noget virkelig fnidder. Den nye direktør i boligforeningen eller i Christian Wurst, han er gift med barnebarnet af medlem nummer 4, den tidligere forretningsfører i Brabrand Boligforening de første 25 år altså, så set er sådan virkelig sådan noget storby lille by agtig et eller andet.
Interviewer 3: Ja, jeg ved ikke om Vi skal til, og så har du også et møde her senere.
Helle: Ja jo, Jeg har det møde med administrationen klokken 2, så. Hvad skal det i laver, skal det offentliggøres...
Interviewer 1: Ja og derfor vil vi spørge, om du gerne vil have citaterne inden eller ja,

inden vi bruger dem i vores rapport?

Helle: Nej, men hvis der er et eller andet nu har jeg jo siddet og sagt en hel masse, hvis i tænker der et eller andet der kan være kontroversiel i forhold til vil jeg gerne ellers tror jeg tror ikke.

Interviewer 1: Men ja, så vil vi bare sige tak.

Helle: Men hvor og hvordan bliver det offentliggjort?

Interviewer 2: Ja det ligger inde på AAUs hjemmeside. Der kan du finde alle specialerne. Og vi kan også godt sende det til dig.

Helle: I må gerne når det er.

Interviewer 3: Det bliver engang i start juni.

C.2 Interview Birgitte Dal

Interview med medarbejder fra Braband Boligforening 18/04/2023

Birgitte: Birgitte Dal, projektleder for omdannelsen af Gellerupparken, Brabrand Boligforening

Interviewer 1: Kasper

Interviewer 2: Julie

Interviewer 1: Som vi skrev i mailen, så er vi tre 10 semesterstuderende på landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interview er at få en forståelsesramme for den borgerinddragelse, der har været i Brabrand Boligforening i forbindelse med den her planlægning i parallelsamfund og særligt med de her udviklingsplaner. Hvis du så vil sige lidt om dig selv.

Birgitte: Jeg hedder Birgitte, og jeg er ansat i projektafdelingen i Brandbrand Boligforening, som projektleder. Jeg sidder til dagligt, og arbejder med store renoveringer herude, og i den forbindelse er jeg projektleder for renoveringen af Gellerupparken, som jo er en del af udviklingsplaner og helhedsplaner og alle de der ting.

Interviewer 1: Okay. Det første vi gerne vil spørge om er, hvordan samarbejdet mellem beboere, boligorganisationen og kommunen (red. Aarhus Kommune) har været i forbindelse med den her udviklingsplan, der er udarbejdet for Gellerupparken?

Birgitte: Jamen altså, det er mange interesser og interessenter, der skal plejes i de her projekter, så det er selvfølgelig en kompliceret opgave at få det til at gå op i en højere enhed. Men jeg vil sige, der har klart været et samarbejde på kryds og tværs mellem de forskellige organisationer, som også har interesser i det her. Og hele vejen igennem, så

har vi også forsøgt at få beboerdemokratiet med, og beboerdemokratiet i den sammenhæng er jo meget repræsenteret ved den afdelingsbestyrelse, der nu sidder på det givende tidspunkt.

Interviewer 1: Har der været nogle konflikter i forbindelse med samarbejdet?

Birgitte: Jeg tror ikke man kan gennemføre så stor en kompleks ting uden, at der i hvert fald er uenighed nogen gange, fordi man ser det fra forskellige sider, så derfor kan sådan en stor proces ikke gennemføres uden, at der er nogle uenigheder, som skal løses undervejs, og at man kommer i situationer, hvor man må give lidt og tage lidt.

Interviewer 1: Nu har vi også læst op omkring de her udviklingsplaner, så vi ved der har været lidt i forhold til beboere, og sådan noget i forhold til de her demonstrationer mod nedrivninger, men har der været noget, ikke nogle konflikter, men nogle samarbejdsting mellem jer og kommunen?

Birgitte: Jeg tænker igen, at der i de her komplekse projekter og få det hele til at gå op i en højere enhed, så tror jeg simpelthen ikke man kommer gennem sådan en proces uden, at der indimellem er nogle, kald det konflikter, eller hvor man ikke enige om lige præcis, hvordan man skal løse tingene. Man kan jo sige, at tingene er blevet landet, og der er blevet indgået aftaler og sådan nogle ting, men altså det handler lidt om, at klippe en hæl, hug en tå altså, så selvfølgelig er der indgået nogle kompromiser undervejs, og der sikkert også nogle der vil sige, vi blev ikke hørt, vi blev ikke set eller sådan nogle ting [...] men det tror jeg faktisk er naturligt, at der er nogle der står tilbage med den følelse, men det er ikke ensbetydende med, at man ikke har prøvet at være hele 360 grader rundt omkring det her.

Interviewer 1: Så vil vi gerne spørge ind til, nu har vi kigget meget på det planlægningsmateriale, der ligger, og vi kan jo godt se, at der ligesom inden det her med udviklingsplanen kom, har ligget noget planmateriale også, så vi vil gerne spørge om, hvordan arbejdet med den her udviklingsplan decideret har været, også i forhold til, at der allerede har ligget planlægning på området.

Birgitte: Nu skal jeg lige vide, det I har været inde at kigge på, er det den gamle udviklingsplan fra tilbage i tiden eller fra den seneste aftaletekst der har været?

Interviewer 1: Vi har været inde at kigge på de forskellige planlægningsmaterialer der er, vi har været inde at kigge på det der lå før ghettolisten, og alt det her lovgivning der kom ud, og den her helhedsplan fra Gellerup, men vi har også været inde at kigge på den nye udviklingsplan, der er lavet for området. Det vi egentlig bare vil spørge om, er om der har været forvirring omkring det, eller hvordan processen har været i forbindelse med

den nye udviklingsplan, fordi der allerede lå den her helhedsplan i forvejen.

Birgitte: Man kan sige, at ved den første udviklingsplan, der lavede man et hovedgreb på området i forhold til infrastruktur, i forhold til nogle forskellige interessenter, der havde lyst til at flytte ud i området og sådan nogle ting, så der havde man ligesom planlagt en ny infrastruktur, og i den forbindelse gennemførte man også nogle pilotprojekter, hvor man lavede nogle renoveringer på de høje blokke, så det er én del af det. Så den næste del, den næste aftaletekst, der har gået på [...] den er indgået efter, som jeg også kan se I har sat jer ind i, at der i 2018 er blevet vedtaget en parallelsamfundslov, der gjorde, at man skulle nedbringe, i udsatte boligområder, skulle nedbringe andelen af almene boliger til 40%, og det har jo haft en markant påvirkning på Gellerup, fordi det har så været i den seneste aftale, der er indgået mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening, har det jo betydet, at vi har skulle nedrive nogle blokke. Det har betydet, at vi har skulle nedlægge 408 boliger, og der har været 408 familier, beboere som har skulle fraflytte, og man kan sige det er jo ikke ukompliceret, at der fra statens side eller Folketingets side er vedtaget en lov omkring det her, som man kan sige, at vi sammen med andre parter har skulle implementere. Så selvfølgelig har det givet noget grus i maskineriet i at finde ud af, hvad var det for nogle blokke, der skulle rives ned, men i det store hele blev der indgået en aftale med Aarhus Kommune om, hvad for nogle blokke, hvad for nogle boliger det skulle være, og hvad man skulle gøre i forhold til renoveringen af det resterende.

Interviewer 1: Jeg ved ikke om du var en del af det planlægning, der ligesom lå inden, altså den helhedsplan og sådan noget [...]

Birgitte: Nej, det har jeg faktisk ikke, fordi jeg har været i Brabrand Boligforening i to og et halvt år, så jeg er kommet ind lige i kanten af, at aftalerne bliver indgået. Qua af at jeg skal sidde nu og lave en renovering, som skal implementere, det der står i den seneste aftaletekst, der er lavet, så har jeg været nødt til at sætte mig ind i, hvad det hele har gået ud på.

Interviewer 1: Vi vil også gerne spørge lidt mere ind til det her med beboerdemokratiet og jeres bestyrelser i boligforeningen. Generelt vil vi gerne spørge ind til, hvordan I som boligforening oplever de her lokale demokratier, om de er repræsentative for foreningens beboere?

Birgitte: Ja. Det er da et ekstremt interessant spørgsmål. Altså jeg vil sige afdeling 4 (Gellerupparken) har en rigtig aktiv bestyrelse, det er også en stor afdeling, så det er en afdelingsbestyrelse med, jeg tror de sidder 13 repræsentanter der i, og den er jo repræsenteret bredt ind i beboerdemokratiet, og jeg tænker da som udgangspunkt, så

varetager de [...] bredt ind i beboerdemokratiet, og vil deres genboer og naboer det bedste inde i afdelingen. Dermed ikke sagt, at så nogle gange så kommer tingene jo tæt på, altså vi kan alle sammen godt kigge det oppe i helikopteren og kigge det i det store billede, men nogle gange så kommer man også ind og tæt på nogle løsninger i det maskinrum, som gør, at man kommer tæt ind i sin egen bolig. Så det er altid, om det er subjektivt eller objektivt, men ofte synes jeg da de handler på afdelingens vegne, og vil det bedste for afdelingen, og så kan man sige, i forhold til at implementere aftalen. I den seneste aftaletekst om nedrivninger og renoveringer, fordi det er så stor en afdeling, har vi nedsat en styregruppe, hvor der sidder fire repræsentanter fra afdelingsbestyrelsen sammen med mig og min chef fra projektafdelingen og så sammen med vores bygherrerådgiver. Man kan sige det er ligesom vores maskinrum, hvor vi har lavet en samarbejdsaftale, og givet hinanden håndslag på, at vi sidder her for at implementere den aftaletekst, og få det bedste resultat ud af det. Det vil sige, der har vi sådan et forum, hvor vi arbejder godt og konstruktivt, synes jeg, på at komme igennem med en rigtig god renovering af de fem resterende blokke der er.

Interviewer 1: I forbindelse med de her, det her beboerdemokrati og de her lokale demokratier, oplever I, nu har I nok haft noget borger- og beboerinddragelse på en måde, oplever I, at der er nogle grupper af beboere, der er svære at få inddraget i de her beslutningsprocesser i forhold til andre grupper?

Birgitte: Både og, kan man sige, altså der er noget der er mere synligt end andet, og man kan sige, at vi arbejder rigtig meget sammen med afdelingsbestyrelsen, som jo er valgt af afdelingen på et afdelingsmøde, og så tænker jeg, at der jo altid er nogle som vi ikke når ud til, men det prøver vi jo i bedste mulige omfang, også sammen med afdelingsbestyrelsen, at lave information. Hvis vi synes der er et eller andet vi skal lave et informationsmøde omkring, så må vi jo gøre det, hvis vi synes der er et eller andet vi skal informere om i et informationsskrivelse eller andet, så gør vi det [...] så som svar på dit spørgsmål, så prøver vi i videst mulige omfang at komme så bredt ud, som vi overhovedet kan.

Interviewer 1: I forbindelse med de her udviklingsplaner, og det her med, at området Gellerupparken er kommet på parallelsamfundslisten, hvordan laver I den her beboerinddragelse i forbindelse med udviklingsplanen. Nu snakkede vi lidt om bestyrelsen, men om I laver yderligere tiltag i forhold til både at informere borgerne, som du snakkede om eller at få dem til at være en del af de her beslutningsprocesser, der ligesom bliver taget også.

Birgitte: Altså da aftaleteksten blev indgået, så var afdelingsbestyrelsen en del af processen. Derudover så skulle den endelige aftaletekst, eller helhedsplan, den skulle til afstemning i beboerdemokratiet, så I forbindelse med det havde vi faktisk en oplysningskampagne, hvor vi havde nogle rum, hvor der var stillet plancher og alt muligt, som vi havde bemandet på forskellige tidspunkter, og inviterede det brede beboerdemokrati ind. Vi gik faktisk også ud og stemte dørklokker for at komme så bredt ud som overhovedet muligt for at informere omkring, hvad det ville betyde, eller hvad aftaleteksten eller helhedsplanen den indeholdt, men også hvad det ville betyde for beboerne og sådan nogle ting. Så vi prøvede egentlig at have en ret stor kampagne omkring oplysning bredt ud i Gellerupparken [...] vi gik også rundt på gaderne, og stoppede folk for at høre om de havde hørt om det, læst om det og informeret om, at man skulle stemme om det. Så jeg synes faktisk vi prøvede at lave en målrettet og en ret stor kampagne for at være oplysende.

Interviewer 1: Jeg kunne godt tænke mig at snakke lidt omkring den her genhusning, der ligesom sker efter, at der er blevet valgt, at der er nogle blokke der skal rives ned, om beboerne ligesom har en indflydelse, og hvor stor en indflydelse de har på den her genhusning, og om I kigger på de områder, så der ikke ligesom skabes et nyt problem et andet sted, et andet udsat boligområde i forhold til, når de her beboere skal genhuses.

Birgitte: Det er således, når man skal permanent genhuses, så får man tilbudt flere samtaler med vores genhusningskonsulenter. Der får man mulighed for at fremkomme med sine ønsker til en ny permanent bolig, og man får også mulighed for, altså en del af den her aftaletekst den har også været, at man kunne ønske, hvis man ville blive i området, så er det en mulighed, men hvis man nu havde et ønske om at komme ud i en anden afdeling, det kunne være en af vores egne, men det kunne faktisk også være hele Aarhus, det der hedder 5. Kreds, så alle de andre boligforeninger, så havde man faktisk også muligheden for det. Så ud fra de ønsker, som beboerne nu har haft, der har vores genhusningskonsulenter knoklet hårdt med at finde nogle boligtilbud, som matchede vores beboere, og man kan sige, som det ser ud lige nu, så tror jeg 50% har ønsket at blive i området, mens 50% har ønsket at flytte ud af området og flytte til andre steder. Der er nogle der har gået og drømt om at få et rækkehus i Højbjerg, så har vi gjort alt for at efterkomme den mulighed. Så via dialog har vi forsøgt på bedst mulig måde at efterkomme de beboere, der har været nødt til at flytte ud, og deres ønsker.

Interviewer 1: Lidt mere omkring den her borgerinddragelse, om I har oplevet om der er forskel på den borgerinddragelse i forbindelse med den planlægning I laver med

parallelsamfund og Gellerup i forhold til andre boligområder eller udsatte boligområder eller andre projekter I laver?

Birgitte: Jeg har også et andet stort renoveringsprojekt, som ikke ligger i et udsat boligområde, og man kan sige generelt for det i beboerdemokratiet, så er det hjerteblod, involveret i om det er det ene eller det andet. Man kan så sige, at det er lidt mere voldsomt, når man lige pludselig har noget der er lovbestemt, og som man skal gennemføre, så der synes jeg da [...] man skal bruge mere tid på at komme igennem med løsninger og forslag i et område som Gellerup, som er et udsat boligområde. Fordi det kan bare være svært at forstå, hvorfor er det vores bolig, og selvom man siger det er lovbestemt, så er vi jo nærmeste part nogen gange, så det bliver ofte Brabrand Boligforening, der er trælse for nu vil vi have, at de skal flytte. Så jo, jeg synes der er meget hjerteblod ind i det, og jeg synes da der er forskel.

Interviewer 1: Er det svære for jer at informere og inddrage de her borgere, eller beboere, i de her beslutningsprocesser, fordi der ligger den restriktive lov, der ligger?

Birgitte: Jeg ved ikke om jeg synes det er svære at inddrage dem, men det bare noget andet, man kan sige, processerne er nogenlunde de samme, det er måske bare mere kompleks, når man nu har det, at man også skal rive nogle boliger ned. Altså de fleste synes det er federe, når man skal renovere og skal tilføre noget nyt.

Interviewer 1: Det har vi også snakket lidt med kommunen om, i forhold til valget af de her bygninger, som skal rives ned, hvor meget har I været inde over som boligforening, og hvor meget har jeres beboere været inde over beslutningerne om, hvilke blokke der skulle rives ned i forbindelse med udviklingsplanen?

Birgitte: Der må jeg faktisk være en lille smule svar skyldig, fordi jeg har ikke siddet med i forhandlingerne på daværende tidspunkt, altså hvordan man lige eksakt er kommet frem til det her, altså det har været et stort puslespil også i forhold til, at der hvor vi river ned, jamen så skulle det gøre plads til nogle andre ting blandt andet, at arealerne kunne blive solgt fra til nogen private udviklere. Der er også Aarhus Kommune, der har købt en grund til, at der skal bygges en ny skole herude, men hvordan man lige har kringlet det store puslespil, der må jeg blive lidt svar skyldig, men det har jo så givet plads til noget andet herude i området.

Interviewer 1: For at komme lidt tilbage til det du nævnte før, med at det mere kompleks, og at det tit er jer, der er tættest på, det snakkede vi faktisk også om med begge dem, er arbejdede med nogle udsatte boligområder hos kommunen [...] kommunen snakkede om, at de egentlig gerne ville holde et stort borgermøde, men de faktisk ikke

turde, fordi at der var så stor modstand, så stor uenighed om det der skulle ske, og det følte de sig ikke sikre i at gøre, men det hele kommer jo egentlig fra staten [...] det var egentlig bare for at høre, hvordan man håndterer sådan en situation [...]

Birgitte: Det er fuldstændig rigtigt, man kan sige, det er det der med, at det er så svært [...] det er svært det der med, at det er lovbestemt, der er vedtaget en lov, der siger, at det her skal udmøntes, og jeg tror jo, at det ligesom kommunen også siger, så sidder vi som Brabrand Boligforening og kommunen sidder der, og vi skal i fællesskab gøre som loven siger, så derfor bliver vi jo [...] jeg tror man kan sige nok så mange gange det der med, at det er jo lovbestemt, vi skal bare implementere en eller anden lov. Men det er os der siger ordene, så vi bliver 'the bad guys' i det her, og det kan nogle gang godt være sprængfyldt og svært, og jeg kan også godt forstå det den anden vej rundt. Fordi hvor er det man som beboer, og i et område man synes er verdens dejligste område, hvorfor kalder I os for et udsat boligområde, hvorfor skal vi flytte ud af vores boliger, og de skal rives ned, så det kan man jo sagtens forstå og den vrede [...] der hvor man har mulighed for at komme af med den, kommer man af med den, derfor kan det jo være svært at holde de her informationsmøder eller beboermøde.

Interviewer 2: Det er noget af det vi prøver, i forhold til vores speciale at sige, er der nogle andre metoder man så kan bruge, og det har vi haft en del om på studiet med kommunikation, fordi når man sidder på den anden side som planlægger, er man også nødt til, at der er nogle rammer, og at det ikke bare frit i forhold til, hvad borgerne eller beboerne kan komme ind med, men i den her situation er det bare måske bare endnu sværere at få kommunikeret ud [...]

Birgitte: Det tror jeg da det er [...] qua at vi har en bred sammensætning af nationaliteter, så er der også nogle sproglige barrierer og forståelsesmæssige barrierer, som gør det svært. Det er bare overhovedet ikke særlig sort hvidt, men jeg synes jo vi prøver efter bedste mulige evne at komme hele vejen rundt omkring, og prøve at holde hånden under dem som muligt, men det er jo bare svært, og nogle gange skal det i gennem flere led, fordi så kan der sidde en ældre beboer, der ikke forstår så meget dansk, så skal det i gennem ens børn eller børnebørn, så nogle gange kommer det også i gennem mange led [...] men der kan man sige, at man har lavet nogle analyser og evalueringer, som har gjort, at man så kan sige, at det her område er udsat, fordi det har en sammensætning af beboere, ud fra nogle specifikke kriterier.

Interviewer 1: Har boligforeningen også været inde over nogle af de her mere sociale tiltag, der har været i forhold til at komme af parallelsamfundslisten og i forhold til den

her udviklingsplan?

Birgitte: Ja ja, det har vi [...] vi repræsenterer jo den fysiske del af aftaleteksten, den fysiske helhedsplan. Derudover er der også en boligsocial helhedsplan, som jo virkelig arbejder for at gøre det her bedre, og de er lykkedes på rigtig mange parametre ved at få mange i arbejde herude, ved at få løftet mange fra en overførselsindkomst til at komme i arbejde eller uddannelse. Så der sker virkelig meget på det område, og det løfter de hele tiden, der er virkelig gode kræfter i at få unge i uddannelse, at få folk i lærepladser, folk i arbejde, og det synes jeg de lykkes rigtig godt med herude. Og det tror jeg, hvis man går ind statistisk og ser over de sidste år, så kan man simpelthen se, at antallet af personer på overførselsindkomst det er på vej ned ad i forskellige aldersgrupper, så jo det bliver der gjort en kæmpe indsats for.

Interviewer 1: [...] det er spændende den forskel der er på eksempelvis vedvarende energi projekter, hvor der er rigtig mange, der møder op til borgermøderne og protesterer i forhold til det, hvor med parallelsamfund er der nogle få højrøstede stemmer [...]

Birgitte: Altså jo det er det jo nok, man kan sige, at nu spurgte I i starten om det repræsentative, der er jo nogle bærende kræfter i det her, det er der bare, det er ikke sådan, at der møder 100 op hver gang, der er et eller andet.

Interviewer 2: Vores vejleder har arbejdet med ghettoer i USA og afprøvet nogle af de her metoder. Det er også meget i forhold til tryghed. Vi snakkede med en fra Bispehaven i går, de lavede sådan en lignende tryghedsundersøgelse for at at se, hvad kan man gøre [...] så det er i brug i Danmark nogle steder, men jeg tænker da, at der godt kan bruges flere metoder.

Birgitte: Hvis nu i kommer på nogle flere spørgsmål, så er i velkomne til at skrive en mail eller noget sådan, så skal jeg nok prøve at vende tilbage efter bedste evne.

Interviewer 2: Ja, det er super dejligt. Der kommer 100% et eller andet opfølgende. Man finder altid ud af noget efterhånden, sådan er det altid.

Birgitte: Det ved jeg da selv, når jeg arbejder med sådan noget, i sådan en proces. Men jeg håber i kunne bruge det til noget.

Interviewer 2: Det kunne vi helt klart, ja. Vi har i hvert fald tænkt meget over at i projektet vil vi meget gerne have det fra, vi vil gerne have interviews fra alle synspunkter. Altså fra kommunen, fra boligorganisationen og fra beboere osv.

Birgitte: Har i fået nogle beboere herude fra, der vil være med til at?

Interviewer 2: Ja, vi har fået en fra bestyrelsen, Helle.

Birgitte: Fint. Har i fået Helle Hansen?

Interviewer 1: Ja

Birgitte: Fint. Så skal i nok få råt for usødet hvordan det er beboerne, de ser det. Det er simpelthen så fint. Det tegner godt, synes jeg.

Interviewer 1: Hende skal vi mødes med engang i næste uge.

Birgitte: Alletiders. Helle, hun har jo været med i lang tid, så og er en holdningens kvinde. Så jeg tænker, det er superfint at få det fra hendes perspektiv.

[. . .]

Interviewer 2: Vi har kunnet mærke [...] den der ghettoliste og udviklingsplan, den blev kastet ovenpå noget, der i forvejen var i gang i forhold til noget udviklingsarbejde. At det var sådan en fællesfølelse for alle undtaget [...] bolig- og planministeriet. Men de er jo meget politiske, så der kunne vi kunne få så meget ud af dem.

Interviewer 1: Aarhus kommune har også været meget ærlige i deres svar og erkender, at der måske har været nogle.

Birgitte: [...] det har der så også. Jeg tror også bare, at man ikke gennemføre noget, der er så gennemgribende uden at man er uenighed og uden at der kommer konflikter. Jeg tror bare at det er et skisme, man må tage med i det her [...] i udgangspunktet tror jeg at alle vil det bedste, det er i hvert fald det har jeg har indtrykket af i de 2,5 år jeg har arbejdet i Brabrand boligforening. Altså, der ligger ikke nogle onde intentioner bag det hele, men der er bare nogle ting, der skal gøres.

Interviewer 2: Det er også det, vi har kunnet mærke. At man har prøvet at gøre det bedste ud fra de rammer man har haft at arbejde med.

Birgitte: Der er jo altid forskel på, hvor man sidder henne. Om man sidder i min stol eller om man sidder som beboer. Det er da klart, at der kan der være forskellige perspektiver.

Interviewer 1: Vi har også snakket med en anden kommune og vi kan også se forskellen kommunerne imellem, hvordan de har valgt at gå til det.

[...]

Interviewer 1: Når vi bruger citater i vores rapport, er det så noget du gerne vil have tilsendt til godkendelse inden eller?

Birgitte: Det tror jeg egentlig gerne, at jeg vil.

Interviewer 1: Så får vi gjort det. Og får sendt den færdige rapport når den er færdig.

[...]

Interviewer 1: Så vil vi bare gerne sige tak for, at du gad blive interviewet.

Birgitte: Pøj pøj med det hele, god arbejdslyst.

C.3 Interview Trine Kyad Jansen

Interview med medarbejder fra Aarhus Kommune 31/03/2023

Trine: Trine Kyed Jansen, kommunikationsansvarlig for udviklingsplanen for Gellerupparken

Interviewer 1: Kasper

Interviewer 2: Julie

Interviewer 1: Som det stod i mailen, så er vi på 10 semester på landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet. Formålet med interviewet er at få en forståelsesramme for den borgerinddragelse der er i Aarhus Kommune, der er i forbindelse med den her planlægning af parallelsamfund med udgangspunkt i den her udviklingsplan for Gellerup. Kan du fortælle os lidt om dig?

Trine: Ja. Jeg er kommunikationsansvarlig for det der hedder integration- og bydelsudvikling, og har været med i udviklingen af Gellerup, dengang vi mest havde fokus på Gellerup siden 2009, så jeg har været med siden før parallelsamfundspakken og lovgivningen, og har fulgt det både før og efter. Tidligere havde jeg i højere grad et borgerinddragelsesperspektiv, det har jeg også i mindre grad nu, så jeg er rimelig velbevandret i, hvad vi har gjort, så er spørgsmålet om jeg kan huske det. Det skal jeg prøve at se om jeg kan.

Interviewer 1: Det helt fint. Det første emne vi gerne vil snakke om, er omkring de her udviklingsplaner, og realisering af det. Så det første spørgsmål er egentlig, hvad I har gjort for at imødekomme den lovgivning, der er kommet nu, og om der har været nogle udfordringer?

Trine: I forhold til borgerne?

Interviewer 1: Ja, om det ligesom har tilsidesat borgernes eller boligforeningens behov og ønsker i området til områdets udvikling.

Trine: Det er klart, at lovgivningen der er kommet, giver kommunerne [...] eller forskyder magtforholdet i forhold til kommuner og boligforeninger, og det betyder jo så [...] og konsekvensen er også, at kommunerne har haft flere værktøjer til at få gennemført de ting, som man som kommune synes, er vigtige. Så på den måde bliver magtforholdet forskudt, og det er der ingen tvivl om, at [...] hvis man kan sige det populært, at man

har fået nogle værktøjer, der kan tilsidesætte de ønsker, som boligforeningerne måtte have. Det er tydeligt. Det er også en ændring i forhold til tidligere, hvor man ikke havde de værktøjer. Så det er tydeligt, at der er sket en forskydning og ændring, og det får så også direkte konsekvenser i samarbejder og tilgangen, det er helt sikkert.

Interviewer 1: I forlængelse af det her samarbejde vi hører om, hvordan samarbejdet mellem kommunen, borgerne og boligorganisationerne har været, og om der har været konflikter og evt. hvilke?

Trine: Forstyrrer det jer, hvis jeg lige tager et historisk rids?

Interviewer 1: Nej, det gør det ikke.

Trine: Fordi man kan sige [...] vi har tidligere lavet meget fysisk udvikling i Gellerup, og har i samarbejde og fælles forståelse med Brabrand Boligforening, hvor man har lavet dispositionsplan, som blev vedtaget både i beboerdemokratiet i 2010, og 2011 i Aarhus Byråd, en dispositionsplan, der blandt andet beskrev nedrivninger og nye veje, og det blev der stemt ja til i beboerdemokratiet, de fem første nedrivninger, en ny infrastruktur, en ny åbning af området og nye borgerrettede funktioner ny bypark, ny kunstgræsbane osv. Det blev der stemt ja til, og var i høj grad en fælles plan, hvor der har været et stort element af [...] jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det, for borgerinddragelse er jo så mange ting, og er et svært ord, men der var et tæt samarbejde også helt nede med [...] hvad hedder det nu [...] beboerrepræsentanter [...] afdelingsbestyrelsen, der var det, i Gellerupparken, hvor der var mange workshops osv. Der havde man opbygget et tæt netværk, og en meget fast form for samarbejde med afdelingsbestyrelsens repræsentanter, der også sad med i forhandlingen [...] der var en politisk styregruppe, hvor de var inde og sidde sammen med borgmesteren osv. Så man havde et meget tæt samarbejde, men også ekstremt konfliktfyldt osv., men et samarbejde, og det er klart, at det ændrer sig med parallelsamfundspakken, hvor der bliver en anden tilgang til det. Og man kan sige, at der fortsat er noget man beskriver, som forhandlinger med beboerforeningen, og her vælger man i boligforeningen at flytte forhandlingsmandatet fra afdelingsbestyrelsen, og det vil sige tættere på beboerne, afdelingsbestyrelsen repræsenterer valget af beboerne i Gellerupparken, og flytter forhandlingsmandatet til Keld Albrechtsen, som er formand for hele Brabrand Boligforening, som varetager de andre afdelingers interesser. Så han varetager de samlede interesser. Så der er der et ret langt forhandlingsforløb med boligforeningen. Så er der også nogle konkrete nedslag i området, hvor man har [...] det her forløb var også en lille smule ramt af corona, så vi har nogle online sessioner, en online workshop med afdelingsbestyrelsen, hvor de ligesom kommer til orde i forhold til

borgmesteren, og det har altid sine kæmpe store begrænsninger, og så er der også nogle fysiske workshops, hvor beboerrepræsentanterne i afdelingsbestyrelsen inviterer ind og fremlægger deres ønsker og betragtninger, og hvad der ligesom betyder noget for dem. **Interviewer 1:** Ja fordi [...] vi har selvfølgelig kigget på alle de plandokumenter der ligger, og den der helhedsplan fra 2007 og dispositionsplanen, der står der ret tydeligt, at det ligesom skal ske med borgerne, hvorimod meget af det der ligger efter ghettolisten kom [...] der står ikke så meget omkring det, så der har vi også haft lidt svært ved at finde ud af om det rent faktisk havde været noget udover at sende det i høring [...] **Trine**: Der sker et skifte der, og der er ingen tvivl om at [...] hvis jeg nu også skal karikere det lidt ... så står før 2019 også lidt i et rosenrødt skær for beboernes side, fordi det var heller ikke fordi de knuselskede den plan fuldstændig betingelsesløst, men der var et langt højere grad af ejerskab trods alt, og det var heller ikke fordi de knuselskede kommunen, og de krav og ønsker kommunen havde, men der var ... det er svært at sige nu, fordi det står i kontrast til det der er nu, men der var i hvert fald i højere grad et fællesskab om den har plan. Hvor meget og hvor lidt det var, det synes jeg man skal diskutere, og det er svært at huske tilbage, men det står i hvert fald i kontrast til det vi har nu, hvor der ikke er [...] hvor beboerne, vil jeg tro, føler at det ikke er deres plan. Det vi har gjort konkret [...] der har været et forhandlingsforløb med formanden for boligforeningen, som har repræsenteret boligforeningens ønsker, og det har været inde helt at forhandle inde ved borgmesteren, og så har der været nogle workshops, hvor afdelingsbestyrelsen, altså beboerne, har fremlagt deres konkrete ønsker, og så har vi holdt nogle orienteringsmøder [...] igen noget coronaramt, der skal bygges en ny skole i området, hvor vi havde et ret stort setup med en høring omkring den og en introduktion af den elektronisk, hvor vi så også præsenterede de grundlæggende planer for det vi kalder Karen Blixenkvarteret, som er det kvarter, hvor det nye kvarter skal etableres, hvor de fleste blokke bliver revet ned. Alle er jo interesseret i at gøre det så godt som muligt, vi har også forskellige strategier for, hvad vi synes er vigtigt og vi lægger vægt på, og vi lægger vægt på, at folk kommer til orde, altså under corona gjorde vi en del for, at det var elektronisk, det ved vi historisk er en kæmpe barriere for inddragelsen af mange i det område, så vi [...] vi havde fået hjælp til at etablere det antal grupper man måtte samles, så man kunne sidde med en moderator og stille spørgsmål f.eks. bydelsmøder eller afdelingsbestyrelsen, at man kunne få hjælp til at stille spørgsmål på andre lokationer. Så har vi igen historisk, også fordi vi har den historik, vi har med samarbejde, lagt meget vægt på fortsat at være synlig og tilstede i området. Jeg tror, og ved og i

hvert fald erfaret, at det som betyder noget i sådan nogle processer her, det er, at vi som kommune [...] der er en naturlig mistro til systemet og kommunen både praktisk, og så på et helt generelt plan, det kan vi også se på valgdeltagelse og alt sådan noget [...] der er en mistro til systemet, om systemet vil dig det godt. Derfor er det vigtigt at få sat nogle ansigter på systemet, og få skabt nogle relationer. Vi har hele tiden i Gellerup prioriteret at skabe relationer, være til stede, netværkskommunikation. Det betyder helt konkret, at vi har haft [...] både boligforeningen og kommunen har kontorbygning i området, og vi har et sports- og kulturcampus. Da vi startede var der boliger, altså der var helt rent fysisk svært at mødes og tale om Gellerup i Gellerup for borgmesteren, embedsmænd osv. Så der etablerede vi et informationscenter, som både fungerer som mødested, så man rent faktisk kunne tale om Gellerup i Gellerup, men også sådan at man havde aktiviteter ud mod det, der var Karen Blixens Boulevard, for vi havde ikke nogen kant. Har I været dernede?

Interviewer 1 og 2: Ja.

Trine: Cirka verdens bredeste vej har vi fået anlagt, ik'? Derfor lavede vi et informationscenter, som skulle lave midlertidig aktivitet, være et informationscenter, hvor folk kunne få informationer og et mødested [...] det har vi bevaret, en base i området, nu nedlægger vi det, men det er, fordi vi er kommet så langt i udviklingen. At have en base i området, at være tilgængelige, at være synlige, og prioritere, at her kan man få rigtig information, det skulle ikke bemandes af nogle frivillige, det skulle bemandes af nogle, der vidste det rigtige. For det er ofte også mange rygter i sådan et område [...] vi har prioriteret det der tætte netværkskommunikation, tilstedeværelse og relationsskabelse, altså at møde folk i børnehøjde. Men det er i høj grad for at højne informationsniveauet og vidensniveauet i området.

Interviewer 1: I havde lavet alt den her planlægning inden, og så kom det her krav om de her 40 %, oplevede I så, at efter der kom alt det her fra staten, at konflikter eskalerede, kom der flere konflikter eller nogenlunde det samme?

Trine: Altså igen står alting lidt i et romantiseret lys. Jeg har lyst til at sige, og det er også rigtigt, at konflikterne eskalerede, men man skal huske, at der var også seriøse konflikter før. Det er bare for at sige, at før var det også konfliktfyldt, men der er ingen tvivl om, at det blev mere konfliktfyldt, der er ingen tvivl om, at afdelingsbestyrelsen, vil jeg sige primært, føler sig kørt over af kommunen (Aarhus Kommune) ... at de føler sig trynet af de redskaber man har fået som kommune, det er der ingen tvivl om [...] og man kan sige det konfliktfyldte topper også ved den følelse af at blive kørt over af, at

udviklingsplanen var til afstemning, hvor der tidligere faktisk blev stemt ja til dispositionsplanen og de nedrivninger der, så var udviklingsplanen til afstemning i beboerdemokratiet, og der blev der stemt nej. Så bruger man så de redskaber man så har til at løfte det op i foreningsbestyrelsen, som skal varetage hele boligforeningens økonomi, og her blev der så stemt ja. Så der har man spurgt folk, hvad synes I, det gav de udtryk for, det svar ønsker man så ikke og så blev det kørt videre.

Interviewer 1: Du snakkede lidt om det her med, at der har været nogle udfordringer under corona med inddragelsen [...] vi tænkte på om der har været nogle udfordringer i forbindelse med de beboere derude, den mangfoldighed der er, i forhold til borgerinddragelse?

Trine: Vores fordel er, at vi har arbejdet med byudvikling i det område i så mange år, så har vi gjort os ret mange erfaringer med det, og vi ved, at sådan noget som netværkskommunikation, og det med at orientere folk eller informere og inddrage folk der er meningsdannere, og som er rollemodeller i området, altså sørg for at komme [...] når man kommer til foreningsmøderne er det typisk også de ressourcestærke, altså vi ved, at [...] vi har også gjort brug af skriftlig materiale, vi er holdt op med at oversætte f.eks., det gjorde vi en del i starten, og løb ind i [...] for det første er det meget svære end det lyder, og for det andet så er [...] det er sådan, at hvis du taler arabisk kan du også læse arabisk, så kan du ikke læse den form for arabisk, der er forskellige afarter, så det er meget svært at blive enige om [...] det er ikke bare løsningen at oversætte til andre sprog, for det kan sagtens være man ikke kan læse på det sprog man taler. Samtidig mister man som afsender magten over det. Jeg har også haft oversættelser sendt ud, som var fejlbehæftet, og det har jeg haft cirka nul viden om for jeg kunne ikke læse, hvad der stod. Så det vi holdt op med. Men vi deler skriftligt materiale ud. Vi gør meget ud af det der med at bruge de netværk vi har. Vi har sådan noget der hedder bydelsmøder, som der kvinder der er meget aktive i området, som gennemgår forskellige uddannelsesforløb, det kan også været noget med dit barn skal i skole, hvordan fungerer Aula, hvordan fungerer skolesystemet, altså sådan en uddannelse i det danske samfund, kan man sige meget kort forsimplet, og hvordan du bidrager til at hjælpe i dit lokalområde, det har også et element af, at du skal ud at hjælpe og være rollemodel, f.eks. bruger vi dem også til valg, det her er et valgkort, her skal du stemme og giver en intro og sådan noget. Sådan nogle har vi prioriteret rigtigt højt altid at holde oplæg for [...] lige nu har vi givet midler til uddannelsen for formidlingsguider, som at blive ekstra uddannet i at kunne fortælle, hvilke muligheder du har i forbindelse med genhusning. Så vi har gjort

meget i det der med at optræde, og fortælle ved foreninger i forskellige former [...] og du kan diskutere om det er borgerinddragelse eller information, men altså hvis du skal inddrages eller tage stilling, skal du vide, hvad man har med at gøre før man kan forholde sig til det. Så derfor er første trin at få folk informeret om, hvad der egentlig sker, før de kan tage stilling til det [...] tidligere har vi gjort rigtig meget i det der netværkskommunikation, og det er faktisk det der virker bedst.

Interviewer 2: [...] det er et indskudt spørgsmål, men du har næsten allerede svaret på det. Det var i forhold til det der med, at I havde allerede gang i en del planlægning eller realiseringen ude i området, da ghettolisten kom [...] da den kom om den har hindret det arbejde, der var gået i gang, har der været nogle projekter I var blevet nødt til at stoppe? [...] vi fik at vide af Pernille (red. Madsen), at lige pludselig så skulle man gå i gang med den her udviklingsplan, og det kom midt i et andet arbejde [...] I havde jeres egne kriterier, så det her kom lidt ind fra siden på en eller anden måde.

Trine: Det gjorde den helt sikkert [...] Pernille Madsen?

Interviewer 2: Ja.

Trine: Ja. Hun har været meget inde i det der arbejde, så jeg ved ikke, hvad vi har haft gang i der. Vi har helt sikkert haft gang i noget andet. Selve udarbejdelsen af sådan en udviklingsplan tager lang tid og er altopslugende, fordi det er sådan et koncentreret forløb. Hvis man kigger i dispositionsplanen, jeg kan ikke huske siden, men jeg kan huske det er på en venstre side, der står der, at det her er første fase af udviklingen derude, dispositionsplanen beskriver ikke, at vi kommer i mål med udviklingen derude, og der står specifikt i dispositionsplanen, at der kan komme yderligere nedrivninger i spil. Så der har været en bevidsthed om, da den blev udformet, at man så komme til lidt at glemme det i processen, det er en anden ting, men man har en klar bevidsthed, at dispositionsplanen beskriver en fase, og den udvikling der er lavet efterfølgende, bygger videre på den fase [...] f.eks. i Toveshøj har der været meget lidt udviklet, det er nord for Edwin Rahrs Vej, hvor der er lavet vejjusteringer og enkelte renoveringer [...] det passer ikke, der er også lavet en bypark, men det er ikke lavet nær så massive greb, som der er gjort i Gellerup. Så det udviklingsarbejde ligger meget i tråd, med det der er foretaget tidligere, altså jeg vil mene det er næste fase og kan ses i en sammenhæng.

Interviewer 1: Så lovgivningen har ikke gjort, at I har skulle tage ting væk fra den planlægning i havde lavet i forvejen.

Trine: Nej. Nej, det har det ikke. Det har bygget videre på det.

Interviewer 1: Ja okay. I forhold til borgerinddragelse i parallelsamfund i udsatte

områder [...] det er i forhold til, hvor meget borgerne, eller beboerne, er involveret i realiseringen af de her visioner i udviklingsplanen, fordi en ting er, at man skal lave en udviklingsplan, så er det jo også efterfølgende helhedsplaner og realiseringen af det [...] det har selvfølgelig ikke en stor betydning i forhold til, at der skal rives det ned, der skal rives ned, det kan man ikke rigtigt ændre på, men nogle af de andre ting der skal ske i området om de ligesom er involveret i det?

Trine: Ja, og nu kommer jeg i tanke om noget. Samarbejdet i Gellerup har været konfliktfyldt og er konfliktfyldt, men hvis man går op nord for Edwin Rahrs Vej i Toveshøj, der er en anden afdelingsbestyrelse. Der har man, for det første ikke så voldsom en historik, så derfor er man ikke så trætte af hinanden på forhånd [...] det skal man til i gang med nu, Toveshøj der er ikke blevet revet ned, selvom de ser sig, som en del af Gellerup, så er de alligevel isoleret og fritaget for nedrivning. Der skal man i gang med at finde 200 boliger til nedrivning, og der har man et tæt samarbejde med afdelingsbestyrelsen f.eks. har man lavet en del af sådan nogle rundture [...] et trick eller en metode er også, at det er afdelingsbestyrelsen, der er vært, så man sørger for, at I inviterer borgmesteren ud, I inviterer ud, og så går vi en tur sammen, hvor I fortæller, hvad I godt kan lide ved det her område. Sådan nogle ture har der været en del af, hvor man er ude at se på det sammen, så man får skabt sig et fælles billede af, hvad det har område er. Der har borgmesteren og embedsfolk været ude at gå med afdelingsbestyrelsen i flere omgange, hvor man sammen taler om, hvad er det positive, hvad vil vi gerne bevare, og det kan jo være træer eller grønne elementer, lys, luft, altså hvad er kvaliteterne i det her område. Så skal man heller ikke være blind for, at beboernes syn tager udgangspunkt i deres egen verden, og deres egen erfaring, hvor byudviklinger gerne skal tilgodese den mere langstrakte udvikling, og byen som hele, så hvis du spørger beboere, hvor de gerne f.eks. vil have revet ned, så er de meget glade for at pege på blokke, altså specifikke blokke, og de kan jo godt se det, som et middel til at få kriminelle familier [...] hvis man ved, der bor x antal kriminelle familier i den her blok, så er der ikke langt fra at sige, vi synes den her skal ned. Altså jeg vil bare sige, at der er andre beboere og andre perspektiver på den konkrete udvikling end byudviklere ville have. Så det skal ligesom også finde en vej i det.

Interviewer 1: Nu er I begyndt at realisere det her og sådan noget, hvordan har I ligesom fået det integreret i en allerede eksisterende bydel, der er, altså både i forhold til den beboersammensætning der er i området, men også i forhold til den fysiske forandring der er, fordi som du siger, så snakker alle de her planlægningsdokumenter om, at det skal

være de her blandede kvarterer med forskellige bosætninger i forhold til almene boliger og ejerboliger, hvordan har I ligesom gjort for at få de her visioner ud?

Trine: Tænker du her på den blandede by?

Interviewer 1: Ja.

Trine: Og tænker du på, bare for at jeg kan sige det rigtigt, at vi river ned i store flader, i stedet for at fortætte inde i mellem?

Interviewer 1: Ja.

Trine: Ja, det har ramt mig lidt på min faglighed. Altså Aarhus Kommune har valgt at prioritere, at vi har store udviklingsområder, og at vi ikke har fortætning mellem blokkene. Det har vi af forskellige årsager. Historisk, da man lavede de første nedrivninger, der var det rigtigt vigtigt, at man fik et åbningstræk, man fik store udviklingsflader, hvor man ligesom kunne lave en markant tydelig udvikling, som gjorde, at man troede på det hér. Det skulle placeres op mod Edwin Rahrs Vej, så det var tydeligt ud af området, i stedet for nogle punktnedrivninger inden i, som man ikke ville kunne se, så det her med, at det er tydeligt, at der sker noget, og at vi kan lave en markant forandring, som man virkelig synliggør, og er en stor udvikling i området. I samme periode, i langt mindre grad, der ryddede man hele [...] ud mod kilen ud mod ringvejen [red. Åby Ringvej], der var en vold ud mod ringvejen, man kunne køre ude på ringvejen, og så kunne man ikke se Gellerupparken, så de der sociale udsatte kunne hygge sig fint, for vi kunne ikke engang se dem. Så man startede også med at rydde det der, og få området ned i niveau, så man ligesom fik en synlighed og en gennemsigtighed, og i samme dur fik man et stort åbningstræk, der skulle markere og drive udviklingen. Det her med at have store områder at udvikle på, det er noget man har holdt fast i, og gerne vil. Vi vurderer, og har fået vurderet [...] lysindfald og indkigsgener kan blive vanskelige, hvis der fortættes, og samtidig vurderer vi [...] lejlighederne i Gellerupparken, det er en vigtig pointe, er svære at leje ud. Det er de sværeste at udleje, der er er ekstrem stor tomgang, i hele det her nedrivningsperspektiv skal man også tænke på, at det er simpelthen for dyrt for boligforeningen. Det er dyrt fordi der er tomgang ved huslejningstab, fordi de er de mindst attraktive lejligheder på boligmarkedet i Aarhus. Hvis man skal flytte til Gellerup, så skal du have noget, som kan noget andet, hvis du ideelt set skal købe en bolig i Gellerup, så skal du have noget der er virkelig godt, noget der tiltrækker, en lejlighed nede mellem to blokke [...] man vil ødelægge kvaliteterne ved begge dele, du vil ødelægge de åbenlyse kvaliteter, der er ved blokkene med udsyn, luft, og du vil ikke få det bedst mulige nybyggeri, hvis du fortætter nede mellem blokkene.

Det er ligesom den vurdering, der er lagt. Så har vi også lavet undersøgelser, der viser, at [...] du vil rigtig gerne bo hos nogle, der minder lidt om dig selv, så hvis vi skal tiltrække nye beboere, så er det rart at have en vis volumen på nye boligtyper, så man ligesom kan tage skridtet og flytte, og flytte til Gellerup [...] noget man vil opleve som trygt [...] hvis man skal investere i en bolig, vil man rigtig gerne være sikker på, at man kan få pengene igen. Lige nu har vi så problemer med at etablere ejerboliger, men tanken er det her med, at man skal sikre kvaliteterne i det eksisterende og det nye.

Interviewer 1: Hvad så beboermæssigt, for jeg tænker lidt, de har ligesom været lidt dem selv, og nu kommer der ligesom andre mennesker, der skal flytte ind i området, om man ligesom har gjort noget for at bibeholde den der blandede beboersammensætning, så de ikke bare grupperer sig i to forskellige?

Trine: Ja. Jamen det er jo virkelig spændende, det som vi skal i gang med nu her, og se hvordan det kommer til at spille af. Vi orienterer os jo også andre steder, og det er jo et virkelig stort problem, hvordan man får de her [...] så man ikke får skabt et A og et B hold internt i området. Vi har skabt mange rum for, at mødes. Altså vi har skabt fysiske faciliteter omkring, vi har stiftet en bypark, en boldbane, et sports-og kulturcampus, altså vi har skabt de her fysiske rum for, at man kan mødes, dette betyder ikke, at det så sker af sig selv. Vi er meget opmærksomme på, eller i hvert fald bevidste om, at der skal skabes aktiviteter, som ikke kun er for de almene boliger, men som er for begge dele. Vi har gjort forskellige forsøg, som ikke har lykkes. Vi har forsøgt fællesspisning for nye beboere på tværs af det almene og private, det lykkedes ikke, der kom ikke nogen. Nu kan jeg se biblioteket gør lidt det samme, de holder det for studerende generelt, det ser ud til at virke. Under corona lavede vi plænekoncerter, hvor der var musik rundt omkring i bydelen, og vi laver forskellige sportsevents. Vi har afholdt noget der hedder "Løb mellem husene", hvor vi i samarbejder med den største udvikler derude, Enggaard, som i sikkert kender, for at få deres beboere til også at deltage. Ligesom for at sørge for, at både private og almene deltager i det, så det er vi bevidste om, og nogle forsøg er virkelig ikke lykkedes, og andre er. Men det der er helt afgørende, og er grunden til den her udvikling [...] det der med at have skoler og daginstitutioner i udsatte boligområder, det er svært. Det er svært at drive velfungerende skoler og daginstitutioner, hvis du udelukkende har tosprogede børn, som vi har haft. Så derfor bliver det her med at etablere en skole derude, det skal gerne blive områdets skole derude, der servicere bredt, det er det der sådan binder bydele sammen, det er jo tit de her fælles institutioner, hvor vi gerne skulle mødes og lære hinanden at kende. Det er ligesom kernen i tanken om de blandede byer,

at de kommer til at mødes, og her skal de her skoler og institutioner gerne bidrage til det. Men det bliver spændende at se, og det er noget vi er bevidste om og arbejder med.
Interviewer 2: Vi havde også et spørgsmål omkring, hvilke metoder i typisk brugte til planlægningen, og om I har kunne mærke et behov for nye metoder, men den har du også allerede lidt svaret på, for det jo været nødvendig i den proces.
Trine: Jo, og vi gør også alle de der sædvanlige ting. Altså det man skal helt lovpligtigt med ting i høringer, og ting ud i fællesrådene [. . .] jeg plejer at sige, at nu har vi også lige lavet havn i Aarhus, det er en anden målgruppe, der larmer på en måde, som en kommune meget bedre kan høre, fordi de er utrolig gode til at skrive høringssvar osv., og der har man at gøre med en anden målgruppe, som larmer på en måde kommunen har svært ved at høre. Her er der også ildsjæle i området, som er gode til i fællesrådene, afdelingsbestyrelserne ligesom samlet at få indsendt høringssvar, samlet at få indsendt. De har også været gode til at holde nogle workshops, hvor man kunne komme ned at sige, hvad man synes, og så hjælper de med at få sendt det ind. Det er også meget et samarbejde med civilsamfundet, boligforeningen og boligforeningens aktører ligesom hjælper til, og bidrager, og det betyder meget, at de gør det.
Interviewer 1: Til sidst vil vi bare gerne vide, om du vil have tilsendt citater vi bruger i rapporten, så du kan godkende dem.
Trine: Er den offentlig? Hvis den ikke er offentlig, er det ligegyldigt, men hvis den er offentlig, og der er noget I tænker, at det bliver hun træt af, eller er lidt kontroversielt, kan I så ikke lige sende den til mig.
Interviewer 1: Og til sidst kunne du så tænke dig at have specialet, så du kunne læse det, hvis det er?
Trine: Ja, det vil jeg meget gerne.
Interviewer 1: Okay super. Så vil vi gerne sige tak for hjælpen.

C.4 Interview Heidi Milan Bilenberg

Interview med medarbejder fra Aarhus Kommune 17/04/2023
Heidi: Heidi Milan Bilenberg, byplanlægger, har arbejdet med Bispehaven og Gellerup
Interviewer 1: Kasper
Interviewer 2: Julie

Interviewer 1: Og så tænkte jeg, at vi Sådan startede lidt med at fortælle, nu har du

fået vores mail også, men fortælle lidt omkring os, og så tænkte jeg du kunne fortælle lidt omkring dig og så derefter vil vi komme med de her spørgsmål, vi har. Som du ved, så er vi 3, 10. semesterstuderende, vi har en der er syg, så lige nu er vi kun 2, fra landinspektør uddannelsen på Aalborg Universitet og formålet med at interviewet her, det er at få Sådan en forståelsesramme for den borgerinddragelse, der har været i Aarhus Kommune i forbindelse med planlægningen for parallelsamfund. Altså her både bispehaven, som du har arbejdet med, men vi har snakket en med en omkring Gellerup.

Heidi: Ja jeg kender også lidt til, så det er fint.

Interviewer 1: Ja. Hvis du vil sige lidt omkring dig, og hvad du arbejder med.

Heidi: Ja. Jeg er uddannet arkitekt, men arbejder så som byplanlægger. Og har primært lavede lokalplaner og sådan større helhedsplaner for større byområder og de sidste 6-7 år, er det nok efterhånden, der har jeg også arbejdet med udsatte boligområder. Primært Bispehaven, men også som sagt en smule med Gellerup. Jeg skal blandt andet lave noget en lokalplan for ombygning af City Vest som er et kæmpe stort butikscenter i Gellerup. I Aarhus Kommune har vi organiseret det sådan, at det er den magistratsafdelinger, hedder borgmesterens afdeling som er tovholder på almene boligers omdannelse af boligområder, som omfatter udsatte boligområder. De har en afdeling, der hedder integration- og bydelsudvikling. Sådan lovgivningsmæssigt, så er det dem, der har alt kontakten opad til landsbyggefonden og til politikerne og monitorering af de her udsatte boligområder. Hvor jeg jo er er byplanlægger og arbejder med den fysiske planlægning. På det her plan. Yes og ellers så må i jo bare spørge, hvis der er et eller andet i ikke lige har fanget.

Interviewer 1: Vi har sådan delt det op i 3 temaer og det første det handler meget omkring de her udviklingsplaner og realisering af de her udviklingsplaner. Og hvad har i gjort for at imødekomme den lovgivning, der er på området? Og har det været en udfordring? Og i den forbindelse, om det har tilsidesat borgerens og boligforeningernes behov eller ønsker til områdets udvikling?

Heidi: Ja, det er jo svært at sige, fordi man kan sige, at boligselskaberne får jo vredet armen om på ryggen. De ønsker som udgangspunkt meget sjældent at rive blokke ned for eksempel. Det er en dårlig fortælling. De synes det er ærgerligt at skulle smide folk ud af deres boliger og tvangsflytte dem og de vil jo sådan set meget hellere kan man sige, renovere og bygge om, hvis det i det omfang det er muligt, så man kan sige så den første tid, da det var blevet besluttet at Bispehaven for eksempel var et udsat boligområde hvor skulle ned på de der max 40 procent almene boliger. Der var der nok en del svære slag omkring kan vi gøre det på en anden måde kan vi fortsætte kan vi ombygge kan vi sælge

boliger og så videre. Der var mange beregninger og forhandlinger om hvordan kan vi nå frem til den der 40 procents målsætning som loven jo indeholder og det kunne man godt se det. Det kunne man simpelthen ikke gøres ved bare at bygge om og fortætte, at vi var nødt til at rive nogle blokke ned. Så det synes jeg da, det var da en lidt svær tid fordi at boligforeningen dybest set ikke ønskede det. Jeg synes, vi har et godt samarbejde med boligforeninger, og vi har også et nogenlunde samarbejde med beboerne, vil jeg sige. Der er jo beboerdemokrati selvfølgelig. Men Det er nok også sjældent, at man finder beboere, som synes det er en skide god ide. Så de var jo også kede af det, især folk der bliver tvunget til at flytte mod deres vilje og så videre, så man kan sige det er jo Sådan et samarbejde med armen om på ryggen.

Interviewer 1: Har der været nogle Sådan konflikter i imellem jer som kommune og boligorganisation eller imellem jer, kommunen og borgerne, forbindelse med den her udviklingsplan?

Heidi: Ja Det kan man nok godt sige. Altså beboere i afdelingen, de stemte jo imod hvad hedder det helhedsplanen, fordi de ikke ønskede nedrivning og formanden for afdelingen han har indledt en retssag mod kommunen, fordi han mener slet ikke vi har lov til at forlange det. Så ja, det kan man nok godt se, men altså vi snakker pænt og ordentligt sammen, når vi mødes og vi samarbejder sådan fint, når vi sådan mødes ansigt til ansigt. Men altså dybest set, så mener han jo, at den der lovgivning er helt, helt forfejlet, og at man ikke på den måde kan tvinge folk ud af deres boliger og så videre, men han er en veluddannet og veltalende mand, så jeg tror det handler også om et eller andet sted og køre den sådan helt grundlæggende samtidig med at han godt ved at det tog det ruller altså vi kører af sted, vi har vedtaget den lokale nedrivning af 6 hvad hedder det boligblokke derovre og så videre.

Interviewer 1: I forbindelse med nedrivelser og med at ligesom skulle vælge hvilke af de her blokke der skulle ned, har det været svært?

Heidi: Nogle ting er i forhold til områdets størrelse og så Gellerup er jo noget større end Bispehaven har det sådan været svært. Her har der ligesom været nogle konflikter i forbindelse med det i forhold til sådan størrelsen af området. Jeg vil ikke sige, der har været større, konflikter i forbindelse med det som sådan, men der har været mange drøftelser af, hvad der ville give mest mening at gøre, altså. Dels i forhold til den bebyggelse som står tilbage. Hvilke blokke kan bedst fungere som en selvstændig enhed, selvom der forsvinder nogle blokke og på den anden side, hvordan kan vi bedst lave et nyt udviklingsområde der hvor vi river ned. Det skal jo også give mening i forhold til, at

man kan lægge noget andet ind i den midt i den bebyggelse der og skal hænge sammen, så så Det har der været mange drøftelser af og og noget af det, vi har forsøgt os med. Det er at sige, at den samlede udvikling, som i stedet for man kunne godt tage en blok, der lå her, en blok der lå der, men at vi ville hellere have en sammenhængende enklave med blokke, så der kan komme et udviklingsområde af en vis størrelse som samtidig kan flytte sig sådan lidt sammen med de blokke, som jo så skal stå tilbage. Så Det har der været mange overvejelser for hvilke blokke der kan mest mening og hvor man kunne lave bedst infrastruktur og så videre.

Interviewer 1: Så vil vi gerne spørge lidt ind til det generelt det her med borgerinddragelse og hvilke metoder i sådan typisk vil bruge i forbindelse med det planlægning, og som sagt du også har lavet en masse lokalplaner og så videre? Og om I har kunne mærke, at der har været behov for nye eller andre metoder til ligesom den her inddragelse både i forbindelse som generelt, men også i forbindelse med det her med parallelsamfund?

Heidi: Ja jamen, jeg tror vi altså hvis det er generelt borgerinddragelse, så er vi ligesom kommuner er flest, ikke at vi har selvfølgelig de lovpligtige i høringer på vores høringsportal og så videre, og så har vi borgermøder der hvor der er planer, hvor som der er særlig interesse omkring. Og det vurderer vi fra gang til gang. Altså er det her en plan, som er så meget storm omkring, at vi bør holde borgermøde? Eller er det så omfattende en planlægning, at vi bør holde et eller flere borgermøder? Og hvis det er sådan et sted, hvor vi har besluttet, at det skal være udvidet borgerinddragelse, så nedsætter vi jo også nogle gange nogle følgegrupper med borgere, hvor vi annoncerer ind, at man kan få lov at deltage i nogle følgegrupper, hvor der så er nogle opfølgende og uddybende workshops, og der kan være gåture i området og Sådan nogle forskellige ting. Og alt det har vi også brugt i Bispehaven. I Bispehaven der har vi jo også fulgt op med nogle. Altså dels har vi noget borgerinddragelse, som følger de der lokalplaner og fysiske planer, vi har, men det er i Bispehaven. I Gellerup har man også nogle følgegrupper, der følger de indsatser og initiativer, der bliver lavet derude, som er sådan mere aktivitetsbaseret. Der er en park, der skal aktiveres lidt og kan man lave noget for de unge og sådan noget der ikke og der er sådan lidt criss cross med folk der sådan er med begge steder. Men jeg vil sige det er jo svært at involvere. Dels ungdommen, hvis et der bor i de her områder, og så er det rigtig, rigtig svært at involvere folk, som taler dårligt dansk så det er jo en udfordring. Og der er også rigtig mange, hvad hedder det folk fra andre kulturer, som ikke har tradition for eller viden om, hvordan man egentlig deltager i Sådan nogle borgerinddragelsesproces

her, og de er virkelig svære at få med, og vi stiller jo ikke op med hverken tolkning eller engelsksprogede borgermøder. Så Jeg tror, der er mange, som et eller andet sted rent praktisk nok bliver sat lidt udenfor. Er det sådan et generelt problem, at der at der ligesom er nogle mennesker, der bliver sat udenfor i forbindelse med det her? Eller er det bare noget man sådan indfinder sig med, at det ligesom ikke er alle, der kan være en del af den her deltagelsesprocent

Interviewer 2: Jamen langt hen ad vejen bliver det nok tacklet som det sidste du siger at at man bare siger jamen Sådan er det.

Heidi: Jeg kan godt synes, at det er rent demokratisk, er et problem. Altså når der er information til beboere direkte fra boligselskab til beboere for eksempel, så skriver de jo tit ud på andre sprog og de holder beboermøder, hvor der kan være tolke med og hvor de taler engelsk og så videre. Så det er direkte til beboerne. Så er der trods alt lidt mere, og man får også mulighed, for hvis man for eksempel skal flytte, så får man jo flyttehjælp, og man får mulighed for at komme ind og få meget mere viden om, hvad det er, der skal ske sådan rent praktisk, på sprog, som man kan forstå. Men i forhold til selve borgermøderne, der kører vi bare på som om, at det var enhver anden del af byen, og det synes jeg da demokratisk set, det er sgu lidt [...] Det er sgu lidt problematisk i forhold til, at vi ved, at rigtig mange af dem taler dårligt dansk. Det er ikke særlig favnende, men man kan selvfølgelig sige at det er en del af hele parallelsamfundspakken, at man kan sige komme op på hesten. I må lære at tale og forstå dansk hvis I vil være med her, ellers så kører vi udenom jeg.

Interviewer 1: I forbindelse med det her med borgerinddragelse, der snakkede vi også med en omkring Gellerup omkring det her med, at når der så bliver revet noget ned, og der bliver bygget nye lejeboliger eller ejerlejligheder der, hvordan man ligesom fik integreret det som en del af det område, der allerede var der i forhold til ja, det her med parallelsamfund og udviklingsplan. Så det ikke bare bliver to sådan klodser der ligesom ikke hænger sammen på en måde.

Heidi: Jamen det er da en kæmpe udfordring. Vi gør meget ud af i hvert fald. Nu er jeg jo så kun ved at planlægge for det og ikke ved at realisere det kan man sige. Men vi gør meget ud af at sige, at det nye, der kommer i bispehaven. Det skal integrerer sig med og koordineres med de bestående blokke, det er, så der skal opstå en synergi, så det er det nye og det gamle, det taler sammen. Det må ikke blive sådan tungt og Gated communities, der vender ryggen til hinanden. Men det kan jo være skidesvært, at hvad hedder det, og beskrive det helt nøje, fordi den måde vi gør det på nu, det er jo, at nu

sidder vi og beskriver en form for konkurrenceprogram og så vil vi lave et udbud, og så vil vi have en investor til at byde ind og sige ja han gerne ville bygge et eller andet derinde, hvor de blokke skal rives ned. Så det er først senere, når vi så skal lave en lokalplan med den her faktiske bygherre, som vi ikke har endnu, at man skal til at lave at blive meget konkret i lokalplanen og sidde og skrive det ind og sikre sig, at der ikke må komme store hegn, der lukker af her eller stierne skal være gennemgående igennem begge områder og så videre. Men vi forsøger at meget kraftigt og signalere, at det er vigtigt at de to dele de skal hænge sammen.

Interviewer 2: Hvis man skal lave sine stemmer lidt ikke. Men det var nemlig også fordi at vi oplevede det i gellerup, at der er blevet bygget noget nyt ude i siderne, og det er blevet meget sådan. Det altså man kan se at der er den der loft imellem de 2 områder på en anden måde, men vi kan jo også se at det bliver gjort på en lidt anden måde, altså det der med at det er lidt inde i midten området og det tænker jeg da også har noget at sige i forhold til at det bliver en mere integreret del af området ja.

Heidi: Altså der var i Gellerup er det jo kæmpestort område i midten, men som man jo i virkeligheden rydder, og derfor tager det også virkelig lang tid derovre. Hvor mange år det kommer til at foregå og derfor er der nok nu også nogle af de der bebyggelser som har brug for [...] de har i hvert fald brug for at skærme byggepladsen, for der bliver jo simpelthen stjålet med arme og ben, fordi der er byggepladser, forskellige steder. Og nogle af de problemer der er med både Gellerup og Bispehaven, det er jo at der er tyverier og der er hærværk og der er bilafbrændinger, så der er nødt til at være nogle sikkerhedsforanstaltninger kan man sige indtil at det kommer til at fungere skide godt som et byområde, og det er jo et kæmpe dilemma, fordi noget af det vi gerne vil fjerne ovre ved Bispehaven, det er jo for eksempel, hvad hedder det høje hegn med pigtråd på, fordi det signalerer jo ikke tryghed. Altså det kan man se på at det er jo meget, det er jo meget paradoksalt, ikke fordi man sætter et hegn op for at det skal signalere tryghed, men for en dansker så signalerer det jo at der er et eller andet her man skal være bekymret for. Men det er også bare nødt til at være, altså den der omdannelse er jo hele grunden til at vi gør det. Det er jo fordi der skal være større tryghed, og det skal være nogle gode steder at bo i byen, men der er vi bare ikke endnu. Så derfor, så er vi nødt til at lave nogle nye bebyggelser, som er forberedt på, at vi kan åbne op, og at der kan blive sådan en helt almindelig åbent flows, som i store dele af resten af byen. Men at der også i perioder så kan der altså være behov for, at man skal kunne låse sin parkeringskælder. Man skal kunne låse af ind til sin baggård og det ene og det andet Sådan noget så det er

dilemmafyldt tror jeg at jeg vil sige.

Interviewer 1: I forbindelse med sådan det fysiske i forhold til den her i udviklingsplan nu der i Gellerup, der har de snakket om du ved letbanen skal igennem og sådan nogle ting, for ligesom at have sammenhæng med resten af byen og Bispehaven er jo egentlig meget cuttet af de der to store veje ud på den ene side er det sådan tænkt med i hvordan der ligesom skal være en sammenhæng mellem resten af den by der ligesom ligger omkring i i den her udviklingsplan? Og hvordan?

Heidi: Det er en meget stor del af det. Det er faktisk at, jeg går ud fra i har set den der udviklingsplan for Haslehøj eller Bispehaven som der ligger, den er baseret på dels at der er seks udviklingsområder som ligger enten i eller lige tæt på hvor Bispehaven den skal sådan strikkes bedre sammen med den omkringliggende by og det skal den også med infrastruktur. Så vi arbejder stadigvæk med at letbanens mulige anden etape kommer lige forbi Bispehaven og på den anden side oppe på ringvejen at der skal der komme hvad hedder det en BRT bus forhåbentlig. Så det bliver let at komme til og fra Bispehaven, uden at have sin egen bil. Så det er en del af den der store planlægning også at de skal have god adgang til kollektiv transport. Og vi vil også gøre det til en grøn bydel på den måde at alle ikke behøves at have deres bil. Det er i øvrigt et andet dilemma fordi samtidig vil vi gerne bygge noget her som nogen vil have lyst til at købe og bo i og den målgruppe som formentlig vil være interesseret i at bo i enten Gellerup eller Bispehaven, det er folk som ikke har råd til at købe et parcelhus i resten af Aarhus, fordi det er meget meget dyrt, gennemsnitprisen for et parcelhus i Aarhus er 3,7 millioner og det er der mange der ikke har råd til at betale så hvis vi nu kan lave rækkehuse til 2,5 millioner eller maks 3 millioner så vil vi helt klart have en målgruppe som er meget interreseret i det men den målgruppe er også interesseret i at kunne parkere deres egen bil meget tæt på boligen eller måske endda i deres egen indkørsel. Så selvom vi skal have høj klasse kollektiv trafik forbi begge steder så er vi også nødt til at give den målgruppe det de vil have hvis vi skal have flytte dem hen i området. Så vi rider på to heste.

Interviewer 1: Jeg kunne godt tænke mig, jeg ved godt at det ligger lidt ud over Bispehaven, at snakke lidt omkring det der center dernede som du laver lokalplan fordi det ligger jo et eller andet sted lige imellem Gellerup og ja resten af Aarhus, om det ligesom er tiltænkt i hele den udvikling i forhold til Gellerup? Jeg ved ikke hvor langt i er med det.

Heidi: Vi er først lige ved at starte op med lokalplanen med det. Så det bliver meget generelt det jeg kan sige. City Vest er jo et center for hele den bydel derude, Brabrand og

Åbyhøj og Gellerup og har virkelig for de bydel, for den bydel har ikke ret meget egentlig butikscentrum udover det og det skal den også forsat have. Og den ligger faktisk udenfor udviklingsplanen for Gellerup fordi det er jo ikke en del af Brabrand Boligforenings arealer men den er jo sindssygt vigtigt for at både Gellerup lykkedes og at hele den der bydel har et velfungerende samlingssted så der kommer til at være masser af samarbejde med den udviklingsplan der kører i Gellerup. Det er de også kun interesseret i. Det er A. Enggaard der har købt City Vest og A. Engaard har også købt store områder inde i Gellerup og er ved at udvikle dem så de er helt klart med i det også fordi de gerne vil skabe den sammenhæng. Så det er heldigt nok.

Interviewer 1: Nu har vi været inde og kigge på udviklingsplaner osv. Vi har kigget meget på Gellerup, vi er også interesseret i Bispehaven men vi har kigget meget på Gellerup og der har jo været alt det der planlægning inden de lavede udviklingsplanen, er det noget som der også har været for Bispehaven i forbindelse med det her med at Aarhus kommune har været inde og kigge på udsatte områder inden alt det her med ghettolisten og parallelsamfund kommer ind?

Interviewer 2: Ja, fordi boligerne er også forholdsvis nyrenoverede og sådan noget. Så vi tænkte også at der havde været gang i en eller anden udvikling før det med udviklingsplanen kommer ind og tager over lidt.

Heidi: Der er sket en facaderenovering i 00'erne eller 10"erne, tror jeg det var, som ikke er helt betalt af endnu. Og så var vi midt i gang med det vi kalder en tryghedsrenovering i Bispehaven. Og var egentlig godt i gang med den, der havde været en konkurrence og man havde fundet en vinder og var ved at snakke om hvordan man fik realiseret den her tryghedsrenovering bedst muligt sådan etapemæssigt og praktisk. Og så kom den her lov om almene boliger samtidig faktisk med at Aarhus Kommune lavede, jeg tror en måned før loven kom, der lavede Aahus Kommunen en aftale om at vi ikke accepterer parallelsamfund som også sagde vi skal gøre mere. Vi skal ikke bare renovere facader og uderum, vi skal gå hårdere til værks for det batter simpelthen ikke nok. Fordi man har jo i 20-30, nogen steder næsten 40 år måske, forsøgt med alle mulige indsatser. Og det har jo så primært været sådan nogle lapperier, at så har man opført et nyt fælleshus, renoveret facaderne, lavet nogle bedre udearealer og sådan noget, men uden at det har givet nogen effekt. Så den der tryghedsrenovering der var, gik ud på at man ville fjerne nogle parkeringsdæk. Der var sådan nogle kæmpestore parkeringskældre under Bispehaven før, som mildest talt ikke var særligt trygge. Så man lavede simpelhen sådan et tryghedskort, eller man kan kalde det et utryghedskort, hvor man vidste hvor er det mest utrygt at

færdes henne i Bispehaven. Og det var blandt andet fordi så var der salg af hash, eller der stod store grupperinger af unge mennesker som virkede truende så man ikke turde gå ind af sin opgang eller der blev kørt ræs i biler og scooter osv. Hvor det jo viste at Bispehaven var et af de områder, hvis ikke det område i Danmark hvor folk var allermest utryg ved at bo. Folk har altid kunne leje deres lejligheder ud men det er jo ikke altid at de mennesker de vil have ind og bo, de kunne leje deres lejligheder ud til. Bispehaven har kørt en kombineret udlejning i mange år så man skulle neten have arbejder, eller være under uddannelse eller komme udefra for at kunne få en bolig der. Men stadigvæk, kan man jo sige, så var der stadig nok problemer til at de kom på listen og blev udpeget, så det var i fuld gang. Så stoppede man lidt op med den her tryghedsrenovering da loven kom for så kunne man godt se at det giver jo ingen mening at renovere nogle uderum eller blokke som så skulle forsvinde. Så derfor renoverede man de uderum og blokke som var mest sandsynlig skulle blive og så ventede man med de sidste for der begyndte vi allerede at forhandle om hvor der skulle ske noget for ikke at spilde pengene.

Interviewer 1: Alt det arbejde der er lavet inden, har det haft en indflydelse på den udviklingsplan der ligger nu? Og hvordan? Nu siger du man valgte at stoppe det her men er der ligesom noget der er ført videre i den udviklingsplan der ligger nu?

Heidi: Ja det er der for da man lavede den der tryghedsrenovering, der lavede man en arkitektkonkurrence hvor man bad om nogle bud på hvordan man kan man gøre det her til et mere trygt og velfungerende område? Og der var masser af gode tanker i det som vi sådan set bare har arbejdet videre med på og med. Og det var sådan noget der handlede om f.eks. fjerne de her skumle parkeringskældre, fjerne nogle meget store skumle jordvolde som der også var, så man ikke kunne se hvad der skete inde i gårdrummene og når man gik på gaden så gik man i sådan et facadeløst gaderum hvor der ikke var nogle vinduer eller funktioner. Så det er en stor del af det, det er egentlig at få nogle vinduer og funktioner ned i gaderummet og få cyklister og bilister til at mødes nede i gaderummet i stedet for der er adskilt trafiksystemer for man går temmelig alene nogle gange. Så har vi arbejdet med forskellighed så alle gårdrum ikke er ens. Men jeg vil sige, den tryghedsrenovering altså det er jo det der nogle gange sker, det var bare slet ikke nok. Det er stadig nogle sølle gårdrum der mellem de høje blokke f.eks. og hvis man går ind og kigger og tænker hmm. Jeg har lavet sådan en fil hvor jeg har taget billeder fra konkurrenceprogrammet for dem som vandt tryghedsrenoveringen og til hvordan det ser ud efter realiseringen, der er satme langt fra deres visualiseringer til hvordan det ser ud. Så tænker man hmm så står der tre kviste her ovre i hjørnet, er det de der 50 årige store

træer som du har vist på visualiseringen. Så man tænker det kommer til at vare mange år før det kommer til at se sådan ud. Så der er mange steder man tænker, det ser overhovedet ikke sådan ud som i lovede det skulle se ud. Og det arbejder vi videre på og med. Hele den der tankegang om at få aktiveret nogle stueetager så når man går nede mellem blokkene så sker der noget og der kommer mennesker ud i uderummene og at uderummene er forskellige, der må meget gerne være forskellige kvarterer inde i Bispehaven så det hele ikke er så fanden ens.

Interviewer 1: Alt det her i har lavet inden med den her tryghedsrenovering, hvor meget var beboerne en del af det?

Heidi: Jeg kan nok ikke huske det helt præcist, men Østjysk bolig havde ansat nogle boligsociale medarbejdere som holdte nogle workshops og nogle åbne kontorer hvor man kunne komme ind og høre om det og hvor man kunne være med i nogle forskellige workshops og events. Men det var vi faktisk ikke så meget en del af i kommunen. Men der var beboerinvolvering i det.

Interviewer 2: Det er de sidste spørgsmål. Vi har sådan lidt en todelt borgerinddragelse men de er nærmest allerede blevet svaret på det spørgsmål. **Heidi:** Det er jo genialt jo.

Interviewer 2: Der sådan noget med i forhold til om borgerinddragelse er anderledes i de områder end andre steder. Det er de jo, det nævnte du også. De sidste spørgsmål der egentlig lidt som var tilbage var i forhold til hvor meget borgerne skal involveres når det her skal realiseres? Det tror jeg også du sådan halvt har svaret på.

Heidi: Jeg vil godt tilføje lidt om det. For jeg synes jo dengang at loven blev vedtaget om almene boliger, hvor der lige pludselig med det der max 40% krav, det var faktisk en rigtig voldsom ting at indføre som langt hen ad vejen medfører at nogle mennesker bliver tvangsforflyttet. De får selvfølgelig en anden bolig og sådan noget men der er mange mennesker der skal flytte som ikke ønsker at flytte. Og Aarhus byråd vedtager jo også en lignende pakke næsten samtidig. Der var der rigtig meget lokal modstand og behov for at have et eller andet sted at debattere det og der turde Aarhus Kommune ikke at holde et borgermøde. Man var simpelthen bange for at der vil være opstand. De var fandme vrede, du sidder og griner Kasper men jeg siger dig, de var altså virkelig oppe på dutterne. Og Gellerup er et stort område og der bor altså sådan nogle lidt voldsomme typer for den sags skyld. Men det turde man simpelthen ikke og det synes jeg [...]. Det var trist at man ikke turde men det var også trist at man måske ikke kunne det i virkeligheden, for jeg er ikke sikker på det, at det ville være et fedt borgermøde, jeg tror det ville have været voldsomt. Men jeg tænker bare, man havde brug for et eller andet

sted og have et sted hvor folk kunne komme og få svar på alle deres spørgsmål og ventilere deres utilfredshed og det blev der ikke.

Interviewer 2: I vores projekt der får vi ligesom snakket om andre metoder man ligesom kunne have brugt. Hvor at det netop ikke bliver det der [...] Det kan blive meget, en masse menensker der bare står og råber fordi de er utilfredse med tingene.

Heidi: Vi gør nogle gange det ved store borgermøder at så deler vi dem op i nogle mindre grupper. Så kan man sige så starter man måske med nogle plenum oplæg og siger man, nu går vi ud i nogle forskellige grupper, herovre der kan i snakke om uderum, herovre kan i snakke om trafik og herovre kan i snakke om noget andet. Det er meget lettere at snakke i små grupper og fordi nogle gange så opstår der en virkelig uheldig gruppedynamik, når det hele er i plenum. Så er der nogle der kan stå at råbe så højt og aggressivt så der ikke er andre der tør tage ordet og det er mega ubehageligt for publikum men især også for os der står deroppe. Og det er ikke specielt gavnligt for debatten så derfor så gør vi det tit at vi deler dem op i mindre grupper når vi kan. Så når vi siger borgermøder så kan borgermøderne være meget forskellig også.

Interviewer 2: Især også i udsatte boligområder det der med at det måske ikke er alle der ligesom [...] Og dem der får sagt noget er dem som råber højst, sådan er det også normalt til borgermøder men jeg tænker at det bliver endnu mere tilfælde når det kommer til udsatte boligområderne fordi der er også nogle borger som føler de ikke kan sige noget.

Heidi: Der sidder masser af mennesker som ikke er særlig ressourcestærke og ikke er vant til at der er nogen som lytter til dem. Og for dem så tror jeg at det her bare virker som endnu et tryk nedad. Og det ved jeg ikke hvordan man skal nå ind [...]. Vi vil også rigtig gerne have flere unge til at interessere sig for det, men de er også rigtig svære at deltage i sådan nogle traditionelle borgermøder. Det gider de ikke, det er for langhåret. Under corona der holdt vi selvfølgelig digitale borgermøder og der er det lidt lettere. Der kommer der nogle gange lidt flere med for folk kan sidde derhjemme. Så nogle gange er det en god form.

Interviewer 2: Det er også en af de nye metoder. Heidi: Børnefamilier kan blive hjemme selvom der er ulvetime og de har små børn der løber omkring og så kan de lidt mere gå lidt til og fra. Så de digitale borgermøder de kan noget andet end de fysiske og omvendt.

Interviewer 2: Sådan i forhold til, det tror jeg også vi snakkede om i forhold til Gellerup, men det her med genhusning af de beboere der er. Hvordan gør i det i forhold til i ikke kommer til at skabe et andet område som kommer på parallelsamfundslisten

eller et udsat boligområde?

Heidi: Jeg må indrømme, jeg ved det ikke helt præcis. Jeg ved det er noget vi snakker om fordi at der jo det der med, det ved i sikkert også, det man kalder vandsengseffekten at så skvulper man det bare over et andet sted og så forsætter bølgerne derovre og det er jo selvfølgelig ikke meningen. Så jeg ved der er nogle aftaler om at i Aarhus Kommune har man udpeget nogle områder og sagt så er det ikke de her områder vi flytter dem til. Men igen så kan der også være interesse i at man ikke bor langt væk fra venner og familie osv. Så jeg må indrømme jeg ved ikke præcis hvordan man gør det i praksis for det er borgmesterens afdeling som står for det sammen med boligforeningerne selvfølgelig.

Interviewer 1: Jeg kunne godt tænke mig at spørge lidt ind til det her samarbejde med boligforeningen. Nu sagde at de principielt får vredet armen om men hvordan synes du selv i forhold til Bispehaven, at det her samarbejde med boligorganisationen har været i forbindelse med den her udviklingsplan? Heidi: Jeg synes vi er nået til et rigtig godt sted. Lige nu der sidder jeg faktisk i København og arbejder hjemmefra i en venindes lejlighed fordi i morgen skal jeg på konference med to af samarbejdspartnerne fra Østjysk Bolig. Vi skal til en konference der hedder built for health and creativity og det var på deres opfordring fordi de sagde at de syntes det var så godt de gange vi havde været afsted sammen og set eller hørt et eller andet. For vi enige om at det er en fælles opgave at udvikle det her til at blive et godt område og vi er enige om at det ern virkelig vigtig opgave. Vi skal bare lykkedes med det som der kommer i stedet for, at det bliver godt. Så det synes jeg egentlig vi har et fint samarbejde omkring. Og vi har været på en lille studietur i England og se nogle boligtyper som måske godt kunne passe ind der hvor vi river blokke ned og sådan noget der. For ligesom at få nogle fælles referencer til når vi som arkitekter sidder og siger, så kunne det være det og det og det så er det ikke sikkert de der boligforeningsfolk ved hvad vi snakker om, for de har selvfølgelig en anden faglig. Så der synes jeg faktisk vi har et udmærket samarbejde.

Interviewer 1: Det er dejligt at høre. Vi har interviewet nogle stykke og vi har også interviewet andre kommuner og det er sådan lidt forskelligt hvordan det der samarbejde med boligforeningen har været.

Heidi: Det tager tid at bygge tillid og relationer. Det har vi taget tid til. Vi har gjort meget ud af at det er de samme mennesker, der sidder med på de mange forskellige planer der er derovre. Der er et personsammenfald på så meget som muligt så de ikke hele tiden skal møde en ny fra Aarhus Kommune.

Interviewer 1: Har du mere Julie?

Heidi: Det er da glimrende så kan i få jer en lang frokostpause i stedet for.

Interviewer 1: Det har været effektivt.

Heidi: Jeg er vant til at snakke højt og hurtigt. Hvis i kommer i tanke om et eller andet så kan i skrive, så prøver jeg at se om jeg ikke kan finde den der visualisering og sende til jer så kan i se forskel på plan og visualisering.

Interviewer 1: Det vil vi meget gerne. Det sidste vi vil spørge om det er om du vil have tilsendt de citater vi bruger i vores rapport?

Heidi: Jeg tror ikke jeg behøver det.

Interviewer 1: Og så vil vi høre om du vil have den færdige rapport, når vi er færdige?

Heidi: Ja, det vil jeg gerne.

Interviewer 1: Så vil vi bare sige tak for hjælpen, og hvis du har nogle spørgsmål til os, er du også velkommen til at kontakte os.

NVivo D

Transskriptionerne af de afholdte interviews er blevet kodet i programmet NVivo. Disse er først blevet kodet efter et emne, som ses på figur D.1.

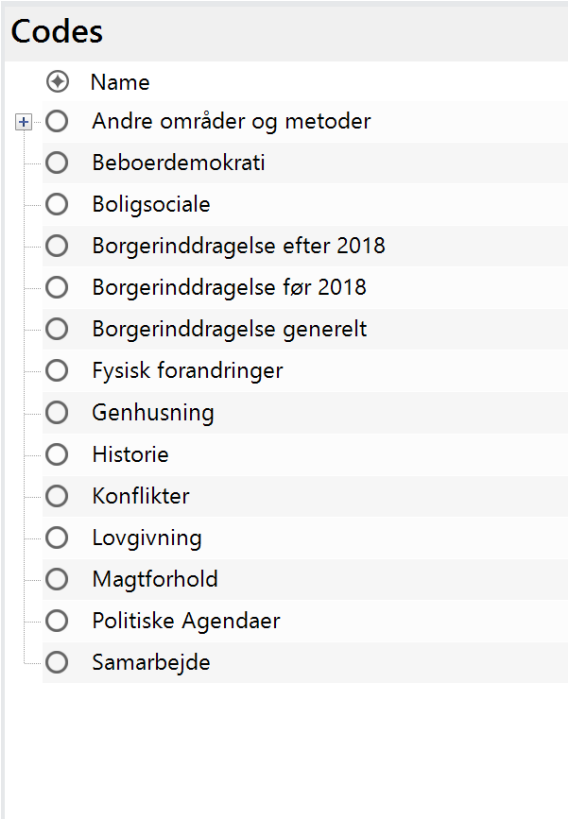

Figur D.1. Kodning efter emne.

Derefter de er inddelt i overordnede statiske sæt, som ses på figur D.2 på modstående side, og som kan relateres til overskrifterne i diskussionen, i kapitel 10 på side 104, samt de problematikker, der blev undersøgt i forbindelse med planlægningsprocessen i kapitel 8 på side 42. Statiske sæt er valgt, da der manuelt kan tilføjes emner til disse sæt, hvorimod dynamiske sæt gør det automatisk. Der er valgt at gøre brug af statiske sæt, da flere af interviewsene har komplicerede sætninger samt brug af fagsprog, hvilket ses i transskriptionerne i bilag C på side 140.

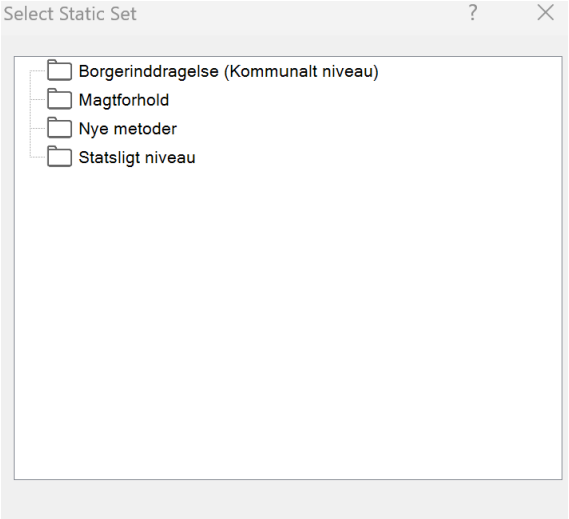

Figur D.2. Statiske sæt.

Desuden har hvert underemne en farve, der tilhører hvert tema. Det vil sige at:

- *Rød* er *Magt*
- *Blå* er *Borgerinddragelse (kommunalt niveau)*
- *Grøn* er *Statsligt niveau*
- *Gul* er *Nye metoder*

Et eksempel på kodningen med farver ses på figur D.3

Andre områder og metod	1	1	16-05-2023 11:26	KBT	22-05-2023 09:09	KBT	
Beboerdemokrati	1	2	18-05-2023 09:41	KBT	22-05-2023 09:21	KBT	
Boligsociale	1	1	16-05-2023 14:29	KBT	18-05-2023 09:22	KBT	
Borgerinddragelse efter 2	1	3	18-05-2023 09:41	KBT	22-05-2023 09:17	KBT	
Borgerinddragelse før 201	1	2	18-05-2023 09:41	KBT	22-05-2023 09:14	KBT	
Borgerinddragelse genere	1	3	18-05-2023 12:49	KBT	22-05-2023 09:08	KBT	
Fysisk forandringer	3	7	16-05-2023 10:38	KBT	22-05-2023 09:09	KBT	
Genhusning	1	1	16-05-2023 14:23	KBT	22-05-2023 09:09	KBT	
Gentrification	2	3	22-05-2023 09:12	KBT	22-05-2023 09:17	KBT	
Historie	1	1	16-05-2023 10:41	KBT	22-05-2023 09:13	KBT	
Initiativer for mangfoldigh	1	1	22-05-2023 09:13	KBT	22-05-2023 09:12	KBT	
Konflikter	0	0	18-05-2023 12:44	KBT	22-05-2023 09:10	KBT	
Lovgivning	1	2	18-05-2023 12:41	KBT	22-05-2023 09:10	KBT	
Magtforhold	2	2	18-05-2023 09:41	KBT	22-05-2023 09:18	KBT	
Politiske Agendaer	1	1	18-05-2023 09:42	KBT	22-05-2023 09:08	KBT	
Repræsentivitet	1	1	22-05-2023 09:16	KBT	22-05-2023 09:16	KBT	
Samarbejde	1	3	18-05-2023 09:42	KBT	22-05-2023 09:08	KBT	

Figur D.3. Emner med farvekodning.